

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет соціології і права

Наукове товариство студентів та аспірантів

XX Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та аспірантів «Дні Науки»

Людина у вимірах сучасних суспільних трансформацій

(ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ)

Київ – 2017

УДК 340

Матеріали XX Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів «Дні Науки» (20-21 квітня 2017 р. м. Київ) / Укладачі: А.А. Мельниченко, В.А. Прищепа, Є.А. Клейно. - Київ; Одеса: Типографія «Айс Принт», – 212 с.

Матеріали конференції містять результати досліджень студентів, аспірантів та молодих вчених, які були здійснені в різних галузях науки або мають міждисциплінарний характер.

ISBN

Думка укладачів може не збігатись з думкою авторів матеріалів.
Відповідальність за зміст матеріалу несе автор. Відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності несе автор.

Укладачі:

А.А. Мельниченко

В.А. Прищепа

Є.А. Клейно

Оформлення обкладинки: *Лабораторія технічної естетики та дизайну* (designlab.kpi.ua@gmail.com) *Балашов Д. В.* (balashov.dim@gmail.com)

ISBN

© Авторські права авторів статей захищено, 2017

ЗМІСТ

<i>МЕЛЬНИЧЕНКО А.А. Освіта і наука у вимірах академічної доброчесності.....</i>	<i>10</i>
<i>КРАВЧУК О.О. Електронні декларації посадових осіб як прояв відкритості суспільства на шляху до сталого розвитку .....</i>	<i>12</i>
<i>МИСЛИВИЙ В.А. Людиноцентризм як безпековий вимір сучасної юриспруденції....</i>	<i>14</i>
<i>БУРМАКА Д.В. Інновації в освіті: сучасний стан та перспективи.....</i>	<i>16</i>
<i>ГЕРАСИМЕНКО Д.О. Інформаційно-вимірювальні системи: проблеми моделювання сенсорів .....</i>	<i>17</i>
<i>ЗИНЬКО О.М. Значення розробки безпроводових технологій для розвитку інформаційного суспільства .....</i>	<i>18</i>
<i>КЛЕПАЧ Л.Є. Соціальне значення проблеми тарифікації електроенергії в MICROGRID.....</i>	<i>19</i>
<i>КАУТ М.С. Современные проблемы информационных сетей передачи визуальной информации .....</i>	<i>21</i>
<i>КРАВЧЕНКО А.Ю. Соціальна важливість вдосконалення засобів лікування деформуючого артрозу гомілково-ступневого суглобу.....</i>	<i>22</i>
<i>ЛЕБЕДИНСЬКА Ю.В. Сучасні проблеми досліджень у молекулярній біотехнології.....</i>	<i>23</i>
<i>ЛУЦЮК М.М., КОЛОБРОДОВ М.С. Сучасні методи проведення медичної термодіагностики на основі удосконалення роботи тепловізора.....</i>	<i>24</i>
<i>МАЙКУТ С.О. Проблеми моделювання відсічки електронів у вимикачі струму магнітним полем індуктора .....</i>	<i>25</i>
<i>МИСКОВЕЦЬ О. С. Проблеми дослідження нових космічних об'єктів .....</i>	<i>26</i>
<i>НАКОНЕЧНИЙ О.А. Застосування інформаційно-вимірювальних систем для вдосконалення оптичних методів експрес-контролю продуктів харчування.....</i>	<i>28</i>
<i>ПЕРЕВЕРТАЙЛО В. В. Проблеми моделювання генерації НВЧ плазми та її застосування у електроніці та світловій техніці.....</i>	<i>29</i>
<i>ЧАПАЛЮК Б.В. Алгоритмы обнаружения лица в видеоаналитике .....</i>	<i>30</i>
<i>ШНЫРА А.В. Метод повышения надежности статистической обработки данных при малом объеме.....</i>	<i>32</i>
<i>ЮРЧЕНКО О.А. Біомедичний і соціальний аспекти дослідження генофонду .....</i>	<i>33</i>
<i>ЯШНИК О.І. Проблеми впливу індивідуальних особливостей слуху на сприйняття звукової програми.....</i>	<i>34</i>
<i>АГАПОВА А.І. Сократ та його принцип: «Пізнай самого себе» .....</i>	<i>35</i>
<i>БАБИЧ Е. М. Талант и гениальность в творчестве А. Маслоу .....</i>	<i>36</i>

<i>БОНДАРЄВ Д.В., НІКІПІНА Є.В. Взаємодія культури та політики в інформаційному суспільстві .....</i>	<i>37</i>
<i>БОРТНІК В.А. Маніпулювання громадською думкою у ЗМІ.....</i>	<i>38</i>
<i>ЖИГАН А.О., МІЛЯР А.В. Права жінок і культурні особливості .....</i>	<i>39</i>
<i>КУБАХ П.С. Філософія людських цінностей у творчості Оскара Уайльда .....</i>	<i>40</i>
<i>МАНЬКО Ю.Р. Проблеми освіти у працях Абрахама Маслоу.....</i>	<i>41</i>
<i>МОЗОЛЕВСЬКА М.О. Проблематика любові в концепції Е.Фромма.....</i>	<i>42</i>
<i>МУШТАТОВ Ю.А., ПЕТРУЩАК А.Г. Права людини в умовах глобалізації.....</i>	<i>43</i>
<i>ОМЕЛЬЧЕНКО Ю.В. Вирішення проблеми свободи людини як розуміння розвитку її творчих здібностей .....</i>	<i>45</i>
<i>ПАРХОМЕНКО А.О. Хосе Ортега-і-Гассет: Спорт як вираження людської сутності.....</i>	<i>46</i>
<i>РОМАНЮК М.О. Делінквентна поведінка нашого сучасника як проблема соціальної дезадаптації .....</i>	<i>47</i>
<i>ТКАЧЕНКО А.А. Проблема надлюдини в філософії Ф.Ніцше.....</i>	<i>48</i>
<i>ФРОЛОВА А.А.Що таке людські цінності? .....</i>	<i>49</i>
<i>ШИНКАРЕНКО А.Ю. Категорія відчуження як початок вирішення проблеми людини в філософії марксизму.....</i>	<i>51</i>
<i>НЕСІН В.В. Творча раціоналізаторська діяльність людини на виробництві в умовах старіння основних засобів, технології та обмеження інноваційної складової.....</i>	<i>52</i>
<i>ГРАДІЛЬ А. В., ЛЕВЧУК О. С., ЧЕБОТАРЬОВ К. С., ШАПОВАЛОВА А. М. Ставлення до інцесту у сучасному суспільстві. «Тотем і табу». Майбутнє: патріархат, матріархат чи рівноправність.....</i>	<i>53</i>
<i>ГАМУЛЯ М.О. Может ли женщина быть философом? .....</i>	<i>54</i>
<i>ЛУК'ЯНЕНКО А.М. Відповідальність вченого: звинувачення за наслідки винаходів.....</i>	<i>55</i>
<i>СУХЕНКО И.В. Диалектический подход к преодолению кризиса в образовании (по мотивам работ Э. В. Ильенкова).....</i>	<i>56</i>
<i>КРИШТАЛЬ А. Проблема бессмертия в философии в контексте процесса глобализации .....</i>	<i>58</i>
<i>БАБИЧ С. Калейдоскоп несподіваних вражень: європейські мандрівники про Козацьку Україну.....</i>	<i>59</i>
<i>ВОРОШИЛОВА П. А. Зародження та формування ідеї Балто-Чорноморського Союзу.....</i>	<i>60</i>
<i>ГМИРЯ А. О. Реалізація державної економічної стратегії України в контексті євроінтеграції (2000-2010 рр.).....</i>	<i>62</i>

<i>ГОГОЛЄВА Д. В пошуках національної геополітичної ідентифікації (кінець ХІХ-перша половина ХХ ст.)</i>	63
<i>ЗОЛКІНА В. О. Міжнародне становище Київської Русі в Середньовічній Європі</i>	64
<i>КЛИМБАНІВСЬКИЙ В. Від радянської обчислювальної техніки до національних інформаційних технологій: український досвід (1940-1990 рр.)</i>	65
<i>КОНЮХ А. А. Просвітницька діяльність протестантів на українських землях ХVІ–ХVІІ ст.</i>	66
<i>ЛЮТЕНКО Б.Т. Технічні і технологічні новації трипільської культури</i>	67
<i>МАХНО О. В. Чорнобиль: кінематографічна репрезентація катастрофи</i>	69
<i>СЛАДКІН Д. О. Участь українського козацтва в європейській політиці ХVІ-п.п. ХVІІ ст.</i>	70
<i>ТИМОШЕНКО Ю. С. Освітня діяльність Єзуїтського ордену на українських землях у ХVІ-ХVІІ ст.</i>	71
<i>ШАЛАЄВА О. С. Юрій Кульчицький – українець, який заснував одну з перших в Європі мережу кав'ярень</i>	72
<i>ЯРЕМЕНКО Ю. С. Участь України в миротворчих операціях під проводом Північноатлантичного альянсу</i>	73
<i>ВАЩУК В.Д. Чи потрібна українцям єдина ідеологія?</i>	75
<i>ГОВОРОВА М.В. БАЛАЦЬКА А.А. Політичний PR та політична реклама як засіб впливу на громадянське суспільство</i>	76
<i>ДОРУНДЯК К.М. Державна підтримка аграрного сектору України</i>	77
<i>КОВАЛЬ Л. В. Виборчі системи як відображення демократичних засад</i>	78
<i>ОРЕПЕР Р.О., РІШКО А.В. Проблеми соціального статусу в Україні</i>	79
<i>ПЕЛИПЕНКО І.І. Інформаційні технології як складова прогресивного розвитку суспільства</i>	80
<i>СКУБЧЕНКО А.А., СЛАВНИКОВА В.С. Фактори раскола украинского общества</i>	82
<i>СМОЛЕНСЬКА О.І. Гуманізація технічного знання для формування лідерського потенціалу української молоді</i>	83
<i>СНІЖКО Б.М. Прояви деіндустріалізації в сучасній Україні</i>	84
<i>АНДРЕЄВА В.Г. Современный зритель в «зеркале» изобразительного искусства</i>	85
<i>ВЕЛИКА В.В. Якщо музика - це світоспоглядання звуком, то як звучить світ сьогодні?</i>	86
<i>БЕРНЕР А.І. Сучасні тенденції у сфері накопичення і збереження інформації: проектна діяльність у збереженні національної спадщини</i>	87
<i>ВИСЕЛКО І.В. Медіаобраз людини сьогодні</i>	89

<i>ВИТВИЦЬКИЙ Д.А. Постаць І.С.Марчука в сучасному мистецтві.....</i>	<i>90</i>
<i>ВЛАСЮК Л.С. Вплив філософії Г.Сковороди на духовну культуру українського народу.....</i>	<i>91</i>
<i>ГУМЕНЮК М., КРАВЕЦЬ А. Абстрактне мистецтво – питання, відповіді та міркування.....</i>	<i>92</i>
<i>ДАНІЛЕНКО Н.О. Дитячі ІТ-фестивали – соціальний проект чи формування особистості, як майбутнього митця?.....</i>	<i>94</i>
<i>ДВОРНИК О.С. Роль Інтернету у конструюванні соціальної реальності: небезпеки та можливості для сучасної людини.....</i>	<i>95</i>
<i>ЄВДОШЕНКО К.О. Творчість Харукі Муракамі в діалозі «Схід-Захід».....</i>	<i>96</i>
<i>ЗУБРИЧ Є.С. Вплив засобів масової інформації на формування особистості на прикладі реаліті-шоу.....</i>	<i>98</i>
<i>ІЛЬІНА М. Д., СУХОРУКОВ М. К. Личность творца в трансформации современной культуры. Джим Джармуш - гений нестандартного кино.....</i>	<i>99</i>
<i>ІСНЮК О. Ю. Краса і мода як окремі аспекти сприйняття прекрасного крізь призму античних канонів.....</i>	<i>100</i>
<i>КАРПЕЦЬ В. І. «Гра в бісер»: вічність касталійського буття.....</i>	<i>101</i>
<i>КРАВЧЕНКО М. Інформаційний код імені – філософські аспекти ономастики....</i>	<i>102</i>
<i>КУРОВСЬКА Г.В. Фотографія – мистецтво чи «репродукція» реальності?.....</i>	<i>104</i>
<i>МАРУНЯ А.В. Актуальність наївного мистецтва в культурних трансформаціях сьогодення.....</i>	<i>106</i>
<i>МАТВІЙЧУК А.В. Комічне у житті - вимір філософії та культури.....</i>	<i>107</i>
<i>МЕНЬША О.С. Живопис А. Блудова у контексті естетичних стратегій постмодернізму.....</i>	<i>108</i>
<i>МІРОШНИЧЕНКО О.І. Філософські аспекти української ментальності.....</i>	<i>109</i>
<i>МІЩЕНКО Л. Д. Віртуальна реальність – сучасний спосіб саморозвитку.....</i>	<i>110</i>
<i>НУРІЄВА О.С. Люди та люди-манекени: трансформація сучасної культури.....</i>	<i>112</i>
<i>ПАЛАЖЧЕНКО К.С. Балет і балетмейстер у культурі 20-21 ст.....</i>	<i>113</i>
<i>ПЕТРУК Є. Б. Віртуальний світ як можливість втечі від реальності. небезпека олюднення комп'ютерного світу.....</i>	<i>114</i>
<i>ПОТАШОВА А.В. Танець в коді.....</i>	<i>115</i>
<i>РЕУТСКАЯ С.В. Художники или фокусники? оптические иллюзии как возможности искусства.....</i>	<i>117</i>
<i>РУЦЬКА О.В. Постаць поета в трансформаціях сучасної культури.....</i>	<i>118</i>
<i>КРАВЧЕНКО А. Хаос или артхаус: Гаспар Ноэ.....</i>	<i>119</i>

<i>СУБОТА В. О. Електронна музика Жана Мішеля Жара як інновація сучасної культури.....</i>	<i>121</i>
<i>СУБЦЕЛЬНИЙ О. В.Постать митця в трансформаціях сучасної культури .....</i>	<i>122</i>
<i>ХУДА А.О. Проблема ненародженого життя в конотаціях сучасного мистецтва</i>	<i>123</i>
<i>ЧЕРКАС О.І. Класика і авангард у творчості Валентина Сильвестрова .....</i>	<i>125</i>
<i>ШЕВЧУК Ю.А.Мережева інтернет-література як культурна практика .....</i>	<i>126</i>
<i>ЯСЕНОВА А. Роль міфу в розвитку української літератури на прикладі творчості С. Жадана .....</i>	<i>127</i>
<i>АЛУШКИН С.В. Преодоление страха смерти как основание общественных трансформаций в философии Гегеля.....</i>	<i>129</i>
<i>БАДАДА О.Г. Феномен «Ювеної» в сучасній культурі.....</i>	<i>130</i>
<i>БІЛИК І.О. Суспільні чинники зміни ідеалу жіночої краси.....</i>	<i>131</i>
<i>ДЕМАРЬОВ О.Г. Кілька слів про суспільні трансформації.....</i>	<i>132</i>
<i>МАЛЬЧИК О.М. Про співвідношення права і моралі.....</i>	<i>133</i>
<i>РАШКО В.А. Яка буває краса людини? Що таке справжня краса?.....</i>	<i>134</i>
<i>ШИТА В.И. Принцип радикального сомнения как методология научных исследований.....</i>	<i>135</i>
<i>ЙОВИЧ А.Э. Философские основания квантовой механики и теории относительности .....</i>	<i>136</i>
<i>ЗОЗУЛЯ В.О. Суспільні-історичні межі розуму .....</i>	<i>137</i>
<i>ДОВБЕНКО А.Я. Суперечливі аспекти присутності муралів і графіті у мегаполісі</i>	<i>139</i>
<i>ДУМАНЕЦЬКА В.А. Роль редактора у побудові іміджу міста через висвітлення велосипедної теми.....</i>	<i>140</i>
<i>КЕРОВА М. С. Інструменти творення бренду сучасного міста .....</i>	<i>141</i>
<i>ЛИТВИНЕЦЬ О.Л. Спорт – критерій іміджевого успіху столиці.....</i>	<i>142</i>
<i>ОМЕЛЬЧЕНКО О.В. Імідж міського транспорту .....</i>	<i>143</i>
<i>ПАНТРЯГИНА А.Г. Вулична мода.....</i>	<i>144</i>
<i>ПРИЩЕПА В.А. Ментальна мапа як віртуальний образ міста.....</i>	<i>145</i>
<i>ПУТІЄНКО О.М. Історичний центр як «серце» міста та просторова сегрегація міст .....</i>	<i>147</i>
<i>РАБОДЗЕЙ М.В. Міська субкультура: імітації гламуру.....</i>	<i>148</i>
<i>СЛІВАК В. Є. Decriminalization of call-girls services in ukrainian cities .....</i>	<i>149</i>
<i>СОВЕНКО О.В. Толпа в мегаполисе и ее особенности.....</i>	<i>151</i>
<i>СТАДНІЧУК В.С. Міські графіті як складова образу міста .....</i>	<i>152</i>

<i>СТЕФАНОВИЧ А.В. Сучасний мешканець великого міста: риси соціокультурного профілю .....</i>	<i>153</i>
<i>АКІМОВА О.А. Про формування класу майбутніх технократів у вищих технічних навчальних закладах.....</i>	<i>154</i>
<i>АПОСТОЛ В. Система освіти в Індії: управлінський аспект.....</i>	<i>156</i>
<i>БОГАЧЕВ Р.М. Дійсний гуманізм простору загальнолюдської культури в контексті сучасного управління.....</i>	<i>157</i>
<i>БОЖОК О.І. Інноваційна складова комунікативної моделі адміністративної субкультури в публічному управлінні .....</i>	<i>159</i>
<i>БРИЛЬ П.О. Досвід республіки Польща в удосконаленні публічного управління сферою житлово-комунального господарства.....</i>	<i>161</i>
<i>БРИЛЬ Ю.О. Сучасні технології та особливості функціонування програмних систем автоматизації документального забезпечення управлінської діяльності. ....</i>	<i>162</i>
<i>ВЛАСЕНКО Д.С. Визначення трендів розвитку вищої освіти за допомогою технології Форсайт .....</i>	<i>163</i>
<i>ВОЛОВИК Я.С. Модернізація державної служби України за європейськими стандартами.....</i>	<i>164</i>
<i>ГОВОРОВА М.В. Лідерство як історичний феномен та чинник модернізаційних перетворень .....</i>	<i>165</i>
<i>ГРИШКО А.С. Архітектура моделей електронного бізнесу на основі теорії інтерактивної економіки .....</i>	<i>166</i>
<i>ІЩЕНКО А.М. Управління конкурентоспроможністю фахівців інженерних спеціальностей: актуалізація потенціалу технічних університетів.....</i>	<i>168</i>
<i>КРАВЧЕНКО О.О. Регулювання зовнішньоторговельних відносин України з країнами ЄС та СНД.....</i>	<i>169</i>
<i>МАГЕРРАМОВА А.Н. Роль інновацій в технологізації управлінської діяльності.....</i>	<i>170</i>
<i>МАУЛІК С.С. Соціальні інновації як управлінський інструмент конструювання соціальної реальності .....</i>	<i>172</i>
<i>МЕЛЬНИК Б.Б. Значення Форсайт-методології в контексті розроблення напрямів стратегічної модернізації економіки України.....</i>	<i>173</i>
<i>ОЛСІЙНИКОВА А.А. Концепція «раціональної бюрократії» М. Вебера та її вплив на сучасні практики професіоналізації державної служби .....</i>	<i>175</i>
<i>ПУЗИНА А.О. Деякі аспекти управління розвитком вищої освіти в Польщі.....</i>	<i>177</i>
<i>САЛОГУБ Я.В. Деструктивний вплив сучасних виборчих технологій на український політичний процес.....</i>	<i>178</i>
<i>АБРАМОВИЧ І.В. Нормативно-правовий акт як джерело права.....</i>	<i>179</i>

<i>БАДАЙ Д. С. Форми місцевого самоврядування у правовій державі .....</i>	<i>180</i>
<i>БУРЕНКО Р. Возможны ли административные суды в Беларуси? .....</i>	<i>182</i>
<i>ГАЙДАЄНКО. Ю.М. Лобіювання у законодавчій гілці влади .....</i>	<i>183</i>
<i>ГВАСАЛІЯ А.В. Права жінок в Україні: історія та сучасність .....</i>	<i>184</i>
<i>ДІДЕНКО Ю.П. Деякі аспекти правового регулювання розвитку інформаційних технологій.....</i>	<i>186</i>
<i>ІВАНІВ І.Р. Судовий прецедент в правових системах світу.....</i>	<i>187</i>
<i>ІВАЩЕНКО М.О. До проблеми гібридної війни. Війна історій .....</i>	<i>189</i>
<i>КАСИМОВА А. Общая защита детей как части гражданского населения во время вооруженных конфликтов .....</i>	<i>190</i>
<i>ЛУНІН В. Г. Правовий нігілізм. теоретично-правовий аспект.....</i>	<i>191</i>
<i>ЛУЦЕНКО Д.С. Юридична відповідальність: загальнотеоретична характеристика.....</i>	<i>193</i>
<i>МІГУНОВА Н.Д. До питань прав людини в Україні: історичний аспект .....</i>	<i>194</i>
<i>ПАНТЮХІНА С.О. Правове регулювання інституту оренди житла з викупом в Україні.....</i>	<i>196</i>
<i>РЕВЕРА Ю.С. Судовий вид захисту як один із найвищих гарантій забезпечення прав і свобод людини.....</i>	<i>197</i>
<i>САВЕНКО В.І. Всеукраїнський референдум: переваги та недоліки .....</i>	<i>199</i>
<i>УСТИМЕНКО Я.Д. Форми глави держави: юридичний аспект .....</i>	<i>200</i>
<i>ХАРКЕВИЧ К.В. Вища рада правосуддя як орган контрольної гілки влади.....</i>	<i>202</i>
<i>ЧЕРНІЄНКО А.А. Референдум як форма безпосередньої правотворчості українського народу.....</i>	<i>203</i>
<i>ЧІЖОВ В.В. Необхідність легалізації легких наркотиків. Теоретично-правовий аспект. ....</i>	<i>204</i>
<i>ГАЛЬЧЕВСЬКА О.В. Проблеми кримінально-правової охорони авторського права.....</i>	<i>205</i>
<i>КАЛІЧАК В.П. Кримінально-правова охорона інформації як вектор забезпечення інформаційної безпеки України .....</i>	<i>207</i>
<i>МЕДВЕДСЬКА А.О. Проблемні аспекти кримінально-правового статусу юридичної особи.....</i>	<i>208</i>
<i>СТОКОЛОС В. В. Кримінально-правовий та кримінологічний виміри безпеки людини в сучасних умовах.....</i>	<i>209</i>
<i>ЛОСЬ А., КОВАЛЬ К. «Digital art – мистецтво чи технологія тиражування?» .....</i>	<i>210</i>

ОСВІТА І НАУКА У ВИМІРАХ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ (ЗАМІСТЬ ВСТУПНОГО СЛОВА)

Конференція як форма організації наукової діяльності дозволяє здійснювати наукову комунікацію між дослідниками в режимі «реального часу» без будь-яких опосередкувань. Зазвичай, при проведенні справжньої конференції, наукове співтовариство має можливість з'ясувати те, якою мірою заслуговують на увагу ідеї того чи іншого науковця, наскільки релевантні отримані результати досліджень сучасним досягненням в галузі науки і техніки, а також те, яким є рівень методологічної і, загалом, академічної культури конкретного дослідника. Звичайно, багато чого з вказаного можна з'ясувати при ознайомленні з науковими публікаціями авторів або за допомогою використання комунікаційних можливостей сучасних ІТ-технологій. Проте, вплив, з одного боку, «групової динаміки», а з іншого – персонального контакту, при проведенні конференцій, під час обговорення тих чи інших наукових проблем, в результаті призводить до такого собі синергетичного ефекту. Часто саме на такого роду заходах дослідники, особливо молоді, отримують поштовх до нових наукових звершень, усвідомлення актуальних напрямів наукових розвідок тощо.

Враховуючи той факт, що досвід проведення конференції «Дні науки ФСП» налічує два десятки років і має свої усталені та позитивні традиції, автор має сподівання на подальше збереження її високого академічного і науково-методологічного рівня. І якщо вказана конференція, завдяки тісній співпраці студентів, аспірантів і науково-педагогічних працівників, є хорошим інструментом для початку наукового сходження здобувачів вищої освіти, то, на жаль, більшість вітчизняних конференцій сьогодні претендують на статус дискредитатора системи освіти і науки в нашій державі. Адже реалії сьогодення засвідчують появу цілої низки псевдоконференцій, в яких від наукового дискурсу залишається тільки наявність слова «науковий» у назві. Йдеться про різного роду заочні, Інтернет-конференції, організаторам яких цікава не трансляція та верифікація наукових ідей, їх апробація серед наукового загалу, а тільки отримання комерційного зиску від організації такого заходу. В свою чергу, заради справедливості відзначимо, що така ситуація радше є відповіддю на сформований високий попит на подібні «послуги» з боку цілої когорти псевдонауковців. З іншого боку, часто це пов'язане з необхідністю дотримання якихось формальних вимог при звітуванні перед керівництвом кафедр, факультетів, ВНЗ, МОН тощо. Саме на цьому ґрунті є ризик зростання частоти проявів академічної недоброчесності.

Нинішня система організації освітньої та наукової діяльності поки-що не напрацювала необхідних і дієвих запобіжників щодо виникнення проявів академічної нечесності. Більше того, нам (читай – вітчизняному науковому і освітньому співтовариству) варто самим зізнатися у тому, що попередній досвід функціонування вітчизняної системи освіти і науки на всіх її рівнях багато у чому нагадував досвід поширення і урізноманітнення усіляких форм академічної недоброчесності.

У попередніх своїх публікаціях нами було проаналізовано окремі форми недоброчесності в освітній та науковій діяльності [1]. В першу чергу йдеться про плагіат як найпоширенішу форму академічної недоброчесності. Іншим проявом є академічне шахрайство, яке репрезентується у вигляді фальсифікації та фабрикації наукових результатів, несанкціонованій співпраці, зокрема придбанні готових навчальних чи наукових робіт, підробці підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо);

використанні під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, електронні пристрої); посиланні на джерела, які не використовувалися в роботі; списуванні при складанні будь-якого виду підсумкового або поточного контролю; проходженні процедур контролю знань підставними особами; представленні різними особами робіт з однаковим змістом як результату навчальної чи наукової діяльності. Вкрай часто одним з проявів недоброчесності є дописування до авторського колективу осіб, які не мали жодного стосунку до отримання наукових результатів. Існує цілком обґрунтована підозра, що у окремих випадках, такі «дописані» люди не тільки з'являлися серед співавторів наукових праць, але й отримували державні премії в галузі науки і техніки або в галузі освіти.

Водночас, самі спроби псевдоборотьби з академічною нечесністю стають одним з проявів її самої. Адже, неодноразово факти виявлення проявів нечесності використовувалися не з метою демонстрації неприпустимості цього явища, а навпаки - з метою шантажу, усунення конкурентів з посад, політичної боротьби і т.д. Саме тому постає питання формування таких організаційних механізмів або інструментів, які б не тільки допомагали ідентифікувати прояви академічної недоброчесності, а й взагалі унеможливлювали їх появу. Одним з таких шляхів є формування культури академічної доброчесності, починаючи з загальноосвітньої школи. Культура академічної доброчесності є складовою загальної академічної культури, що сьогодні, на жаль, трансформується в академічну антикультуру.

Укоріненість академічної недоброчесності в наукових та освітянських практиках в тих масштабах, які характерні сучасній Україні, є загрозою як подальшому функціонуванню системи освіти і науки в ближчій перспективі, так і відтворенню якісного людського потенціалу в середньостроковому та довгостроковому часовому горизонті.

Разом з тим, є й інший бік питання – це соціально-політична та економічна обумовленість поширення досліджуваного нами феномену. Йдеться про те, що вести ефективну боротьбу з недоброчесністю вкрай важко у державі, яка у всесвітньому рейтингу за індексом сприйняття корупції у минулому році посідала 131 місце зі 176 країн [2]. В цьому контексті можна засвідчити амбівалентність характеру академічної недоброчесності. Адже, з одного боку, прояви академічної недоброчесності в студентському середовищі (коли з'являється прецедент неправомірного привласнення чужої інтелектуальної власності при підготовці курсових, магістерських робіт, тез доповідей etc.) є «першою сходинкою» до ймовірного виникнення проявів корумпованості в майбутній професійній діяльності. У свою чергу, поширення проявів корупції, з якими належним чином не борються, спонукає і сприяє поширеності академічної недоброчесності (наприклад, при присудженні наукових ступенів), адже в таких умовах відбувається культивування безкарності за неправомірну діяльність.

Відтак, враженість нашого суспільства і наукового співтовариства такими соціальними хворобами як корумпованість і недоброчесність є доволі серйозною, а тому можна побажати учасникам конференції віднайти дійсно науково обґрунтовані відповіді на цілу низку відомих і потенційних суспільних викликів, пов'язаних з окресленими феноменами.

Список використаних джерел

1. Мельниченко А.А. Прояви академічної нечесності / А.А. Мельниченко // Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. - Міжнарод. благод. фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.: Таксон, 2016. – С.107-120.

2. Індекс сприйняття корупції CPI-2016 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2016/>

ЕЛЕКТРОННІ ДЕКЛАРАЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЯК ПРОЯВ ВІДКРИТОСТІ СУСПІЛЬСТВА НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Минулої суботи 15 квітня 2017 р. Папа Римський Франциск у своїй пасхальній проповіді у Ватикані, згадуючи біблійську історію про жінок біля Гробу Господнього, наголосив, що сьогодні їхні обличчя відображають обличчя жінок, матерів, які плачуть, оскільки вони бачать життя своїх дітей, розчавлені масивною корупцією, що позбавляє їх прав, руйнує їх мрію [1]. Корупція сьогодні – то не є проблема окремої країни або окремого суспільства. То є глобальний соціальний феномен, який щоразу ставить перед державами і суспільствами серйозні виклики. При цьому очевидно, що не всі з них, і не достатньою мірою здатні ефективно запобігати та ефективно протистояти цьому безперечно негативному явищу. Однак усі сучасні держави і недержавні інституції розробляють різні організаційні, правові і політичні інструменти для протидії корупції. І одним із таких інструментів є декларування майна та доходів посадових осіб.

В Україні цей інструмент застосовується доволі давно, і сам по собі він не є новим [2]. Але до цього часу антикорупційне декларування було доволі формальним. Посадовці складали декларацію, і здебільшого підшивали її до особових справ в кадровій службі свого державного органу чи організації. При цьому декларація не була достатньо детальною, і оскільки логічного контролю її не проводилося, по суті декларанти завжди могли допустити її неповне або некоректне заповнення, адже її все одно ніхто, скоріш за все, не побачить.

Інформація з декларацій посадових осіб вже досить давно, в 2011 р., була віднесена законодавцем до публічної інформації, і теоретично кожна особа могла би одержати відповідну інформацію на запит [3]. Але як правило до цього не доходило. Лише дуже обмежене коло високопосадовців зобов'язані були оприлюднювати декларації.

Лише в минулому, 2016, році антикорупційне декларування перейшло на новий рівень. В 2016 році декларацію за 2015 р. подавали частина посадових осіб, а в 2017 р. за 2016 р. уже всі, для яких це передбачено законом [4].

Зміни в декларуванні не є формальними, їх радикальність і принциповість дозволяє говорити про те, що це є по суті новий інструмент у сфері запобігання та протидії корупції. Причому інструмент не лише правовий, і не лише політичний, але й інструмент соціальний, адже принципово нові підходи в декларуванні дозволяють говорити про відчутний соціальний вплив, що безперечно повинен послідувати за його впровадженням.

У чому найбільша принциповість змін у декларуванні майна та доходів посадових осіб з 2016–2017 рр.:

Перше, це те, що декларування тепер повністю електронне і здійснюється із застосуванням електронного цифрового підпису віддалено через Інтернет. Немає ніяких паперових альтернатив. Це певний виклик, і водночас певна віха в суспільному розвитку. Адже судячи з широкого кола суб'єктів декларування, держава по суті констатує повне (100-відсоткове) охоплення Інтернетом і відповідними електронними технологіями території України.

По-друге, декларування є повністю дискретним. Тепер слід декларувати не загальну суму доходів, а конкретно кожен дохід, із наведенням повних даних про особу, від якої дохід отримано. Якщо вказуються суми фінансових зобов'язань, то декларувати необхідно кожен їх суму, та зазначати, перед ким це зобов'язання виникло (також із наведенням повної

інформації про особу-контрагента). Якщо раніше доходи членів сім'ї декларувалися загальною сумою, то тепер слід конкретно вказувати, якому з членів сім'ї конкретно він належить.

По-третє, декларувати слід тепер ряд нових об'єктів, тобто тих, які раніше не підлягали декларуванню – це готівка, цінне рухоме майно (крім транспортних засобів), нематеріальні активи та членство в громадських організаціях та їх органах.

Четверте – це відкритість і загальнодоступність декларацій. Законодавець не лише передбачив оприлюднення декларацій, але і додав, що має забезпечуватися відкритий цілодобовий доступ до них у форматах, що дозволяють перегляд і роздрукування, а також машинну обробку інформації.

П'яте – це практично одночасне із впровадженням електронних декларацій введення кримінальної відповідальності за неподання електронної декларації або за декларування завідомо неправдивих відомостей.

Звичайно, що практично кожне із принципів нововведень, названих вище, містить собою плюси і мінуси. Але в рамках цієї роботи ми не ставимо перед собою задачу описати всі переваги й недоліки, адже це предмет для окремого дослідження, можливо й не одного. Наприклад відповідні питання на сьогодні досліджуються в рамках дисертації аспірантки кафедри господарського та адміністративного права КПІ Войтович Л.В., якою на сьогодні підготовлено ряд статей щодо електронного декларування [напр.: 5].

Чому ми вважаємо, що впровадження електронного декларування неодмінно потягне за собою значимі соціальні зміни?

Перше – це те, що впровадження електронного декларування дозволяє вважати це певною стартовою точкою, адже декларування залишків готівки, поряд із декларуванням залишків на рахунках, в припущенні на майбутнє дозволяє очікувати, що суб'єкт декларування, отримуючи чи плануючи отримати неправомірну вигоду, муситиме задуматися, чи зможе він її використати, з огляду на те, що певний майновий рівень на початок 2016 р. або 2017 р. ним задекларовано й оприлюднено.

По-друге, ставлячи свій електронний підпис під відкритою інформацією (і знаючи, що наприкінці кожного наступного року необхідно буде ставити такий підпис знову), абсолютно кожен суб'єкт декларування (від президента і міністрів до начальника відділу на державному підприємстві) має усвідомлювати всю міру своєї відповідальності перед суспільством, – як за саму правдивість інформації, наведеної в декларації, так і взагалі за свою службову діяльність.

І по-третє, і суб'єкти декларування, і інші члени суспільства, мають нарешті сприйняти як парадигму і сам факт відкритості інформації декларацій, так і те, що ця відкритість необхідна не для того, щоб «заважати посадовцям жити і працювати», а для того, щоби підкреслити відкритість і прозорість їх діяльності як представників публічної влади. Створення ефективних і прозорих інститутів на всіх рівнях та значне скорочення масштабів корупції і хабарництва – визначено на сьогодні Порядком денним на шляху до сталого розвитку, викладеним у Резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 № 70/1 (Ціль 16, пп. 16.5, 16.6) [6].

Таким чином вбачається, що впровадження електронного декларування майна та доходів посадових осіб на принципово нових підходах неодмінно потягне за собою позитивні соціальні зміни, адже сприяє підвищенню відкритості суспільства, прозорості діяльності публічної влади та відповідальності її окремих представників. Такі зміни сприяють впевненому руху Українського суспільства та Української держави та на шляху сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Easter Vigil in the Holy Night Homily Of His Holiness Pope Francis. Vatican Basilica, Holy Saturday, 15 April 2017.
http://w2.vatican.va/content/francesco/en/homilies/2017/documents/papa-francesco_20170415_omelia-veglia-pasquale.html
2. Закон України від 05.10.1995 р. «Про боротьбу з корупцією». // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – 34. – Ст. 266.
3. Закон України від 13.01.2011 «Про доступ до публічної інформації». // Офіційний вісник України. – 2011 р. – № 10. – Ст. 44.
4. Закон України від 14.10.2014 «Про запобігання корупції». // Офіційний вісник України. – 2014 р. – № 87. – Ст. 2474.
5. Войтович Л. Правовий режим інформації, що міститься в електронних деклараціях посадових осіб за порядком доступу до неї. // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 1. – С. 119–123.
6. Resolution 70/1 adopted by the General Assembly on 25 September 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development.
<http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=A/RES/70/1>

Мисливий В. А.

д.ю.н., професор КПП ім. Ігоря Сікорського,

ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМ ЯК БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР СУЧАСНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Конституція України проголошує безпеку людини однією з найвищих соціальних цінностей, а особливе місце у забезпеченні гарантій задекларованого положення належить вітчизняному публічному праву.

Своєрідним предикатом таких гарантій є притаманне людині прагнення жити в безпеці, що не можливо без безпеки суспільства та держави, а відтак існує потреба закріплення відомої тріади, яку утворює система «людина-суспільство-держава». Потреба розгляду на онтологічному, гносеологічному, аксіологічному та інших рівнях проблеми безпеки людини засобами філософських, соціологічних, правових та інших галузей знань не викликає сумніву [1].

У методологічному плані безпековий вимір людини в юриспруденції вимагає відображення генези його забезпечення галузями національного публічного законодавства від таких небезпечних викликів, як: загальнокримінальна злочинність; тероризм, збройні конфлікти тощо. Кожна з цих загроз безпеці людини є актуальним напрямом наукових правових досліджень з позицій людиноцентризму, який поки що не став ключовим індикатором юриспруденції.

І хоча деякі принципи і норми у сфері забезпечення безпеки людини отримали закріплення в міжнародному праві, вітчизняних нормативно-правових актах, а також імплементовані у національну систему права, далеко не всі вони мають реальний вплив на забезпечення безпеки громадян від багатьох загроз, які іноді не мають кордонів. Адже безпека людини як передумова реалізації її прав і свобод залежить від досконалості правової системи та системи права, які обумовлюють поєднання правових інституцій та юридичної діяльності.

У цьому напрямку існує чимало проблем, адже не випадково в сучасній юридичній літературі лунають такі визначення вітчизняної правової матерії, як «право перехідного

періоду», «трансформаційне право», «транзитне право» й інші подібні феномени, що характеризують його як нестабільне, тимчасове та спорадичне.

Отже є очевидним, що на сьогоднішнє правове регулювання суспільних відносин поки що явно не забезпечує принципів людиноцентризму. Зокрема слід відзначити, що у такій провідній галузі публічного права, як кримінальне законодавство відсутні закріплені принципи, керівні ідеї, провідні засади його застосування, обумовлені потребами охорони, регуляції та виховання членів соціуму, що забезпечують досягнення проголошених завдань кримінального закону. Не випадково кримінальне законодавство іноді називають «безпринципним». Ілюстрацією цього може бути невдале копіювання іноземного досвіду протидії корупції без урахування українських особливостей менталітету, законодавства, способу мислення тощо, зокрема йдеться про криміналізацію так званого «голого умислу» щодо пропозиції неправомірної вигоди.

Між тим, проголошений принцип гуманізму кримінального права та його співвідношення із безпекою людини означають, що лише те суспільство є гуманним, в якому його члени відчують себе в безпеці.

Разом з цим, загальний стан злочинності в Україні характеризується тим, що кількість злочинів і засуджених за їх вчинення осіб у цілому збільшується. У цьому аспекті вимагає необхідності підвищення рівня безпеки людини як жертви злочину в рамках «віктимології», а також як потерпілого від злочину в кримінально-правовій інтерпретації. Адже слід визнати, що чинне кримінальне законодавство віддає перевагу суб'єкту злочину, навіть не намагаючись передбачити в своїх нормах визначення поняття потерпілого. Очевидно, якщо сучасне матеріальне право ігнорує це питання, слід зробити висновок не на користь належного забезпечення кримінально-правової охорони людини від злочинних посягань.

У сучасній юриспруденції безпека людини визначається як стан захищеності її життєво важливих інтересів від будь-яких загроз, що поділяться, зокрема, на такі її окремі види: репродуктивна, психологічна, інформаційна, кібернетична, військова та деякі інші. Визначимо деякі з цих безпекових станів в аспекті їх людиноцентристського значення.

У цьому сенсі кримінально-правове забезпечення репродуктивної безпеки людини пов'язано зі станом медичного обслуговування населення, яке не забезпечене дієвими правовими механізмами, особливо у сфері перинатальних центрів, реанімаційних й інших медичних інституцій, в яких професійна корпоративність не завжди дозволяє відрізнити лікарську помилку і злочин, обумовлені неналежним виконанням медичними працівниками своїх професійних обов'язків [1, с. 50].

Окремою проблемою є кримінально-правове забезпечення психологічної безпеки людини, захищеності її свідомості від певних розладів, особливо це стосується самогубства. Адже за даними Всесвітньої організації здоров'я Україна входить до першої десятки країн світу за рівнем суїцидів, в якій від них щорічно гине близько 10 тис. осіб. Окремо слід відзначити небезпеку поширення злочинів, пов'язаних з доведенням до самогубства, що відбувається із використанням соціальних мереж Інтернету.

Особливе місце в системі небезпек планетарного масштабу займає інформаційна, кібернетична безпека людини, яка вимагає враховувати нові способи і методи реагування на небезпеки правовими засобами, адже йдеться про такі виклики, як інформаційне зомбування, інформаційні та гібридні війни. Інноваційний і технологічний розвиток комп'ютерних технологій обумовлює транснаціональну небезпеку кібернетичних атак, що створюють підвищену небезпеку для життя і здоров'я людини у багатьох сферах життєдіяльності.

На сьогодні набуло актуальності питання правового забезпечення військової безпеки людини, тобто стан захищеності її життєво важливих інтересів від посягань в умовах збройних конфліктів. У цій сфері потребує перегляду і вдосконалення кримінально-правове забезпечення безпеки військової служби з огляду на такі діяння, як самовільне залишення поля бою, відмова діяти зброєю тощо, оскільки в умовах застосування зброї масового ураження кримінально-правові норми інколи не відповідають сучасним уявленням щодо розумного співвідношення безпеки та ефективного виконання людиною свого військового обов'язку. У цьому контексті існує потреба наукового пошуку філософських, моральних, правових та інших засад проблеми забезпечення безпеки військової служби та воєнної безпеки людини в сучасних умовах.

На людиноцентристський підхід орієнтує зарубіжне публічне право. Особливої уваги вітчизняна юриспруденція приділяє практиці Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ), зважаючи на його вплив на національне законодавство, діяльність судової системи та правосуддя. Критеріями людиноцентристського впливу зарубіжного досвіду юриспруденції стали законодавчі гарантії української держави, спрямовані на компенсацію шкоди, яка спричинена порушенням прав людини. Рішення ЄСПЛ змушують державу приділяти увагу проблемам окремої людини, на які вона раніше часто ігнорувала.

Таким чином охоронна, регулятивна, запобіжна, виховна, компенсаційна та інші функції публічного права потребують свого подальшого вдосконалення задля забезпечення ефективної охорони безпеки людини в рамках становлення сучасної юриспруденції в Україні.

Список використаних джерел:

1. Шаблистий В. В. Безпековий вимір кримінального права України: людиноцентристське дослідження: монографія / В. В. Шаблистий. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ : Ліра ЛТД, 2015. – 420 с.

Бурмака Д.В.

3 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Ковальова С.Б., ст. викладач ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Освіта – невід'ємний показник розвитку сучасної держави. Саме держава є «замовником» характеру, якості освіти, яку отримуватимуть громадяни. Навіть без спеціальних досліджень про українську освіту можна казати, що вона значно відстає від передових освітніх систем високорозвинених країн.

Освіта високорозвинених країн відрізняється великою кількістю впроваджених інноваційних проектів, програм, які дуже швидко вкорінюються та дають позитивні показники якості освіти. А якісна сучасна освіта – є запорукою розвитку держави та благополуччя суспільства. Інновації, за тлумаченням Ю.А. Карпової, - це прогресивний результат творчої діяльності, який знаходить широке застосування та призводить до значних змін у в життєдіяльності людини, суспільства, природи. Інновація – це складний тривалий процес впровадження якісно нових змін у якійсь сфері, що спрямований на досягнення чітко визначених результатів. Тобто інновація – це не стихійний, а завжди контрольований процес, з визначеною наперед кінцевою метою. Впровадження нововведень проходить три етапи. Перший етап – зародження, другий – освоєння (власне впровадження), третій – поширення (дифузія).

Чим зумовлена необхідність нововведень в освіті? Перш за все, слід пригадати, що класична освітня система склалася за умов розвитку індустріального суспільства. Тоді освіта забезпечувала виробничу систему кваліфікованими кадрами. При цьому Я.А. Коменський, основоположник світської освіти, стверджував про необхідність формування особистості з широким кругозором, великим масивом знань. В кінці ХХ століття світом пройшла інформаційна революція. Інформації стало настільки багато, що опанувати та засвоїти її всю стало неможливо. Тому в постіндустріальному суспільстві освіта орієнтована не на засвоєння інформації, а на опанування методів отримання цієї інформації. Тобто сьогодні, коли інформація оновлюється дуже швидко, важливим є не обсяг знань, що має людина, а її вміння віднайти необхідні їй знання та застосувати їх. Тому інноваційні освітні методики високорозвинених держав спрямовані на навчання людини методам пошуку інформації та її застосування.

Тривалий час освітня система України була на високому рівні, тому що забезпечувала державу спеціалістами, які знали в галузях, що виникали на перетині двох і більше наук. Тому на українських спеціалістів був попит в закордонних організаціях. Сьогодні цього вже не є достатньо. Педагоги-науковці вбачають необхідність впровадження інноваційного досвіду європейських країн та вироблення свого власного.

Перш, за все освітні заклади повинні підготувати людину до «реального» життя. Програми навчання в українських школах, університетах вже занадто застаріли. Вони переобтяжені матеріалом, який навряд чи знадобиться людині у майбутньому. Американські школи вже давно відмовились від заучування великого обсягу інформації. Вони звільняють час учнів для самостійного вивчення того, що їм дійсно цікаво і знадобиться у подальшій професійній діяльності.

По-друге, необхідне органічне поєднання професійних навичок та загальних, широкого світогляду. Тенденція вузької спеціалізації сьогодні змінюється на користь міжгалузевої орієнтації. Проблема також полягає в тому, що українські студенти невмотивовані щодо вивчення предметів, які мало стосуються їхньої спеціалізації.

По-третє, важливим є не лише опанування інтелектуальних вмінь, знань, а й формування особистості з високими моральними принципами, громадянина, людини світу.

Отже, формування постіндустріального суспільства вимагає реорганізації освітньої системи та впровадження інновацій. Це забезпечить розвиток не лише освітньої галузі, а й країни в цілому.

Герасименко Д.О.

аспірант, ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Жовнір М. Ф., к. т. н., с. н. с., ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІНФОРМАЦІЙНО-ВИМІРЮВАЛЬНІ СИСТЕМИ: ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ СЕНСОРІВ

Поширення інформаційно-вимірювальних систем у різних сферах суспільного життя є важливим показником зростання можливостей суспільства контролювати функціональні характеристики і стан різного виду систем.

Актуальність теми полягає в тому, що інформаційно-вимірювальні системи стають незамінними в житті інформаційного суспільства. Комп'ютерні технології надають можливість оптимізувати і раціоналізувати різні сфери діяльності за рахунок застосування новітніх засобів та методів збору, передачі, зберігання та перетворення інформації.

Сенсори фізичних величин на поверхневих акустичних хвилях (ПАХ) активно розробляються та впроваджуються в інформаційно-вимірювальні системи. Переваги таких сенсорів обумовлені простотою збудження, приймання, високою чутливістю перетворення інформаційних сигналів в широкому динамічному діапазоні при застосуванні частотних та фазових методів вимірювання. Такі сенсори застосовуються для вимірювання сили та тиску, вологості, температури та складу газового середовища, напруженостей електричного та магнітного полів, прискорення, лінійних, кутових переміщень та швидкості [1-3].

Запропоноване конструктивне рішення дозволяє застосовувати універсальний акустоелектронний модуль, а первинний перетворювач (мембрану, шток) виготовляти для конкретного виду вимірювальної величини та заданого динамічного діапазону.

Розглянутий сенсор може бути застосований для дистанційного вимірювання мікропереміщень, прискорення, сили, тиску, а також у якості приймача акустичних сигналів.

Останніми роками пристрої на ПАХ впроваджуються також у радіовимірювальні системи, які містять пристрій опитування і обробки інформації та дистанційно віддалені пасивні сенсори на поверхневих акустичних хвилях і застосовуються для радіомоніторингу оточуючого середовища та контролю параметрів рухомих об'єктів, у тому числі вони можуть функціонувати в агресивному середовищі.

Впровадження таких сенсорів дасть змогу забезпечити працю спеціалістів різних галузей виробництва та науки, полегшити збір, передачу, зберігання та перетворення інформації, покращити якість та точність отримуваної інформації. Це приведе до більшої автоматизації процесів як виробництва, так і покращення наукових досліджень у різних умовах середовища.

Список використаних джерел:

1. Жовнір М. Ф. Вимірювальні перетворювачі фізичних величин на поверхневих акустичних хвилях / М. Ф. Жовнір, М. Г. Черняк, Д. В. Черненко, Л. М. Шеремет // *Electronics and Communications*. – 2011. – No 1(60). – С.153-157.

2. Zhovnir M. F. Radio SAW-Sensors for Physical Parameters Measurement / M. F. Zhovnir, O.M. Kuzmenko, S.I. Pokutnyi // *Journal of Applied Chemistry*. – 2015. – No 3(1). – P. 7–13.

3. Пат. № UA 77898 U Україна, МПК G01S 13/26, G01S 13/75, H01L 41/08. Пасивна радіомітка на поверхневих акустичних хвилях / Д. В. Черненко, М. Ф. Жовнір; заявл. 08.10.2012; опубл. 25.02.2013, бюл. № 4.

Зінько О.М.

Аспірант, ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Швайченко В.Б., к. т. н., доц., ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЗНАЧЕННЯ РОЗРОБКИ БЕСПРОВОДОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Беспроводові технології утверджуються в житті інформаційного суспільства. Нові стандарти стільникового зв'язку, безпроводове заряджання телефонів, *Wi-Fi* в кожному будинку, корпоративні безпроводові мережі. Невдовзі у широкий обіг увійде безпроводове живлення телекомунікаційних систем, побутової техніки, систем безпеки.

Актуальність розробки безпроводових технологій для інформаційного суспільства полягає в можливості підвищення рівня безпеки використання безпроводового живлення в електронних системах, а також покращення ергономічності та зручності використання цих

технологій. У зв'язку зі стрімким поширенням безпроводових технологій необхідно приділити увагу проблемі експлуатації цих систем як в побутових умовах, так і в спеціалізованих закладах. Це дозволить розширити межі використання безпроводових технологій.

В найближче десятиліття з розвитком технологій сфера застосування безпроводових зарядних пристроїв не обмежуватиметься заряджанням акумуляторів високотехнологічних гаджетів. Можлива область їх суспільного та соціального застосування значно ширша. Крім споживчого ринку електроніки, безпроводові зарядні пристрої можуть успішно використовуватися в сегменті медичних приладів, мережах безпроводових датчиків, автотранспортних засобах, світлотехнічному обладнанні тощо. Нині існує три основні технології безпроводового електроживлення: *Qi*, *Rezence* та PMA. Найбільш поширеною є *Qi* [1, с.4] (використовує індукційний спосіб передачі енергії), найбільш перспективною – *Rezence* (використовується технологія магнітного резонансу). Також цей стандарт передбачає вищу ефективну потужність, що розширює межі використання.

Технологія *Rezence* [2, с.1] (A4WP) має деякі переваги порівняно з іншими: це і більша потужність, і більша дальність дії, і більш зручне використання. Однак ширшої популярності набуває саме стандарт *Qi* через сильну підтримку великих компаній. Проте у зв'язку з нелінійністю технологічного й суспільного розвитку, зі стрімким розвитком технологій безпроводового електроживлення, не можна спрогнозувати, яка з технологій стане основною через декілька років.

Основним шляхом удосконалення безпроводових зарядних пристроїв є збільшення потужності передавальної станції, однак в такому випадку показники поля котушки будуть перевищувати гранично-допустимими показники електромагнітних полів [3, с.15], що потенційно впливає і на живі організми. Тому варто застосовувати різні методи для вдосконалення безпроводових систем електроживлення, а саме зміну частотного спектру роботи пристроїв, використання екранованих конструкцій, створення інтелектуальних систем коригування потужності. Подібні заходи дозволять розширити межі використання пристроїв електроживлення в повсякденному житті людини, а також зроблять ці пристрої безпечнішими для користувачів.

Список використаних джерел:

1. "Wireless Power Consortium". Retrieved November 22, 2015.
2. "Alliance for Wireless Power (A4WP) Announces the Expansion of the Rezence™ Standard to 50 Watts to Include Tablets, PCs and Peripherals". MarketWatch. PR Newswire.
3. Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів 18.12.2002 N 476.

Клепач Л.Є.

аспірант, ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Терещенко Т.О., д. т. н., проф., ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТАРИФІКАЦІЇ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В MICROGRID

Протягом останніх місяців тариф на електроенергію для українців підвищувався кілька разів, тому актуально використовувати альтернативні джерела електроенергії в *MicroGrid* та розрахувати ціну на дану електроенергію. Для цього необхідно розрахувати як статичну ціну, так і динамічну ціну на електроенергію в певний проміжок часу. Ця проблема є

міждисциплінарною та передбачає залучення не тільки технічних ресурсів, а й результатів, отриманих в економічних науках.

При розробці системи керування електроживленням в *MicroGrid* необхідно обрати критерій ефективності, який був би спільним для різних задач керування і дозволяв проводити комплексну оцінку стану системи електроспоживання локального об'єкту *MicroGrid*. Таким критерієм є інтегральний вартісний параметр. У зв'язку з тим, що в якості критерію використовується вартість, для реалізації оптимальної поведінки системи доцільно застосовувати теорії, розроблені у економічних галузях [1, с. 66].

Результатом розв'язання задачі є оптимальна функція керування, яка дозволяє забезпечити виконання заданої корисної роботи навантаженнями з мінімізацією витрат. Оптимальна функція керування являє собою сукупність значень керуючих параметрів у задані інтервали часу.

Для розрахунку статичної ціни на електроенергію необхідно враховувати наступні техніко-економічні показники різних джерел електричної енергії для систем гарантованого електроживлення [2, с. 227]: питома вартість обладнання (тис.грн/кВт); термін експлуатації (роки); зведені річні затрати на генерацію 1 кВт встановленої потужності системи енергозабезпечення (грн./кВт); собівартість генерації енергії (грн/кВт*год); термін окупності (роки); можливий прибуток від функціонування (тис. грн).

У рамках впровадження гнучкої тарифікації потрібне створення динамічної електро – вартісної моделі, яка поєднує енергетичні та економічні показники вузла розподіленої генерації. Система «виробник – споживач електроенергії» розглядається як замкнена макроекономічна система [1, с.70], яка поєднує динамічну та економічну частини ізольованої системи. Генератор забезпечує споживача електроенергією потужністю P , взамін споживач сплачує її вартість $C_p \cdot P$, де C_p – ціна одиниці потужності. Генеруюча система витрачає певну кількість отриманих коштів на закупівлю пального $C_B \cdot V$, де C_B – ціна одиниці пального, та на власні потреби енергогенератора. Залишок отриманих коштів складає прибуток системи. Рівновага замкненої макроекономічної системи описується рівнянням Фішера [1, с. 71].

Використання наведених моделей дозволяє описати технічні і економічні процеси, що протікають у окремих складових електротехнічного об'єкту *MicroGrid*, взаємодію між ними, а також загальну поведінку об'єкту, що реалізується для досягнення загальної мети забезпечення ефективного керування електроживленням.

Список використаних джерел:

1. Жуйков В.Я. Статична та динамічна тарифікації електроенергії автономних *MicroGrid* / Жуйков В.Я., Ямненко Ю.С., Бойко І.Ю., Клепач Л.Є. // VIII Міжнародній науково-технічній конференції "Інформаційно-комп'ютерні технології 2016". Збірник тез. – Ж.:2016. – С.66-75.
2. Клепач Л.Є. Керування електроспоживанням за техніко-економічними показниками / Клепач Л.Є. // VIII Міжнародна науково-технічна конференція молодих вчених «Електроніка-2015», Збірник статей. – К., 2015. – С. 227–231.

Каут М.С.

аспирант, ФЭЛ КПИ им. Игоря Сикорского

Научный руководитель:

Терлецкий А.В., к. т. н., доц., ФЭЛ КПИ им. Игоря Сикорского

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИНФОРМАЦИОННЫХ СЕТЕЙ ПЕРЕДАЧИ ВИЗУАЛЬНОЙ ИНФОРМАЦИИ

Одним из основных инструментов для познания и формой взаимодействия с окружающим миром является коммуникация. В силу психофизиологических особенностей, особое место в ориентации человека в мире занимает визуальная коммуникация и визуальное восприятие. Из значимых исследований о природе и функционировании визуального образа стоит отметить работы Р. Арихейма, С.М. Даниэля, А.Р. Лурии, Дж. Гибсона, В.М. Гордона, В.П. Зинченко, Д.В. Пивоварова, В.И Жуковского, И.С. Якиманской, Б. Маллона, Н.Г. Молодцовой, Р.Керни.

Постановка проблемы. Визуальное восприятие – это один из важнейших инструментов человека по ориентации в реальности и получению информации об окружающих объектах. Этот комплексный многоуровневый процесс включает в себя не только цепочку нейронных реакций на раздражители, но и все многообразие уже имеющихся в мозге представлений, благодаря чему человек через зрение непрерывно пополняет свою библиотеку знаний о внешнем мире [1, с.11].

Благодаря широкому распространению цифровых технологий и компьютерных изображений визуальная коммуникация в XXI веке осуществила активную экспансию в различные сферы человеческой деятельности. Человеческое восприятие нагружается яркими зрительными образами, исходящими из наружной рекламы, видео, фотографий и иных, в основном, цифровых источников. «Визуальная информация, появлявшаяся и бывшая актуальной в разные временные периоды, существует симультанно, будучи встроенной в единую коммуникационную сеть цивилизованного мира» [2, с. 184]. Мир становится визуальным, зрительные образы включаются в повседневность и формируют человеческое постижение окружающей действительности.

Передача визуальной информации и данных видеоприложений все теснее интегрируются в повседневную жизнь человека.

Согласно данным компании CISCO [3, с. 1-29], объем трафика в сети Интернет за период 2015-2020гг. возрастет почти в три раза. При этом к 2020г. около 80% этого трафика будет составлять видеотрафик.

В глобальном масштабе трафик IP-видео будет составлять 82% от общего потребительского интернет-трафика к 2020 году, по сравнению с 70% 2015 году. Глобальный трафик видео в секунду увеличится в три раза с 2015 до 2020. Интернет-видео-трафик вырастет в четыре раза с 2015 по 2020 год.

Эти цифры говорят о том, что пропускная способность современных каналов связи при существующих методах и средствах управления трафиком близка к исчерпанию. Современные темпы роста пропускной способности сети будут не в состоянии удовлетворять растущие потребности пользователей.

Исходя из вышесказанного, актуальной проблемой является поиск путей модернизации вычислительных сетей: построение единой высокопроизводительной многоуровневой масштабируемой коммуникационной инфраструктуры, которая объединяет традиционные и беспроводные сегменты, обеспечивает повышение качества и расширение спектра информационных услуг.

Список использованной литературы:

1. *Алексеева Е.А.* Доминирование визуальной коммуникации в современной рекламе: причины и следствия / Алексеева Е.А. – ВКР, НИУ «Высшая школа экономики», Москва, 2014 – С. 85
2. *Сальникова Е.В.* Феномен визуального. От древних истоков к началу 21 века. / Сальникова Е.В. – М.: Прогресс-Традиция, 2012 – С.184
3. *Cisco Public.* Cisco Global Cloud Index: Forecast and Methodology, 2015–2020, White Paper, 2016. – С. 29.

Кравченко А. Ю.

аспірант, ПФФ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник:

Терещенко М. Ф., к. т. н., доц., ПФФ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

СОЦІАЛЬНА ВАЖЛИВІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСОБІВ ЛІКУВАННЯ ДЕФОРМУЮЧОГО АРТРОЗУ ГОМІЛКОВО-СТУПНЕВОГО СУГЛОБУ

На частину хвороб суглобів припадає біля третини усіх кістково-м'язевих порушень, 55% з яких складає деформуючий артроз гомілково-ступневого суглобу (ДАГС). Згідно результатів досліджень [1, с.1] ДАГС клінічно визначено більш ніж у 10-20% населення світу. Статистичні дані щодо захворюваності на хвороби кістково-м'язевої системи в Україні, станом на 2015 р.: кількість уперше зареєстрованих випадків загалом (1 245 523), діти віком 0-14 років включно (143 758), діти віком 15-17 років включно (54 563), особи віком 18 років і старші (1 047 202), з них особи віком (18-54 роки) жінки та чоловіки (18-59 років) (675 657), жінки - 55 років та старші, чоловіки - 60 років та старші (371 545) [2, с. 8]. ДАГС розвивається головним чином у людей працездатного віку і займає перше місце серед причин інвалідності у віддаленому періоді після травм, а серед усіх артрозів – третє місце після ураження колінного і кульшового суглобів [3, с. 2]. За тяжких форм даної хвороби у хворих виникає значне зниження якості життя, обмеження повсякденної і трудової діяльності [4, с. 5].

Одним із напрямків фізіотерапевтичного лікування даної хвороби є ультразвукова терапія (УЗТ). Також використовується вихрова гідромагнітотерапія, прикладом лікувального апарату якої можна назвати комбіновану гідрованну для ніг "Купава", яка дозволяє одночасно впливати вихровим водним потоком, випромінюванням червоного кольору і постійним магнітним полем на гомілки і стопи ніг. Ми пропонуємо удосконалити ванну «Купава» додавши до неї можливість проведення ультразвукової терапії для лікування хворих на ДАГС на апаратній базі апарату «МПТ-11», із вдосконаленням конструкції випромінювача ультразвуку.

Запропоноване нами рішення має соціальну спрямованість, направлену на покращення лікування такої соціально-значимої хвороби, як ДАГС. Результатом чого є вдосконалення апарату для покращення апаратного лікування ДАГС в умовах лікувально-профілактичних закладів (ЛПЗ). Покращення полягає у тому, що під час лікування відсутня необхідність постійної присутності оператора під час усієї процедури, у порівнянні із традиційною методикою УЗТ. А також має покращитись лікувальний ефект від процедури за рахунок додаткових лікувальних факторів, окрім ультразвуку.

Довготривалими результатами даного рішення є підвищення якості та доступності лікування деформуючого артрозу гомілково-ступневого суглобу шляхом вдосконалення комбінованої гідрованни для ніг "Купава".

Список використаних джерел:

1. *Зміна когнітивної сфери у хворих на деформуючий артроз гомілковостопного суглоба в ранній і пізній періоди катamnістичних спостережень* А.О. Момбеков, А.В. Дергунов, О.В. Леонтьєв Військово-медична академія ім. С.М. Кірова, Санкт-Петербург, Росія / Під ред. проф. О.В. Леонтьєва, С.А. Парцерняка, В.С. Чорного. - СПб.: МІЕП при МПА ЄврАзЕС, 2013. - 92 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 07.11.2016).
3. *Регіонарні гемодинамічні зміни при деформуючому остеоартрозі гомілковостопного суглоба* Назаров Е.А., д. м.н., професор, Селезньов А. В.: матеріали I Науково-практичної конф. [«Актуальні питання травматології. досягнення. перспективи »]. - М.: 2013.- 114 с.
4. *Оцінка ризику розвитку важких форм артрозу гомілковостопного суглоба* Ярмак Д.О., Звичайний Д.А., Мірошникова Е.А., Коробушкін Г.В., Скороглядів А.В.: матеріали Всеросійської конференції з міжнародною участю[«Сучасна травматологія, ортопедія і хірургія катастроф»]/ ВПХ РНІМУ ім. Пирогова.- Москва: ВПХ РНІМУ ім. Пирогова, 2015.- 167 с.

Лебединська Ю.В.

2 курс, ФБТ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Рубанець О. М., д. ф. н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ У МОЛЕКУЛЯРНІЙ БІОТЕХНОЛОГІЇ

Молекулярна біотехнологія ґрунтовно вивчається на предмет можливих негативних наслідків її поширення для людства, оскільки спектр її дії необмежено широкий. Результати досліджень молекулярної біотехнології можуть бути застосовані у різних сферах суспільного життя. На молекулярну біотехнологію покладають великі надії в розв'язанні глобальних проблем людської цивілізації.

Проблеми досліджень молекулярної біотехнології розглядають урядові комісії, активно обговорюють на конференціях та у наукових статтях вчені, про них міркують автори популярних видань, наприклад Б. Глик та Дж. Пастернак, В. Davis. Оскільки молекулярна біотехнологія може впливати на різноманітні сторони життя сучасного суспільства, в тому числі й на сільське господарство і медицину, необхідно враховувати всі проблеми, які при цьому виникають – етичні, правові, економічні й соціальні.

З появою молекулярної біотехнології відбувся справжній переворот у взаємовідносинах людини з живою природою.

В основі молекулярної біотехнології лежить перенесення одиниць спадковості – генів, із одного організму в інший, що здійснюється за допомогою методів генної інженерії (технологія рекомбінантних ДНК), з метою створення нового продукту, або отримання уже відомого продукту в промислових масштабах [1, с. 12].

Розширення практичної сфери біотехнології обумовлено соціально-економічними потребами суспільства. Такі актуальні проблеми, що постали перед людством на порозі ХХІ століття, як дефіцит чистої води і поживних речовин (особливо білкових), забруднення оточуючого середовища, нестача сировинних та енергетичних ресурсів, необхідність отримання нових, екологічно чистих матеріалів, розвиток нових засобів діагностики та лікування, не можуть бути вирішені традиційними методами. Тому для забезпечення життя

людини, підвищення якості життя та його тривалості стає все більше необхідним, освоєння принципово нових методів і технологій.

На молекулярну біотехнологію покладають великі надії. Такі, як переробка відходів, що забруднюють навколишнє середовище; створення мікроорганізмів, що продукують різні хімічні речовини; можливість точної діагностики, профілактики та лікування різноманітних захворювань; значне підвищення врожайності сільськогосподарських культур шляхом створення рослин, стійких до шкідників, грибкових та вірусних інфекцій і шкідливих впливів навколишнього середовища.

Однак бурхливий розвиток молекулярної біотехнології може призвести до ряду проблем. Таких, як створення і поширення генетично модифікованих організмів, що може спричинити зменшення природного генетичного різноманіття. Організми, отримані методами генної інженерії, можуть завдавати негативного впливу на інші живі організми та навколишнє середовище. Активне фінансування молекулярної біотехнології може стримувати фінансування інших, не менш перспективних галузей науки. Застосування нових методів діагностики може порушити право людини на недоторканість приватного життя. Підходи до методів лікування, засновані на досягненнях молекулярної біотехнології, можуть витіснити традиційні, але не менш ефективні засоби лікування. Також постає філософське питання, чи можна використовувати генно-інженерні технології, змінювати генетичну природу людини, якою мірою, в яких цілях і за яких умов.

Список використаних джерел:

1. Глик Б. Молекулярная биотехнология. Принципы и применение / Б. Глик, Дж. Пастернак. Пер. с англ. – М.: Мир, 2002. – 589 с.

Луцюк М.М., Колобродов М.С.
аспіранти, ПБФ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМОДІАГНОСТИКИ НА ОСНОВІ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ТЕПЛОВІЗОРА

Медичною термодіагностикою займалися багато вчених, у тому числі українські вчені Іваницький Г. Р., Розенфельд Л. Г., американський учений Lawson R.N і багато інших. Проте, в їх роботах тепловізор розглядався як прилад спостереження і радіометрії з урахуванням його технічних характеристик, приклади використання його в діагностичних і дослідницьких завданнях, а також механізми виникнення тепла в організмі людини. Не було розглянуто питання про покращення якості обробки та швидкості обробки отриманої інформації. За 2015 рік було проведено більше 850 процедур медичної термодіагностики, 50% з яких допомогли виявити такі хвороби, як судинні патології, проблеми суглобів, вертеброгенні болі, онкологічні захворювання тощо. Проте згідно медичної статистики через важкість розпізнавання дрібних деталей теплові зором було пропущено близько 6% початкових стадій перелічених хвороб [1].

Таким чином, актуальною є проблема розробки нових та удосконалення існуючих методів оцінки ефективності роботи тепловізора (точніші та швидші в обробці методи обробки та розпізнавання інформації).

Жоден з існуючих сьогодні діагностичних методів не має такої широти діагностичного діапазону, можливості виявлення відразу багатьох груп захворювань. Висока інформативність - достовірність тепловізійної діагностики при деяких захворюваннях наближається до 100%, а в цілому складає для первинних обстежень величину близько 80%.

Важливо відмітити також низьку вартість обстеження, що проводиться, швидкість і простоту виконання, можливість застосування тепловізора для цілей експрес-діагностики великих груп населення. Підготовка пацієнта до тепловізійного обстеження не вимагає проведення спеціальних заходів і займає короткий проміжок часу : вимагається тільки звільнити від одягу відповідні ділянки шкірного покриву за 5-7 хвилин до обстеження. Результати обстеження відображаються в режимі реального часу на моніторі комп'ютера, є динамічним зображенням терморельєфа шкірних покривів з реєстрацією цифрових точних показників шкірної температури, в обов'язковому порядку записуються і архівуються. До безперечних переваг сучасної тепловізійної діагностики відноситься його здатність визначати захворювання задовго до його клінічного прояву і навіть при безсимптомному перебігу хвороби. Крім того, можливо обстежувати увесь організм відразу і у рамках одного звернення отримати достовірну інформацію про стан здоров'я пацієнта.

Тому зростання якості та швидкості обробки інформації під час проходження медичної термодіагностики шляхом удосконалення методів оцінки ефективності роботи тепловізора. Розроблений новий метод більш точної та швидшої обробки інформації - метод мінімальної сприймаючої різниці температур, який дозволяє виявляти невеликі термічні об'єкти з ймовірністю 99% і таким чином зменшує можливість пропуску початкової стадії хвороби до 1,5%.

Список використаних джерел:

1. *Звіт* кафедри медичної статистики НМАПО ім. П.Л. Шупика за 2015 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://medstat.gov.ua/>

Майкут С.О.

аспірантура, ФЕЛ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Цибульський Л.Ю., к. т. н., доц., ФЕЛ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ ВІДСІЧКИ ЕЛЕКТРОНІВ У ВИМИКАЧІ СТРУМУ МАГНІТНИМ ПОЛЕМ ІНДУКТОРА

Актуальність даної теми полягає у вирішенні проблеми великої матеріальної ресурсоемності при проектуванні вакуумно-дугових комутуючих приладів та зменшення їх енергоспоживання завдяки сучасним програмним засобам. Це дозволить підвищити продуктивність у виробництві приладів такого типу та більш точно розраховувати оптимальний режим роботи, що позитивно вплине на енергоефективність системи.

Такі газорозрядні вимикачі струму застосовуються для комутації в схемах потужних електронних приладів струмів у десятки кілоампер. Вагомою перевагою є можливість експлуатації у середовищі з високою інтенсивністю рентгенівського випромінювання (АЕС, космос). Розробка нових та удосконалення відомих засобів газорозрядної комутації є актуальною науковою задачею.

Газорозрядні прилади використовують у якості запобіжників високої швидкодії або буфера шунтування. За допомогою них комутують струми, що генеруються блискавками, мережі високовольтних ліній передач електроенергії, гідроелектростанції та ін. Переривання струму в приладі відбувається за рахунок зміни траєкторії електронів та іонів, які магнітне поле відводить від аноду. Досі не вирішена задача оптимізації конструкції такого класу приладів. Рішення цієї задачі пов'язане з комплексним

моделюванням декількох фізичних процесів: генерації електричного та магнітного полів в просторі вимикача; емісії електронів при різних режимах, розпилення електродів, траєкторії електронів та іонів.

Використання індукційних вимикачів струму для роз'єднання потоку електронів та іонів між катодом і анодом за допомогою наведеного магнітного поля є доволі специфічним способом. Магнітне поле генерується соленоїдом, що знаходиться на зовні приладу, і дозволяє проводити роз'єднання електричного кола за 1-2 мікросекунди при робочих напругах 1-10 кВ та струму до 2 кА [1].

Зазвичай для розрахунку робочих параметрів розмикача застосовують аналітичну формулу, що характеризує «параболу критичного режиму» – «параболу відсічки Хелла» [2]. Але дана формула встановлює індукцію магнітного поля у проміжку анод-катод для ідеалізованої конструкції у вигляді двох нескінченних коаксіальних циліндрів. В реальних системах розміри кінцеві і висота катода у декілька разів менша висоти анода, що зумовлює неоднорідність магнітного поля і крайові ефекти. Це викликає необхідність розраховувати параметри приладу з використанням наближених інженерних методик і виготовляти декілька зразків для встановлення оптимальних параметрів. Все це збільшує час та вартість розробки і виготовлення приладів. До того ж, така методика не дозволяє зробити узагальнені висновки про напрями оптимізації приладів.

Для уникнення перерахованих недоліків необхідно перейти від аналітичних розрахунків до чисельних, що дозволить одразу розраховувати такі параметри та розподіли, які будуть давати повну і однозначну інформацію. Розрахунки за моделлю дозволять:

- встановити залежність критичних параметрів вимикача струму від конструкції та режимів експлуатації;
- зменшувати час та витрати на розробку та виготовлення оптимальної конструкції газорозрядного вимикача струму.

Список використаних джерел:

1. Лебедев И.В. Техника и приборы сверхвысоких частот. Т. 2. Электровакуумные приборы СВЧ. - М.: Высшая школа, 1972.
2. Кузьмичев А.И. Магнетронные распылительные системы. — Киев: Аверс, 2008.

Мисковець О. С.

2 курс, ФБТ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Рубанець О. М., д. філос. н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ НОВИХ КОСМІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

З розвитком технологій усе популярнішим є дослідження космосу. Це дає можливість дослідити оточуючий нас простір не лише в якості наукового пізнання, але й з метою освоєння космосу для подальшого заселення чи використання як сировинної бази. Тому вивчення проблем дослідження космічних об'єктів є актуальним, адже дає змогу ефективно втілити поставлені задачі по дослідженню космосу.

Наукові дослідження, що проводяться в космосі, охоплюють різні розділи чотирьох наук: астрономії, фізики, геофізики та біології. Більшість завдань, що вивчаються на супутниках і ракетах, відносять іноді до нової науки – експериментальної астрономії [1].

Чимало завдань виконуються саме на супутниках та ракетах адже вченим вже давно відомо, що мандрівники під час космічних перельотів піддаватимуться згубному впливу міжпланетного випромінювання. Вдалося точно підрахувати, що люди отримуватимуть приблизно 1,84 мілізівертів на день, що еквівалентно опромінюванню під час комп'ютерної томографії. Використовуючи ці дані, доктор Цейтлін з Південно-західного дослідницького інституту в Боулдері, штат Колорадо, розрахував, яку дозу може отримати космонавт, якщо здійснить переліт за 180 днів (переліт до Марса). Він отримав цифру 660 мЗв. За сьогоденними нормами космонавт може отримати не більше 1000 мЗв. У тих, хто досяг цієї межі, на 5% зростає ризик розвитку раку.

Висновки робляться виходячи з показів детектору випромінювання, що супроводжував місію Curiosity під час його польоту до Червоної Планети: він мав віднайти потенційну небезпеку для людей, які коли-небудь можуть вирішити повторити цю мандрівку. Детектор виявив 2 види небезпечних частинок, що проникають всередину космічного апарату через стіни: сонячні енергетичні частинки, що викидаються Сонцем в результаті спалахів і корональних викидів мас, та галактичні космічні промені чи частинки матерії, що прориваються крізь Чумацький Шлях. Вони мають настільки потужну енергію, що здатні пробити будь-який захист.

Ще з однією проблемою мандрівники зустрінуться безпосередньо в пункті призначення. На нашій планеті сильне магнітне поле утримує найнебезпечніші частинки на відстані. Марс не має настільки сильного магнітного поля, тому астронавти зазнаватимуть впливу випромінювання і на поверхні планети також [2].

Космічні апарати дали змогу здійснювати дослідження в усіх діапазонах довжин хвиль електромагнітного випромінювання. Позаатмосферні спостереження дають змогу приймати в космосі випромінювання, які поглинає або дуже змінює земна атмосфера: рентгенівські й інфрачервоні промені, далекі ультрафіолетові, радіовипромінювання деяких довжин хвиль, що не доходять до Землі, а також корпускулярні випромінювання Сонця та інших тіл. Дослідження цих, раніше недоступних видів випромінювання зір і туманностей, міжпланетного та міжзоряного середовища дуже збагатили наші знання про фізичні процеси у Всесвіті. Зокрема, було відкрито невідомі раніше джерела рентгенівського випромінювання — рентгенівські пульсари [3].

Космічні об'єкти, навіть такі, які достатньо довго досліджуються, є складними й такими, що можуть у будь-який момент призвести до неочікуваних наслідків із загрозами для життя людини. Тому вони потребують усебічного міждисциплінарного дослідження, а також урахування необхідності зміни наших уявлень.

Список використаних джерел:

1. Гінзбург В.Л. Наукові дослідження космосу. Частина перша [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.poznavayka.org/uk/astronomiya-2/naukovi-doslidzhennya-kosmosu-chastina-persha/>
2. Цікаві наукові відкриття. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://sites.google.com/site/kosmodoslidi/home/cikave-pro-kosmos>
3. Астрономія. Стаття з Вікіпедії. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Астрономія>

Наконечний О.А.

аспірант ПБФ КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Науковий керівник:

Рубанець О. М., д. філос. н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИМІРЮВАЛЬНИХ СИСТЕМ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОПТИЧНИХ МЕТОДІВ ЕКСПРЕС-КОНТРОЛЮ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

Інформаційні процеси (пошук, збирання, зберігання, передавання, опрацювання, використання, захист інформації) присутні у всіх галузях виробництва. Важливою складовою інформаційних процесів є інформаційні потоки. Від їх впорядкованості залежить чіткість функціонування галузі в цілому і ефективність управління нею. Для роботи з інформаційними потоками призначені інформаційні системи (ІС) [3, с. 38].

В сучасних ринкових умовах виробництва досить важливою є можливість проводити експрес-оцінку вибраних параметрів продуктів харчування та їх компонентів як в процесі виробництва, так і продовж їх гарантійного терміну зберігання. Це вимагає від виробників оптимізації процесу діагностики харчової продукції всередині підприємства, мінімізації можливих втрат пов'язаних з простоем машин і агрегатів під час налагоджування виробничих ліній, а також з виробництвом неякісної продукції.

Дуже важливим аспектом є збереження якості продуктів харчування в процесі транспортування та зберігання. Для вирішення цих завдань необхідне введення контролю якості всього потоку продукції, що тягне за собою необхідність багаторазового збільшення кількості проведених етапів контролю. При використанні класичних затратних і тривалих методів аналізу, контроль параметрів харчових продуктів на підприємствах, в процесі зберігання та подальшої реалізації перетворюється в досить трудомістке завдання [1, с. 36].

Враховуючи все вищесказане, досить перспективним є застосування оптичних методів експрес-аналізу харчових продуктів (в лабораторних та виробничих умовах), з яких найбільш ефективними по відношенню затрати/результат є саме люмінесцентні методи. Дані методи діагностики відносяться до неруйнівних, та можуть застосовуватися дистанційно, особливо при поєднання із засобами об'єктивного контролю з використанням телевізійних інформаційно-вимірювальних систем та телеметрії [3, с. 178].

Тому на даному етапі розвитку аналітичних вимірювальних засобів контролю харчової продукції, є доцільною розробка та впровадження в малосерійне виробництво аналітичної інформаційно-вимірювальної системи контролю якості продуктів харчування за допомогою електромагнітного випромінювання оптичного діапазону, що містить засоби об'єктивного контролю (ТІВС) за перебігом процесу аналізу та його результатами, принцип дії якої заснований на спостереженні виникнення або гасіння люмінесценції при дії зовнішнього УФ збуджуючого випромінювання.

Методики застосування ТІВС полягають в формуванні зображення, яке відображає об'єкт із певними лінійними розмірами, або діагностує в досліджуваному об'єкті зони, що відрізняються своїми оптичними характеристиками. Спектральний діапазон, в якому зазвичай проводяться вимірювання становить 0,3-0,8 мкм, що досить точно відповідає можливому діапазону довжин хвиль вимушеного випромінювання при збудженні люмінесценції УФ-випромінюванням [2, с. 41].

Промислові зразки засобу вимірювань можна виконати у вигляді окремих компактних герметичних переносних модулів. Програмне забезпечення приладу повинно дозволяти проводити як попередній аналіз інформативних параметрів продуктів харчування та

відображати їх за допомогою електронно-світлового перетворювача, так і зберігати отримані дані про певний продукт та умови проведення дослідів у власну базу даних, з подальшою можливістю обробки та аналізу інформації за допомогою сторонніх електронних обчислювальних засобів.

Інформаційно-вимірювальна система що відповідає сучасним вимогам експрес-діагностики повинна легко монтуватися на місці і містити блок електронної автокорекції відповідно до умов проведення вимірювань, що дозволяє економити ресурси, зазвичай необхідні для первинного налаштування вимірювальних засобів в виробничих умовах. Також важливою умовою є наявність у вимірювальному засобі дружнього та інтуїтивно зрозумілого інтерфейсу для забезпечення комфортної і ефективної роботи користувача з мінімальною спеціальною підготовкою [4, ст. 241-242].

Враховуючи все вищесказане можна дійти висновку, що оптичні методи експрес-аналізу дозволяють швидко і точно проводити оцінку якості як готових продуктів харчування, так і сировини, та мають досить цікаві перспективи у випадку їх поєднання з ТІВС, як засобом об'єктивного контролю.

Список використаних джерел:

1. Кириллов В.В., Нечипоренко А.П. Современные спектральные методы анализа, используемые в пищевой промышленности: Учеб. пособие для вузов. – СПб.: СПбГУНиПТ, 2006. – 98 с.

2. Порев В.А. Імовірносний підхід до визначення роздільної здатності телевізійних засобів контролю /В.А. Порев, Г.В. Порев, Р.І. Кісіль// Методи та прилади контролю якості. – 2002. – №8. – С.40-43.

3. Родина Т.Г. Сенсорный анализ продовольственных товаров. – М.: Изд.-во «Академия», 2004. – 208 с.

4. Срок годности пищевых продуктов: расчет и испытание / Под ред. Р. Стеле; Пер. с англ. под науч. ред. Ю.Г. Базарновой. – СПб.: Профессия, 2006. – 480 с.

Перевертайло В. В.

аспірант, ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Кузьмичев А. І., к. т. н., доц., ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ ГЕНЕРАЦІЇ НВЧ ПЛАЗМИ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ЕЛЕКТРОНІЦІ ТА СВІТЛОВІЙ ТЕХНІЦІ

Актуальність проблеми дослідження НВЧ плазми полягає у її соціальному аспекті, який виражається у високому ступені екологічності плазмових технологій та широкому спектрі застосувань, який об'єднує різні галузі науки і техніки, зокрема, напівпровідникову, діелектричну, світлотехнічну промисловості, де використовуються дані по безпосередньо генерації НВЧ плазми як прецизійного робочого інструмента для видалення, нанесення, модифікації приповерхневого шару твердого тіла та створення середовища з потужним та близьким до сонячного спектром світіння, що досить важливо як для соціокультурної сфери (презентаційні виставки, рекламно-інформаційні щити, споруди та будинки, освітлення спортивних ділянок, парків, проїзних шляхів та приміщень із висотою стелі більше 6 м), так і для аграрної промисловості, зокрема тепличний комплекс.

Ступінь розробки проблеми створення НВЧ газорозрядних освітлювальних пристроїв окреслюється роботами ряду вчених, зокрема [1,2], та фірмою *LG*, яка зараз займається серійним випуском таких світильників. Але не можна сказати, що вони не потребують вдосконалень або не можуть бути покращені технологічно. В Україні ж розробкою НВЧ генераторів та плазмотронів, процесами НВЧ нагріву та НВЧ сушіння займається НПП "Плазмові технології".

Оптимізація часових, фінансових та технічних ресурсів можлива завдяки комп'ютерному моделюванню. Особливість такого підходу полягає в опосередкованості пізнання, де модель виступає у ролі інструменту пізнання, який знаходиться між дослідником і досліджуванним об'єктом. При цьому треба правильно вибирати набір параметрів, які б задовольняли умови поставленої задачі, та правильно виконати побудову розрахункової сітки, у вузлах якої комп'ютер проводить обчислення (збільшення деталізації сітки не завжди призводить до збільшення точності обчислень, а інколи навпаки – до розходження розрахункової задачі або внесення додаткових похибок за рахунок додаткових (у сусідніх вузлах сітки) розрахунків). Також, якщо брати до уваги об'ємне 3D моделювання, несиметричну відносно певної осі задачу, то тут постає питання у ресурсі не тільки розумовому, але і обчислювально-технічному.

Автором розрахунок поведився у програмі COMSOL Multiphysics, де була розроблена модель плазмового генератора НВЧ з параметрами: $f = 2,45$ ГГц, з регульованою потужністю $P_{\text{НВЧ}} = 100, 300$ та 500 Вт. Був проведений вибір оптимальної геометрії НВЧ генератора. Для прямокутного хвилеводу основною модою є хвиля типу H_{10} . У якості газового наповнення у моделі використовувався газ аргон. Динаміка процесу розраховувалась згідно довідникових даних та наступних співвідношень взаємодії електрона з частками у області генерації плазми: пружне зіткнення; збудження; іонізація; нейтралізація.

Результати моделювання, отримані автором даної роботи, можуть бути використані для побудови технологічного НВЧ генератора плазми, який може бути застосований у конструкції НВЧ плазмового світильника та приймати участь у процесах плазмової обробки твердих тіл: 1) нанесення матеріалу на поверхню твердого тіла; 2) видалення матеріалу з поверхні твердого тіла; 3) модифікація приповерхневого шару твердого тіла.

Список використаних джерел:

1. Жидков Р.А., Малышев В.В. Плазменный облучатель для выращивания зеленных культур в теплицах // Вестник ВИЭСХ. Вып. 1(10), 2013. – С. 45-47.
2. Александрова О.Ю. Бондаренко С.М., Гутцайт Э.М., Жидков Р.А. Плазменные осветительные устройства на основе СВЧ-разряда. Технологии информационного общества // T-Comm., 2013. – № 9. – С.9-11.

Чапалюк Б.В.

аспирант, ИПСА КПИ им. Игоря Сикорского
Научный руководитель:

Зайченко Ю.П., д. т. н., проф., ИПСА КПИ им. Игоря Сикорского

АЛГОРИТМЫ ОБНАРУЖЕНИЯ ЛИЦА В ВИДЕОАНАЛИТИКЕ

Сегодня обеспечение безопасности в местах массового скопления, таких как метрополитен, железнодорожные вокзалы и другие, происходит с помощью систем

автоматизированного мониторинга. Основной задачей таких систем является анализ поточной информации с камер видеонаблюдения и анализ полученного потока в режиме онлайн. Обычно, в рамках анализа происходит определение движущихся объектов, распознавания лиц людей и поиск их в доступной базе данных преступников.

В рамках исследования был проведен анализ существующих алгоритмов обнаружения лица в режиме онлайн. Целью исследования является выявление наиболее точного и достаточно быстрого для режима онлайн алгоритма обнаружения.

Большинство современных алгоритмов и подходов для классификации объектов на изображениях основаны на сверточных нейронных сетях, так как они показывают наиболее точные результаты в различных задачах аналитики изображений. Хотя такие алгоритмы показывают очень хорошие результаты в распознавании, они требуют наличия достаточно большой выборки данных для обучения, а также серьезных вычислительных ресурсов. Поэтому, для проверки работы алгоритмов были выбраны хорошо известные наборы данных уже с размеченными изображениями, которые были сделаны специально для разработки систем обнаружения лица. Для данного исследования были выбраны фреймворк *Fddb* [1] содержащий большое количество размеченных изображений с разным уровнем сложности, в том числе изображения с большим скоплением людей. Также, дополнительно был выбран более современный набор данных *WIDER* [2], где присутствует большое количество сложных изображений для детектирования лиц, с учетом сложных позиций лица, разного фона, уровня освещенности и присутствия макияжа на лице.

В рамках исследования для решения задачи обнаружения лица использовались глубинные нейронные сети *Faster-RCNN* [3] и *Faceness* [4], а также алгоритм Виола-Джонс [5]. Было проведено исследование точности детектирования на некоторых выборках данных этими алгоритмами. В результате, высочайшую точность показала глубинная сеть *Faster-RCNN*, а наименьшую точность была показана алгоритмом Виола-Джонса.

В результате проведенного исследования было выявлено, что лучшие результаты в детектировании лица на сегодняшний день дают глубинные нейронные сети. Хотя такой подход требует больше вычислительной мощности от аппаратных средств, глубинные нейронные сети работают достаточно быстро для того, чтобы их можно было применять в программном обеспечении для онлайн видеоаналитики.

Список использованных источников:

1. *V. Jain* та *E. Learned-Miller*, “*Fddb*: A benchmark for face detection in unconstrained settings”, Technical Report UM-CS-2010-009, University of Massachusetts, Amherst, 2010.
2. *S. Yang*, *P. Luo*, *C. C. Loy* та *X. Tang*, “*WIDER FACE*: A face detection benchmark”, *CVPR*, 2016.
3. *H. Jiang* та *E. G. Learned-Miller*. (2016, May) “Face Detection with the Faster R-CNN” [Online]. Available: <https://arxiv.org/abs/1606.03473>
4. *S. Yang*, *P. Luo*, *C. C. Loy* та *X. Tang*, “From facial parts responses to face detection: a deep learning approach”, *ICCV*, pp. 3676-3684, 2015.
5. *P. Viola* та *M. Jones*, “Rapid object detection using a boosted cascade of simple features” *Proceedings of the 2001 IEEE Computer Society Conference on Computer Vision and Pattern Recognition. CVPR*, 2001.

Шныра А.В.

аспирант, ФАКС КПИ им. Игоря Сикорского

Научный руководитель:

Володарський Е.Т., проф., ФАКС КПИ им. Игоря Сикорского

МЕТОД ПОВЫШЕНИЯ НАДЕЖНОСТИ СТАТИСТИЧЕСКОЙ ОБРАБОТКИ ДАНЫХ ПРИ МАЛОМ ОБЪЕМЕ

Качество продукции оценивается путем проведения испытаний. Результатом проведения опытов выступает выборка значений измеряемой величины. Также на результат испытания влияет случайная величина. Основным условием для совместной обработки данных является их однородность. Для проверки на однородность используется теория статистической обработки данных. Был проведен анализ существующих наиболее используемых и эффективных статистических параметров выборки, при этом было установлено, что наибольшая эффективность достигается при достаточном объеме выборки значений. Достаточным может считаться выборка $n \geq 30$ значений. Бывают случаи, когда имеет место проведение уникального, дорогостоящего исследования, или же применением такого метода с разрушением образца материала и не выходит получить выборку нужного объема. Часто выборки не превышает трех, четырех значений. В таком случае отвержения даже одного значения может кардинально изменить реальную картину, а потеря статистической надежности возрастает до десятков процентов, что в свою очередь ставит под сомнение подлинность полученной информации.

При малых объемах данных характерна асимметрия распределения, при которой практически нет возможности определить характер распределения и провести проверку однородности на предмет аномальных значений. Минимальные и максимальные значения признаются за выбросы. По классической обработке данных мы должны исключить эти значения, но вес одного значения равна 10-15% точности результатов измерения. Поэтому, предлагается в качестве признака должным или ненадлежащим генеральной совокупности данных, использовать коэффициент асимметрии, который является отношением третьего центрального момента к кубу СКО.

Цель - разработка метода который позволит повысить точность результатов измерения.

Актуальность заключается в правильном принятии решений, которое допустимое значение должно быть при выборках малого объема.

Поэтому предлагается следующий алгоритм который можно применить в испытательных лабораториях с дополнительным внешним показателем достоверности испытаний:

1. Смоделировать генеральную совокупность, имеет нормальный закон распределения.
2. Случайным образом формируем 1000 выборок по 4 значения.
3. Оценить выход $\max$ или $\min$ значения за $\pm 2\sigma$.
4. Вычислить коэффициент асимметрии.
5. Построить зависимость асимметрии от объема выборки.

Таким образом, будет проверен влияние асимметрии на выборку малого объема. И найти предельные значения коэффициента асимметрии.

Выводы. Наличие в выборках даже небольшого числа наблюдений (аномальных), которые резко выделяются, способно кардинально изменить результат статистического исследования, и значения, полученные в конечном итоге, становятся недостоверными. Исключение аномальных значений приводит к снижению статистической надежности

результата дослідження. Целью даної статті являється презентація підходу к підвищенню достовірності результатів досліджень без втрати статистичної надійності.

Юрченко О. А.

2 курс, ФБТ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Рубанець О. М., д. ф. н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

БІОМЕДИЧНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНОФОНДУ

Генофондом називають сукупність генів (генних варіацій) популяції, що визначають ряд особливостей організмів. Набір генів у кожного представника виду є унікальним.

Актуальність збереження генетичного матеріалу полягає в прагненні не втратити знання та досягнення попередніх поколінь і доповнити їх новими концепціями та уявленнями про розвиток світу, а також продовжити існування цивілізації в цілому. Збереження генофонду є одним з найголовніших завдань сучасного суспільства для забезпечення подальшого успішного розвитку націй.

Питання генофонду та розвитку населення, зокрема українського етносу, висвітлені у роботах сучасних дослідників Красилова Валентина Абрамовича, Замороки Андрія Михайловича.

Метою публікації є висвітлення проблеми збереження генетичного матеріалу в популяціях та визначення демографічного потенціалу населення.

У наш час гостро постала проблема генофонду українського етносу. Спостерігається напружена демографічна ситуація у зв'язку зі зменшенням кількості населення держави та постає проблема погіршення якості генофонду, що демонструє зниження розумових можливостей майбутніх поколінь.

Існують розробки картографування стану генофонду населення, а також ведуться дослідження визначення впливу умов навколишнього середовища та способу життя населення на генофонд нації.

Концепцію атласу стану генофонду склали поєднання впливу сучасної екологічної ситуації та результатів досліджень демографічної та молекулярної генетики за допомогою роботи медиків-генетиків та географів, які досліджують проблеми захисту генофонду нації. З великого переліку можливих загроз сукупності генів варто виділити не лише зменшення народжуваності та відтік молодшого покоління за кордон, а й генетичні порушення, які виявляються через патології розвитку. Існує тенденція зменшення розумового розвитку людей в результаті пошкодження генетичного коду, що викликано дією наркотичних, токсичних сполук, впливом радіації, антибіотиків та дією стресу. Перелічені впливи можуть призводити до 96% зміни генетичного коду нації та індивідуального організму. За прогнозованими даними через 20 років 50% генофонду нації буде порушено через щорічне вживання 25 літрів етанолу на людину (за даними досліджень Ситарова В.А, Пустовойтова В.В. станом на 2000 рік). При такій дії буде спостерігатися виродження генетичного коду.

Основним завданням нації є збільшення генетичного фонду. Для досягнення цілі необхідно протидіяти виродженню генофонду людства. Дослідження в області зміни генофонду дає змогу виділити основні проблеми, до яких відносяться вплив працевдатного населення з високим рівнем інтелектуальних здібностей та зниження загального генетичного коду під впливом несприятливих факторів середовища та життєдіяльності людини.

Отже, існує перспектива зміцнення генофонду при проведенні успішної соціальної політики, направленої на підвищення рівня охорони здоров'я шляхом впровадження

сучасних концепцій лікування і пропагування здорового способу життя, поліпшення освітньої програми та екологічної ситуації. Необхідно продовжувати моніторинг зміни генофонду за допомогою сучасних методів, адже зміна генофонду – процес динамічний. Створення прогнозів на основі раніше отриманих результатах не є доцільним, адже завжди існують похибки і не враховуються випадкові події, які неможливо спрогнозувати (спалахи епідемій, різка змінна економічної ситуації та інше).

Яшник О. І.

аспірант, ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Луньова С.А., к. ф.-м. н., доц., ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ ВПЛИВУ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СЛУХУ НА СПРИЙНЯТТЯ ЗВУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Невозможность видеть отделяет человека от мира вещей.
Невозможность слышать отделяет человека от мира людей.

Эммануил Кант

Актуальність проблеми впливу індивідуальних особливостей слуху на сприйняття звукової програми полягає у соціальному аспекті, який виражений у проблемах адаптації людей із вадами слуху до людської культури, що їх оточує. Зниження слуху, яке є захворюванням, що призводить до інвалідності, виникає у людей різних вікових груп. При погіршенні стану слухової системи знижується рівень розбірливості мови. Саме її сприйняття займає один із ключових моментів у розвитку мовної комунікації та інклюзії соціального оточення людей із обмеженими можливостями.

Основною задачею реабілітації хворих із порушенням слуху є відновлення здатності людини до мовного спілкування, тому дослідженню слуху за допомогою мови завжди приділяли велику увагу. Ступінь розробки проблеми окреслюється роботами ряду вчених. Мовна аудіометрія дозволяє визначити ступінь розбірливості звичайної та шепітної мови та пороги чутливості. Розбірливість мови, згідно ГОСТ Р 50840-95 - це відносна кількість (у відсотках) правильно сприйнятих елементів (складів, слів, фраз) артикуляційних таблиць.

Налічується кілька десятків методів вимірювання рівня розбірливості мови. Їх поділяють на два основні класи: об'єктивні і суб'єктивні методи. В об'єктивних методах використовуються експериментальні результати, які були отримані в процесі артикуляційних випробувань. Саме такі випробування використовуються при обліку розбірливості мови в російській і українській мовах.

Для проведення мовної аудіометрії використовують артикуляційні таблиці. Через різницю фонологічного складу необхідно розробляти таблиці для кожної мови індивідуально. Їх кількість повинна бути великою, адже запам'ятовування таблиць буде свідчити про хибні результати. В Україні поки відсутні нормативні документи і національні стандарти для розробки збалансованих таблиць, які б враховували специфіку української мови. В якості правового поля використовують тимчасові документи, спираючись на російські стандарти.

Шлях до реалізації створення нормативного документу полягає у вирішенні ряду задач. Необхідно дослідити сприйняття людиною із вадами слухового аналізатора звукового та мовного сигналів. Провести частотний аналіз використання літер українського алфавіту в різних стилях мови та проаналізувати існуючі таблиці за об'єктивними критеріями. З

урахуванням правил та результатів створити власні таблиці та нормативний документ, який визначатиме методику створення мовного матеріалу.

Загальним результатом проекту є впровадження нормативного документу для проведення мовної аудіометрії, який буде діяти на території України. Це необхідно для підтримки та навчання людей української мови. Значення проекту у соціальній сфері полягає у подоланні дискримінації та забезпеченні прав людей із вадами слуху у сфері трудових відносин, навчального процесу, а також покращенні якості життя. Соціальна пропаганда полягатиме у підтримці щорічного дня глухих, що відзначається наприкінці вересня.

Аганова А. І.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Сторіжко Л.В., д. філос. н., проф. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СОКРАТ ТА ЙОГО ПРИНЦИП: «ПІЗНАЙ САМОГО СЕБЕ»

Проблеми людини в античній філософії набувають великого значення після виникнення нового мислення через вчення. Сократа У всіх досократівських філософів світ існує завдяки своїй «натуралістичній» цілісності, що підкорює і володіє людиною як однією з багатьох частинок Всесвіту. Спроби пізнати оточуючий світ, які здійснювалися попередніми філософами, кожен раз давали різні картини, оскільки кожен з них мав свій результат і уявлення світу виходило іншим, ніж у попередників. Сократ відмовляється від побудови образу світу, кладе кінець індивідуалізації досліджень мислителів, які утворили специфічні рамки «людина–світ». Він поділив історію античної філософії на ранній період, період її становлення і утвердження, та класичний.

Сократ, за допомогою найголовнішої тези «Пізнай самого себе», рішуче змінює напрям філософського дослідження від космосу та природи до людини. Запропоновані певні системи етичних категорій стали не просто переліком суспільно визначених норм поведінки, але й вихідними поняттями існування людини. Її ставлення до сім'ї, законів, суспільства, і не в останнє — ставлення до богів базувалися на категорії **чеснот**. Людина, на думку Сократа, формує свою свідомість шляхом пізнання питання: *«що робити?»*, коли раніше всі філософи питали: *«що людина повинна знати?»*. Пізнання самого себе можна здійснювати лише в безпосередньому контакті з іншими людьми – діалозі – практичній зустрічі умів.

Основою філософії і етики Сократа стали добродетельність і благо та засудження зла. Підґрунтям людського буття є пошук добродетельності і блага через освіченість і прагнення пізнати світ. “Людей достойних і чесних – чоловіків і жінок – я зчу щасливими, несправедливих і дурних - нещасними”, - так говорить Сократ у діалозі Платона “Горгій” [1]. Фундаментальні постулати добродетельності він шукав через приєднання до соціології та вважав, що до них відносять стриманість (як підкоряти пристрасті), мужність (як подолати небезпеку) та справедливість (як дотримуватися божих та людських законів). Ідеалістична етика поступово набуває форм релігійно-етичного значення та, на відміну від матеріалістів, що агітують «слухати природу», Сократ закликає послатися на особливий внутрішній голос – наставляючий інструмент в вирішенні найважливіших питаннях. Сократ навмисно не записував свої думки, вважаючи, що шлях існування справжнього знання та мудрості бере свій початок в живій бесіді з опонентами – діалог, полеміка. Саме це отримало назву діалектикою (від грецького «діалегомай» – вести бесіду, сперечатися).

Отже, основне філософське питання Сократ розглядає через первинне – як дух і самосвідомість, природа ж – це щось неістотне, що не коштує уваги мислителя. Сумнів, який

висвітлюється в фразі «Я знаю, що нічого не знаю», послугував Сократу передумовою для звернення до власного «Я», тобто до суб'єктивного духу, а подальший шлях призводив до об'єктивного духу – початку божества. Мислитель зробив спробу відкрити сферу розуму, в якій відношення між поняттями регулюються логікою. Розходження в естетичних шляхах можуть існувати доки існує згода у тлумаченні ідеї прекрасного, добра і справедливого. Тому, за допомогою Сократа, вдалося побороти релятивізм і суб'єктивізм софістів, повернувши всезагальне на своє законне місце у філософській науці.

Список використаних джерел:

1. Критичні зауваження до діалогу. – Електронний ресурс [Режим доступу] : <http://psylib.org.ua/books/losew06/txt09.htm>

Бабич Е. М.

2 курс, ФММ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сикорського»

Научний керівитель:

Сторижко Л.В., д. флос. н., проф. ФСП КПІ ім. Ігоря Сикорського

ТАЛАНТ И ГЕНИАЛЬНОСТЬ В ТВОРЧЕСТВЕ А. МАСЛОУ

Проблема индивидуального роста и развития, наличия у человека творческого начала всегда представляла интерес для науки. Что такое способность творить? Врожденное качество или результат самосовершенствования и самореализации? Особую значимость несут труды известного американского психолога и основоположника гуманистического психоанализа Абрахама Маслоу, поскольку они являются актуальными в XXI веке в условиях рыночной экономики и процесса глобализации.

Целью данной работы является выделить основные качества, присущие индивидуумам, обладающим неким талантом или гениальностью, а также обозначить направления достижения самоактуализации для образования и развития молодежи, заинтересованной в достижении жизненных целей.

Абрахам Маслоу использовал свой собственный, биографический метод изучения таланта гениальности. Ученый анализировал жизнь, особенности, характер и жизненные ценности различных людей, по его мнению, достигших «эффективного и здорового уровня функционирования». Среди них оказались А. Линкольн, А. Эйнштейн, Э. Рузвельт и многие другие влиятельные личности.

Самоактуализацию Маслоу рассматривал как основу развития человеческого характера. При полноценном использовании своих возможностей, развитии таланта и самосовершенствования человек может достигнуть значительного успеха, так как самосовершенствование заложено в нас, как в разумных существах, природой. В процессе исследования ученый выделил основные качества самоактуализированных людей: это самоуважение и уважение к окружающим, доброжелательность и терпимость, интерес к окружающей среде, стремление разобраться в себе, креативность мышления и другие.

Абрахам Маслоу не только смог выделить общие черты, присущие самоактуализированным людям, но и разработал стратегию, при помощи которой любой заинтересованный человек может самостоятельно развиваться. Прежде всего, он указывал на всецелую концентрацию, самокритичность, честность перед самим собой, увлечение и глубокий интерес к тому делу, которым человек занимается.

Я твердо уверен в значимости теории А. Маслоу прежде всего для процесса самовоспитания. Она позволяет взглянуть на себя и свою жизнь со стороны, выработать

адекватною самооценку. Используя его методы, возможно не только добиться успеха в жизни, но и понять себя и свои желания.

Подводя итог, можно уверенно говорить о том, что главная заслуга А. Маслоу состоит в том, что он один из немногих философов, кто занимался исследованием потенциальных возможностей ума и психики для человеческого роста, научно объяснил пути движения личности к гениальности, обосновал условия формирования человека новой эпохи.

Список использованных источников:

1. Маслоу А. Мотивация и личность. – СПб.: ПИТЕР, 2003.
2. Маслоу А. Новые рубежи человеческой природы. – М.: Смысл, 1999.

Бондарев Д.В., Нікітіна Є.В.

3 курс, ПБФ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Франко Н.О., викладач, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВЗАЄМОДІЯ КУЛЬТУРИ ТА ПОЛІТИКИ В ІНФОРМАЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Взаємодія культури і політики у сучасному світі є невід'ємною частиною розвитку суспільства. Ця тема є складною для розуміння. Кожна людина повинна визначати для себе в якому функціональному зв'язку вони перебувають. В традиціях, закладених Е. Дюркгеймом, культура розглядається як система ідеалів, цінностей, норм, зразків поведінки, які регулюють відносини між людьми [1, с. 56]. Політика - цілі й завдання, що їх ставлять суспільні класи в боротьбі за свої інтереси; методи і засоби досягнення цих цілей і завдань [7]. Яким чином проявляється взаємозв'язок між культурою і політикою в процесі їх функціонування?

Розглядаючи взаємозв'язок культури і політики на цивілізаційному рівні, можна нарахувати більше 20 історичних локальних цивілізацій. На сьогоднішній день зазвичай фіксують п'ять цивілізацій: Західна християнська (католицька і протестантська), Православна християнська, Індійська (індо-буддистська), Далекосхідна (китайсько-конфуціанська), Ісламська (арабо-мусульманська) [6].

Є два шляхи взаємодії культури і політики на цивілізаційному рівні: 1) еволюційний і 2) революційний (за В.Д. Поповим). Перший шлях пов'язаний із взаємодією культури і політики всередині цивілізації. Це відбувається через природні зміни власної культури, а державно-політична оболонка так чи інакше до них пристосовується. Але можливий і другий шлях, коли державно-політична сфера ініціює культурні зміни. По суті, революційний шлях є формою агресії проти чужої культури. Агресивна поведінка однієї цивілізації щодо іншої з метою зміни культурного коду, знищення ядра чужої культури не завжди є свідчення сили і життєздатності агресора. Найчастіше представники менш розвинутої цивілізації, підкоривши більш розвинену, розчиняються в ній, приймаючи закони, звичаї, політичну культуру і побут підкорених. Яскравий приклад тому - захоплення Китаю Маньчжурією. Хоча частіше загарбники нав'язують підкореним свої закони. На нашу думку, перший метод є більше раціональним для використання в демократичних країнах, оскільки в побудові культурно-політичних відносинах приймають участь не тільки політики, а і культурне надбання народу. У. Томас розумів під культурою матеріальні і соціальні цінності будь-якої групи (інститути, звичаї, установки, поведінкові реакції) [2, с. 860].

По-новому ставить проблеми взаємодії культури і політики сучасний світ - світ небувалої інтенсивності спілкування, посилення взаємодії, обмінів в науці, культурі, інформації. М. Вебер вважав, що культура - це модель раціональної поведінки [3, с. 85].

Внаслідок різностороннього розвитку світу, наша країна не сприйняла багато з того, що було створено людиною протягом століть, тому що політика нашою держави не завжди сприймала культурні цінності та їх розвиток.

В нашій країні культура є частиною політичних маніпуляцій. Яскравим прикладом цього явища є вибір представника від нашої держави на конкурсі Євробачення у 2005 році. Це політичне рішення завадило нашій країні продемонструвати культурні особливості і результат конкурсу є цьому підтвердженням.

Вплив політики на культуру червоною ниткою йде через родини українців, які заради політичних переконань забувають свою культурну спадщину.

Отже, взаємодія культури і політики в процесі утвердження загальнолюдських цінностей буде приймати різні форми. Культурний розвиток може деколи вирішувати політичні проблеми, так і політичні рішення допомагають культурному піднесенню. Ця взаємодія не обіцяє людству безхмарного майбутнього, цей шлях буде важким та тернистим. Співпраця культури та політики може провести країну через всі перепони, і піднести її до рівня світових лідерів.

Список використаних джерел:

1. Дюркгейм Э. Социология. М., 1995. – 56 с.
2. Российская социологическая энциклопедия / под общ. ред. Г.В. Осипова. М., 1998. – 860 с.
3. Вебер М. Избранные произведения. М., 1991. – 85 с.
4. Смелзер Н. Социология. М., 1994.
5. Гидденс Э. Социология. М., 1999.
6. Тойнби А. Постыжение истории. М., 1991
7. Політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/polityka>

Бортнік В.А.

3 курс, ПБФ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Франко Н.О., викладач, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

МАНІПУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОЮ ДУМКАЮ У ЗМІ

Сьогодні кожна людина має доступ до великої кількості інформації, починаючи зі стрічки новин в соціальних мережах і закінчуючи телевізором. Тому тема спотворення інформації задля маніпулювання громадською думкою є досить актуальною. Провівши невелике опитування серед своїх друзів і знайомих із різних куточків України, можна виявити відмінності у поглядах на одні й ті самі події, в залежності від того від яких джерел людина отримує інформацію. Звідси можна зробити висновок, що маніпуляція громадською думкою існує у нашому часі. Розглянемо чому саме ця тема є досить актуальною.

Маніпулювання думкою використовується в багатьох сферах діяльності, таких як політика, продаж товарів і послуг та інших. Завдяки правильно поданій інформації неякісний товар можна зобразити відмінним, змінити ставлення людини до певної особи. Держави з тоталітарним режимом правління активно використовують засоби масової інформації для підтримання ідеології керуючого режиму, згуртування людей і придушення інакомислення. У демократичних країнах вплив засобів масової інформації не такий сильний як у тоталітарних, оскільки з'являються різні точки зору, що дає змогу людям аналізувати інформацію. Хоча присутній певний тиск, який активно використовуються для лобіювання інтересів осіб, які володіють цими засобами. Розробка таких засобів ведеться з часів, коли тільки почали виникати ЗМІ. Серед цих методів активно виділяють наступні[1, с.322], [2]: удавана трансляція думок, подвійні стандарти, фальшива критика, сенсаційний факт,

рекомендація, зміщення акцентів. Завдяки удаваній трансляції думок автор удає, що цитує думки різних людей, які на справді є його власними. Подвійні стандарти застосовують при критиці особи на основі критеріїв, що застосовуються лише для неї. При використанні фальшивої критики особу спочатку критикують, але в результаті критика перетворюється в компліменти. Сенсаційний факт розраховується на суспільний ажітаж і являє собою «додаткову» інформацію до основного повідомлення. Рекомендації розраховується на авторитет людини, яка подає інформацію під виглядом власної думки. Завдяки зміщенню акцентів, увага переноситься на подію, яка менш важлива.

Проаналізувавши вище сказане можна зробити висновок, що маніпуляція думками людей є досить поширеним явищем на сьогодні. Задля цього активно створюються нові та розвиваються наявні методи. Щоб уберегти себе від негативного впливу кожна людина має критично ставитись до інформації яку вона отримує від засобів масової інформації, а не сприймати дане як істину. Також важливим є аналіз інформації з різних джерел. Дотримуючись цих простих правил, можна уникнути нав'язування вам чиеїсь думки.

Список використаних джерел:

1. Танчин І. З. Соціологія: [навчальний посібник] / І. З. Танчин. – К. : Знання. – 2008. – 351 с.
2. Маніпулювання громадською думкою з використанням ЗМІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://megalib.com.ua/content/4550_52_Manipyluvannya_gromadskou_dymkou_z_vikoristannyam_ZMI.html

Жиган А.О., Міляр А.В.

1 курс, НУК ім. адм. С.Й. Макарова

Науковий керівник:

Ступак О.П., старший викладач. НУК імені адмірала Макарова

ПРАВА ЖІНОК І КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ

Сучасний процес глобалізації впливає на всі сфери суспільного життя, і він не залишив осторонь світову систему права. Еволюція суспільних відносин, що відбувається в світі сприяє уніфікації правових норм, що втілюється у національних законодавствах різних країн світу. Але не кожна країна має однакові права до того, чи іншого суб'єкту правових відносин.

Це можна побачити на становище жінки у національних правових системах. Ще з давніх часів становище жінки було різним в світі. Це залежало від ментальних та релігійних особливостей суспільства. Релігійні та літературні міфи подають нам патріархальні уявлення щодо становища

жінок. Зокрема ще Сократ говорив: «Три речі можна вважати щастям: що ти не дика тварина, що ти не варвар, і що ти чоловік, а не жінка». Ми можемо зробити висновок, що ще за давніх часів на жінку дивилися як на неповноцінну істоту. [1] Так, якщо звернутися до аналізу соціально-психологічних аспектів релігійних поглядів, можна переконатися, що більшість релігій світу є патріархальними, або користуючись сучасною феміністкою термінологією “шовіністичними”. В них чоловік затвердив себе як суб'єкт людської норми, де жіноче стає іншим і чужим. При цьому, як говорить К. Мілет, що із еволюцією суспільства жіноча історія наповнена виразними артефактами: пошкодженні ступні китаянок — жінок, чие тіло навмисно деформувалося, щоб їх можна було краще контролювати (з такими понівеченими ногами можна працювати, але важко втекти); ісламське покривало (що означає неповноцінне існування людини, засудженого півжиття щодня носити на голові полотняний мішок); батіг, різки, домашнє ув'язнення — і протягом майже всієї світової історії — згвалтування, примус до спів-життя, проституція.[2]

Не дивлячись на те, що суспільні відносини людства «крокують вперед» до демократичних змін; політичні, громадські, релігійні права жінки зазнають утиску. Зокрема це відбувається у деяких країнах Сходу. Зазвичай, жінка стає об'єктом правовідносин, а чоловік головним у всіх сферах суспільного життя. Підґрунтям такої несправедливості є сама система права, що діє у цих державах. Країни Далекого Сходу та Африки входять до традиційної (звичаєвої) правової сім'ї, де правою основою є правовий звичай. Звичаї спираються зокрема на релігійні норми та канони. Тому кожній країні, що є представником даної правової сім'ї притаманні нерівні умови суспільного існування суб'єктів правових відносин, а саме жінки.

Наприклад, в Саудівській Аравії жінкам заборонено мати водійські права та водити машину. Процедура розлучення у країнах ісламу передбачає, що жінка може отримати розлучення тільки за згодою чоловіка, а якщо він не згоден, то є чотири умови при яких розлучення все ж таки відбудеться: нездатність чоловіка забезпечити сім'ю матеріально, його безпліддя, насильство з боку чоловіка або, якщо чоловік буде визнаний психічно хворим. У всіх інших випадках розлучення буде не можливим. Натомість чоловік може розлучитися зі своєю другою половинкою без її згоди. Не дивлячись на всі утиски по-відношенню до жінок у ісламських країнах, жінка посідає центральне положення. Ставлення, щодо жінки контролюються та охороняються канонічними законами. Мусульманські норми гарантують жінкам захист (соціальний, матеріальний, фізичний та психологічний), а саме головне можливість освіти в духовній та матеріальній сфері. [3]

Аналізуючи сучасні тенденції модернізації суспільств, можна зробити висновок, що сучасний процес глобалізація впливає на зміни гендерного режиму. Вже сьогодні мусульманська жінка може успішно реалізувати себе у професійній сфері. Проте з'являються суперечності між правовими нормами та культурною ідентичністю. Постає питання про межі уніфікації норм права, тому що необхідно враховувати культурні та світоглядні відмінності у диференційованому світі.

Список використаних джерел:

1. Силласте Г.Г. Социальная дискриминация женщин – как предмет социологического анализа / Силласте Г.Г., 1997. – 9 с.
2. Кейт М. Сексуальна політика // Мілет Кейт., 1998. – 619 с. – (Основа).
3. Иноземцева Е. Н. К вопросу о положении женщин в исламе / Елена Николаевна Иноземцева. // Власть. – 2009. – №12. – С. 98–100.

Кубах П.С.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Сторіжко Л.В., д.ф.н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ФІЛОСОФІЯ ЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У ТВОРЧОСТІ ОСКАРА УАЙЛЬДА

У всі часи важливу роль у формуванні людини як особистості відігравали життєві цінності, на основі яких вона приймала рішення та будувала свій світогляд. Цінності є внутрішнім інтегральним утворенням, яке зосереджує навколо себе потреби, бажання, інтереси, ідеали, мрії та переконання. Таким чином комплекс цінностей людини є ні чим іншим як каркасом її особистості, а на рівні суспільства – каркасом культури. Системи цінностей, що функціонують на рівні людини та суспільства утворюють своєрідне єдине ціле. Це відбувається завдяки тому, що система цінностей виникає на основі тих цінностей, які схвалюються й приймаються у соціумі, що в свою чергу впливає на формування індивідуальних життєвих цілей кожної окремої людини і шляхи їх досягнення.[1] Яскравою

постаттю в історії філософії, дослідником людських цінностей, був Оскар Уайльд (16 жовтня 1854р. до 30 листопада 1900р.) [2] - один із найбільш самобутніх умів в історії людства.

Метою є розкриття філософії людських цінностей Оскара Уайльда, окреслення основних факторів їх формування й розставлення пріоритетів між ними.

Оскар Уайльд є не тільки поетом і письменником, а й філософом, прихильником ідеалізму, який усе життя протистояв громадській думці. Його відштовхувало не лише все банальне та просте, а й потворне та бридке. На цьому й базувалися цінності та світогляд Уайльда. Він вважав, що реалізація в життя усього, що робить людину особистістю, є її призначенням. Адже саме в уяві приховується найбільш прекрасне, чарівне, складне та таємниче, що є у цілому світі й що так не дає людині розкритися повністю. Володар життя – це та людина, яка живе на повну як у внутрішньому, так і в реальному світі, а гріх є не що іншим, як один із засобів самореалізації. Людина формує сама себе, тим самим доповнюючи та змінюючи світ, а реальність – різновид уяви, яка потребує певних підкріплень. Звідси така жага Уайльда взяти все від життя, віддатися спокусам, бажанням, пристрасті та новим почуттям, що називається гедонізмом. Проте Уайльд не ставив за мету насолоду, а лише висвітлював її як спосіб розкриття людської особистості.

Оскар Уайльд є взірцем філософської думки: він жив так, як мислив. Уайльд вийшов на зустріч і простягнув свою руку допомоги та порятунку суспільства. Він визнавав, що тільки мистецтво може вивести людину на правильний шлях і допомогти позбутися всіх звабливих бридких думок. Довести правоту своєї філософії Уайльд намагався через художні образи. Доказом є філософський роман «Портрет Доріана Грея» (1891р). Як говорив Оскар Уайльд: «Я перетворив філософію в мистецтво, а мистецтво – в філософію». [3]

Список використаних джерел:

1. Ценности в жизни человека: определение, особенности и их классификация [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://psych.info/tsennosti-v-zhizni-cheloveka.html>
2. Оскар Уайльд [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Оскар_Уайльд
3. AZQuotes [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.azquotes.com/quote/1372884>

Манько Ю. Р.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Сторіжко Л.В., д.ф.н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ У ПРАЦЯХ АБРАХАМА МАСЛОУ

Абрахам Маслоу, відомий американський вчений та засновник гуманістичної педагогіки, багато уваги у своїх працях приділяв вивченню сучасних проблем освіти, а також пропонував свої ідеї щодо її покращення в умовах мінливого світу, його інновацій та глобалізації.

Метою даної публікації є виокремити основні проблеми сучасної освіти, найбільш чітко описані Маслоу, а також виділити можливі шляхи їх вирішення безпосередньо в сучасній Україні, спираючись на його роботи.

Проаналізувавши відому працю «Подальші рубежі розвитку людини», можна чітко визначити недоліки освіти, вказані Маслоу. Він надавав фундаментальне значення вдосконаленню особистості, змінам у сфері освіти. Його гуманістичний підхід особливо підкреслював важливість емоційної сторони в освіті, в формуванні інтересу до знань, розвитку творчих здібностей, необхідність неавторитарного підходу до форм і способів викладання.

Одним з найважливіших і найбільш травматичних явищ Маслоу виокремлює процес винищення індивідуальності особистості. Ще з самого дитинства кожна людина піддається впливу з боку «старших та більш досвідчених», які намагаються передати лише ті знання, які могли б бути необхідними людині для росту в індустріальному суспільстві. Більшість вчителів, авторів програм не замислюються над творчим підходом до освіти, а, як каже сам Маслоу, «намагаються вкласти якомога більше фактів у голову якомога більшої кількості дітей, витративши на це мінімум часу, грошей та зусиль» [А. Маслоу «Дальнейшие рубежи развития человека», електронна публікація Центр гуманитарных технологий. — 26.12.2011. URL: <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/4201>]. Внаслідок цього людина втрачає вміння самостійно мислити та звикає до так званої «шаблонності» світосприйняття.

По-друге, Маслоу відзначає видозмінену орієнтованість навчального процесу. Найчастіше він буває сформований таким чином, аби задовольнити саме потреби вчителя. Більшість викладачів вимагають вивчення матеріалів «на зубок», замість того, аби заохочувати до усвідомлення суті проблеми та розвитку власного мислення. Як наслідок, діти вчать не висловлювати своїх думок та не проявляти ініціативи, тим самим подавляючи власне Я.

Абрахам Маслоу у своїх працях відзначає важливість самоактуалізації та самореалізації як ключових понять освіти. Виходячи з теорії ієрархії потреб, висунутою Маслоу, можна зазначити, що лише фізично і душевно здорові, впевнені у собі люди здатні чути голос своїх внутрішніх почуттів. Також Маслоу виступає за перетворення самої атмосфери в школі, вважаючи, що дитині часто не вистачає доброзичливості і особистої зацікавленості, бажання відкривати щось нове не тільки в навколишньому світі, а й в собі.

На мою думку, навчання має розцінюватися не тільки як процес отримання та вивчення певної інформації, а як самопізнання, емоційне виховання та формування власних цінностей. Узагальнивши вищезазначені твердження, можна сказати, що істинне навчання, за А. Маслоу, має навчити бачити, чути і створювати красу духу і природи.

Список використаних джерел

1. Маслоу А. Дальнейшие рубежи развития человека. Перевод на русский язык: Г. Балл, А. Попогребский. — М., 1999. // Електронна публікація: Центр гуманитарных технологий. — 26.12.2011. URL: <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/4201>
2. Маслоу А. Самоактуализация личности и образование. — Донецк: Сталкер, 1994.

Мозолевська М. О.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Сторіжко Л.В., д.ф.н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМАТИКА ЛЮБОВІ В КОНЦЕПЦІЇ Е.ФРОММА

В епоху розвитку ринкових відносин та становлення ідей необмеженості потреб споживача актуальним є те, що модель поведінки індивідів, що застосовуються в процесі ринкових відносин, переноситься і на їх поведінку в суспільстві. Еріх Фромм пише, що цінність об'єкта любові визначається його соціальною привабливістю подібно до того, як упаковка вказує на цінність товару. Тому актуальним є висвітлити цю проблему та визначити шляхи її подолання.

Метою дослідження було визначити та сформулювати цілісну характеристику основних ідей Еріха Фромма щодо проблеми любові, розгорнути її в ракурсі застосування ідей Фромма в сучасному суспільстві. За основу було взято його працю «Мистецтво любові»

Більшість індивідів віддають перевагу прагненню скоріше бути об'єктом любові, аніж проявляти любов. На думку Фромма, таке прагнення є помилковим.

За Е.Фроммом теорія любові повинна витікати з теорії людського існування. В силу еволюції та прогресивного розвитку технологій, людина безповоротно втратила гармонію з природою. Внаслідок цього виникає проблема відчуженості, яка може вирішуватись наступними методами: об'єднання з групою, досягнення оргіастичного стану, творчість.

Кожен із перелічених методів подолання проблеми відчуженості є обмеженим або частковим. Найбільш повним вирішенням вище описаної проблеми є досягнення міжособистісного об'єднання, злиття свого «я» з «я» іншої людини, тобто любові. За Е.Фроммом любов допомагає індивіду подолати почуття ізоляції і самотності, при цьому дозволяє залишатися самим собою і зберігати свою індивідуальність.

Любов'ю можна називати лише її зрілу форму, а незрілі - це не любов. Незрілі форми любові Фромм називає симбіотичних союзом, при якій двоє людей пов'язані залежністю, через яку кожен з них втрачає свою внутрішню цілісність і свободу, а значить, - втрачає свою індивідуальність.

Зріла любов, за Фроммом, передбачає певний набір якостей, в яких індивід реалізує своє почуття. Це турбота, зацікавленість, відповідальність, повага і знання[3]. Без прояву кожної з них любов не можна вважати зрілою.

Фромм розглядає різні типи любові: братську, материнську, еротичну, любов до себе і любов до Бога. При цьому братську любов він виділяє як фундаментальну, тобто вона є основою для інших типів любові.

Еротична форма любові є найбільш оманливою її формою, її легко сплутати з закоханістю, а закоханість – це незріла форма еротичної любові. За Фроммом, любов – це поступове руйнування бар'єрів між двома особистостями, в той час як закоханість – їх раптове руйнування, яке супроводжується швидким пізнанням одне одного, але дуже поверхневим.

Отже, для того, щоб подолати висвітлені вище проблеми щодо неправильного сприйняття любові в сучасному суспільстві, потрібно розібратись у глибинній суті любові, яку висвітлив Е.Фромм у своїх ідеях.

Список використаних джерел

1. Фромм Е. Искусство любить. Исследование природы любви / Ерих Фромм. – Москва: Биг-Пресс, 2012.
2. Е. Фроммом: думки про любов [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.etica.in.ua/fenomen-lyubovi-za-e-frommom/>.
3. Філософія любові [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bukvar.su/filosofija/page,4,53426-Filosofiya-lyubvi.html>.

Муштатов Ю.А., Петрущак А.Г.

1 курс, ННГІ НУК ім. адм. Макарова

Науковий керівник:

Ступак О.П. ст. викладач . ННГІ НУК ім. адмірала Макарова

ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ГЛОБОЛІЗАЦІЇ

Досліджуючи глобалізацію ми можемо розглядати її як об'єктивний процес, особливу увагу треба приділити розвитку інформаційного технологічного, економічного, транспортного, культурного, політичного та соціального життя людства. Події які здійснюються в одній частині світу мають такі самі наслідки для людей, які проживають в інших його частинах. Таким чином зростає взаємозалежність країн світу.

Проте, на сучасному етапі глобалізації поглибилися відмінності в суспільно-економічному статусі, технологічному, інформаційному, освітньому рівні різних держав світу, народів та регіонів. Зростають розбіжності між культурними, соціальними групами як у постіндустріальних так і в інших суспільствах. Як наголошує З. Бауман "Глобалізація розділяє не менше ніж об'єднує – власне, вона розділяє, об'єднуючи." [1, с. 11-12].

Права людей в умовах глобалізації вважають двоїстим. Вона розкриває процеси розвитку економіки. Окрім цього міжнародна політична система вдосконалює свободу окремого суб'єкта, що збільшує їх можливості в захисті та реалізації своїх людських прав. Однак недоліки процесу глобалізації можуть загрожувати правам і свободам людини. Посилення глобалізація супроводжується нерівністю у розподілі доходів між країнами, і одночасно загострює відчуття переживання, нерівності, безправності.

Число бідних світі ніколи не було таким великим, як зараз. Близько 1,2 млрд. людей існує на прибуток менше 1 долара на день, а якщо взяти всіх, хто має дохід менше 2 доларів на день, то число бідних досягає 2,8 млрд. - це майже половина населення світу. З них понад 800 мільйонів страждають від недоїдання. 113 млн. не відвідують початкову школу, близько 800 млн. дорослих не вміють читати і писати, близько 1 млрд. не мають доступу до безпечної води. [2, с. 18].

Така ситуація не сумісна з сучасними уявленнями про права людини. Масова бідність, відсутність роботи, елементарної освіти, доступу до медико-санітарних послуг з повною підставою розглядається тоді як відмова у здійсненні прав. Бути бідним - значить бути безправним і вразливим. Таке визнання - а воно тепер є документах ООН - це важливий крок вперед у сучасному розумінні прав людини. [2, с. 18-19].

Важливо відзначити, що в результаті процесів глобалізації держава перестає бути єдиним джерелом захисту прав людини. Розвиток сучасних і професійних технологій в значній мірі знизив можливості урядів контролювати потоки інформації, знань та ідей і розширив можливості груп людей з спільними переконаннями організовуватися незалежно від державних кордонів, що сприяло розвитку міжнародних неурядових організацій і виникненню міжнародного чи глобального громадянського суспільства.

Отже з наростанням глобалізації на детальну увагу заслуговують питання про соціальні і культурні права людини та можливості їх реалізації. Особливого значення набувають "права солідарності": право на розвиток, право на життя в умовах миру, право на екологічне стале довкілля, право на спільну спадщину людства. Ці права є такими що містять увесь комплекс громадянських і соціально-економічних прав, і вони можуть бути реалізовані лише спільними загальними зусиллями громадян, держав, громадянського суспільства, міжнародних інституцій.

У світі що глобалізується становище у сфері прав людини є один із показників розвитку людини. Ось чому "Право мати права або права кожного які належать до людства повинні належати людству" (Х. Арндт).

Список використаних джерел:

1. Зигмунд Бауман. Глобализация. Последствия для человека и общества / Пер. с англ. — М.: Издательство «Весь Мир», 2004.— 188 с.
2. Людина і культура в умовах глобалізації //Збірник наукових статей, - К.; Видавець ПАРАПАН, 2003, - 400 с.

Омельченко Ю.В.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Сторіжко Л.В. проф., д. філос.н., ФСП ім. Ігоря Сікорського

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ СВОБОДИ ЛЮДИНИ ЯК РОЗУМІННЯ РОЗВИТКУ ЇЇ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Поняття свободи людини завжди було нерозривно пов'язаним з її світоглядом, місцем у світі, баченням сенсу життя. Саме вирішення проблеми свободи і є одним із головних завдань філософії. Починаючи з античності, проблемі свободи та творчості приділялась увага у працях Демокріта, Епікура. Розвиток цієї теми отримав продовження у працях І. Канта, А. Бергсона, А. Камю, М. Шелера. Проте не можна сказати, що це питання було повністю висчерпаним, адже розвиток особистості в сьогоденному бурхливому світі передбачає вираження свободи не лише через можливість вибору стратегії поведінки в певній ситуації, а також і через розвиток творчих здібностей. Так чи можна віднайти свободу в реальності та яку роль може при цьому відіграти творчість?

Кожен вбачає свободу у самовизначеності духа, здатності діяти у згоді з собою, не обмежуючись певними обставинами чи стереотипами. Засади таких ідей знаходяться в концепціях Поля Анрі Гольбаха, Бенедикта Спінози, Карла Маркса, хоча вони визначали свободу лише як можливість діяти у її чітко прописаних нормах. Але вже по своїй суті це суперечить природі волі, бо вона дає нам шанс дивитися на світ ширше і залишатися собою. Саме такі погляди були основою концепцій Імануїла Канта та Миколи Бердяєва.

Свобода - можливість для втілення, самореалізації. Без реалізації у творчості вона так і залишиться можливістю. Феномен свободи можна охарактеризувати як безкінечність, в тому числі і можливостей. В той самий час сфера творчості – важлива сфера для набуття людиною волі. Однак не варто переоцінювати роль мистецтва, вважаючи його інструментом досягнення свободи. Рух до неї, процес пошуку відголоску власного “Я”, розвиток та відкриття особистісних якостей уже приносить нам задоволення та підводить нас ближче до того, щоб відчути себе по-справжньому вільними [3].

Якщо мислити раціонально, то можна виявити, що творчість і свобода в певному сенсі протирічать один одному, але при взаємодії допомагають проявитись своїм характерним властивостям. Творче самовираження може бути визначеним не інакше як спробою реалізації свого “Я” [2].

Древньогрецький філософ Арістотель стверджував, що кожен митець, працюючи над своїми творіннями, послуговувався не власними відчуттями, а інтелектом і лише слугував посередником між людьми та богами, які передавали йому прекрасне. Та варто згадати хоча б знаменитого Пабло Пікассо, який довгий час творив у стилі сюрреалізму. Можна сказати, що його картини не мають сенсу, але справа в тому, що він і не намагався показати світ таким, яким він є і яким його бачать всі. Від цього його шедеври не втрачають своєї унікальності та визнання.

Можна відштовхуватись і від слів представника діалектичного матеріалізму, німецького філософа Фрідріха Енгельса, який стверджував, що “Перші люди, що виділялися з тваринного царства, були у всьому істотному так само скуті, як і самі тварини, але кожен крок вперед на шляху культури був кроком до свободи”. Творчість за своєю суттю була променем світла, що зробив нас людьми.

Микола Бердяєв у своїй праці “Філософія свободи” аргументував свою думку тим, що свобода і творчість є прообразом Бога в людині. Філософ стверджував, що образ Божий – це

свобода, людина є носієм в тієї свободи, з якою Бог створив світ і саме тому людина є продовжувачем цього світотворення [1, ст.79] . А творчість – це подоба, людина може створювати щось абсолютне нове. Тобто в якомусь сенсі людина уподібнювалась до Бога, позаяк вона могла бути не лише управляючим невидимого хазяїна на землі, а й повноправним власником.

Висновок: Навряд чи можна дійти до однозначної відповіді на питання свободи і творчості. Його можна розглядати з раціональної та ірраціональної точок зору, що і вплине на підсумок. Не має значення те, як ми розуміємо свободу духа. Вона є справжньою формою існування свободи як самореалізації духовного потенціалу особистості. Втілити в життя таку свободу може лише творчість.

Список використаних джерел:

1. Бердяев М. О. Философия свободы / Микола Олександрович Бердяев. – Москва: Правда, 1989. – 254 с.
2. Петров Г.В. Свобода и творчество как высшие ценности личности. [Електронний ресурс] // Петров Г.В.. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://scicenter.online/fundamentalnaya-filosofiya/svoboda-tvorchestvo-kak-vyisshie-tsennosti.html>.
3. Назарычева А. И. Философский анализ соотношения свободы и творчества : дис. канд. филол. наук : 09.00.01 / Назарычева Алевтина Ивановна – Магнитогорск, 2004. – 128 с.

Пархоменко А. О.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Сторіжко Л.В. проф., д. філос.н., ФСП ім. Ігоря Сікорського

ХОСЕ ОРТЕГА-І-ГАССЕТ: СПОРТ ЯК ВИРАЖЕННЯ ЛЮДСЬКОЇ СУТНОСТІ

Філософія – наука, яка охоплює величезну кількість проблем, які зустрічаються людині на її життєвому шляху. Багато філософів розглядали лише базові поняття людської сутності: «В чому сенс життя?», «Коли зародилося людство?», «Першою була курка чи яйце?». Особисто мене зацікавило питання, яке було розглянуте Хосе Ортега-і-Гассетом, за те, що проблема зовсім не підпадала під стандартні канони досліджуваного. Його думка звучала так: спорт є невід’ємною частиною нашого буття у різних його проявах.

Мене зацікавило питання тим, що я сама є спортсменкою з 15-річним стажем. Саме тому, на мою думку, це цікаве твердження є актуальним для розгляду.

Кожна проблема, з якою стикається людина – свого роду випробування. Життя можна вважати як одне велике змагання: чи то самим з собою, чи то з суспільством, з особистими переживаннями чи життєвими питаннями. Я впевнена, що кожна людина знаходилася в такій ситуації, коли відповідь могла змінити всю її долю. Невже вам це не схоже на гру в шахи: кожен хід може бути фатальним.

Сам філософ звертає увагу на те, ми не використовуємо ті можливості, які нам надані природою. Тобто, основна маса людей зовсім не використовує свій потенціал, і, саме тоді, відбувається природній відбір: сильніші – знаходять собі місце під сонцем, слабші – піддаються впливу життєвих обставин. Невже ви не знаходите паралелі зі спортивним життям? Ті, хто працюють над собою, хто незважаючи на свої проблеми, переживання та положення у

світі, намагаючись стати краще, досягаюць величезних висот, а ті, хто плывуть по течії, ніколи не досягнуть бажаних висот.

Я багато разів дізнавалася, як люди, вкладаючи невимовно багато сил для здобуття своєї заповітної цілі, опускали руки та ставали черговими «слабаками». Дуже шкода, що вони навіть не здогадуються, який в них величезний запас можливостей для реалізації задуманого. Як небагато треба, аби все ж таки покорити цю поставлену висоту та з гордістю перебороти себе. Кожна проблема, хоча й незначна, - це ті ж самі супротивники в спорті, яких треба подолати для того, аби зібратися на найвищий п'єдестал.

Не могу не погодитися з висловом Хосе Ортега-і-Гассета: «Життя тому лише і змогло утвердитися на нашій планеті, що воно не стало чіплятися за необхідне, а занурилося в потоки «можливостей», щоразу з уламків однієї з них вибудовуючи міст, по якому інша сходила до перемоги.» [Промова, проголошена на зборі представників Німецького спортивного союзу]. Тобто, дійсно, більша кількість індивідуумів використовує лише надані їй природою можливості: ходити, мислити, дихати, їсти та інше. Але чому ми не думаємо про те, яка неймовірна кількість можливостей ще прихована? Чому ми не реалізуємо ті здобутки, які надані нам від народження? Де саме той спортивний азарт, яким повинні керуватися всі, задля отримання бажаного? Саме в цьому і проявляється людська сутність: йти за течією до самого кінця, чи всупереч всьому досягати своїх, таких великих, життєвих висот.

Список використаних джерел:

1. Х.Ортега-и-Гассет. О спортивно-праздничном чувстве жизни М.: Алгоритм, Эксмо, 2006. — 384 с
2. Философская и социологическая мысль. 1990. № 6. С. 40-51
3. Речь, произнесенная на собрании представителей Немецкого спортивного союза.

Романюк М. О.

1 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Василець О. І., ст. викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДЕЛІНКВЕНТНА ПОВЕДІНКА НАШОГО СУЧАСНИКА ЯК ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ

Стало вже загальним положенням визначення людини як істоти, насамперед діючої. На взаємну кореляцію між особистими позитивними якостями та активною позицією у житті суспільства вказував ще Платон у своїх «Діалогах». Бути людиною – це відкривати себе через самопізнання, що для людини Західної, Європейської культури досягнень, для нашої країни, зокрема, це практичне осягнення своїх здатностей та потреб, де інтроспекція – її важлива частина, але не усеосяжність медитативного настрою. Разом із цим, загальна культура особистості включає в себе обов'язково налаштованість на конструктивну критичність, на рефлексію, де Ід, Его та Супер-Его знаходяться у гармонійній єдності, що постійно порушується та відновлюється, що і складає загалом сутність та дійсність людського існування.

Від французького Просвітництва ми маємо ідею суспільного договору (Ж.-Ж. Руссо), приборкання егоїстичних потреб на користь суспільного блага (Гельвецій) і, навіть століття поспіль, проголошуючи право людини на егоїстичну поведінку у славнозвісному романі «Що робити?» Микола Чернишевський підкреслював правомірність існування «розумного

егоїзму», коли людина свідомо того, як її поведінка впливає на оточуючих і яких відповідей та реакцій логічно очікувати від них.

Отже, повноцінне буття людини як істоти діючої і соціальної, бо будь – яка активність має суспільні конотації, наслідки й передумови (не випадково міжособистісні непорозуміння є, як правило, експлікацією та перенесенням внутрішньоособистісних негараздів у площину конфліктних практик передусім політичного плану, хоча їх взаємопов'язаність із економічним підґрунтям, ідеологічними й культурними вимірами також не викликає сумніву), є системним, нехай не у вимірності упорядкованості, але неминуче у форматах сукупності та певного підпорядкування. Якщо внаслідок недоліків освітянсько-виховних процесів особа не бажає усвідомлювати та діяти у відповідності із нормами соціального співжиття, то шлях задоволення її потреб стає вже підставою не лише для драм у найближчому оточенні, але і для кримінальних впроваджень.

Доказовими у цьому відношенні є дані щодо стану злочинності в Україні, які наводяться в аналітиці Генеральної прокуратури. Якщо ми подивимося на співвідношення між наявністю роботи серед працездатного населення країни та кількістю фігурантів судових справ, то очевидним стає той факт, що людина, яка не бере участі у тій чи іншій формі суспільного виробництва, тим самим не визнає і не знаходить легітимних можливостей для задоволення своїх потреб. Характеристики делінквентної поведінки наразі є практично незмінними у часовому просторі від 2006 до 2015 року. За даними Генеральної прокуратури України, питома вага працездатних осіб, підозрюваних у скоєнні злочинів, які на момент учинення злочину не працювали і не навчалися, протягом вище вказаних років коливалася від 57% до 67,5%, що перевищує половину усіх підозрюваних [1].

Таким чином, головним, як на мене, напрямком боротьби зі злочинністю стає питання адекватної мотивації у позитивній соціалізації особи – формуванні гуманістичного суспільного простору як місця солідарних стосунків, відповідальності та взаємоповаги.

Список використаних джерел:

1. Стан злочинності в Україні у 2015 році (за даними Генеральної прокуратури України) – електронний ресурс. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/soc_ek/2015/publ_12_2015_u.html

Ткаченко А.А.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Сторіжко Л.В., д.ф.н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМА НАДЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ Ф.НІЦШЕ

Філософські погляди Фрідріха Ніцше, які він сміливо висвітлював у своїх творах, завжди сприймалися неоднозначно, викликаючи досить суперечливі відгуки. Мислителя часто критикують через суб'єктивізм, аморалізм, антидемократизм. Філософські праці Ніцше присвячені декільком основним темам: «нігілізм», «воля», «смерть Бога», «життя», «ідея вічного повернення», «ідея надлюдини».

Людину митець трактує в біологічному контексті, як недовершену та хвору істоту, у якої тваринні інстинкти затьмарені розумом. За філософією Ніцше, розумом, більшою мірою, наділене саме людське тіло. Воля складає основу життя і є вищою цінністю.

Основний предмет дослідження мислителя: людина, що містить в собі образ надлюдини. Саме ідеї надлюдини Ніцше приділяє найбільше уваги, вона є центральною в його філософських пошуках. На його думку, людина не повинна велику увагу приділяти моральності, вийти за межі земного «добра і зла», тим самим піднятися на новий рівень, надлюдський. Але сучасна людина не є такою. Надлюдина має власні погляди, моральні цінності, думку про добро і зло. Вона поєднує досконалість фізичну, моральну, а також інтелектуальну, вона є гармонійною. Для неї не існує авторитетів, навіть, Бога.

На думку Фрідріха Ніцше, надлюдина взмозі замінити Бога, який помер, при цьому бути творцем свого життя, так як вона має волю.

Найбільш глибоко розкриває шлях становлення образу надлюдини, на думку самого Ніцше, книга «Так говорив Заратустра». Суть шляху до ідеалу надлюдини, полягає в трьох перетвореннях самовтрати, які повертають нас до «вічних» питань. Перше перетворення: «дух стає верблюдом». Друге: «левом стає верблюд». Третє: «і, нарешті, дитиною стає лев».

Спочатку, на шляху до вільного духу, треба подолати свої страхи та слабкості, пізнаючи тяжкість. Так, все важке бере дух, що стає подібний до верблюда з переповненими горбами. Після цього необхідно подолати самотність. І, нарешті, останнє завдання є «ти повинен». У війні з цим моральним імперативом, він перетворюється на лева. Цим самим він завойовує право створення нових цінностей та переоцінки старих. На заключному етапі лев повинен перетворитися в дитину, бо вона є невинністю, новим починанням, творцем. Так Ніцше описує шлях до образу надлюдини.

Німецький філософ вважав, що люди не повинні брати приклад з когось, створювати собі кумирів. Тільки життя може навчити чомусь дійсно важливому. Ніцше дотримувався думки про те, що у кожного свій шлях, тому він не сприймав такі поняття як «вчитель і учень».

Основні джерела концепції Фрідріха Ніцше про надлюдину:

- боротьба з християнством;
- бунт проти Бога.

Положення, на яких ґрунтується концепція про надлюдину:

- розділення людей на аристократів та сіру масу;
- єдина і безумовна цінність – цінність життя;
- надлюдина не робить те, що їй нав'язують, а лише те, що вона сама хоче робити.

Мислитель вбачав основну задачу своєї концепції в переоцінці всіх існуючих цінностей. Ніцше не підтримував форми масової свідомості. Надлюдина за Фрідріхом Ніцше, абсолютно гармонійна людина, що поєднує у собі високі моральні цінності, інтелектуальні якості та фізичну досконалість

Фролова А. А.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Ставроян С.С., к.ф.н., вик., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЩО ТАКЕ ЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ?

Цінності — це сталі переконання в тому, що певний спосіб поведінки краще з особистої чи соціальної точки зору. Вони мають велике значення для формування ідеалу та визначають пріоритети і вподобання кожної людини. Всі люди мають одні й ті ж цінності, хоча й в різній мірі. Перед кожним стає питання ставлення до цінностей, вибору життєвих

установ, а також проблема співвідношення попередніх та нових цінностей. Цінностям відповідає уявлення про належне.

Вже з моменту народження людини — визначаються поведінка, вчинки, дії, думки його оточенням. Освоюючи світ, людина постійно робить вибір — що для неї є істотним, а що абсолютно неважливим. В результаті кожен предмет, явище або ідея одержує свою оцінку і починає представляти певну цінність, на підставі якого складається відповідне ставлення.

Звичайно батьки хочуть, щоб їх дитина переймала їх цінності і тим самим відсторонила від себе погане. Також, коли людина шукає собі другу половинку, вона звертає увагу на цінності свого партнера і якщо цінності співпадають, тоді частіше за все й співпадають життєві цілі та шляхи, що дуже важливо, як на мене. Людина щаслива та наповнена, коли слідує своїм цінностям, які займають центральну позицію в її житті.

Освоюючи цінності навколишнього світу, людина спирається на усталені традиції, норми, звичаї її культури і поступово формує систему цінностей, яка допомагає їй по життю. Система цінностей — це свого роду внутрішній стрижень кожної людини, який, в свою чергу, допомагає витримати життєві труднощі та рухатися до своєї мети.

На систему цінностей впливають: моральні принципи, особистий досвід, атмосфера в родині. Молодь прагне зайняти в суспільстві гідне місце і через це інколи забуває про моральні цінності. Це відбувається, тому що існує розмежування на багатих і бідних. Також соціальна середина, в якій живе індивід, чине постійний вплив на нього, його цінності та думки. До гарних вчинків та духовних цінностей споконвіку закликає релігія, але не кожен прислуховується до неї. Віртуалізація впливає на внутрішній духовний світ через різні сайти, присвячені питанням повсякденних життєвих інтересів особистості, світоглядних проблем, до яких людина звертається в пошуках життєвих цінностей і орієнтирів ідеалів.

Тобто цінності виявляються своєрідним фундаментом особистості, який впливає на психіку, свідомість, характер, поведінку. Цінності містять оціночний (визначають, що добре і що погано) та нормативний (встановлюють, що і яким чином повинно бути) компоненти. Ціннісне уявлення індивідуальне, тому оцінок одного об'єкта може бути стільки, скільки суб'єктів. Базою їх розмаїття є індивідуальні особливості суб'єкта, своєрідність його потреб та інтересів. Для одного важливий саморозвиток, для другого сім'я і діти, а для третього кар'єрний зріст — і все це залежить від бачення особистості. Так Маслоу вважав потребу в самореалізації вищою людською цінністю, при цьому він стверджував, що цієї стадії досягає не більше 2% людей. Головне, правильно розставляти пріоритети, щоб потім не жалкувати за свої вчинки.

Кожен сам визначає, що для нього свято. Людина порівнює свою поведінку з загальноновизнаними нормами, з ідеалом. Для людини важливо, на які цінності він орієнтується. Духовне життя індивідууму здатне до пізнавальної і творчої діяльності, та, як наслідок, виявляється здатною до судження, виокремленню “значимого” і “незначимого”. Цінність — це ставлення до світу, що виникає на базі знання та власного життєвого досвіду. Цінності існують лише для суб'єктів, обдарованих здатністю цінувати.

Отже, цінності — це внутрішньо обов'язкові правила для особистості, яким він зобов'язаний слідувати, щоб залишатися людиною і як мінімум сам себе поважати.

Шинкаренко А. Ю.

2 курс, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Сторіжко Л.В. д.філос. н., проф. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

КАТЕГОРІЯ ВІДЧУЖЕННЯ ЯК ПОЧАТОК ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ МАРКСИЗМУ

Одна з найактуальніших проблем на сьогодні - це проблема відчуження. Отже, категорія відчуження змінювала своє концептуальне навантаження багато разів протягом століть під час багатьох спроб великих умів пізнати сутність людської природи. У працях класиків І. Канта, І. Фітхе, Г. Гегеля, Л. Фейєрбаха, К. Маркса відчуження розглядалось як філософська проблема.

Маркс розглядав відчуження як відчуження виробництва, відчуження продукту, відчуження людини. Отже робітник використовує природні ресурси, які йому не належать і виробляє продукцію, якою він не володіє, тобто предмети і результат праці відчужені від робітника.

Праця робітника є підневільною, а така примусова праця сприяє відчуженню між людською природою робітника і між людьми загалом. Відчуження виникає не лише між працівниками, а й між іншими людьми і приймає різні форми і вираження.

По суті, існування відчуженої праці рівнозначно існуванню приватної власності, яка в свою чергу виступає основою економічного життя.

Існування людини в умовах відчуження негативно впливає на розвиток і становлення людини як повноцінної особистості тому, що замість усіх фізичних і духовних почуттів приходять відчуження всіх цих почуттів - почуття володіння

Знищення відчуження полягає у тому, що праця людини не має суперечити людській природі і навіть ставати інструментом саморозвитку. Ідеальним філософським образом у працях Маркса виступає різнобічно розвинена людина, що перебуває у гармонії зі своєю внутрішньою і зовнішньою природою.

Отже скасування приватної власності є необхідною, але і не достатньою умовою для подолання негативних проявів феномену відчуження, який за сучасного рівня розвитку Ні-Tech технологій, та за сучасних обсягів виробництва, є досить актуальним і потребує переосмислення.

Дослідивши дану проблему в сучасних економічних і соціально-політичних умовах, зроблено висновок, що за даної мети економіки, а саме максимізації прибутків, подолання феномену відчуження повністю є неможливим. Варто зазначити, що наймасштабніші негативні наслідки відчуження прослідковуються в політичній сфері, де відчуження політиків від процесу і продукту праці фактично перетворюється у зменшені пріоритетності добробуту населення як головної менти функціонування державних управлінських органів. Також можна зробити висновок, що обрана за покликанням людини, трудова діяльність може значно пом'якшити негативний ефект відчуження.

Список використаних джерел:

1. Горозия В.Е. Проблема отчуждения человека в учении Карла Маркса // Человек. Государство. Глобализация. , Выпуск 3 / Сборник философских статей. Под ред. В.В. Парцвания Санкт-Петербург: Санкт-Петербургское философское общество, 2005. С.98-117.
2. Кондрашов Петр Николаевич Анализ экзистенциальной проблематики в философии Карла Маркса / Петр Николаевич Кондрашов // Научный ежегодник. – ИФиП

Несін В. В.

Викладач, ДП МУАЦ ІЕЗ ім. Є.О. Патона НАН України

ТВОРЧА РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ НА ВИРОБНИЦТВІ В УМОВАХ СТАРІННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ

Діяльність людини зі створення суспільно корисної продукції набуває значного творчого насичення в умовах вагомих зовнішніх обмежень. В ідеальних комфортних умовах функції людини на виробництві звужуються до функцій оператора, що запускає процес виконання складних технологічних операцій. Припинення процесу часто не потребує активного впливу людини, яка не може конкурувати за багатьма параметрами з „над” можливостями сучасної техніки. В реальних умовах замість сучасної техніки доводиться мати справу зі старими засобами виробництва. Новий склад матеріалів, що підлягають механічній обробці, різноманітність нових компонентів (зокрема в електронній техніці) та, відповідно, повна відсутність застарілих, але прописаних до використання в креслениках та специфікаціях, елементів – призводить до необхідності зміни технологічного процесу, застосовуваних інструментів, частини або всієї конструкції продукту, що виробляється.

Пошук виходу з низки проблем призводить до самоорганізації у нових змінених умовах. Френсіс Фукуяма визначив таку самоорганізацію і новий соціальний порядок [1, с. 13], як наслідок дії змін. Люди самі створюють свій соціальний порядок, нові правила діяльності для самих себе в умовах, коли старі правила діяльності не працюють [1, с. 147].

Творчість, що проявляється в раціоналізаторстві, є однією з форм полегшення зовнішнього пресу нездоланих обставин, які обмежують вільну діяльність людини. В тому числі і професійну її складову.

Структуру технічної та технологічної творчої діяльності людини за збільшенням важливості та складності задач, що вирішуються, можна представити в наступній послідовності [2, с. 88]:

1. Раціоналізаторська діяльність;
2. „Ноу-хау”;
3. Створення промислових зразків;
4. Діяльність, направлена на створення корисних моделей;
5. Винахідницька діяльність.

Раціоналізаторська діяльність стосується створення або заміни:

- технології виробництва;
- застосовуваного інструменту;
- конструкції певного виробу;
- матеріалу виробу.

Більш складні складові технічної та технологічної діяльності (промислові зразки, корисні моделі, винаходи), а також управлінські дії не стосуються раціоналізаторської діяльності.

Творче, унормоване раціоналізаторство людини в умовах жорстких обмежень – стає виходом з патової ситуації. Урегульована процедура складання, подання, розгляду пропозицій та визнання їх раціоналізаторськими, досить швидке впровадження у виробництво – є зручним і відносно дешевим варіантом внутрішньої інновації за рахунок

потенціалу працівників підприємства. Для людини на виробництві процедура раціоналізації стає інструментом для здійснення творчості. Як наслідок: старі засоби виробництва постійно під впливом творчої діяльності людини перетворюються, застосовуються в новій якості дають позитивний ефект.

Список використаних джерел:

1. Фукуяма Френсис. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку / Переклад з англійської Віктора Дмитрука. – Львів: Кальварія, 2005. – 380 с.
2. Кузнєцов Ю.М. Патентознавство та авторське проаво: Підручник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. – К: Кондор, 2009. – 464 с.

Граділь А. В., Левчук О. С., Чеботарьов К. С., Шаповалова А. М.

2 курс, група КП-51 ФПМ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Свідло Т. М., к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СТАВЛЕННЯ ДО ІНЦЕСТУ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ. «ТОТЕМ І ТАБУ». МАЙБУТНЄ: ПАТРІАРХАТ, МАТРІАРХАТ ЧИ РІВНОПРАВНІСТЬ

Дана робота присвячена розгляду ставлення до інцесту у сучасному суспільстві та порівнянню його із поглядами минулого. Метою дослідження роботи є передбачення змін у гендерних відносинах майбутнього.

За основу особливостей психологічного сприйняття соціальних обмежень первісної людини було обрано роботу Зігмунда Фрейда «Тотем і табу». Тут розглядається питання позиціонування табу як моральної чи релігійної заборони, ґрунтуючись на відомостях із культурології, антропології та релігієзнавства.

Задача дослідження: за допомогою отриманих даних від опитаних людей сформулювати думку сучасного суспільства на рахунок інцесту як у житті минулих часів, так і у сьогоденні; проаналізувати реалістичні дані щодо нинішнього ставлення людей до гендерної нерівності та спрогнозувати можливі зміни у майбутньому.

Вибірку дослідження складають люди, що проживають на території України, різної статі та різних вікових категорій.

Форма проведення дослідження: анкетування у електронному форматі.

Робоча гіпотеза: враховуючи менталітет жителів пострадянських країн, очікуваним результатом були такі показники: більшість учасників проголосує категорично проти інцесту у суспільстві як у старому, так і у сучасному; щодо передбачення (матріархат, патріархат чи рівноправність): приблизно 50% буде за рівноправність, 40% - за патріархат, решта – за матріархат.

У опитуванні взяло участь 316 осіб. Серед них 117 (37%) – це жінки, 199 (63%) – чоловіки відповідно.

За результатами проведеного аналізу виявилось, що більша частина опитаних – 36.7% думають, що інцест був нормальним явищем у старі часи, 32.6% - вважають, що це особиста справа кожного, і лише 30.7% - зовсім не розуміють цього.

Наступним питанням у анкеті було «Як Ви ставитеся до інцесту в сучасному суспільстві?», на що були отримані такі дані: 12.3% учасників це цілком задовольняє, 41.8% - не хочуть у цьому розбиратись, надаючи можливість індивідуального вибору кожному, 45.9% - гадають, що це жахливо.

На останнє питання щодо передбачення: патріархат чи матриархат пануватиме, більше половини опитуваних (53.8%) відповіли, що вважають рівноправність основною рисою прийдешнього, а 28.8% стверджують, що у майбутньому справа за патріархатом, 6.3% - за матриархатом, решта – не знають.

Висновки:

а) ставлення до інцесту у минулому суспільстві: думки розділилися на три майже однакові частини, хоча очікувалося отримати різко негативне ставлення;

б) ставлення до інцесту у сучасному суспільстві: більшість опитуваних вважають, що це жахливо, або, що це справа особисто кожного;

в) прогнозування майбутнього: результати дослідження майже співпали із робочою гіпотезою, тому можна зробити висновки, що найімовірніше у суспільстві пануватиме рівноправність, менш ймовірно – патріархат.

Отже, було проаналізовано і порівняно місце інцесту у суспільстві минулого і у наші дні, звідки можна стверджувати, що ставлення до нього із часом значно погіршилося, тому, скоріше за все, поняття “інцесту” взагалі скоро не буде сприйматися, як щось сумісне із сьогоденням.

Виходячи із результатів дослідження, можна вважати, що у найближчому майбутньому гендерна рівноправність буде головною рисою суспільства.

Гамуля М.О.

2 курс, ДВ-51, ФЭЛ, КПИ им. Игоря Сикорского

Научный руководитель:

Свидло Т.М., к.филос.н., доц., ФСП КПИ им. Игоря Сикорского

МОЖЕТ ЛИ ЖЕНЩИНА БЫТЬ ФИЛОСОФОМ

Изучая историю философии, нетрудно заметить, что женщины не внесли особого вклада в ее развитие. Женские имена всплывают лишь в ассоциации с мужскими. Издавна, рассуждая о человеке, это понятие присуждал имужчине. Значимость гендера в философии выстраивает определенные закономерности.

Предубеждение против женщины основывается на ее биологии. Слабое тело, неспособное воевать и охотиться, было предназначено исключительно для рождения детей. Главной задачей и единственным путем самореализации становится материнство. В отличие от мужчины, который имеет право выбора и свободу, женщина, считалась низшим существом, зависимым и несвободным. Она не должна задумываться о вечных вопросах и обречена на служение противоположному полу и вечное продление рода.

Исторически сложилось так, что представительницы женского пола всегда отодвигались на задний план. Во времена Древней Греции, одобрялась связь между мужчинами, а любовь к женщине считалась низкой. Жен заводили для продления рода и содержания быта. Существовали женщины, предпочитавшие свободные отношения с мужчинами без супружеских обязанностей – гетеры. Многие мыслители восхищались ими, вели с ними беседы. Большая часть влиятельных людей, их не признавала. Поэтому многие страдали из-за убеждений и стремления к знаниям. Известны случаи смертельного исхода. Усилились гонения в эпоху Средневековья: любая женщина, проявлявшая свой ум или красоту, автоматически признавалась ведьмой. Ограниченный доступ к получению знаний и образования уменьшал шансы на участие в научном процессе. Цена занятий философией отпугивала, заставляла держать при себе любые мнения и взгляды. Так продолжалось долго.

Еще в начале прошлого века женщине было сложно не только получить степень, но и просто поступить в университет. Предубеждение по поводу женщин философов существует до сих пор, и сформировано мнение, что философия мужское занятие.

Во все времена находились женщины, которых привлекали вопросы философии. Многие из них находили смелость высказывать свою точку зрения. Невзирая на опасность таких работ и высмеивание. Специфические условия, в которых находились женщины, очертили основную проблематику, интересующую их, отличную от мужской. Часто, темы работ касались поиска современных смыслов философии. Всегда прослеживалась связь с проблемами самих женщин: воспитание детей, как главная задача любой жены, религия, как оправдание смирения и жизни для других, и положение в обществе. Тема феминизма является передовой, и красной нитью объединяет все фундаментальные труды и рассуждения.

На способ мышления женщины философа оказывает влияние общество и устоявшиеся каноны. Часто она не бунтует против отведенной ей роли. Смирение и готовность отказаться от свобод помогает снять с себя ответственность. С другой стороны, количество представительниц женского пола среди философов возрастает: они защищают кандидатские, публикуются, проводят исследования. Таким образом, современные условия жизни в обществе предоставляют только два пути: шутить над равноправием или бороться за него. Большая часть известных женщин мыслителей и ученых отказывались от своей главной роли: жены и матери. Несмотря на это, глубоко засевавшая идея о жизни ради кого-то, наложила отпечаток на все их работы и мировоззрение. У каждой женщины можно обнаружить стремление изменить мир, устранить любую несправедливость и неравенство.

Современная философия нуждается в постановке новых задач и поиске практических решений. Сейчас сложно определить выдающихся мыслителей, будь то женщина или мужчина. Это является сигналом к тому, что мир нуждается в переменах. Изменение положения женщины может послужить значительным толчком в развитии и выходе на новый уровень.

Лук'яненко А. М.

2 курс, КМ-51, ФПМ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Свідло Т.М., к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВЧЕНОГО: ЗВИНУВАЧЕННЯ ЗА НАСЛІДКИ ВИНАХОДІВ

Наукова діяльність допомагає знайти обґрунтовані пояснення на різноманітні явища та розвивати сфери людської діяльності. Вчені – основа здобутих знань, саме вони вносять найбільший вклад у науку, але не завжди відкриття викликають позитивні наслідки. Саме вміння правильно донести до людей усі можливі ризики, іноді навіть вміння приховати деяку інформацію – відповідальність вченого. Дану тему можна розглядати з двох сторін: загальносуспільна безпека та власні інтереси науковця.

Ми впевнені, що в деяких випадках винаходи приносять лише негативні наслідки, але без експериментів та помилок не буде прогресу. Прагнення кращого та зручнішого життя завжди турбувало людство, але кожна, навіть не пов'язана з наукою людина, має усвідомлювати, що значна кількість правдивих та однозначних фактів видобувається методом проб та помилок. Як показує практика, ідеальний світ без проблем – утопія, тому

людина використовує все, про що може дізнатися, як може. Найгірша ситуація – це коли сам вчений є тою корисливою людиною, що буде встановлювати свої правила на інформацію, але таке зустрічається доволі рідко та вирішується за допомогою служб безпеки. Кого звинувачувати у шкідливих планетах Земля винаходах та хто несе за це відповідальність? Замислюючись над головним питанням, необхідно як врахувати думку суспільства, так і уявити себе на місці вченого.

З одного боку нові факти або вдосконалена стара інформація може бути великою загрозою для людей або іграшкою в руках злодіїв. Яскравим прикладом є зброя, різні види бомб, отруйні речовини та невміння використовувати небезпечні речовини. Можливо, якщо б вчені приховали те, що потім перетворили у речі, якими деякі люди користувалися у своїх корисливих намірах, то не були б такими жорстокими війни та були б відсутні теракти.

З іншого боку, якого ми притримуємося і вважаємо більш справедливим, вчений не винен в тому, що люди не вміють з розумом користуватися наукою та йдуть до своєї мети, не дивлячись на існуючі ризики. Якщо, наприклад, хтось отримує наказ про випробування атомної бомби, то відповідальність за жахливі природні наслідки, а може навіть людські життя, несе не вчений, який її винайшов, а саме той, хто віддав наказ.

По-перше, наука не стоїть на місці, вона постійно розвивається, тому відкриття в певній сфері – це питання часу. Тобто якщо перший вчений залишить винахід у таємниці, то не факт, що через 100 або 300 років інший вчений не прийде до цього і також не розповість всьому світу про відкриття.

По-друге деякі вчені живуть заради досліджень, вбачають у вкладі в історію сенс свого існування. Тож спалити всі папери, на які витратив все життя не кожен наважиться та буде вважати логічним рішенням. Це ніби знищити частину себе, позбутися своєї мети. Тому якщо дивитися очима науковця на це питання, то можна навіть не побачити поганих намірів, адже він розуміє і сподівається, що його винаходом будуть користуватися, враховуючи усі «за» та «проти».

Таким чином, у відповідальності вченого міститься тільки те, що він може бути винен у недостатньо дослідженому об'єкті або у не вірних доказах, викладках. Не можна забувати про те, що багато науковців жертвують своїм здоров'ям заради інформації, яка на їх думку буде корисною в майбутньому. Наприклад, хронічна променева хвороба переслідувала Марію Кюрі, яка зі своїм чоловіком відкрили радій і полоній. Ми повинні бути вдячними за таку самовіддачу, а не звинувачувати їх за не правильне використання речовин кимось іншим.

Сухенко І.В.

2 курс, ФТИ, КПИ ім. Ігоря Сикорського

Научный руководитель:

Коваль Е. А, к.филос.н., доц., ФСП, КПИ ім. Ігоря Сикорського

ДИАЛЕКТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ПРЕОДОЛЕНИЮ КРИЗИСА В ОБРАЗОВАНИИ (ПО МОТИВАМ РАБОТ Э. В. ИЛЬЕНКОВА)

В последние годы в обществе обострились дискуссии о проблемах в образовании. Все их участники единогласно заявляют о глубоком кризисе; звучат предложения по исправлению ситуации, некоторые из них находят своё воплощение. Но нельзя дать продуктивного ответа, не поняв вопроса. А вопрос этот столь фундаментален, что осмыслить его поможет только философия.

Что же такое ум? Позиция философии, впервые высказанная Гельвецием и развитая К. Марксом, такова: ум формируется в рамках общественных отношений в процессе «воспитания» – усвоения наивысших достижений культуры человечества, превращения их в личное достояние. Поэтому истинная цель образования – производить действительно умных людей.

В статье «Школа должна учить мыслить» Э.В. Ильенков критикует педагогические приемы, препятствующие этому. «Один из самых верных способов уродования мозга и интеллекта – это формальное заучивание знаний». [1, с.10] Серьезную проблему философ видел в том, что учебные программы представляют собой набор готовых алгоритмов. Они дают сухие ответы на те вопросы, которые когда-то являли собою неразрешимые противоречия, а ведь процесс их преодоления порой не менее важен, чем результат. «Мы вещаем ответы, найденные человечеством, часто даже не пытаюсь объяснить, на какие вопросы эти ответы были даны...» [1, с.16]. Человек, прошедший эту систему, или испытывает потребность ее отторжения, или становится «учёным дураком».

Подход, показанный Ильенковым на примере школьной математики, разумно применить и к университетскому курсу математического анализа, ведь часто бывает, что эта фундаментальная дисциплина, являющаяся азбукой современной науки, кажется студентам чем-то непостижимым и искусственным. В результате получаем инженеров и учёных, не понимающих языка, на котором говорит их наука. Что можно предложить взамен? Стоит начать с основ матлогики и строящихся на ней паттернов, которые используются для доказательства теорем. Лекции должны проходить в небольшой аудитории, с вовлечением студентов в процесс отыскания теоретических ответов на чётко поставленные вопросы.

Но действительно ли образование следует своей цели? Сегодня оно, как и все сферы общественного производства, поставлено на рыночные рельсы, что порождает, во-первых, упадок целых жизненно важных сфер общественной деятельности в обмен на сиюминутные прихоти рынка; во-вторых, всё усиливающееся разделение труда, которое провоцирует всё более узкую специализацию в образовании. С этой точки зрения идеальный человек – это робот. Выше было отмечено: условием приобретения ума является приобщение к культуре человечества во всей её полноте. Узкая специализация препятствует этому. А значит, говоря словами Ильенкова: «Мы за развитие, всемерное и широкое развитие общего образования. Категорически против «специализированного», если его превращают в антитезу «общего»» [1, с.60].

Итак, мы ответили на вопрос, как формируется ум, и с этих позиций очертили цель для образования: «производить» умных людей. Рассмотрели тенденции, препятствующие этому, и, следуя диалектической философии, указали путь решения проблемы, а именно приобщение индивида к наилучшим образцам человеческой культуры с одной стороны, и воспроизведение в процессе обучения ситуаций, требующих творческого разрешения диалектических противоречий, с другой. Но при этом нельзя забывать, что состояние образования, вместе со всеми его проблемами, определяется господствующими общественными отношениями.

Список использованных источников:

1. Ильенков Э.В.. Школа должна учить мыслить. – М.: МПСИ, 2002.

Кришталъ А.

2 курс ФТИ, КПИ им. Игоря Сикорского

Научный руководитель:

Коваль Е.А., к.филос.н., доц., ФСП КПИ им. Игоря Сикорского

ПРОБЛЕМА БЕССМЕРТИЯ В ФИЛОСОФИИ В КОНТЕКСТЕ ПРОЦЕССА ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Одной из тенденций развития современной цивилизации является глобализация - процесс всемирной экономической, политической, культурной и религиозной интеграции и унификации. Популяризатор науки, физик Митио Каку классифицирует цивилизации по шкале Кардашева по суммарному потреблению энергии. Наша цивилизация нулевого типа, так как еще не достигла планетарного уровня. Американский астрофизик Карл Саган уточнил шкалу, и получил рейтинг земной цивилизации приблизительно 0.72, что соответствует использованию 0.16% от общего объема энергетического потенциала Земли. Митио Каку выделяет основные направления развития: тотальная компьютеризация, искусственный интеллект, изменение генома, холодный термоядерный синтез в энергетике, освоивание космоса, переход политического и экономического управления крупным международным организациям, создание планетарного языка и т.д. Изменения коснутся и самих взглядов человека на окружающий мир, его сознания и морали.

Как отразится глобализация на философском осмыслении проблемы смерти и бессмертия? «Быть или не быть?» Люди будущего, как и шекспировский Гамлет также встанут перед этим выбором. И, может быть, отдадут предпочтение «или», потому что именно «или» является квинтэссенцией жизни. Возможность выбора, существование различных вариантов «или» предполагает наличие следующего шага. Значит, это не «конец». Может, саму жизнь можно рассматривать как некий итерационный расчет: определенная погрешность требует новой итерации, когда она удовлетворяет заданной, расчет прекращается. Все сошлось. Тогда возникает вопрос: какую погрешность считать допустимой? По аналогии со статистическим анализом это определяется рядом факторов. Погрешность задает длительность расчета, хотя не стоит забывать о наличии метода и начальных условий. Смерть это однозначность, нулевая энтропия. Бессмертие – нескончаемость человеческого существа или души. Можно выделить четыре концепции бессмертия: эйдетическую, религиозную (христианскую), природную (натуралистическую) и социокультурную. В первой – бессмертие, это приобщение к вселенной вечных идей; во второй – бессмертие, это воскресение, при утверждении смертности человека, как воплощения единства души и тела; в третьей – утверждается брэнность человеческой природы при бессмертии ее первоначал; в четвертой – бессмертие определяется как память людей о деяниях отдельной личности. Если сопоставить основные концепции бессмертия с этапами исторического развития, то заметно, что они отражают уровень общественного развития. На это указывал Ф. Арьес в работе «Человек перед лицом смерти», обосновав, что изменение восприятия смерти выражает изменения в трактовке человеком самого себя.

Л. Фейербах считал, что все люди верят в бессмертие, объясняя это тем, что умершие не исчезают бесследно, выпадая из пространственно-временного континуума, они продолжают жить в воспоминаниях, мыслях и сердцах живых людей. Смерть сжигает мосты, отбрасывает предрассудки и опровергает даже самые стойкие доводы, ведь смерть – это и есть довод, ключевой аргумент против жизни. Но, что же будет потом? Л. Фейербах в произведении «Вопрос бессмертия с точки зрения антропологии» отвечает на это так: «Умереть — значит прийти к богу, стать богом, и, как это уже говорилось у древних: блажен,

кто умер, совершенен, кто увековечен» [1, с.297]. Соотечественник Л. Фейербаха Иоганн Вольфганг фон Гете наиболее поэтично и эмоционально выразил идею бессмертия в трагедии «Фауст». В отличие от оригинальной легенды, где за дерзость, тщеславие и стремление к равенству с Богом душа Фауста отправляется в ад, у Гете она обретает бессмертие благодаря тому, что Фауст до конца своей жизни трудился на благо людей. Лучшее свое представление о бессмертии выразил сам Гете: «Убежденность в вечной жизни вытекает из понятия действительности. Поскольку я действую неустанно до самого своего конца, природа обязана предоставить мне иную форму существования, ежели нынешней не удержат дальше моего духа»[2, с.337].

Русский философ И.В. Вишев исследовал трансформацию материализма смерти в материализм реального личного бессмертия, и переход от модели обязательной смены поколений, то есть смертнической модели прогресса, к бессмертнической модели устранения механизма смены поколений при продолжении роста населения.

Таким образом, тема бессмертия в контексте глобализации не утратит своей актуальности. Концепции трактовки и достижения бессмертия, будут являться продолжением существующих, но основные черты, присущие каждому историческому этапу развития цивилизации (в данном случае глобализации) будут оказывать значительное влияние на них. В заключение хочется перефразировать слова Джима Моррисона, сказавшего: «Смерть случается только раз. Я не хочу проспать ее», - бессмертие вечно, а разве можно проспать вечность?

Список використаних джерел:

1. Фейербах Л. Вопрос о бессмертии с точки зрения антропологии //Фейербах Л. Избранные философские произведения в двух томах. — Т.1. — М.: Госполитиздат, 1955.
2. Эккерман И. П. Разговоры с Гете в последние годы его жизни . — М.: Худож. лит., 1986 . — 669 с.

Бабич С.

1 курс, ФАКС КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Лабур О.В., к.і.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

КАЛЕЙДОСКОП НЕСПОДІВАНІХ ВРАЖЕНЬ: ЄВРОПЕЙСЬКІ МАНДРІВНИКИ ПРО КОЗАЦЬКУ УКРАЇНУ

Зазвичай будь-які мандрі в людській уяві асоціюються із калейдоскопом яскравих і незабутніх вражень, нових цікавих відкриттів і теплих спогадів. З грецької мови слово «калейдоскоп» поєднувало в собі дві складові «дивитися», «спостерігати» і «красиве». А з ХІХ ст. цей термін набув поширення в англійській мові завдяки шотландському фізику Д. Брюстеру, який винайшов оптичний пристрій калейдоскоп. А вже через певний час для позначення строкатості, змінності вражень, явищ, процесів почали його використовувати в мандрах. Окремою темою цих мандрів є враження європейців про українських козаків. Причому вони формувалися, коли козаки мандрували по Європі, або коли іноземці мандрували Україною. Завдяки цим мандрам маємо яскраві сторінки історії про українських козаків, їх побут, звички, вміння пристосовуватися до нових місць, військову майстерність.

Одним із перших козаків відвідав литовець М. Литвин, який описав їх хоробрість і войовничість, гарну військову підготовку. Пізніше до Запорізької Січі прибув посол

німецького короля Рудольфа II Е. Лясота, який окремо досліджував можливість найму козаків у військово-політичних конфліктах тогочасної Європи. Про будівничу майстерність козаків описав посол Венеціанської Республіки А. Віміна. Проте найбільше спостережень залишив французький військовий інженер Г. де Боплан. Він детально описав морську майстерність козаків, тактику ведення бою, військову дисципліну і хитрощі, козацькі ремесла і надзвичайну тягу до свободи. Цікаво, що в деяких місцях порівнював інженерну майстерність козаків із французами, позитивно оцінюючи деякі вміння козаків. Зокрема, вироблення селітри і виробництво з неї чудового гарматного пороху [1].

Всі ці відомості стали основою найму козаків для військових протистоянь в Європі. На початку XVII ст. козаки виступали в якості кондотьєрів (середньовічні керівники найманих військових загонів із іноземців) в армії А. фон Валленштейна проти Саксонії, в ході відомої Тридцятирічної війни в Європі (1618-1648 рр.). Дуже цікавим, але не менш дискусійним залишається питання участі козаків в облозі морської фортеці Дюнкерк (Франція). Проте, очевидно, що мандруючи Європою, козаки ознайомлювалися із новими звичками і традиціями, освоювали і долучалися до унормувань західноєвропейського найманства, їхніх технічних навичок і новацій. Можливо це стало одним із факторів утворення з другої половини XVII ст. при Війську Запорізькому сердюків, як вояків найманих піхотних полків, та компанійців, що виконували розвідувальну службу та брали участь у військових діях [2].

Таким чином, калейдоскоп мандрів сповіщають нам про несподівану сторінку взаємостосунків козаків і європейців, доволі цікаві факти про життя і побут козаків, а також про залучення козаків до середньовічного європейського найманства.

Список використаних джерел:

1. Боплан Г. Л. де. Опис України [Електронний ресурс]/ Гійом де Боплан; [пер. з фр. Я. Кравця]. – Львів, 1990. – Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/boplan/bop2.htm>
2. Станіславський В.В. Компанійські полки [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 4: Ка-Ком / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України; Інститут історії України. – К.: В-во "Наукова думка", 2007. – 528 с. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kompaniyski_polky

Ворошилова П. А.

3 курс, ФБМІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Бузань В. Ю., к.і.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЗАРОДЖЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ІДЕЇ БАЛТО-ЧОРНОМОРСЬКОГО СОЮЗУ

Балто-Чорноморський союз (Міжмор'я або Інтермаріум) – це ідея створення альянсу держав розташованих між Балтійським і Чорним морем. Історія співробітництва країн цього регіону має давню історію. За часів Київської Русі торгівля з Північною Європою та Візантією здійснювалася за допомогою торгівельного шляху «із варягів у греки». Для київських князів вісь Північ-Південь була пріоритетною [1, с.55; 3, с.168].

Геополітична концепція створення Балто-Чорноморського союзу східноєвропейських держав концептуально розробляється українськими, польськими та литовськими істориками й політологами протягом останніх ста років. Свій внесок в розробку і осмислення цієї концепції зробили українські політичні й громадські діячі М. Грушевський, С. Рудницький,

Ю. Липа [1, с.56-57; 3, с.169-171]. Польські політичні і державні діячі Ю. Пілсудський, В. Сікорський, Ю. Бек, Л. Валенса, Л. Качинський, А. Дуда підтримували ідею Балто-Чорноморського союзу [2, с.154-155]. Прихильником цієї ідеї був також колишній президент Литви А. Бразаускас [3, с.169].

На початку ХХ ст. робилися спроби реалізувати на практиці ідею створення Балто-Чорноморського союзу. Уряд Української народної республіки перебуваючи в екзилі намагався створити Чорноморський Союз і проводив активні консультації з його потенційними учасниками. Ці зусилля не увінчалися успіхом [3, с.169].

Після розпаду Радянського Союзу ідея співпраці в рамках Балто-Чорноморського співробітництва знову постала на порядку денному. Нові незалежні держави пострадянського простору шукали міждержавні союзи, які б відповідали їхнім національним інтересам. Виникли передумови для реалізації ідеї Міжмор'я. У Балто-Чорноморському регіоні виникло чимало регіональних організацій: Центральноевропейська ініціатива (1989 р.), Вишеградська група (1991 р.), Організація Чорноморського економічного співробітництва (1992 р.), Рада балтійських країн (1992 р.), Центральноевропейська асоціація вільної торгівлі (1993 р.), ГУАМ (1997 р.), Співдружність демократичного вибору (2005 р.). Створення низки регіональних організацій сприяло налагодженню та подальшому поглибленню співпраці між державами регіону в різних сферах.

У вересні 2014 р. у Варшаві було підписано Угоду між урядами України, Польщі і Литви про створення спільної литовсько-польсько-української бригади (ЛитПолУкрбриг). Угода була ратифікована парламентами трьох країн. У 2016 р. спільна бригада взяла участь у декількох військових навчаннях і підтвердила набуття бойових спроможностей відповідно до стандартів НАТО.

На сучасному етапі вітчизняні й зарубіжні представники академічного і експертного середовища продовжують дискутувати щодо доцільності формування Балто-Чорноморської коаліції держав. Обговорюється можливість формування системи регіональної безпеки в Східній Європі, яка буде спроможна протистояти новим викликам і загрозам. Польща і країни Балтії (Литва, Латвія, Естонія) вже входять до складу Європейського Союзу і Північноатлантичного Альянсу. Україна наразі проводить курс на євроатлантичну інтеграцію та розвиває регіональне співробітництво, яке відповідає її національним, економічним і безпековим інтересам.

Список використаних джерел:

1. Короба Н. Місце України у формуванні Балто-Чорноморського регіону: від ідеї до реального співробітництва // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія. – 2007. – № 54. – С. 55-57.

2. Мандзюк О. Ідея Балто-Чорноморського союзу крізь призму зовнішньополітичних концепцій Польщі // Молодий вчений. – 2016. – № 12. – С. 153-156.

3. Рассоха Л. Активізація ролі України у розвитку Спільноти Демократичного Вибору: історико-політичний аспект // Стратегічні пріоритети. Національний інститут стратегічних досліджень. – 2008. – № 1. – С. 168-176.

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ (2000-2010 РР.)

Проблема стратегічного управління економічним розвитком держави є центральною для країн пострадянського простору, зокрема і для України. Черговий етап їх концептуальної і нормативної розробки припав на 2002 р., коли ключовим компонентом стратегічного розвитку став напрямок європейської інтеграції.

Відповідно до стратегії «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рр.» метою першого етапу економічного розвитку 2002-2004 рр. було «зміцнення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, створення сприятливих умов для накопичення інвестиційних ресурсів, істотне розширення внутрішнього попиту й утвердження на цій основі надійної стабілізації та сталого зростання» [1].

Для першого етапу характерним є зміцнення експортних позицій економічного розвитку, що стало запорукою економічного зростання, збільшення доходів населення та підприємств і надходжень до державного бюджету. Наприклад, тільки за 2004 р., експорт товарів і послуг з України зріс на 41,6%, а його частка збільшилась до 61% валового внутрішнього продукту (ВВП).

Другий етап, який припадав на 2005-2011 рр., передбачав «комплексну модернізацію підприємств, утвердження принципів і механізмів структурно-інноваційної моделі розвитку та формування базових засад соціально орієнтованого ринкового господарства» [1].

Саме в період 2005-2008 рр. відбувався найбільший приріст інвестицій в основний капітал, який становив 19% у 2006 р. Позитивними тенденціями динаміки реального сектору економіки у 2007 р. стали приріст ВВП на 7,3%, збільшення темпів зростання експорту до 28,4 % порівняно з 12,1% за 2006 р.

Згідно національної стратегії економічного розвитку «Україна - 2015: національна стратегія розвитку» стратегічними орієнтирами середньострокового соціально-економічного розвитку України на період 2007-2015 рр. мали бути: досягнення обсягів виробництва станом на кінець 1980-х рр., але з оновленою структурою економіки, що відповідає ринковій економіці; досягнення стандартів добробуту, притаманних «країнам середнього достатку» (в т. ч. душевий ВВП за паритетом купівельної спроможності – 12000-15000 дол. США); підтримання наукового й технологічного потенціалу країни за напрямками, що здатні забезпечити конкурентні переваги та посилити національну безпеку; покращення умов участі України в процесах глобалізації та інтеграційних процесах в Європі [2].

Не дивлячись на існування ряду політичних чинників уряду вдалося реалізувати більшу частину поставлених завдань. Економічний спад минулих років був частково компенсований розвитком економіки до початку світової економічної кризи у 2008 р. Реальні показники розвитку з 2009 р. значно відрізнялися від стратегічних цілей.

Отже, центральним органам управління України через ряд об'єктивних та суб'єктивних причин протягом 2000-2010 рр. не вдалося виконати більшість цілей та завдань, які були передбачені державною стратегією економічного розвитку. До причин можна віднести: недостатнє врахування глобальної економічної кон'юнктури, внутрішньополітична нестабільність, не сформованість стійких ринкових інститутів, недооцінка і неефективне використання власних резервів.

Список використаних джерел:

1. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рр. Послання Президента України до Верховної Ради від 23.02.2000 № 276а/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Україна-2015: національна стратегія розвитку [Електронний ресурс]. – Київ, 2007. – Режим доступу: <http://dipcorpus.at.ua/news/2008-01-15-257>

Гоголева Д.

1 курс, ФАКС КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Лабур О.В., к.і.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

В ПОШУКАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (КІНЕЦЬ XIX-ПЕРША ПОЛОВИНА XX СТ.)

Одним із ключових факторів національної ідентифікації українців в другій половині XIX ст. стало визначення геостратегічної орієнтації. Вже в середині XIX ст. діячі Кирило-Мефодіївського братство запропонували гасла слов'янофільської федерації. Вперше була висунута думка значення такого геополітичного союзу для незалежного розвитку українців. Тому закономірно, що згодом її підтримали І. Франко, Р. Лашенко і М. Грушевський.

Але чим далі розвивалося українське державницько-політичне мислення, чим активніше поширювався громадський рух, тим більш очевидними ставали геополітичні завдання. Один із лідерів громадівців М. Драгоманов акцентував увагу на визначені етнонаціональної території українців, наголошував на обов'язковому згуртуванні українських земель. До зони українських геополітичних інтересів він відносив і причорноморські кордони України. Проте, він оживив дискусію про геополітичну дилему «Захід-Схід», активно сповідаючи проросійський зовнішньополітичний вектор. Пізніше вона стала однією із ключових в геополітичній думці першої половини XXст., пов'язавши самоусвідомлення українців із католицькою Європою чи православною Росією.

Поряд із цим виникла і інша геополітична думка, яка проголосила, що майбутнє України пов'язано із зовнішньополітичною віссю південь-північ або Балто-Чорноморського союзу Польщі, Литви, Білорусі і України. Історично ця ідея виникла в роки активного державного будівництва УНР, а потім теоретично розроблялася українськими політологами за кордоном. Автором її доктринальної концепції став Ю. Липа, який в пошуках геополітичних ознак української території визначив Балто-Чорноморське завдання для української еліти в своїй праці «Призначення України» [1]. Цікаво, що вчений відводив особливу роль Криму, підкреслюючи, що володіння ним дає перевагу на Чорному морі. Прихильниками цієї концепції були відомі політичні діячі С. Томашівський та С. Шелухін.

Проте найбільший внесок у подальшу розробку Балто-Чорноморської концепції вніс С. Рудницький, якого вважають фундатором української геополітики. Йому належить думка про надзвичайне значення чорноморського регіону для геополітики України. С. Рудницький протиположив російському імперству вважав створення Балтійсько-Понтійської федерації, до якої мали увійти Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва, Білорусь та Україна. На протиположності концепції Ю. Липи Рудницький не бачив Польщу в цьому союзі. Показовим, мабуть, є виділення спільної мети цих держав як постколоніального прагнення незалежності, зокрема від Росії. В своїй роботі «Чому ми хочемо самостійної України?» вчений наводить слова німецького діяча Бісмарка, що могутність Росії буде підірвана відділенням від неї України

[2, 40]. Сучасна історична ситуація засвідчує актуальність цієї тези і пояснює складність сьогоденної геополітичної гри на євроазійському просторі.

Таким чином, можна стверджувати, що геополітичні орієнтири, сформовані впродовж XIX-XX ст. залишаються актуальними і досі, отримали подальші удосконалення і уточнення, сприяли виробленню геополітичної стратегії сучасної України. Більшість з них вірили, що незалежна держава Україна займе чільне місце серед інших держав і стане могутньою процвітаючою країною.

Список використаних джерел:

1. Липа Юрій Призначення України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3695/file.pdf>
2. Шмаленко Ю. Геополітичні концепції українських вчених на початку XX ст. / Юрій Шмаленко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2007. – № 584. – С. 38-43.

Золкіна В. О.

3 курс, ФБМІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Бузань В. Ю., к.і.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ КИЇВСЬКОЇ РУСІ В СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ ЄВРОПІ

Україна з давніх часів підтримує зв'язки з європейськими країнами. Для кращого розуміння місця і ролі України в історії Європи потрібно проаналізувати європейський вектор зовнішньополітичної діяльності української держави протягом минулих століть. Зокрема, в часи Київської Русі.

У IX-X ст. Київська Русь значно розширює свій геополітичний вплив і починає відігравати помітну роль у тогочасній європейській політиці. Стратегічний напрям зовнішньої політики перших київських князів був спрямований на південь. Після походу князя Аскольда на Візантію був підписаний міждержавний договір, що максимально враховували інтереси київської сторони. Аскольд планував шляхом запровадження християнства посилити позиції київської держави на міжнародній арені. Спроби Аскольда охрестити Русь виявилися невдалими та прискорили його відсторонення від влади [1, с.114-115; 2, с.9].

Князь Олег здійснив вдалий похід на Константинополь, встановив мирні договірно-правові відносини з правителями Візантійської імперії та уклав з ними письмові двосторонні міждержавні угоди, які були вигідні для Київської Русі. Ці договори ретельно регулювали русько-візантійські відносини у сфері торгівлі та загалом створювали сприятливі умови для торгівлі між двома державами. Візантія зобов'язувалася платити Русі данину та за рахунок власної скарбниці утримувати руських купців, які отримали право проживати в Константинополі протягом півроку. Руським купцям також було надано право безмитної торгівлі на території Візантійської імперії. Договори засвідчують міцні економічні, політичні, культурні зв'язки руської держави з Візантією [1, с.116-177, 120-121].

Князь Ігор також здійснив воєнний похід на Візантію та уклав з нею міжнародно-правовий договір. Київська Русь ставала союзником Візантії на північному узбережжі Чорного моря. Союз Візантійської імперії та Київської Русі був спрямований проти Хозарського каганату, постійного ворога Київської держави [1, с.123; 2, с.20-22].

Константинопольський патріарх хрестив княгиню Ольгу. Хресним батьком київської княгині став візантійський імператор Костянтин Багрянородний. Прийняття Ольгою християнства мало на меті зміцнити відносин між Київською Русю і Візантією та підвищити міжнародний статус Київської держави. Княгиня Ольга також встановила дипломатичні відносини з тогочасною Німеччиною [1, с.124-125, 2, с.24].

Введення князем Володимиром християнства значно підняло авторитет Київської Русі та зблизило її з країнами Європи. Володимир був одружений з сестрою візантійського імператора. Своїх дітей Володимир одружував з членами родин західноєвропейських володарів [1, с.131-132].

Князь Ярослав теж поріднився з багатьма володарями Європи. Його дочка Єлизавета була дружиною норвезького короля. Дочка Анна вийшла заміж за короля Франції, Анастасія – за угорського короля. Троє синів Ярослава одружилися з європейськими принцесами [1, с.134; 2, с.32-33].

Отже, Київська Русь стала одним з найвпливовіших суб'єктів міжнародних відносин тогочасної Європи. Давньоруська держава займала важливе місце в системі європейських міждержавних відносин. Київська Русь підтримувала плідні відносини та вигідну для себе взаємодію з Візантією. Міжнародний статус Київської Русі зміцнювався шляхом укладання династичних шлюбів.

Список використаних джерел:

1. Задорожній О. В. Генеза міжнародної правосуб'єктності України: монографія. – Київ: К.І.С., 2014. – 687 с.

2. Овсій І. О. Зовнішня політика України: від давніх часів до 1944 року: Навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. закл. освіти. – К.: Либідь, 1999. – 238 с.

Климбанівський В.

1 курс, ФАКС КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Лабур О.В., к.і.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВІД РАДЯНСЬКОЇ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД (1940-1990 РР.)

В середині ХХ ст. дослідження з електрики сприяли побудові перших електронних обчислювальних машин в світі. Всім відомі імена А. Тюринга, М. Уїлка, І. Брука та інших іноземних дослідників. Їх винаходи були проривом в науковому світі, адже дозволяли автоматично і якісно обробляти великі обсяги розрахунків. Свою унікальну сторінку в історію ЕОМ внесли і українські дослідники.

Сьогодні її представляє Віртуальний комп'ютерний музей, який створений і підтримується співробітниками Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАНУ [1]. Він входить до мережі європейських віртуальних комп'ютерних музеїв з історії розвитку інформаційних технологій і відкриває нові маловідомі або забуті імена українських винахідників. Цікавою сторінкою музею є віртуалізація спогадів дослідників і можливість їх порівняння із науково-історичними розвідками.

Українські радянські винахідники, знаходячись в іншому ідеологічному таборі від США і країн Західної Європи, тим не менш йшли тим же науковим шляхом, що і їхні колеги за кордоном. Спочатку створення ЕОМ, потім мікроелектроніка, а за ними кібернетика, асинхронна ЕОМ, машини для інженерних розрахунків, автоматичні системи керування, персональні ЕОМ та інші. Незважаючи на ряд антинаукових постулатів «кібернетика-

лженаука, наука мракобісся» [2], радянська влада тим не менш сприяла їх активній розробці. Саме під Києвом в Феофанії академіком С. Лебедевим був створений перший в континентальній Європі комп'ютер МЕСМ. Подальші розробки стосувалися конструюванню спеціалізованих ЕОМ на лампових елементах для вирішення систем алгебраїчних рівнянь (конструктор З. Рабінович).

Яскравою сторінкою слави українських вчених є доба керівництва академіка В. Глушкова. В цей час були створені асинхронна машина «Київ», напівпровідникова керуюча машина «Дніпро», для розрахунків «Промінь» та «Мир». Їх серійне виробництво ознаменувало епоху інформаційних комп'ютерних технологій. Глушкову належить і ідея створення державної інформаційної мережі. Інформація про неї стала справжнім переполохом в США, адже її реалізація давала випередження НТР в СРСР. Проте на практиці більшість реалізовувалася в військовій сфері: для військової гідроакустики потужні обчислювальні комплекси створили О. Алещенко і В. Лапій; для ракетно-космічних комплексів стратегічного призначення бортові розробив Б. Василенко. С. Моральов і Л. Мараховський перші в СРСР та Європі створили мікрокалькулятори на великих інтегральних схемах МОП-ВІС. Брати Діанови створили ЕОМ «Дельта» для обчислення телеметричної інформації і керування аерокосмічними експериментами, що застосовували для обчислення даних про комету «Галей» та радіації після аварії на ЧАЕС.

Таким чином, імена радянських українських дослідників вписані як загальносоюзну, так загальноєвропейську історію ЕОМ. Їхні розробки активно застосовувалися в серійному виробництві, поширилися в різні виробничі сфери і сприяли активному розвитку науково-технічного потенціалу України в незалежні часи.

Список використаних джерел:

1. Віртуальний комп'ютерний музей «Історія розвитку інформаційних технологій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.icfst.kiev.ua/MUSEUM_
2. Пивоваров Н. Правда и мифы о гонениях на кибернетику в СССР [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://statehistory.ru/4804/Pravda-i-mify-o-goneniya-kh-na-kibernetiku-v-SSSR>.

Конюх А. А.

3 курс, ФБМІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Бузань В. Ю., к.і.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОТЕСТАНТІВ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ XVI–XVII СТ.

Для кращого розуміння формування вітчизняної системи шкільництва потрібно з'ясувати вплив європейських освітніх практик на розвиток української освіти в литовсько-польську добу української історії.

Наприкінці XVI ст. протестанти і католики розгорнули широку просвітницьку діяльність на українських землях Речі Посполитої. Найбільш відомими були протестантські школи в Дубецьку (Галичина), Панівцях (Поділля), Киселині (Волинь), Берестечку (Волинь), Ракові (Волинь). На українських землях діяли як кальвіністські, так і соцініанські навчальні заклади [2, с.49-51].

Протестантські школи не були суто богословськими навчальними закладами. Їм був притаманний також світський характер. Протестанти створювали школи для популяризації

своєї віри, виховання освічених та ерудованих людей, їх підготовки до громадсько-політичної діяльності. Молодь охоче йшла навчатися до протестантських шкіл для того, щоб отримати якісну освіту, яка відповідала практичним потребам держави. У початкових або середніх школах вивчали «сім вільних мистецтв» (граматика, риторика, арифметика, геометрія, діалектика, музика, астрономія). У п'ятикласних школах вищого ступеня вивчали ще філософію, теологію, право та етику [1].

У навчальних програм кальвіністських шкіл заняття з теології не домінували над загальноосвітніми предметами. Навчанню було притаманне історико-філологічне спрямування. Належну увагу приділяли вивченню філософії, історії, поетики, риторики, державного права й етики. Викладали також латинську, польську, грецьку, єврейську мови та природничі науки (натурфілософію). Слідкували за фізичним вихованням учнів та дотриманням ними дисципліни [1].

Школа в Панівцях поблизу Кам'янець-Подільського була своєрідним культурно-освітнім центром. Окрім «семи вільних мистецтв» в цій школі викладали також філософію і право. Учні, які бажали присвятити себе церковній службі, навчалися в теологічному класі, а хто планував продовжувати освіту за кордоном, навчався переважно у класах філософії та права. При школі існував осередок літераторів та діяла друкарня, що випускала антикатолицькі памфлети [1].

Переважна більшість сочиніанських шкіл розташовувалася на території Волині. Зокрема, сочиніанські навчальні заклади були відкриті в Ракові й Киселині. Раківська школа мала вищий освітній ступінь. У цій школі велику увагу приділяли вивченню правових дисциплін, філософії, етики. Були запроваджені уроки трудового виховання [1; 3, с.33].

Протестанти розгорнули видавничу діяльність на українських землях. Вони відкрили друкарні та почали друкувати протестантські біблійні та полемічні твори, праці з юриспруденції й історії, поетичні збірки [1].

Протестантська шкільна освіта ґрунтувалася на передових досягненнях західноєвропейської науки. Водночас протестанти намагалися використати національні традиції народів литовсько-польської держави у шкільній та культурно-освітній практиці [1].

Отже, протестантські школи відіграли важливу ролі у формуванні української системи освіти в ранній новий час. Протестантське шкільництво вперше в Україні запровадило освітні стандарти, які були притаманні європейській гуманістичній освіті.

Список використаних джерел:

1. Любащенко В. І. Історія протестантизму в Україні: курс лекцій. – Львів: Просвіта, 1995. – 350 с.
2. Сірополко С. О. Історія освіти в Україні. – Львів: Афіша, 2001. – 664 с.
3. Черкасов С. С. Вплив Реформації на формування культурного простору Речі Посполитої XVI–XVII ст. // Культурологічний вісник. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – № 23. – С. 31-36.

Лютенко Б.Т.

1 курс, ФАКС КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Лабур О.В., к.і.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ТЕХНІЧНІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ НОВАЦІЇ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Однією з найцікавіших археологічних культур первісної Європи і найзагадковішою для сучасних дослідників зі всього світу є трипільська культура. Поряд із визначенням

періодизації, хронології та типізації трипільської культури актуальною проблемою трипільознавства залишається осмислення її технічної і технологічної складової в контексті загально цивілізаційного розвитку світу. Першочерговими питаннями стають особливості технологічних процесів, їх культурні і часові зміни, технічна майстерність, ареал виробничого застосування та інші.

Насамперед, новації відбувалися в металургійному виробництві. Так, у V тис. до н.е. на території проживання трипільців вже була розповсюджена технологія обробки бронзи, а найдавніші знахідки, що підтверджують освоєння міді в інших частинах світу, датуються 3 тисячоліттям до н.е. Сучасні українські вчені за допомогою геолого-геохімічного аналізу доказали, що металообробка мала автохтонний характер [1, 220-221].

Трипільці були також майстрами кераміки, що підтверджують численні статуетки та предмети посуду. Велику роль в цьому зіграло винайдення трипільцями гончарного круга. Варто відзначити наявність серед посуду трипільців горщиків – близнят, щодо використання яких досі тривають дискусії (в ритуальних цілях, гармонія в сімейному житті, для транспортування їжі). Про розвиток гончарства свідчить і складна архітектура великих глиняних посудин для зберігання зерна – зерновиків, створення яких при низькому розвитку технологій є неможливим.

Особливу увагу привертає трипільське містобудування, яке є унікальним явищем європейської культури. На початку свого існування трипільці селились общинами по 10 – 13 сімей, але за відносно короткий час густота населення зросла до 10-15 тис. мешканців, більше 1000 будівель, що займали площу в 400 га (поселення Тальянки, Доброводи, Майданецьке в межиріччі Дніпра та Південного Бугу). Трипільський будинок представляв собою двохповерхову конструкцію землянки або напівземлянки, збудовану з деревини, каміння та глини. Інтерес представляють глиняна плита на підлозі, що випалена з двох боків та обмазані глиною стіни як місцева технологія будівництва будинків та будівельний матеріал. Трипільські будинки були першими в тогочасній Європі, які були обладнані дверима.

Ще однією з особливостей трипільської культури є розвиток ткацтва. Трипільля відоме виготовленням візерункових тканин з вишивкою, розфарбованих фарбами рослинного та мінерального походження. Для їх виготовлення часто використовувався ткацький верстат, побудований на системі відтяжок, які дозволяли робити візерунки. Судячи з відбитків тканин на стінках та денцях горщиків, дослідники виділяють два основні види виготовлення тканини (виготовлені технікою килимкового переплетення та шляхом в'язання спицями та гачком). Варто відзначити, що технологія прядіння тканини, якою послуговувались трипільці, була актуальною в світі до кінця 20 століття [2, 146-149].

Таким чином, незважаючи на спірні питання про цивілізаційні складові трипільської культури, їх можна вважати феноменом у світовій історії. Аргументом можуть слугувати технічні і технологічні знання трипільців, які засвідчують про їх автохтонність, високий рівень організації в порівнянні із іншими тогочасними цивілізаціями, дотримання операційних процедур і масив застосування.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія Трипільської цивілізації: у 2-х тт.. / Мін-во культури і мистецтв України; ред.кол.: М. Відейко та ін. – К.: Укрполіграфмедіа, 2004-2009. – Т.1 (ч.1). – 2004. – 704 с.
2. Круц В. Досліди з трипільського домобудівництва / В. Круц, В. Чабанюк: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Львів, 2007. – 424 с.

ЧОРНОБИЛЬ: КІНЕМАТОГРАФІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КАТАСТРОФИ

Чорнобильська катастрофа 1986 року є знаковою подією минулого століття. На сьогоднішній день вона залишається однією з найбільших техногенних катастроф в історії, яку різними шляхами прагнули осмислити і досягнути журналісти, митці, письменники, поети та філософи з усіх куточків світу. Це осмислення помітно ускладнювалось тим, що радіацію доволі складно візуалізувати. Тому цей феномен отримав певне маркування чогось жахливого та «незображуваного». Незважаючи на це, створено немало фільмів про події на Чорнобильській електростанції, як документальних, так і художніх. І якщо документальне кіно покликане «зафіксувати» саму подію, перебіг ліквідації її наслідків, то так зване ігрове кіно ставить собі за мету переосмислити те, що відбулося, оцінити масштаб катастрофи та її вплив на життя і світогляд людей.

Навіть з візуальної точки зору, сама аварія на ЧАЕС – це специфічна подія, оскільки радіація не фіксується людським оком. Наразі ми маємо у своєму арсеналі корпус конкретних образів, пов'язаних з аварією: фото- та відеозвіти процесу ліквідації, зруйновану будівлю четвертого енергоблоку, і, хоч і досить рідкісні, свідчення біологічних мутацій. Поступово до цього арсеналу стали додаватися панорами евакуйованої та напівзруйнованої Прип'яті [2].

Загалом етапи Чорнобильської фільмографії майже збігаються з трьома стадіями роботи з травмою: пізнати правду – пом'янути жертв – покарати винних [1, с.4]. Фільми, які репрезентують початковий етап будівництва ЧАЕС, які датуються 70 - початком 80-х рр. ХХ ст., традиційно сповнені ентузіазму, прославляння самовідданої праці простої радянської людини заради загального щастя і добробуту. До цього періоду можемо віднести такі стрічки, як «Чорнобильська атомна» (1974), «Ранок атомограда» (1974), «Ланцюгова реакція» (1978), «Причетність» (1982) [1, с.2]. В цих картинах все ідеальне: люди, прагнення, цілі. При цьому активно наголошується на тезі «людина – цар природи». Радянська людина підкорює природу, підкорює атом, несе світло і енергію в життя своїх побратимів.

Після вибуху 4 енергоблоку доаварійний ентузіазм поступається іншим афектам. У перший рік після аварії «Київнаукфільм» знімає чотири «оптимістичні» стрічки. Вони були покликані нормалізувати катастрофу, ввести її в діапазон допустимих похибок. Однак у цей самий час на «Укркінохроніці» знімуть «Чорнобиль: хроніка важких тижнів» Володимира Шевченка, один із канонічних поставарійних фільмів [1, с.4]. Здебільшого даний етап чорнобильської фільмографії характеризується акцентом на героїчному подоланні наслідків аварії. Нічого або майже нічого не говориться про причини, про довгострокові перспективи наслідків для життя і здоров'я людей, за те повсякчас прославляються герої (пожежники, водії, лікарі і т.д.), які щоденно здійснюють свої сповнені практично військової звитяги подвиги.

Політика замовчування реальних причин і наслідків катастрофи з боку Радянського Союзу, кількість загиблих та скалічених ліквідаторів стали, як відомо, каталізатором краху радянської системи. Активізується український національний рух, який завзято доводить провину союзного керівництва у тому, що відбулося, а разом і у нехтуванні правами та добробутом українців протягом багатьох років.

З кінця 1980-х років на перший план у фільмуванні подій довкола ЧАЕС виходить розкриття реальних фактів, спроби аналізу та усвідомлення перспектив подальшого існування. Знаковим стає фільм Г. Шкляревського «Мі-кро-фон» (1988), згодом він же знімає «Тінь саркофага» (1989), «Зона тривоги нашої» (1990), «Поки ще живемо» (1992) та ін.

Список використаних джерел:

1. Чорнобиль [Не]видимий. Хроніки утопії та катастрофи. [С. Мензелевський, А. Онуфрієнко, О. Телюк]; Національний центр Олександра Довженка. – Друк «Клякса». – 33 с.

2. Чорнобиль [Не]видимий. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://docudays.org.ua/2017/news/kino/chornobyl-invisible-2017/>

Сладкін Д. О.

3 курс, ФБМІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Бузань В. Ю., к.і.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ XVI- П.П. XVII СТ.

Для розуміння ролі українського козацтва у системі міжнародних відносинах раннього нового часу потрібно проаналізувати зовнішньополітичні зв'язки Запорозької Січі та участь козаків у військових конфліктах в Європі.

Протягом др. пол. XVI ст. українське козацтво здійснило понад два десятки великих походів до Молдавського князівства з метою військової підтримки того чи іншого претендента в боротьбі за престол господаря [2, с.36].

Козаки часто надавали військову допомогу Речі Посполитій, до складу якої входили українські землі. У 1621 р. у битві під Хотиним загони козаків витримали основні удари турецької армії й фактично врятували польське військо від розгрому. Запорізьке козацтво могло проводити самостійну зовнішню політику, звертатись до правителів сусідніх країн з проханням про прийняття на військову службу і надання допомоги [1, с.26-27; 2, с.528].

У XVII ст. в Європі розгорілася Тридцятилітня війна (1618-1648 рр.), яка поступово перетворилася на загальноєвропейський конфлікт. З одного боку, в ній брали участь австрійські й іспанські Габсбурги, Баварія, німецькі католицькі князівства, а з одного боку – німецькі протестантські князівства та Чехія, яким допомагали Швеція, Данія, Франція, Англія, Голландія і Трансільванія. Чисельні козацькі підрозділи брали участь у цій війні на боці обох сторін конфлікту. Козаки цінувалися в тогочасній Європі як вправні воїни.

Польща виступала в Тридцятилітню війну на боці австрійських Габсбургів й папського Риму та намагалася використати українське козацтво в своїх інтересах. Загони козаків входили до складу польських військ, які діяли на території Трансільванії, Моравії і Сілезії [1, с.24].

Полководці Католицької ліги набирали козаків на військову службу і залучали їх до проведення військових операцій. У 1635 р. австрійський уряд уклав угоду з козацьким корпусом, який відправився в Рейнську область воювати проти французької армії. Козаки брали участь у воєнних діях на території Північно-Східної Франції, Бельгії і Люксембургу [1, с.25; 2, с.42].

Держави протестантського табору намагалася втягнути запорозьких козаків у масштабну війну проти Католицької ліги та її союзника Речі Посполитої. Шведський король Густав II Адольф високо цінував військову майстерність козаків та намагався залучити їх на свій бік. Будучи досвідченим політиком і визначним полководцем Густав II Адольф розробляв плани розколу й ослаблення Речі Посполитої за рахунок українських земель. Шведські послани намагався підбурити козацьких ватажків на повстання проти Польської корони для того, щоб дестабілізувати ситуацію в Речі Посполитій, примусити її тримати значні військові сили в Україні та позбавити можливості надавати активну допомогу Габсбургам в центральній Європі [1, с.26-29; 2, с.45].

Франція, що воювала в Тридцятилітній війні на боці протестантів, прагнула залучити козаків на свій бік. У 1645 р. козацький корпус прибув до Франції та брав активну участь в захопленні Дюнкерка, важливого стратегічного опорного пункту іспанців в південній Фландрії [1, с.31-32].

Отже, українські козаки досить часто проводили самостійну зовнішню політику і уклали угоди з європейськими монархами про несення військової служби. Поступово українське козацтво перетворювалося на суб'єкта міждержавних відносин ранньомодерного часу та впливового гравця тогочасної європейської політики. Бойовий досвід набутий козаками під час війн в Європі знадобився їм у подальшій боротьбі за створення самостійної козацької держави.

Список використаних джерел:

1. Україна і європейський світ (XVII–XVIII ст.): Навчально-методичні матеріали / Упоряд. Ю. І. Терещенко. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2013. – 126 с.

2. Чухліб Т. Козаки і Монархи. Міжнародні відносини ранньомодерної Української держави 1648–1721 рр. – 3-тє вид., випр. і доповн. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2009. – 616 с.

Тимошенко Ю. С.

3 крс, ФБМІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Бузань В. Ю., к.і.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ЄЗУЇТСЬКОГО ОРДЕНУ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У XVI-XVII СТ.

Орден єзуїтів (Товариство Ісуса) – це впливовий католицький чернечий орден, який особливу увагу приділяв місіонерській й освітній діяльності. В середині XVII століття на українських землях Речі Посполитої нараховувалося більше десяти єзуїтських колегіумів [1, с.99]. Варто проаналізувати особливості функціонування освітніх закладів ордену єзуїтів та з'ясувати їх вплив на формування вітчизняної системи шкільництва в ранній новий час.

Існувало два основні типи єзуїтських шкіл – середнього і вищого рівня. Колегії середнього рівня давали типову освіту гуманістичної школи та мали п'ять класів. Три нижчих називалися граматичними (інфіма, граматика, синтаксис), а два вищі – гуманістичними (поетика, риторика). У повних колегіях окрім перерахованих вище предметів викладалася ще філософія та богослов'я [1, с.102; 2, с.56-57].

У класі інфіми учні опановували початки латини, тренувались у побудові речень, виконували нескладні вправи. На другому році вивчення латини учні засвоювали граматичні правила, вивчали основи синтаксису, читали уривки з античних авторів. У класі синтаксису учні мали досконало опанувати латинську граматику і бути готовим писати і говорити латиною. Вивчали також грецьку мову. В класі поетики вихованці засвоювали поетичну стилістику високої латини та поглиблювали свої знання з класичних мов і допоміжних наук (історії, географії). Учні вже самі пробували писати твори, промови й вірші. У класі риторики учні освоювали красномовство та тренувались писати релігійні тексти. Мовою викладання теоретичної і практичної риторики була латина. Орден пристосував риторику до своїх ідеологічних цілей. При вивченні риторики вчителі особливу увагу приділяли вправам, які розвивали в учнів полемічний хист до ведення релігійних диспутів. Протягом трьох років учні вивчали філософію, а потім переходили до вивчення богослов'я, яке мало зміцнити їх віру й поглибити побожність. Складовою частиною курсу богослов'я було вивчення Святого Письма. На курсі богослов'я розпочиналося вивчення гебрейської мови (івриту) [1, с.102-104; 2, с.57-65]. У школах ордену єзуїтів панували порядок і чистота, світлі і просторі класи регулярно провітрювали, добре опалювали у холодну пору року [1, с.100; 2, с.76].

Ставлення тодішнього українського суспільства до єзуїтських навчальних закладів було неоднозначним. З одного боку, збереглися свідчення про негативну оцінку освітньої діяльності Товариства Ісуса через перехід православної молоді в католицизм. З іншого боку, досить часто батьки віддавали своїх дітей навчатись до єзуїтських колегій керуючись цілком прагматичними міркуваннями. У колегії можна було безкоштовно отримати ґрунтовну освіту та досконалі знання з латини, що створювало відповідні передумови для майбутнього кар'єрного зростання. До єзуїтських шкіл приймали іновірців. Діяв принцип терпимості до віросповідання некатоліків. Навчання в єзуїтських школах не обов'язково призводило до зміни віровизнання. Серед вихованців єзуїтських шкіл були Б. Хмельницький, Ф. Прокопович, Л. Баранович, М. Смотрицький, П. Орлик [2, с.75-76, 153-155].

Отже, існування на території України мережі єзуїтських колегій сприяло зміцненню зв'язків української освітньої практики з європейською. Українська молодь завдяки навчанню в єзуїтських колегіумах отримала можливість познайомитись з європейською освітою, наукою, культурою та отримати якісну освіту, яка відповідала тогочасним європейським освітнім стандартам.

Список використаних джерел:

1. Серяков С. Повсякденне життя єзуїтських шкіл України // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. – Т. 1: Практики, казуси та девіації повсякдення / Гол. ред. В. Смолій; Відп. ред. В. Горобець. – К.: Інститут історії України, 2012. – 328 с.

2. Шевченко Т. Єзуїтське шкільництво на українських землях останньої чверти XVI-сер. XVII ст. – Львів: Свічадо, 2005. – 340 с.

Шаласва О. С.

3 курс, ФБМІ КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник:

Бузань В. Ю., к.і.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЮРІЙ КУЛЬЧИЦЬКИЙ – УКРАЇНЕЦЬ, ЯКИЙ ЗАСНУВАВ ОДНУ З ПЕРШИХ В ЄВРОПІ МЕРЕЖУ КАВ'ЯРЕНЬ

Про Юрія Кульчицького пересічному мешканцю України відомо небагато. Проте його ім'я досить відоме в середовищі поціновувачів кави. Ця розвідка має на меті ознайомити широке коло читачів з життєписом Ю. Кульчицького та з'ясувати його внесок у справу поширення кави в Європі.

Польські історики називають Ю. Кульчицького поляком, австрійці та угорці вважали його сербом. Насправді він був українцем, який народився близько 1640 р. в селі поблизу міста Самбір на Львівщині. В молоді роки він поїхав на Запорізьку Січ, де вивчив турецьку мову і служив перекладачем. Під час одного з козацьких походів на Крим він потрапив до турецького полону, звідки його викупили купці з Белграда. Певний час він працював перекладачем в сербському представництві австрійської торгівельної компанії. Потім переселився до столиці Австрійської імперії міста Відня [1, с.187-188; 2, с.490].

У 1683 р. багаточисленне турецьке військо взяло в довготривалу облогу Відень. В місті почався голод та епідемія, а його мешканців охопив розпочав і відчай. Час від часу мешканці міста відряджали посланців до головних австрійських сил з проханням про допомогу. Але їх постійно перехоплювали турецькі війська. Захисники Відня шукали місцевого мешканця,

який володів турецькою мовою і зумів би пробратися через турецькі кордони. Пересічний мешканець австрійської столиці Ю. Кульчицький відповідав зазначеним вимогам та погодився допомогти. Переодягнувшись в турецький одяг і вдаючи з себе турецького купця він сміливо рушив через турецький табір, не викликаючи жодної підозри у турецьких вартів. Ю. Кульчицький успішно дістався до пункту призначення і дізнався, що незабаром багаточисленне військо прийде на допомогу оборонцям Відня. Він без проблем повернувся назад і передав гарнізону обложеного міста радісну звістку. Невдовзі австрійське військо дійсно прийшло на допомогу оборонцям міста і перемогло турецьку армію [1, с.185-186; 2, с.490].

Мешканці міста вирішили віддячити Ю. Кульчицькому за надану допомогу. Комендант міста подарував йому будинок в одному з престижних районів та надав чималу суму грошей. Вдячні віденці дозволили Ю. Кульчицькому забрати із захопленого турецького обозу близько триста мішків кавових зерен. Австрійці тоді ще не вживали каву. Ю. Кульчицький при звичаївся до кави перебуваючи у турецькому полоні. У подарованому будинку він відкрив першу в місті кав'ярню та почав додавати до кави цукор і молоко для того, щоб пристосувати напій до смаків європейців. Так з'явився рецепт приготування кави по-віденськи. З метою популяризації нового напою Ю. Кульчицький розносив приготовлену каву по місту та пригощав нею звичайних перехожих. Поступово кава набула популярності серед мешканців Відня, а кав'ярні почали приваблювати широкі верстви населення. Кав'ярню Ю. Кульчицького відвідувала місцева аристократія і високопоставлені міщани. За сприяння Ю. Кульчицького в місті відкривалися нові кав'ярні, а сам він очолив новостворений цех продавців кави [1, с.187-188; 2, с.490].

Після смерті Ю. Кульчицького з великими почестями поховали на центральному кладовищі Відня. Іменем Кульчицького назвали одну з вулиць Відня, на якій згодом встановили його бронзову скульптуру [1, с.188-189].

Отже, українець за походженням Юрій Кульчицький допоміг мешканцям Відня витримати важку облогу міста, відкрив у Відні одну з перших кав'ярень та зробив вагомий внесок в справу популяризації кавового напою в тогочасній Європі.

Список використаних джерел:

1. Горобець В. М., Чухліб Т. В. Незнайомі Кліо: таємниці, казуси і курйози української історії. Козацька доба / Наук. ред. В. Смолій. – К., 2004. – 311 с.
2. Ісаєвич Я. Д. Кульчицький Юрій-Франц // Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – Т. 5: Кон-Кю. – К.: «Наукова думка», 2008. – 568 с.

Яременко Ю. С.

3 курс, ФБМІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Бузань В. Ю., к.і.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ ПІД ПРОВОДОМ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО АЛЬЯНСУ

Україна відіграє активну роль у міжнародній миротворчій діяльності. Для розуміння необхідності участі України в миротворчих місіях потрібно проаналізувати попередній досвід залучення українських контингентів до проведення миротворчих операцій та

з'ясувати основні вигоди, які отримує Україна від безпосередньої участі її підрозділів в проведенні миротворчих операцій під проводом Північноатлантичного Альянсу.

Програма НАТО «Партнерство заради миру» (1994 р.) та Хартія про особливе партнерство між Україною і НАТО (1997 р.) регламентують відносини між Україною та Північноатлантичним Альянсом в сфері миротворчої діяльності [3, с.370].

Миротворчі сили України складаються з формувань Збройних Сил України, які пройшли спеціальну підготовку для досягнення повної взаємосумісності з відповідними силами і засобами НАТО [3, с.371].

Українські миротворчі підрозділи входили до складу сил стабілізації у Боснії і Герцеговині та міжнародних сил з підтримки миру в Косово, а також брали участь в тренувальній місії НАТО в Республіці Ірак та тренувально-дорадчій місії НАТО «Рішуча підтримка» в Ісламській Республіці Афганістан. Україна підтримувала морську операцію НАТО з протидії тероризму в акваторії Середземного моря «Активні зусилля» [1; 3, с.373-375].

Український контингент миротворчих сил в Косово проводив патрулювання і чергування на блокпостах; супроводжував конвої; охороняв мости і тунелі; розмінював і знешкоджував вибухонебезпечні предмети. Окремий вертолітний загін забезпечував перевезення вантажів, особового складу та евакуацію поранених [1; 3, с.373-375].

Український миротворчий персонал в Афганістані проводив інженерну розвідку об'єктів і шляхів руху; знешкоджував вибухонебезпечні предмети і саморобні вибухові пристрої; проводив чергування у складі зведеного загону швидкого реагування [1].

Участь українських підрозділів у багатонаціональних навчаннях має велике значення для досягнення їх взаємосумісності з контингентами країн-членів НАТО. Під час таких навчань відпрацьовуються новітні способи застосування військ під час проведення миротворчих операцій, набуваються практичні навички тактичних дій підрозділів у сучасних умовах [2]. Україна створювала спільні з країнами-членами Альянсу миротворчі підрозділи. Зокрема, українсько-польський миротворчий батальйон був створений для участі двох країн у проведенні міжнародних миротворчих операцій [3, с.372].

Отже, участь України в миротворчих операціях під проводом Північноатлантичного Альянсу відповідає національним інтересам держави, позитивним чином впливає на зміцнення її міжнародного авторитету, сприяє поглибленню співробітництва з євроатлантичними структурами безпеки. Завдяки участі в миротворчих операціях українські підрозділи отримують цінний досвід, що сприяє підвищенню їх професійного рівня. Україна беручи участь в миротворчих операціях робить внесок у зміцнення європейської структури безпеки і створення стабільного міжнародного безпекового середовища.

Список використаних джерел:

1. Участь України у миротворчих операціях під проводом Альянсу [Електронний ресурс]. – Місія України при НАТО. – Режим доступу: <http://nato.mfa.gov.ua/ua/ukraine-nato/contribution>

2. Участь України в операціях НАТО: стан та перспективи [Електронний ресурс]. – Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/may/12.htm>

3. Перепелиця Г. М. Конфлікти в посткомуністичній Європі. – Національний інститут стратегічних досліджень. – К.: ПЦ «Фоліант», 2003. – 430 с.

Ващук В. Д.

2 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

ст. вик. Макаренко Д. В. ст. вик. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЧИ ПОТРІБНА УКРАЇНЦЯМ ЄДИНА ІДЕОЛОГІЯ?

Зараз поширюється цілком аргументована думка, що в сучасній Україні немає єдиної ідеології. Тобто, розділеної більшістю громадян системи поглядів на соціально-політичну реальність, що відображає напрям всієї політики держави. Дійсно, говорити існування єдиної ідеології в Україні нам не доводиться. Але питання про те, наскільки це добре або погано дедалі більше фігурує в дискусіях багатьох вчених.

Ідеологічно роздроблене суспільство без будь-якої загальнонаціональної ідеї має всі шанси опинитися в кризовому становищі. Більше того, вихід з цієї кризи може піти шляхом, що призведе до непоправних наслідків для всієї держави. Мова йде не лише про явища сепаратизму чи тотальної децентралізації. Якщо в різних регіонах формально унітарної держави під час уроків історії молодим поколінням активно насаджують принципово різні погляди на одні й ті ж історичні події, це може стати початком найжахливіших трансформацій у даному суспільстві.

Чи не таку картину ми зараз можемо спостерігати щодо політики декомунізації? Очевидно, далеко не всі українці погоджуються з такими ідеологічними змінами, що виходять «зверху». В той же час, немає реальної опозиційної сили, що могла б зупинити процес декомунізації.

Все це свідчить лише про те, що ідеологічні підпори сучасної України знаходяться в повному дисонансі. Момент, коли влада ще теоретично могла спрямувати маси до єдиної ідеї вже минув. На даний момент будь-які спроби це зробити не матимуть успіху.

Тому, якщо при певних обставинах з'явиться загальнонаціональна ідеологія, її користь або шкода буде залежати від її походження. Та звідки ж вона візьметься, якщо не зі сторони влади або пануючого класу? Вона повинна походити з народу.

Власне ідеологія не зможе з'явитися таким чином. Проте, її передумови мають бути народжені суспільством. Цими передумовами є будь-які ідеї та погляди, що охоплюють досить широкі маси людей. В ідеологічно роздробленій країні досить складно помітити такі явища, оскільки форма їх прояву може бути різною. Найбільш помітними ідентифікаторами таких передумов є наявність та діяльність соціально-політичних рухів, громадських організацій, проведення масових демонстрацій, тощо.

Якщо ж у своєму зародженні загальнонаціональна ідея ще не дійшла до таких активних форм свого вираження, то виявити її можна за допомогою постійного моніторингу політичних поглядів населення, регулярних опитувань громадської думки.

Тому, як тільки виникне ідея, що теоретично зможе об'єднати, принаймні, більшість українців, влада одразу мусить дізнатись про її існування і на цьому ґрунті вести подальшу ідеологічну політику.

І лише така ідеологія може бути можливою в контексті нового, модернізованого українського суспільства. Своім існуванням вона буде виконувати неймовірно важливу місію, значення якої важко переоцінити.

Вгадати те, що стане основою об'єднання України наразі надто складно. Це навіть не потрібно робити, адже якщо раптом ми почнемо перебирати або вигадувати можливі варіанти, почнеться процес штучного створення та насадження ідеології - саме те, від чого ми застерігали вище. Тому нам залишається лише спостерігати за трансформаціями

всередині нашого суспільства з неабиякою пильністю та уважністю, щоб не пропустити момент, коли почнеться нова глава історії України.

Говорова М.В., Балацька А.А.

2 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Макаренко Д. В. ст. викл. каф. соц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПОЛІТИЧНИЙ PR ТА ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА ЯК ЗАСІБ ВПЛИВУ НА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

В сучасній Україні, та й в цілому суспільстві, засоби масової інформації (ЗМІ) займають одне з найважливіших місць у політичних процесах. Медіа дуже вдало та ефективно впливає на думку найширших мас населення, сприяють порушенню суспільної думки щодо певних політичних процесів. Для всіх нас відомо, що засоби масової інформації відіграють роль «четвертої влади» через те, що вони є окремим елементом політичної системи. ЗМІ намагаються уникати політичного та державного контролю, але навіть це не забезпечує повну нейтральність. На сьогодні не можна уявити політичну діяльність без радіо, преси, телебачення та Інтернету. Як правило, в суспільстві ведеться відкрита або закрита боротьба між політичними силами за можливість впливу на так звану «четверту владу». Більшість політичних сил за допомогою ЗМІ здійснюють політичний PR. Політичний PR – це функція політичного управління, яка спрямована на формування думки суспільства.

Основне, на що орієнтується політичний піар – це рейтинг. Для його підвищення існує дуже багато способів, які навіть не пов'язані з політичними справами діяча. Нажаль, політики здебільшого говорять те, що суспільство хоче почути, а діють у відповідності зі своїми потребам, використовуючи пусті обіцянки, популізм та інше.

Піар здатний підвищити рейтинг кандидата за допомогою здійснення подій, які не є реальними. Тому трапляється так, що замість реальних справ існують тільки слова.

Існують різні види піару : 1) білий ; 2) сірий 3) чорний.

Розберемо їх поетапно. Білий піар – це досягнення компромісу між кандидатом і суспільством законними засобами. Тобто білий піар – це піар заснований на співпраці, ціллю якого є розповсюдження правдивої інформації про кандидата, а метою - залучення уваги та завоювання довіри громадян.

Сірий піар – це розповсюдження достовірної, але неприємної інформації про конкурента або кандидата. Цей вид піару не заборонений законодавством, але це може негативно вплинути на електорат.

Що ж стосується чорного піару - то це заходи, які проведені для розповсюдження неправдивої та негативної інформації. Але, на жаль, саме цей вид піару є дуже популярним на політичній арені.

Обов'язковою частиною піару є політична реклама, яка являється засобом боротьби за прихильність. Ціллю політичної реклами є зміна думки суспільства стосовно політичної організації, політичних дій, політичного кандидата тощо.

Існує такий стереотип, що політична реклама та політичний піар - це одне й те ж саме. Чим же вони відрізняються?

Піар – це діалог з суспільством, який проводять спеціально підготовлені люди, має комерційні та некомерційні цілі, має двосторонній характер, а от політична реклама адресована на досягнення поставлених цілей та проводиться через ЗМІ.

На нашу думку, політична реклама і політичний піар для суспільства можуть бути негативними явищами, тому що завдяки рекламі та піару політичні партії можуть керувати та формувати суспільну думку, не враховуючи при цьому реальні потреби громадянського суспільства. Отже, можна сказати, що і політичний піар, і політична реклама виступають маніпуляторами суспільної думки. Ці явища дуже вдало доповнюють одне одного під час політичного процесу, проте засоби та методи, які використовуються задля підвищення рейтингу політичного діяча чи організації не завжди відповідають моральним та етичним нормам суспільства.

Дорундяк К.М.

3 курс, ІПСА КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Мігалуш А.О., старший викладач, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Аграрний сектор для України – це основний потенціал для зовнішнього і внутрішнього економічного розвитку країни, адже з одного боку саме тут виробляються продукти як для експорту, так і для власного вжитку, що приносить немалий дохід, а з іншої сторони - це забезпечення населення робочими місцями. Розташування України дозволяє судити про можливість результативного розвитку аграрного сектору, а також за рахунок коштів отриманих з цієї сфери можливе й вдосконалення інших стратегічних напрямків держави. Саме тому питання формування цього сектору економіки мають бути пріоритетними в політиці України.

Але, на жаль, наявність такого нібито великого потенціалу ще не означає, що він буде на 100% реалізований. Існуючі проблеми в сільськогосподарській галузі свідчать про те, що Україні потрібна чітка та розсудлива аграрна політика, в якій буде залучений механізм ефективної державної підтримки даної галузі. Основним нормативно-правовим документом, який формує державну підтримку аграрного сектору на сьогоднішній день є й досі Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. [1], який в більшості випадків не відповідає сучасним реаліям і сповільнює розвиток цієї сфери. Вагомою перешкодою для результативного розвитку сільськогосподарської галузі є недосконалість законів відносно аграрної політики, адже вони не захищають інтереси сільськогосподарського виробника. Крім того фінансова підтримка сільськогосподарського виробництва реалізується на 80 % шляхом надання субсидій даній галузі. Але якщо проаналізувати сам вклад держави в фінансову та економічну підтримку виробників то можна помітити, що в порівнянні з іншими країнами Європи цей показник дуже низький. "В ЄС 21% валової сільськогосподарської продукції компенсується державою за рахунок різних програм державної підтримки, Туреччині – 23%, РФ – 12%, Канаді – 11%, США – 7%, в той час як в Україні – 1-1,5%"[2].

Найважливішими цілями аграрної політики являється й підтримка споживача аграрного продукту та зниження частки витрат на харчування у бюджетах населення країни. Адже за рахунок споживачів сільськогосподарської продукції підтримуються виробники і бюджет, а оскільки ціни на вітчизняну продукцію інколи вище, ніж на імпортовану, то внаслідок цього й відбувається спад попиту, а, отже, і зменшуються фінансові вливання в розвиток виробництва українського товару. "Також шкодить системі функціонування ринку

сільськогосподарської продукції і механізм відшкодування ПДВ. Вже багато років в Україні постійно спостерігається заборгованість із відшкодування ПДВ експортерам” [3].

Незважаючи на деякі здобутки в розвитку аграрного виробництва, залишаються численні проблеми з даною сферою. Україна потребує вагомих змін у ціновій політиці, адже аграрному сектору потрібна стабільність у цінах, щоб вітчизняний підприємець міг орієнтуватися на них та встановлювати коректний обсяг вироблення продукції.

Важливим питанням залишається розвиток фермерств. З кожним роком в Україні відбувається тенденція у зменшенні чисельності фермерських господарств. Це відбувається внаслідок відсутності стартового капіталу, за допомогою відбувся б початок будівництва продуктивного виробництва. Якщо надавати вигідні кредити, така проблема була б вирішена. "Потрібно забезпечити гарантії збуту всієї виготовленої сільськогосподарської продукції за вигідними цінами; створити умови за яких фермерські господарства матимуть можливість змінювати свою технічну базу на сучаснішу" [4].

Отже, як стає зрозумілим, Україна з однієї сторони, не має в відповідному обсязі фінансування з реалізації нормативно-правових актів, що приймаються, а з іншого – прийняті закони сповільнюються чиновниками і бюрократичною тяганиною.

Список використаних джерел:

1. Недбаєва С.М. Державне регулювання страхуванням сільськогосподарських ризиків / С.М. Недбаєва // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №24. – С. 88-91.
2. Данилишин Б. Нова державна підтримка агропромислового комплексу – шлях в нікуди/ Богдан Данилишин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lb.ua/economics/2016/04/07/332278_nova_derzhavna_pidtrimka.html
3. Бураковський І. Оцінка потреб України у галузі сприяння міжнародній торгівлі: Вплив торговельної політики на людський розвиток / І. Бураковський, В. Мовчан. – К. : Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки, 2011. – 128 с.
4. Саблук П.Т. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи їх вирішення) / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М. Федоров // Економіка АПК. – 2009. – №12. – С. 3-13.

Коваль Л. В.

3 курс, ФТІ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Коломієць Т. В., к. ф. н., доц., ФСП, КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВИБОРЧІ СИСТЕМИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЗАСАД

Наразі одним із найсправедливіших політичних режимів вважається демократія. Вона визначається тим, що верховна влада належить народу та здійснюється ним прямо або шляхом системи представництва, для чого зазвичай проводяться вільні вибори.

Кожна демократична країна встановлює свою виборчу систему, закріплюючи її в законодавстві. Є велика кількість різних виборчих систем. Вони відрізняються механізмом підрахунку голосів та алгоритмом визначення переможця. Найбільш поширеною виборчою системою є мажоритарна. Виборець має обрати одного кандидата із наданого йому списку. Переможцем вважається той кандидат, який набрав найбільшу кількість голосів (можливі певні модифікації у вигляді встановлення порогового значення у 50% тощо). Проте виборець обирає лише одного кандидата, така система не враховує рівність між усіма кандидатами. Було доведено, що будь-які вибори, голос у яких віддається лише за одного кандидата, не

призводять до обрання того, хто був би прийнятним для суспільства. [1, с. 52] У такий спосіб нівелюється основний принцип демократії, а саме: здійснення справедливих виборів та здійснення волевиявлення народу.

У сучасному світі настрої суспільства постійно змінюються, тому відображення його реальної думки є основоположною ціллю влади. Застосування систем виборів, де обирається один кандидат, не задовольняє цю вимогу, саме тому необхідно вводити в практику інші виборчі системи, які б враховували рейтинг кожного кандидата з огляду виборця. Для цього можна виокремити такі методи визначення переможця: методи Шульце, Копленда, Сімпсона, ранжованих пар – це все приклади рейтингового голосування. Ці методи дозволять врахувати справжню думку кожного виборця, зменшать ризик «стратегічного» голосування та необхідність проведення декількох турів голосувань. [2] Досвід застосування такої системи показав, що виборці були більше задоволені переможцем, інструкції з голосування для них були зрозумілими. [2] Крім того, збільшилося представництво жінок та кольорових людей. [3, с. 3, 4] Самі ж кандидати зазначили зменшення використання найманих працівників і волонтерів, почали більше хвалити опонентів та погоджуватись із результатом. [2]

У Конституції України не закріплений порядок проведення виборів. Це зумовлює часті коливання між виборчими системами та маніпуляції щодо встановлення порядку виборчого процесу. Характерними особливостями України є також не визнання виборів громадянами як справедливих та демократичних, численні фальсифікації, повільна зміна політичних діячів. Дану ситуацію може покращити закріплення на законодавчому рівні рейтингової виборчої системи. Це дасть змогу зменшити ризик порушень під час проведення голосування та підвищити рівень довіри до їхніх результатів серед громадян.

Отже, хоча жодна виборча система не може задовільнити всі критерії чесності [1, с. 52], застосування рейтингових систем найпрозоріше відображає реальну суспільну думку та має значні переваги.

Список використаних джерел:

1. Lippman D. Math in Society [Електронний ресурс] / David Lippman // Pierce College Ft Steilacoom. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://ia801005.us.archive.org/16/items/flooved3501/flooved3501.pdf>.
2. Ranked Choice Voting / Instant Runoff [Електронний ресурс] // FairVote – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fairvote.org/rcv>.
3. The Impact of Ranked Choice Voting on Representation: How Ranked Choice Voting Affects Women and People of Color Candidates in California / [S. John, H. Smith, E. Zack та ін.]. – Takoma Park, 2016. – 31 с. – (Representation2020).

Орєнер Р.О., Рішко А.В.

2 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Макаренко Д.В., ст. вик., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ В УКРАЇНІ

Україна сьогодні знаходиться в нелегкому становищі. З одного боку війна, що виснажує країну, забирає життя мільйонів людей. З іншого - перехід до нових технологій, тобто їх розвиток і покращення.

Та, окрім того, в нашій країні є й інші, не менш важливі соціально-політичні проблеми, які необхідно вирішувати, оскільки, їх ігнорування, може призвести до цілковитого занепаду

нашої держави. Однією з таких проблем є фактична недоторканість людей з високим соціальним статусом: депутатів, чиновників, суддів, дипломатів, тощо. Ці люди користуються своїм високим положенням і дозволяють собі перевищувати службові повноваження.

І це при тому, що вищезазначені особи повинні бути прикладом для кожного громадянина нашої держави. У разі виникнення проблем, громадяни повинні знати, що вони можуть звернутися до правоохоронних органів чи до особи, що представляє їх інтереси. Люди з високим соціальним статусом повинні викликати довіру до себе та бути справжнім взірцем для наслідування.

Хабарі в досить крупних масштабах та відповідні зв'язки вирішують практично будь-які проблеми для українських багатіїв. Та варто зазначити, що не лише страшна економічна нерівність нашого суспільства служить причиною для такого правового нігілізму. Йому потакає й загальнонаціональна свідомість всіх українців.

Неможливо говорити про прогресивний шлях розвитку нашої країни, якщо в мисленні людей дедалі частіше зустрічаються принципи «кумівства», «моя хата скраю...» та багато інших. Ми звикли до того, що коїться навколо і змирилися з цим. Нас давно переконали в тому, що одна людина нічого не може змінити. Проте, від розповсюдження такого стереотипу зміни на краще точно не прийдуть, навпаки, все стане значно гірше.

Зміни з'являться лише у справжньому громадянському суспільстві. Тобто, тільки тоді, коли кожна людина усвідомить, що вона живе у державі зі своїми обов'язками і правами, які вона повинна виконувати. Це усвідомлення стане лише початком перетворень. Наступним кроком буде виконання обов'язків і дотримання цих прав та свобод. Як тільки кожен громадянин буде відчувати особисту відповідальність за всі свої дії, тоді й справи у суді будуть розглядатися на рівних умовах для звичайних громадян і вищих за статусом осіб. Саме за таких умов взагалі можливий розвиток сучасної України.

Пелипенко І. І.

1 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Пиголенко І.В., к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРОГРЕСИВНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Україна – потужна країна, яка подолала чимало випробувань, різні історичні, економічні, політичні фактори впливали на формування держави та її положення в суспільному розвитку. Сучасна Україна – це держава, що має значну сировинну базу та робочий потенціал, однак займає хитке положення між процесами реіндустріалізації та деіндустріалізації.

Ситуація в Україні є неоднорідною, аналізуючи результати ІЛР (індекс людського розвитку) можна дійти висновку, що за різними характеристиками, а саме: рівень життя, грамотності, освіченості і довголіття, Україна хоч і входить до групи країн з високим показником ІЛР, однак не посідає місце вище, ніж 69 (серед 188 можливих). Нажаль, ця тенденція йде на спад, адже Україна з 2010 по 2016 рік змістилась на 84 місце [1]. Виникає питання куди ж направленні орієнтири країни, яка має значний потенціал і ресурси, але не займає провідні місця в сучасній ієрархії суспільств?

Перехід до прогресивного розвитку науки, виробництва, економічного та політичного становища – процес складний та багатоетапний. Неможливо зробити висновки стосовно

загального становища України оцінюючи один критерій. Для того, щоб з'ясувати питання відповідно до положення України поміж викликами реіндустріалізації та загрозами деіндустріалізації потрібно оцінити та проаналізувати кожен складову розвитку суспільства окремо.

Найперше хочемо звернути увагу на розвиток інформаційних технологій, адже ми живемо у час інформаційної інтеграції людства та інтерактивних комунікацій. Сфера ІТ з кожним роком розширює свої кордони, що стимулює процес глобалізації. Мало хто знає, однак досягнення та відкриття України у сфері ІТ значно вплинули на історичний хід розвитку цієї галузі, починаючи від «мислячої машини» професора О.М. Щукарьова та створення першого в континентальній Європі комп'ютера з програмою, яка зберігається в пам'яті, Україна не зупинилася на досягнутому [2, С.215], [3].

Не зважаючи на низький рівень реалізації наукових відкриттів, українці цілеспрямовано рухаються вперед. Попри незначне, а іноді мізерне, фінансове забезпечення та невисокий рівень розвитку науково-технічної бази, найосвіченіші українці намагаються розвинути цю сферу, інтегруючи її з різними складовими суспільного прогресу. Як приклад, сьогодні відбувається активне залучення державних та приватних структур у галузь ІТ, що дозволяє розширити ринок послуг, а також втілює в реальність експорт наукових розробок та досягнень у даній сфері.

Розвиток ІТ сприяє підвищенню положення України серед інших прогресивних країн, а також гарантує встановлення міцних зв'язків, інвестування та співпрацю.

Якщо розглядати розвиток інформаційних технологій, як провідну характеристику успішності суспільства, то можна припустити, що в Україні не виникатиме загроза деіндустріалізації, за умови, що державна політика в ІТ сфері буде гарантувати інформаційну безпеку, сприятиме розвитку цієї галузі, тобто забезпечить підвищення рівня кваліфікації працівників, надання відповідного фінансування, а також технічної бази.

Отже, сучасне положення України можна охарактеризувати через низку результатів та досягнень у різних галузях, які в об'єднанні зможуть відобразити загальну ситуацію. В силу того, що світ швидко розвивається і набуває все нових обертів, варто зауважити, що інформаційні технології стабільно займають провідні позиції і набувають все більшого поширення, здійснюючи значний вплив на соціальні, політичні та економічні важелі функціонування суспільства. Розвиток сфери ІТ забезпечує розвиток всієї держави. Україна в силі сприйняти виклики реіндустріалізації, достатньо лише забезпечити відповідні умови задля вдосконалення галузі інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME Human Development Reports [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/UKR>.
2. Малиновський Б.М. Відоме і невідоме в історії інформаційних технологій в Україні, [Малиновський Б.М.], Київ, : Інтерлінк, 2004.- 215 стр., електронний ресурс [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/DIFFERENT/IT-Ukraine2_u.html.
3. Внесок України в становлення та розвиток інформаційних технологій (за матеріалами книг Б.М.Малиновського) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ukrainiancomputing.info/Early_u.html.
4. ІТ в Україні: історії та особистості [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua.uacomputing.com>.
5. Історія асоціації "Інформаційні технології України" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://itukraine.org.ua/istoriya>.

Скубченко А.А., Славникова В.С.

2 курс, ФСП, КПШ ім. Ігоря Сікорського

Научный руководитель:

Макаренко Д.В., ст. преп., ФСП КПШ ім. Ігоря Сікорського

ФАКТОРЫ РАСКОЛА УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА

На сегодняшний день, актуальным вопросом является огромный раскол в обществе. Первым фактором раскола является блокада. В подтверждении этого даны результаты социологического исследования, по заказу ZN.UA Киевским международным институтом социологии. По результатам которого западная часть Украины на 40% готова отказаться от оккупированных территорий, а восточная часть на 72,6% готова остаться в составе Украины. Эти данные предоставляют возможность политикам, за счет противостояния в обществе выстраивать свой популизм. Такая разница в мнениях ещё больше приводит к расколу население Украины.

Еще одной причиной раскола общества в Украине является неэффективность Минских соглашений. Российская сторона конфликта убеждает мир в том, что неэффективное прекращение огня является «следствием невыполнения Киевом своей части Минских соглашений», а вот позиция Украины абсолютно иная – отсутствие прекращения огня является причиной невозможности реализовывать другие пункты Минских соглашений. Следуя Минским договоренностям вопрос выборов на Донбассе стоит лишь третьим пунктом после решения вопросов безопасности и обмена пленными. Приостанавливаются обстрелы, оснащение оружием оккупированной территории, освобождение пленных, а уже потом говорим о политических вопросах. Соответственно, это свидетельствует не об отказе России от выполнения Минских соглашений, а о давлении на Украину с целью заставить Киев выполнять «русскую версию» этих договоренностей.

Что приводит к логическому заключению, что невыполнение пунктов Минских соглашений это одна из проблем консолидации в украинском обществе. Военная активность России на Донбассе и дипломатическое давление в отношении Минских соглашений ведет к тому, что санкции довольно дорого обходятся России. У России достаточно мало аргументов, так как санкции будут продолжаться до тех пор, пока не состоится полное прекращение огня и ОБСЕ не получит доступ к зоне АТО. Таким образом, противостояние с Россией может закончиться полным миром лишь за счёт эффективной реализации минских соглашений такими какими они есть, а не Русской версией. А так же закрепления в дальнейшем за Украиной постоянного статуса внеблоковости, т.е. не вступление Украины в любые политические военные союзы. И гарантами этого статуса должны выступить как Россия так и Запад.

Список использованных источников :

1. Лишь 1,8% украинцев готовы полностью отказаться от Донбасса – опрос [Электронный ресурс] Режим доступа http://zn.ua/UKRAINE/ukraincy-kategoricheski-ne-soglasny-poteryat-donbass-opros-162784_.html
2. «Минск 2» : главные противоречия сторон [Электронный ресурс] Режим доступа <http://i-army.org/ru/minsk-2-golovni-protyrichchya-storin/>

ГУМАНІЗАЦІЯ ТЕХНІЧНОГО ЗНАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

В період реконструювання освітньої системи навчальних закладів гостро стоїть питання гуманізації технічного знання, адже воно може виступати навіть як чинник формування лідерського потенціалу української молоді. В цьому ракурсі дослідження технічного знання вагомим аспектом також є питання популяризації ролі освітніх закладів, зокрема університетів, які є рушійною силою соціального прогресу держави, яка виконується через надання освітніх послуг і реалізацію освітніх програм для розвитку лідерів та організацій у різних сферах суспільства.

Проблема «наука і цінності» є вкрай актуальною, однак стає більш очевидно, що технічні знання не можуть існувати окремо від соціально-гуманітарних наук. Сучасна наука розглядає людину, як вищу цінність, що є найбільш вагомим елементом прогресу. Людина є найважливішим елементом Всесвіту, що базується на антропологічному принципі вивчення світу. Людську діяльність теж сприймають за наукове пізнання, долається розрив між суб'єктом та об'єктом, що призводить до зближення людини та природи [1].

В період глобалізації, демократизації та технологізації, тобто в період суспільного розвитку та відповідно піднесення ролі особистості настає період нового образу людини та розвитку популярності парадигми – лідерства, що проявляється через формування нових моделей поведінки, появи організаційних структур, принципів, процедур та цінностей як основи управлінської діяльності. Актуальність освітнього лідерства формується переходом при розробленні та реалізації сучасної державної політики у сфері освіти від принципу «Сучасне суспільства – це майбутнє освіти» (який відводить освіті лише роль пасивного виконавця суспільних потреб і, за своєю суттю, не може забезпечити випереджальної ролі освіти у суспільному розвитку) до принципу «Сучасне освіти – це майбутнє суспільства» (який наділяє освіту функцією формувача образу майбутнього суспільства). Стратегічне планування, політична воля і тактична готовність держави для надання освітній сфері елітного та пріоритетного характеру, все це передумови для такого переходу. Фундаментом останнього є освітнє лідерство [2, с.23].

Освітнє лідерство залежить від факторів організації освітнього процесу та цілеспрямованості особистості. Всебічний розвиток сприяє прояву бажання підвищувати власний потенціал, сприяє розвитку відповідальності та спонукає до розвитку організаторських якостей. Дана категорія людей має власний сформований «план» організації свого життя та має всі шанси застосувати стратегічне планування для життєдіяльності групи людей. Держава та її потенціал залежить не тільки від цілісності плану дій керуючої гілки та наявності ресурсів, для впровадження та підтримки обраної стратегії, а й від активного залучення молодих лідерів з освітнього кола.

Загалом зазначимо, що гуманізація технічного знання є невід'ємною складовою для ефективного формування та розвитку держави, як цілісної системи та конкурентоспроможної організації на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Гуманізація технічного знання і діяльності [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: http://stud.com.ua/17690/filosofiya/gumanizatsiya_tehnichnogo_znannya_diyalnosti

2. Роль університету у розвитку лідерського потенціалу суспільства: концептуальні засади/ О. Аарна, Д. Гудонієне, О. Гузар та ін.; за заг. ред. С.Калашнікової. – Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 100 с.

Сніжко Б.М.

3 курс, ПСА, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Мігалуш А.О., ст. викл. кафедри соціології ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОЯВИ ДЕІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

У процесі розвитку кожної держави під впливом різних факторів (як зовнішніх, так і внутрішніх) змінюється співвідношення між сферами господарства: виробничою (промисловість, сільське господарство, будівництво тощо) та невиробничою (сфера послуг). В останні десятиліття набув поширення термін «деіндустріалізація», під яким зазвичай розуміють скорочення зайнятості в обробній промисловості порівняно із зайнятістю в інших галузях економіки [1]. Варто зазначити, що деіндустріалізація набула глобального розповсюдження, зокрема її ознаки можна простежити і в Україні.

Дослідники виділяють чотири основні прояви деіндустріалізації в державі [2; 3]:

- 1) зниження зайнятості в секторі промислового виробництва або скорочення обсягів такого виробництва;
- 2) перехід від виробництва товарів до надання послуг, що супроводжується відповідною зміною структури зайнятості населення;
- 3) скорочення частки промислового виробництва в експорті держави;
- 4) виникнення нових витків скорочення промислового виробництва внаслідок збереження дефіциту торгового балансу.

Аналіз динаміки структури економіки України дає змогу стверджувати, що перша ознака деіндустріалізації яскраво виражена в країні останніми роками. Так, за офіційними статистичними даними, у 2007 році частка промислового виробництва у ВВП становила понад 27%, а вже в наступних роках почалося стійке її зниження. Станом на 2017 рік внесок промисловості у ВВП становить менше 20%. У той же час, зниження рівня зайнятості в обробній промисловості не завжди можна вважати негативним фактором для розвитку економіки. Наприклад, це може свідчити про збільшення продуктивності праці у відповідній галузі промисловості [2].

Важливо також зазначити, що в наш час неможливість нормальної роботи промислових підприємств на сході України у зв'язку зі складною політичною ситуацією в державі також сприяє деіндустріалізації. Внаслідок цього скоротилися обсяги виробництва у видобувній, металургійній та інших галузях промисловості країни.

Третій прояв, хоч і має місце, але виражений не так помітно, як перший. У 2002–2003 рр. частка промислових виробів у загальному експорті перевищувала 80%. В подальшому спостерігається тенденція до поступового зниження частки промисловості. Так, у наш час внесок промислових товарів до загального експорту складає менше 70% [4].

Отже, темпи деіндустріалізації в Україні зростають із кожним роком, і її вплив на соціально-економічне життя суспільства стає все більш помітним. Перед владою постає завдання мінімізувати негативний вплив деіндустріалізації, щоб збалансувати розвиток економіки та зміцнити позиції України на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Арсеєнко А., Петрушина Т. США й Україна: сценарії деіндустріалізації // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2014. – № 2. – С. 23-47.
2. Безлепкина Н.В., Кононова Е.Н., Курносова Е.А. Процессы индустриализации, деиндустриализации и реиндустриализации в эволюции российской экономики // Вестник Самарского государственного университета. Серия «Экономика и управление». – 2015. – № 9/2 (131). – С. 137-149.
3. Султанов Н.М., Мамадов С.В. Деиндустриализация экономики: содержание, формы проявления и последствия // Вестник Таджикского государственного университета права, бизнеса и политики. Серия общественных наук. – № 4 / 2015. – С. 30-40.
4. Радеке Й. Промисловий сектор України: Аналіз і останні тенденції / Й. Радеке, Р. Кірхнер, Д. Науменко // Технічна записка [TN/02/2014]. – 2014.

Андреева В. Г.

2 курс, ФЛ КПИ им. Игоря Сикорского

Научный руководитель:

Покулита И. К., к.филос.н., доц., КПИ им. Игоря Сикорского

**СОВРЕМЕННЫЙ ЗРИТЕЛЬ В «ЗЕРКАЛЕ» ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО
ИСКУССТВА**

Произведение искусства, которое впервые видит жизнь, появившись на свет из-под пера художника, сразу начинает свое существование, как объект эстетического восприятия различной и разносторонней аудитории: читателей, зрителей и слушателей. Стоит заметить, что особенностью данного субъектного восприятия выступает многогранность возникающих суждений, диапазон которых бывает очень широким.

Каждое художественное произведение состоит из множества компонентов, которые сосуществуют и взаимодействуют между собой, тем самым создавая целостный системный объект. Более того, картина, как и другие различные проявления искусства, предстает перед нами, прежде всего, результатом эстетических переживаний автора, которые закреплены определенными материальными знаками. «Потребитель» искусства, рассматривая какое-либо художественное произведение, подсознательно переводит знаки в изображение чувств художника, тем самым создавая определенную обратную реконструкцию.

Во все времена от художника требовалось создание таких произведений, которые были бы понятны людям. Поэтому творцы всегда должны рассчитывать на эстетично-художественный уровень «потребителя», его способности восприятия, а также его социально-политические интересы. Нередко прослеживается прямая связь искусства и языка, что подтверждает их выполнение коммуникативной функции, так как искусство трактуется как своеобразный способ общения [2, с.187]. Именно поэтому точность смысла и мысли, доходчивость идеи, яркость ее воспроизведения настолько необходимы в создании и, что не менее важно, восприятии художественного произведения. Тем не менее А. Шлегель считал некую «непонятность» основным признаком художественности и гениальности. Гегель понимал это как разделение искусства на элитарное и массовое, что определяется различием структуры общества, сознания, отношения к действительности [1, с. 259].

Говоря о «потребителях» современности, необходимо сказать, что сегодня проблема творчества остро предстала перед человечеством. Индустриальное общество и социальные институты все больше подчиняют человека штампам и стереотипам, нормам, правилам и

законам, тем самым вгоняя его в определенные рамки. Большинство людей уже даже не в силах мыслить иначе, воспринимать шедевры искусства, как нечто возвышенное и вдохновляющее. Именно вопреки пренебрежительного отношения к массовому «потребителю» искусства, под эгидой доступности возникла современная «потребительская культура». Существует множество различных направлений в искусстве, в которых используются образы продуктов потребления, так же демонстрируются различные объекты массовой культуры. Таким образом, мы наблюдаем фактически узаконенное разделение художественной культуры, видимый барьер между искусством разных слоев населения [1, с. 260].

Однако искусство должно не только преподносить человечеству «продукты» для использования, а и всеми возможными силами поднимать эстетическо-художественный уровень людей, корректировать их вкусы, а не способствовать постепенному опустошению творческого наполнения, тем самым превращая их в пустые формы.

Список использованной литературы:

1. Л., О. Сморгж. Эстетика / О. Сморгж. Л.. – Київ : Кондор, 2005. – 335 с.
2. Л., О. Сморгж. Світ десяти муз (мистецтво і дійсність) / О. Сморгж. Л.. – Київ : Мистецтво, 1973. – 213 с.

Велика В.В.

2 курс, ФЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І.К., к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЯКЩО МУЗИКА - ЦЕ СВІТОСПОГЛЯДАННЯ ЗВУКОМ, ТО ЯК ЗВУЧИТЬ СВІТ СЬОГОДНІ?

Музика... Здавалося б таке знайоме усім слово, що розкрити ним невідомі грані світу доволі складно. Кожного дня ми чуємо нові мелодії або ж вкотре переслуховуємо давно нам знайомі. Та більшість з нас навіть не усвідомлює, яку важливу роль музика відіграє у нашому житті. Недарма Платон колись сказав: «Музика — це моральний закон. Вона дає душу всесвіту, крила розуму, політ уяві; музика додає чарівність всьому буттю» [1]. Думаю, ні для кого не секрет, що вона може вплинути на настрій, думки та переживання людини. Але, крім того, музика може й кардинально вплинути на її світобачення, отже погляд на життя. А як звучить наш світ сьогодні?

Музика – своєрідна філософська (у сенсі розмислів) система, що складається із особливих звуків: не слів, а нот та акордів. У ній знайдеться теорія пізнання, аксіологія, проблеми буття, етика та естетичні установки, які і формують музичний стиль як такий [2]. В естетичному розумінні музика справді здатна вплинути на виховання людини, вдосконалити всі ті складові, що разом формують світогляд. Арістотель писав: «Тільки музика має силу формувати характер... За допомогою музики можна навчити себе розвивати правильні почуття» [1]. На думку дитячих психологів, саме прослуховування творів видатних композиторів, наприклад Й. Баха, В. Моцарта, Л. Бетховена, є неодмінною складовою виховання малюків. Адже любов до прекрасного, яка повинна закладатися ще з дитинства, є запорукою формування неповторної і всебічно розвиненої особистості в майбутньому.

Музика оточує нас всюди, головне – вміти її помічати. Боецій створив дуже влучну класифікацію, яка це вдало підтверджує. За нею, існує три види музики:

1. Музика інструментальна – «... отримується або шляхом натягування жил, або шляхом дихання, або за допомогою інструментів...»;

2. Музика світова – це те, що ми «бачимо в самому небі», рух небесних світил, зміну пір року;

3. Музика людська – «а що таке людська музика, розуміє всякий, хто заглиблюється в себе» [2].

Тобто музика є не тільки навколо, але в всередині: в душі, серці і думках кожного з нас. Ромен Роллан сказав: «Музика, подібна дощу, крапля за краплею, просочується в серце і оживляє його» [3]. І зовсім не обов'язково бути професійним музикантом, щоб відчуті її вплив. Зовсім не обов'язково знати всі деталі музичної грамоти, щоб насолоджуватись музичними витворами, занурюватися у той глибокий зміст, який намагався передати автор. Та чи доречні ці слова, коли ми говоримо про сучасну музику? Чимала кількість поціновувачів та знавців музичного мистецтва вважають сучасні композиції беззмістовними і не вартими уваги. У такому випадку постає зовсім інше питання: за якими критеріями ми повинні їх оцінювати, як передбачити, спрогнозувати їх виховний вплив? Відповідь, на нашу думку не може бути простою та очевидною. Для кожного світ звучить по-різному. Комуś досить прослухати рок-баладу, щоб зовсім інакше поглянути на те чи інше питання. Хтось надає перевагу сучасним реп-виконавцям і вважає, що їхні пісні наповнені глибоким змістом. А комуś до вподоби класика, що ніколи не виходить з моди, де достатньо одного змаху смичка чи кількох ніжних акордів фортепіано, щоб наповнити усе навколо новим сенсом.

В сучасну епоху цифрових технологій лише вам вирішувати, якою буде музика вашого світу: чи це будуть шалені, нестримні ритми чи тиха, меланхолійна мелодія. Та грань музики, крізь яку ми дивимось на світ, визначає й ту можливість світоспоглядання, що відкриває неповторні опції нашого буття. Лише ми в знайомих і нових звуках музики обираємо, яким сенсом наповнити своє життя, якими акордами наситити все, що нас оточує. І тільки кожен для себе може зрозуміти, принаймні, відчуті переживаннями, як звучить світ сьогодні.

Список використаних джерел:

1. Музика як вид мистецтва. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://megapredmet.ru/1-82844.html>

2. Курашов В.И. История и принципы философии музыки: от слова к музыке и от музыки к слову / И.В. Курашов // Ученые записки Казанского университета. Серия Гуманитарные науки. – 2012. - №1. – С. 9.

3. У чому сила музики? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://allfaqweb.com/u-chomu-sila-muziki-5/>

Вернер А.І.

3 курс, ФІОТ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І.К., доц., к.ф.н., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ НАКОПИЧЕННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ: ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ

Оскільки розвиток культури у загальному розумінні зводиться до накопичення знань і умінь, актуальними стають постійні і ефективні зусилля по вивченню культурних явищ накопичення, обробки та збереження інформації, з метою визначення напрямів та шляхів вдосконалення цих процесів.

Розвиток інформаційних технологій сприяє еволюційній зміні у процесах зберігання і поширення інформації в електронній формі. Це сприяє надійному та компактному збереженню інформації, а також дозволяє поширювати її значно ширше та оперативніше. Основними засобами для реалізації цих можливостей є електронні видання та електронні бібліотеки, які все частіше використовують мультимедійну складову в обслуговуванні своїх користувачів [2, с.450].

Цифрові бібліотеки набувають все більшої популярності серед користувачів Інтернету і стають одним з найбільш важливих джерел в інформаційному пошуку.

В червні 2005 р. директором Бібліотеки Конгресу США Джеймсом Біллінгтоном на засіданні Комісії ЮНЕСКО в Організації Об'єднаних Націй було висунуто пропозицію про організацію Світової цифрової бібліотеки (World Digital Library). Формування електронної колекції найцінніших матеріалів з історії та культури народів світу вже стало новою формою професійного взаємодії міжнародного бібліотечного співтовариства. Проект здійснюється за підтримки ЮНЕСКО, Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій і установ (ІФЛА) та корпорації «Google», яка виділила фінансування на планування і створення прототипу сайту Світової цифрової бібліотеки (СЦБ). Головна мета СЦБ полягає в наданні суспільству безкоштовного і багатомовного доступу до колекцій, що мають важливе культурне, історичне та освітнє значення. Світова цифрова бібліотека повинна об'єднати рідкісні та унікальні видання США і Заходу і культурні джерела країн, в яких проживає понад мільярд людей – Китаю, Індії, а також країн ісламського світу – від Індонезії, Центральної і Східної Азії до Африки. До завдань Світової цифрової бібліотеки входить збір і обробка книг, рукописів, фотографій, звукових матеріалів, пов'язаних з культурою різних народів і етнічних груп [1, с.58-59]. До електронних фондів СЦБ долучено матеріали з Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського, Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого, Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка», Наукової бібліотеки Національного університету «Киево-Могилянська академія» та Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету ім. В. Каразіна.

Така тенденція щодо активної інтеграції інформаційних систем до процесу збереження та обміну інформацією спостерігається не лише в рамках глобальних організацій, а й на локальному рівні. Підтвердженням цього є розроблення документа «Брюссельська структура якості» представниками країн-членів Європейського союзу з питань оцифрування національної культурної і наукової спадщини, який прийняли за основу при організації проекту Мінегва «Визначення потреб користувачів, змісту та критеріїв якості веб-сайтів з культури» [3]. Це свідчить не лише про офіційне визнання європейським співтовариством важливості процесу оцифрування накопиченої інформації, а й про вироблення системи контролю якості електронних технологій, що використовуються у цьому процесі.

Таким чином, неувала до цього часу масштабність (глобальність) розвитку сфери пізнання, а також фіксації та накопичення знань закріплює нову соціокультурну ситуацію, в яку залучене усе людство: збереження світової культурної спадщини відбувається з повсюдним використанням цифрових технологій з залученням великих міждержавних суб'єктів-зберігачів; саме ж збереження набуває усе виразніших рис сучасного сервісу.

Реалізація нових цифрових бібліотек змінює роль традиційних бібліотек в циклі виробництва повнотекстових цифрових колекцій інформації і організації доступу до них. Створення та організація цифрових бібліотек робить можливим невідомий досі віддалений доступ до найцінніших матеріалів, що зберігаються в їх фондах, підвищуючи не тільки якість інформаційних послуг, але й гарантії збереження найважливіших документів з бібліотек світу. Крім того, опрацьовуються моделі створення управління і збереження цифрових баз

даних, пропонуються нові послуги інформаційного обслуговування із застосуванням новітніх технологій і форм.

Сучасні системи накопичення та збереження знань розвиваються як комунікаційні системи, що продукують інформаційні продукти та послуги, виражаючи та проявляючи себе цим у соціальному просторі.

Список використаних джерел:

1. Редькина Н. С. Цифровые библиотеки: опыт США // Библиосфера. – 2008. – №1. – С.57-63.

2. Малиновський О. Б. Електронні бібліотеки: мультимедійна складова. – 2014. – С.450-457. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/.pdf

3. Принципы качества веб-сайтов по культуре : руководство / под. ред. М. Т. Натали, А. Темпера. – М., 2006. – 61 с. . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ifapcom.ru/publications/Kachestvo_websaito_po_kulture.pdf

Виселко І.В.

к.філос.н., викладач кафедри філософії ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

МЕДІАОБРАЗ ЛЮДИНИ СЬОГОДЕННЯ

Збільшення обсягу інформації і бурхливий розвиток медіатизації суспільства підвищує вплив аудіовізуальної комунікації медіасфери на світогляд людини, через що медіапростір, медіакультура, медіакомунікація та інші виміри медіабуття сучасності стають предметом дослідження широкого спектра наук. У контексті філософського-культурологічного осмислення на окрему увагу заслуговують естетичний аспект проблеми функціонування медіапростору як втілення культурних сенсів людини сьогодення.

Культурні сенси як акумуляція життєвого досвіду, цінностей та принципів, ідей та символів культури традиційно втілені у різних формах свідомості. Смыслоконцентровано яскраво та репрезентативно це відображено історією мистецтва. Система стилів, жанрів та видів мистецтва організовує часо-просторовий континуум художньої творчості, в якому образність презентує домінуючі вектори сенсів культури, наприклад – екстрапольовані із сфери релігії, моралі, політики, науки. Естетична конструкція смислів вимагає певних знань і готовності реципієнта та професійності художника. Проте медіапростір, відкриваючи умовні межі автор – реципієнт, з одного боку, створює нову структуру втілення культурних сенсів через свого роду конотатив (смыслову сферичність) тексту, а з іншого, переносить подібну естетику дизайну як самоконструювання світу назовні у позамедійний простір культури. Таким чином, споживач медіапродукту засвоює сучасні естетичні принципи, через які сприймає запропоновані культурні смисли і втілює їх у власному життєвому світі. Медіатизація простору виступає однією із цілей-засобів естетичного конструювання повсякденності. Як морська хвиля після прибою, медіа смисли естетосфери, не актуалізуючись у просторі культури, зневоднюють узбережжя і без наступної хвилі воно приречене на засуху. Тому естетичний діапазон медіа зростає новими прийомами, що дедалі більше впливають на уявлення споживачів та перетворення дійсності.

Один із прийом перетворення дійсності, що, на нашу думку, заслуговує окремої уваги, є сучасний спосіб естетизації медіапростору у формі руйнування та, водночас, створення таких культурних смислів-цінностей, що прямо вказують швидкий шлях слави та визнання для людини, яка не згодна «марнувати» час на професійне становлення і готова у декілька

років подолати відстань між невідомістю та славою і заповненням своєю творчістю різних каналів телебачення й інтернет-сайтів. Ця слава може бути здобутою миттєво, але й стрімко втраченою, однак останнє залишається за кадром медіаекрану. В українській телевізійній культурі, на нашу думку, є приклади такої стратегії, зокрема цикли проектів, таких як «Х-фактор», «Танцюють всі», «Україна має талант» тощо. Мета цих передач артикулюється як пошук талантів, самородків. Проте ми вважаємо, що це є маніпулятивна стратегія щодо трансформації культурних смислів-цінностей. На відміну від традиційного шляху опанування професією у тих державних інституціях, які створені для її отримання і де протягом тривалого часу результат діяльності не виноситься на широкий загал, у свідомості реципієнта формується думка про можливість скоротити цей шлях, оминати офіційні інстанції і стати кращим і популярним ще до кінця проекту. Переможці цих проектів, отримавши славу, реалізують себе в інших проектах телебачення або зневірюються у своїх талантах та можливостях, оскільки їх кредит довіри був витрачений дарма. Слід надати роз'яснення, що ми далекі від засудження подібних проектів – вони є видовищними, рейтинговими, і зрештою, те, що звучить з екранів телебачення, є свого роду музичною освітою, що є цінним як факт долучення до культури звуку. Водночас ми наголошуємо на тих ціннісно-сміслових трансформаціях, які руйнують естетичні сенси художньої творчості і дисонують із смисловим контекстом культурної пам'яті.

Подібні тенденції в розвитку медіакультури суспільства, що впливають на формування образу людини та образу світу призводять до спрощеного сприйняття ціннісно-змістовного наповнення ландшафту культуру. Звичайно, що суспільство не в змозі відмовитися від медіатехнологій та аудіовізуальних засобів трансляції сенсів, проте слід більш відповідально ставитися до якості медійного наповнення сучасного аудіовізуального простору. Сьогодні ми маємо справу дійсно з ситуацією, коли формується новий тип особистості, інший образ людини, який має вже медійний характер, тому потрібно розуміти всю відповідальність за якість та розвиток інформаційних ресурсів.

Витвицький Д. А.

3 курс, ТЕФ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник:

Шаповалова О.А., к. ф. н., ФСП, КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПОСТАТЬ І.С.МАРЧУКА В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ

В XXI столітті культура зазнає пришвидшених трансформацій, адже сьогодні активно використовуються і вносять зміни на світогляд та культуру людства комп'ютерні та інформаційні технології, виникають нові архітектурні будівлі, які чарують своєю витонченістю та елегантністю, виникає багато нових течій в мистецтві, всі вони намагаються виділитись чимось незвичайним, захопити свого глядача і дати йому новий погляд на світ. На нашу думку, сучасна культура виражає поєднання багатьох галузей людської діяльності, їхню безперервну взаємодію між собою, в результаті чого вони отримують стрімкий поштовх для власного розвитку, а водночас і розвитку культури в цілому.

Одним з нових стилів, що виникли у мистецтві на території України є пльонтанізм. Пльонтанізм отримав свою назву від слів «плести», «пльонтати» і є авторською технікою Івана Марчука в передачі зображення – нанесення фарби тонкими кольоровими лініями, їх переплетення під різними кутами, що надає картинам ефекту об'ємності та світіння. Для цього стилю характерні: «метафоричність, символізм, асиметрія ритмічних скорочень у

кольорі і мазках та деформація зображень, що виділяє картини своєю кульмінаційною напруженою образів, зосереджує увагу на існування, буття людини, її місця у світі та проблему світосприйняття». [1, 132с.].

І. С. Марчук є однією з ключових постатей у сучасному українському мистецтві, народний художник України, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка. Однак, як і більшість української інтелігенції він мав проблеми з радянською владою, був переслідуваний в Україні. Його картини довго не були офіційно визнані спілкою художників СРСР і лише «з 1988 року він був прийнятий в члени Спілки художників України.»[1, 28с.].

Першою великою збіркою картин у творчості Івана Степановича вважаються праці під циклом «Голос моєї Душі», який показував власне світовідчуття автора і завершувався серією картин під назвою «Шевченкіана», яка складається з 42 витворів мистецтва. Сьогодні його картини знаходяться у багатьох виставках світу, зокрема в Нью-Йорку, Парижі, Лондоні, Сіднеї. 2007 року британська газета «The Daily Telegraph» включила І.С. Марчука до рейтингу 100 геніїв сучасності. [2].

Загалом у І.С. Марчука налічується близько 4000 творів, митець провів понад 100 персональних виставок.[3]. Всі картини є відображенням світосприйняття автора і виконані у спектрі різноманітних стилів, починаючи від примітивізму до реалізму, абстракціонізму, сюрреалізму та інших.

Підсумовуючи, можна з впевненістю казати, що І.С.Марчук займає визначну роль в розвитку української та світової культури, і незважаючи на обставини є митцем, який творить картини відповідно до світосприйняття і не цурається показати свій погляд і твори, які принесли йому велику популярність і визнання у всьому світі.

Список використаних джерел:

1. Іван Марчук: Життя і творчість. – К.: Мистецтво, 1996. – 176с.
2. Top 100 living geniuses [Електронний ресурс]/The Daily Gardian.- режим доступу до ресурсу: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1567544/Top-100-living-geniuses.html>
3. 24 українських митців. Їх знають у всьому світі [Електронний ресурс]/24 канал. - режим доступу до ресурсу: http://24tv.ua/24_ukrayinskih_mittsiv_yih_znayut_u_vsomu_sviti_n598992

Власюк Л.С.

2 курс, ФЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник: Покулита І. К., к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім.І.Сікорського

ВПЛИВ ФІЛОСОФІЇ Г.СКОВОРОДИ НА ДУХОВНУ КУЛЬТУРУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

В українській історії можна виокремити багато видатних постатей, які так чи інакше вплинули на духовну культуру нашого народу та збагатили її. Чільне місце серед них ,безсумнівно, належить українському просвітителю-гуманісту, філософу, поету та педагогу - Григорію Савичу Сковороді. Він розвинув цілий комплекс ідей, які були дуже актуальні в період як його життя, так і залишаються актуальними в наші дні.

Які ж філософські ідеї висловлював Григорій Сковорода, що так сильно вплинули на духовну культуру нашого народу і є актуальними в наш час? За ним початком філософського освоєння світу має бути пізнання віри та любові, так як це -пізнання себе. Так, людина без віри може піднятися до найвищих вершин. Але відкривши очі на реальність, здобувши віру, вона опиняється перед розумінням жалюгідності цих самих вершин, до яких

вона так сильно прагнула, як і вона так палко хотіла досягнути. Але якщо любов та віра мають позитивний вплив на людину, то однозначно існує те, що є їх повною протилежністю за своїм впливом. Такою протилежністю, на думку Сковороди, виступають поняття суму, туги, нудьги. Вони негативно впливають на людину, адже, для нього запорукою здорової душі є радість, то сум, нудьга відповідно чинять пагубний ефект.

Філософ обгрунтував і поняття "щастя". Він переконував: насправді, щастя не важко досягнути, для цього людині не потрібно докладати максимум зусиль, а просто ступати по шляху віри та любові. "Всі люди створені для щастя, але не всі отримують його", - такої думки дотримувався Сковорода. Для когось статки, багатства, почесні, нагороди, влада та інші матеріальні атрибути земного життя і є щастям. Саме вони роблять цих людей щасливими і завдяки їм вони отримують задоволення від життя. Та Сковорода стверджував, що це найбільша і найстрашніша помилка, яку людина може зробити в своєму житті. Вони можуть безкінечно вірити в створений ними самообман, та правда в тому, що це аж ніяк не щастя, а просто його міраж, який, перетвориться на попіл. Насправді щастя у істинній непорочності серця, в духовній гармонії, в радості від життя. Та варто підкреслити: Сковорода стверджував, що щастя також у праці: Бог обдаровує кожного особливими, індивідуальними здібностями. У кожного з нас є особливий талант, подарований Богом. Тому людина повинна обрати собі працю, яка не буде тортурою. Тож, філософ наполягає на тому, що все в житті завжди залежить від самої людини. Ми творці своєї долі.

Тож, на противагу фальшивим ідеалам щастя, він підносив справжні, які насправді полягають в простому: в вмінні цінувати те, що маєш, в вмінні дослухатися до самого себе, в розумінні того, що духовне завжди вище ніж матеріальне. Ці ідеї він доносив до людей, змінюючи їхнє бачення та сприйняття світу. Його філософські ідеї вплинули і на подальші покоління, і визнані навіть сьогодні. Адже, в наш час люди занадто заціклені на матеріальній складовій життя, матеріальне для них стоїть на першому місці, а духовне відходить на другий план. Отож, зі своєї широкою та багатогранною філософською спадщиною, Г. Сковорода назавжди увійшов в історію нашої держави, і на сторінках книг в переліку найвидатніших філософів всіх часів ми завжди будемо бачити його ім'я.

Список використаних джерел:

1. Філософські погляди Г.Сковороди. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kimo.univ.kiev.ua/Phil/31.htm>

Гуменюк М., Кравець А.

2 курс, ФІОТ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник

Покулита І. К., ФІЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

АБСТРАКТНЕ МИСТЕЦТВО – ПИТАННЯ, ВІДПОВІДІ ТА МІРКУВАННЯ

Картина з порізаним полотном, на якому нічого не намальовано, величезний квадрат розмитого кольору, або чорне коло на білому полотні. І під такими зображеннями завжди сотні коментарів: «Хто взагалі міг таке намалювати? Це не справжнє мистецтво». Або історії про те, як хтось впустив рукавичку в музеї, а відвідувачі почали дискутувати на тему того, що ж хотів сказати цим автор, припускаючи, що це щось на зразок абстрактної скульптури.

За всю історію людства було написано безліч класичних картин: натюрморти, пейзажі, портрети. Авторів деяких з них легко впізнати за характерною технікою чи тематикою, і вони, безперечно, є прекрасними витворами мистецтва.

Давайте візьмемо за приклад картину Фемістокла фон Екербрехера під назвою “Види Лердала і фіорди”. На ній зображено затоку, на тлі знаходяться гори, а на передньому плані - люди, які проживають свій звичайний день. Картина дуже приємна і намальована вміло. Це хороший витвір мистецтва. З іншого боку, це всього лише пейзаж. Ймовірно, вам не знайомий “фірмовий” стиль художника, на зображенні занадто багато всього, щоб виділити головну тематику. Важко згадати, хто це намалював, навіть якщо ви бачили цю картину в минулому.

Зовсім інше враження справляє робота “Абстрактний малюнок №9”. Художника звали Ед Рейнхардт, і це одна з картин, які увійшли в серію «Ultimate paintings».

Одним з найвідоміших стилів живопису, що розділила творчих особистостей на тих, хто захоплюється цим мистецтвом і тих, хто його не розуміє, є абстракціонізм. Живопис в стилі абстракція – нове безпредметне мистецтво, що на відміну від своїх «колег» не має на меті передати на полотні реальну дійсність. Твори абстрактного живопису - завжди виклик, але навряд чи хтось з художників кидає глядачеві виклик більш рішуче, ніж Ед Рейнхардт. Дивлячись на роботи, настільки лаконічні, як ця, мимоволі розумієш, що художник був фанатично відданий мінімалістській формі абстракціонізму. Жоден інший стиль не може вважатися настільки незалежним.

Ніякого підтексту. Ніякої роботи пензлем або каліграфії. Ніяких ескізів або малюнка. Ніяких форм. Ніяких образів. Ніяких квітів. Ніякого світла. Ніякого простору. Ніякого часу. Ніякого формату і ніяких пропорцій. Ніякого руху, ніяких предметів і ніякої теми. Це “12 правил нової академії”, які митець вважав вінцем творіння “мистецтва для мистецтва”.

З першого погляду можна подумати що хтось просто вилив трохи чорної фарби на полотно, щоб поважні люди платили за це, щоб виглядати так, ніби вони розуміються в мистецтві. Однак, це не просто полотно зафарбоване в чорний. Можливо, не одразу помітно, але насправді на картині присутні декілька груп відтінків, кілька квадратів дуже темного синього, червоного і зеленого. Вони настільки темні, що, якби ви подивилися на кожен з них окремо, то сказали б, що вони чорного кольору. Але коли вони знаходяться пліч-о-пліч, їх відмінності очевидні. Спочатку ви дивитесь на деякий фрагмент полотна і думаєте, що цей кут полотна дійсно чорний. Тоді ви починаєте міркувати: «Це темно-зелений, який тільки здається чорним, тому що область поряд з ним заповнена дуже глибоким червоним кольором». Або, можливо, «синій» - це справжній чорний, а червоний - коричневий. Або, можливо, синій - це фіолетовий, а колір поруч - чорний. Все залежить від сприйняття глядача. На той час, коли ви перейдете до наступної картини, ви продовжите дивуватися, адже, можливо, були й інші випадки, в яких ви вважали щось правдою, але на ваше сприйняття вплинув якийсь зовнішній чинник. А потім ви ставите собі запитання: “А якщо будь-який з відтінків був чорним?”. Як щось може бути чітким і зрозумілим, чорним і білим, коли справжній чорний колір насправді не такий, яким ми його собі уявляємо?

В контексті абстрактного зображення важливо зрозуміти, що мистецтво - це не тільки портрети, реалістичні зображення і технічні навички (наприклад, намалювати картину, яка фотографічно відтворює реальність). Деякі твори мистецтва можуть бути реалістичними, інші милими чи залишати глядача байдужим. Завдання інших - це нести в собі певний підтекст, ідею або здійснити смисловий поворот для роздумів.

Список використаних джерел:

1. Абстрактний живопис [Онлайн]. Доступно по: <http://nosya.kiev.ua/ua/blog/abstraktnaya-zhivopis/> [Доступ: 7 квітня 2017]
2. Эд Рейнхардт: жизнь и творчество художника | Художественная галерея [Онлайн]. Доступно по: <http://allpainters.ru/rejnhardt-jed.html> [Доступ: 6 квітня 2017]
3. Абстракціонізм як напрям мистецтва [Онлайн]. Доступно по: <http://estetica.etica.in.ua/abstraktsionizm-yak-napryam-mistetstva/> [Доступ: 6 квітня 2017]

Даніленко Н. О.

3 курс, ФІОТ, НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»

Науковий керівник:

Покулита І. К., к. філос. н., доц., НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»

ДИТЯЧІ ІТ-ФЕСТИВАЛІ – СОЦІАЛЬНИЙ ПРОЕКТ ЧИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ, ЯК МАЙБУТНЬОГО МИТЦЯ?

Пересічна людина, почувши слово «фестиваль», насамперед уявляє свято, що об'єднує його учасників хвилиною досягнень та емоцій. Варто замислитись над метою таких заходів. Над підґрунтям, на якому базується фестиваль.

Уперше поняття фестивалю з'являється у 18 столітті. У Великій Британії було організовано музичний фестиваль. Відтоді це дійство набуло широкої популярності, і вже у 20 столітті відбулися перші міжнародні фестивалі. З другої половини 20 століття фестивалі проводяться і на території нашої країни. Українська журналістка Ася Баздирева у своєму «Дослідженні навзаєм» назвала це культурно-мистецьке явище діалогом, «містом людей у місті», зазначивши, що для когось із них відвідування такої події може стати відправною точкою для власного розвитку.

Сьогодні фестивалі – це не лише мистецькі заходи. Це набагато більше поняття, адже з кожним новим заходом ілюзорні «рамки святкування» ширшають. Актуальність таких заходів зростає. З розвитком інформаційних технологій виникають і фестивалі, пов'язані з технологіями, інноваціями в інженерно-технічній сфері тощо. Популярність ІТ-фестивалів зумовлена рівнем затребуваності нових технологій у нашому житті, а також певною залежністю від них [2, 3]. Окреме місце серед ІТ-фестивалів займають дитячі фестивалі.

Дитячі ІТ-фестивалі – це єдиний тип фестивалів, що не мають права на помилку. Це стосується не лише чітко сформульованих цілей, ідеально розроблених програм проведення заходів та їх організації. Адже психіка дитини нестійка, і під впливом таких масових заходів як фестиваль, частково формуються погляди дитини, відбувається її моральне виховання [4].

11-12 березня 2017 року в Києві відбувся Фестиваль “ROBOfirst”. 120 дитячих команд з різних міст України взяло участь у цьому заході. Кожна команда розробляла і представляла власний проект, пов'язаний із захистом тварин. Для вирішення проблем, які діти розглядали, було використано інноваційні технології та улюблену іграшку lego-конструктор. Членами команд *FIRST LEGO League* були діти віком від 9 до 16 років. Вони, крім презентації проекту, розробляли з lego-конструктора ще й робота, який був запрограмований спеціальною Lego-мовою, адаптованою для дітей. Робот виконував певні команди, пересуваючись по полю для «Гри роботів». Діти демонстрували свої високі технічні знання, вміння злагоджено працювати в команді [5], неабиякі навички у програмуванні мікроконтролерів (основної складової робота), роботу за комп'ютером та ін. Майже в кожній команді була одна чи більше дитина-інвалід, але це не було помітно. Такі діти зовсім не вирізнялись на тлі своїх однолітків, ба, навіть більше – вони часто були капітанами команд і найкраще розуміли тренерів, що допомагали їм на фестивалі. Зрозуміло, що такі фестивалі можна розглядати як масштабний соціальний проект, що має на меті адаптацію діток-інвалідів у соціумі, розвиток дітей у цілому. Але чи це все? На перший погляд, так. Пізнаючи важелі фестивалю зсередини, можна побачити набагато більше. Кожна дитина – тут все ж таки індивідуальність, неймовірний маленький геній, що за обмежений час роботи з однолітками та тренером, зміг знайти інноваційне рішення питання співпраці людини з «братами нашими меншими». Поняття «інвалідності», якоїсь обмеженості жодного разу не прозвучало на фестивалі, адже він був покликаний не лише підтримати дітей, а, перш за все, виявити в них творчі здібності, виховати найкращі людські якості, проявити любов до

природи та робототехніки. Причому фестиваль став для дітей незабутнім днем: святом, новими знайомствами, дружбою, веселощами, розвагами та обміном дорогоцінним досвідом.

Неможливо собі уявити сучасний світ без технологій. Так, діти майже від самого народження тримають в руках гаджети, що значно полегшують життя людини, втамовують її інформаційну спрагу. Дитячі IT-фестивалі покликані створити діалог між світом техніки та дитиною на інтуїтивному та фізичному рівні. Правда, зазвичай такі заходи соціально орієнтовані на адаптацію діток з фізичними вадами, розумовими відхиленнями тощо у соціумі. Але здебільшого переважає ще один вагомий аспект: фестивалі плекають майбутнє нашої країни, нових Ейнштейнів та Стівів Джобсів.

Список використаних джерел:

1. Баздирєва А. Дослідження навзаєм: фестиваль [Електронний ресурс] / Баздирєва А., 2014 – Режим доступу: <http://artukraine.com.ua/a/doslidzhennya-navzayem-festival/#.WNrQAjuLS00>
2. Larry D. Rosen The Wiley Handbook of Psychology, Technology and Society Dr. Rosen/ Larry D. Rosen, Nancy A. Cheever, and L. Mark Carrier, Wiley Blackwell & Sons, Ltd: 2015 – 543p.
3. Piaseczny J. Czy internet nas oglupia? [Zasób elektroniczny]. – 2012. - Przegląd. – Strona elektroniczna: <http://ciekawe.onet.pl/spoleczenstwo/czy-internet-nas-oglugia,1,5267812,artykul.html>
4. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти / Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. – К.: «Освіта України». – 2006. -390с.
5. Семчук С. Морально-духовне становлення особистості в контексті впливу комп'ютерних технологій /С. Семчук // Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичина. Серія: Педагогіка №1(12)'2014 – 2014. – Бібліогр.: 8 назв.

Дворник О.С.

2 курс, ФЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І.К., к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

РОЛЬ ІНТЕРНЕТУ У КОНСТРУЮВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: НЕБЕЗПЕКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Суспільство ХХІ століття є суспільством мас-медіа, тобто сучасна медіа культура та інформаційно-комунікативні технології значно впливають на свідомість людини. Завдяки всеохоплюючому проникненню мас-медіа в життя суспільства, світогляд сучасної людини формується і значною мірою визначається засобами масової комунікації. Найбільш впливовою інформаційно-комунікативною технологією у ХХІ столітті став Інтернет.

Сьогодні Інтернет панує не лише в інформаційно-комунікативному, а й в соціальному просторі життєдіяльності суспільства. Професійна діяльність та життя сучасних людей все більше тяжіє якщо не до здійснення, то принаймні відображення у віртуальному світі, аніж у реальному. Створений завдяки засобам Інтернету, віртуальний світ став для великої кількості людей «реальнішим за саму реальність» [1]. Діти та підлітки, які є найбільш психологічно незахищеними та вразливими, значно більше схильні до Інтернет-впливу. Саме тому, зробити їх справжніми «заручниками» всесвітньої павутини не складає

особливих труднощів, віртуальна реальність робить їх, так би мовити, «мешканцями» казкових віртуальних світів. Не випадково сучасних підлітків називають медіа- або Google-поколінням. Проте, з іншого боку, Інтернет та віртуальні реальності допомагають робити світ тісніше, знищувати географічні, національні та соціальні бар'єри. Отже, Інтернет не можна розглядати лише в якості певного інформаційного простору. Він являє собою абсолютно інший вимір соціального життя людей. Це таке середовище, що має власну культуру, норми, ресурси і правила взаємодії та постає серйозною альтернативою традиційним соціальним середовищам.

Сучасна людина має вільний доступ до величезних масивів інформації, що дозволяє їй актуалізувати себе, робити власний вибір, а також вибудовувати персональну комунікативну поведінку по відношенню до навколишнього світу. Комп'ютерні технології значним чином змінюють зміст усіх соціальних сфер (починаючи від економіки до мистецтва, моралі та політики), руйнують традиційно-усталені цінності та створюють певну нестачу смислів у безкінечних подвоєннях реальностей, де людині вже складно знайти власний образ. Інтернет має такі ознаки соціального середовища, які задовольняють більшість потреб та інтересів користувачів, в тому числі й потребу в соціальній активності. І саме тому всесвітня павутина становить серйозну (і дуже часто більш прийнятну) альтернативну заміну звичайному соціальному середовищу. Отже, природньо припустити, що значення Інтернету з роками буде лише зростати. Однозначно оцінити подібну ситуацію виявляється неможливим завданням, але сказати можна лише те, що це буде такий медіа-простір, який визначатиме, скеровуватиме думки людей і, водночас, цілковито залежати від них, таким чином створюючи спільноти абсолютно нового типу за своєю специфікою, перевагами та проблемами.

Тобто, зараз усі ми є свідками й учасниками не лише принципово нового виміру історії людства, але й можливо нової сходинки в еволюції. Те, що ще вчора здавалося нам фантастичним і нереальним, сьогодні стає можливим та реальним на очах.

Список використаних джерел:

1. Конструювання соціальної реальності підлітків під впливом ЗМІ: [Електронний ресурс]. URL: <http://naub.oa.edu.ua/2014/konstruyuvannya-sotsialnoji-realnosti-pidlitkiv-pid-vplyvom-zmi/>
2. Вакуленко О.В. Засобимасової інформації як особливий чинник впливу на формування способу життя особистості // Соціальний працівник – 2005. – вересень. – С. 14-18.

Євдошенко К.О.

4 курс, ФСП, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю., доц., к. ф. н., ФСП, КПІ ім. Ігоря Сікорського

ТВОРЧІСТЬ ХАРУКІ МУРАКАМІ В ДІАЛОЗІ «СХІД-ЗАХІД»»

Він надихається західною кулінарією та музикою, колекціонує джазові пластинки, які слухає по 10 годин на добу; він виріс у родині буддистського священика серед східних традицій та цінностей, проте розуміє ідеали та принципи європейського та американського життя – Харукі Муракамі, японський письменник, якого на батьківщині вважають «західним». І це не дивно, адже автор присвятив свою творчість діалогу культур, у якому

гармонічно поєднується західний простір із чужими йому уявленнями та логікою «Країни вранішнього сонця».

Харукі Муракамі позбавив свою творчість «сухого» сприйняття світу, надаючи можливість західній людині подивитися на японців очима «громадянина Сходу». Письменник не розмежує культури на Схід та Захід, а навпаки, створює простір культурного діалогу, платформу, на якій можливий синтез культурних традицій та взаємовпливів різних картин світу.

Японська культура насичує його твори містикою подій, загадковістю героїв, деталізацією описів найбільш непомітних, але важливих елементів буденного життя, релігійними мотивами неподільності людини та природи, віруваннями у єдність життя та смерті, відчуженості від матеріального та чуттєве світосприймання.

Твори Муракамі закликають читача замислитися про те, як функціонує сучасне суспільство, яке місце займає в ньому особистість, яка роль відведена людині в цьому світі. Письменник розкриває бачення цих проблем та доносить читачам свої ідеї у східному стилі:

«Навколишній світ занадто часто підтверджує дивне правило: ніж давати об'єктивну оцінку речам, краще сприймати їх як тобі зручно – тоді наблизитися до істинного розуміння цих речей» [1, 201]. Однією із важливих проблем, що втілені в творах Муракамі, є проблема самопізнання, пошуку власної ідентичності: «Тіло - це лише одна із гіпотез що таке «Я»» [1, 355].

В творчості японського письменника можна знайти посилання на культурні пам'ятки європейської цивілізації та на античні міфологічні сюжети. Так в його двотомнику «Кафка на пляжі», який за версією New York Times став одним із десяти найкращих романів 2005 року, Муракамі переніс історію про Едіпа в сучасну Японію. Зазначимо, що в умовах глобалізації діалог культур - це єдина можливість наблизити суспільство до усвідомлення того, що Схід і Захід є частиною єдиного культурного простору людства. У цьому контексті симптоматичним є те, що Харукі Муракамі був і залишається одним із найбільш талановитих перекладачів літератури з японської мови на англійську, та з англійської мови на японську. Його переклад роману Дж. Селінджера «Ловець у житті» вважається найкращим. А прообраз американського школяра Холдена з'являється в «Норвезькому лісі».

Автор вважає, що людина протягом усього свого життя накопичує досвід, тому, надихаючись прикладом Достоевського, який написав «Брати Карамазови» в похилому віці, працює над «глобальним» романом, в якому він хоче відтворити ідею, що взаємодія різних культур, традицій та світоглядів є основою існування суспільства [2]. В інтерв'ю для інформаційного агентства «Кіодо» японський письменник так охарактеризував майбутній глобальний роман: «Роман, який я тримаю у своїй голові, поєднує погляди різних людей, різні історії, що створює загальну суспільну історію»[3].

Таким чином, розгляд творчості Харукі Муракамі у контексті діалогу культур «Схід-Захід» є перспективним для подальшого наукового опрацювання.

Список використаних джерел:

1. Країна чудес без гальм та кінець світу, Ексмо, 2010. – 544 с.
2. Країна чудес Муракамі: зустріч Сходу та Заходу [Електронний ресурс] // Моноклер. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://monocler.ru/strana-chudes-haruki-murakami/>.
3. Харукі Муракамі пише новий роман [Електронний ресурс] // Вісті: культура. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <http://izvestia.ru/news/422409>.

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ НА ПРИКЛАДІ РЕАЛІТІ-ШОУ

Роль засобів масової інформації в житті сучасного суспільства важко переоцінити. Вони настільки міцно закріпились у нашому повсякденні, що вже важко уявити своє існування без них. Те, що ЗМІ мають величезний вплив на особистість і формують громадську думку - незаперечний факт. Щодня нас оточують величезні об'єми інформації, що надходять з мас медіа: газет, радіо, Інтернету та телебачення. Ми формуємо на основі цієї інформації смаки та погляди, а деякі люди навіть поступово починають сприймати її як власні думки. Особливо сильно ЗМІ впливають на формування особистості саме молодого покоління.[1]

Реальне життя підмінюється нескінченними реаліті-шоу: ми змушені дивитися на самих себе на екрані телевізора замість того, щоб жити у реальності. Це приклад найвищого ступеня симуляції життя. При цьому людині нав'язуються однотипні, примітивні, а значить такі, якими легко маніпулювати, стереотипи поведінки.

Наприклад, відоме російське телешоу «Дом-2» на перший погляд пропагує кохання, але насправді це почуття представлено у деформованому вигляді, воно не звеличує людину, а втягує її у низку сварок та скандалів. Аналіз соціологічних і психологічних досліджень даної телепередачі підтверджує, що її тривалий перегляд шкодить розвитку творчих можливостей молоді, виховує пасивний підхід до життя, що в свою чергу створює відповідну основу для розвитку адитивної поведінки. Відбувається деформація сприйняття понять «шлюб», «сім'я», «любов», «щастя», «діти». Реаліті-шоу формує в масовій свідомості негативні соціальні установки. Шоу напрямлене на пропаганду жорстокості, розбещеності, кримінального способу життя, куріння і вживання алкоголю, спонукає до аморального способу життя.[2]

Схожа ситуація трапляється подекуди і з українськими телешоу. Наприклад, у сюжетах проекту «Чотири весілля», у якому чотири наречені оцінюють весілля один одної і змагаються за приз - весільну подорож, нерідко можна побачити як деякі з героїнь навмисно занижують бали іншим дівчатам і таким чином, набираючи найбільшу кількість очок з-поміж учасниць, виграють головний приз. Так показується, що людина, яка поводи́ла себе нечесно, не тільки лишається непокараною, а ще й отримує винагороду. Ток-шоу, що можуть зашкодити психіці дітей транслював і один з відомих українських телеканалів. «Штраф ... застосований до СТБ за трансляцію передач, які можуть завдати моральної шкоди дітям... Моніторингами Національної ради встановлено, що окремі епізоди передач «МастерШеф», «Хата на тата», «Битва екстрасенсів», «Один за всіх» містили сцени жорстокості, насильства, непристойні слова і жести тощо і транслювалися в час, доступний для дітей». [3].

Таким чином, ЗМІ, зокрема ток-шоу та реаліті-шоу, формують у молоді хибні цінності та закладають фальшиві критерії життя. Ця проблема потребує негайного вирішення, адже під загрозою майбутнє покоління.

Список використаних джерел:

1. Бохонов Г. Ю. Влияние средств массовой информации на формирование молодежи// Научное сообщество студентов XXI столетия. Молодежный научно-технический вестник # 02, февраль 2013 УДК: 3701:316.77. [Електронне джерело]. Режим доступу:

<http://www.km.ru/referats/335726-vliyanie-sredstv-massovoi-informatsii-na-formirovanie-molodezhi>

2. Степкина И.В., Кузеванова М.А. Влияние массовой культуры на общественное сознание // Научное сообщество студентов XXI столетия.[Электронне джерело]. Режим доступу: [http://sibac.info/archive/guman/4\(31\).pdf](http://sibac.info/archive/guman/4(31).pdf) (дата звернення: 12.04.2017)

3. Нацрада оштрафувала СТБ через шоу, які шкодять дитячій психіці. [Електронне джерело]. Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/1815357-natsrada-oshtrafuvala-stb-cherez-shou-yaki-shkodyat-dityachiy-psihitsi.html>

Льїна М. Д., Сухоруков М. К.

ФІОТ, 2 курс, «КПІ імені Ігоря Сікорського»

Науковий керівник:

Покулита І. К., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЛИЧНОСТЬ ТВОРЦА В ТРАНСФОРМАЦИИ СОВРЕМЕННОЙ КУЛЬТУРЫ. ДЖИМ ДЖАРМУШ ГЕНИЙ НЕСТАНДАРТНОГО КИНО

Кино, как и любой вид искусства играет важнейшую роль в трансформации культуры. Джим Джармуш является основателем культуры американского независимого кино современности. Трепетное отношение к мельчайшим деталям, глубокий смысл и прекрасные актёры - всё это чудесным образом сливается в симфонию в стиле джаз с запахом сигарет и привкусом кофе с ближайшей заправки. В перечисленных ниже тезисах мы хотим глубже раскрыть творчество Джима Джармуша как режиссёра и его вклад в киноиндустрию.

Культура или контркультура. 80тые - время типичного американского кино: экшн, нереальные спецэффекты, быстрый и яркий сюжет. Хорошим примером может служить выход Назад в будущее и I эпизода Звездных Войн. Именно в это время вышла дебютная картина Джима "Вечный отпуск". Так как Джармуш полностью владеет всеми негативами (кинонегатив - фильм на пленочном носителе), все фильмы, начиная от "Вечного отпуска" 1980-го года и до "Патерсона" - дело рук его самого "от" и "до". Все его творчество, вся жизнь - протест. Протест во всем от стиля и сценария до каждой мелочи. От музыки которую он использует, до черно-белой пленки для картины с Джонни Деппом "Мертвец", на поиски и покупку которой было потрачено огромное количество времени и денег. Музыка в фильмах Джармуша играет одну из ключевых ролей - от мрачного атмосферного джаза до колоритных музыкальных зарисовок прямиком из Италии - она идеально вписывается в каждый момент, то возвышая его, то подчеркивая всю его глубину. Перерождение Fin de siècle. Главной деталью всех его трудов является сам персонаж. "Идея в том, чтобы уловить что-то настоящее между людьми. Понять, что значит - быть человеческим и взаимодействовать друг с другом. Эмоции зачастую неясны, непрозрачны. И тема резонирует все больше и больше", - говорит Джармуш. Никому не нужный, непонятый, одинокий и замкнутый - вот он типичный персонаж Джима, впрочем, такой же как и он сам. В его картинах мы видим отказ от общественной жизни и общепринятых моральных норм, разнообразные проявления «упадка». И если считать, что все циклично, можно наблюдать яркое перерождение Fin de siècle в 80тых.

Возьмём, к примеру, Хельмута - одного из персонажей фильма "Ночь на Земле" - одинокий таксист из Восточной Германии, в бывшем цирковой клоун. В фильме он человек широкой души, который сталкивается с суровыми реалиями Нью-Йоркской жизни в лице своего очередного пассажира - Йо-йо. Несмотря на хамство и давление со стороны

попутчика (Хельмут ужасно водит и совершенно не разбирается в городе), таксист продолжает быть добродушным по отношению к клиенту. По приезду, они прощаются и каждый идёт своей дорогой. Хельмут здесь - одинокий путник, который ищет пристанища в огромных каменных джунглях, оставаясь человеком несмотря на суровые реалии Нью-Йорка.

Или, скажем, герой Джонни Деппа из фильма “Мертвец”. Пережив смерть родителей, Уильям Блейк оказывается обманутым работодателем и в придачу, за его голову назначена награда за неумышленное убийство нападающего на него злодея. Раненый и сломленный он ищет пристанища в лесу, где ему помогает ангел-хранитель в лице индейца по прозвищу Никто. Зритель может наблюдать за преобразованием Уильяма - в условиях практически полной безнадёжности, он не сдаётся и находит в себе силы продолжать путь спасаясь от преследователей. Картина представляет собой некую цепь перерождений героя, перехода его из одного состояния в другое, постепенного превращения из живого (но при этом очень слабого, неживого) в мертвого.

“Идея в том, чтобы уловить что-то настоящее между людьми..” Но несмотря на всю фрикковость и странность как творчества, так и жизни Джима его целью найти что-то человеческое, так как, к примеру, в “Выживут только любовники” пара вампиров, не таких как все, асоциальных, непонятых, ворчащих и осуждающих настоящие время питаются донорской кровью, что противоречит всем клише об этих “монстрах” беспощадно убивающих людей. Для более ясной яркой демонстрации “настоящего между людьми” фильмы построены на диалогах, главных персонажей почти всегда двое, для более простого и понятного рассмотрения человеческих взаимоотношений.

Таким образом Джармуш сформировал отдельную культуру независимого кино с соответствующими персонажами и сюжетами.

Існюк О. Ю.

2 курс, ФЛ, НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»

Науковий керівник:

Покуліта І.К., доц., ФСП НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»

КРАСА І МОДА ЯК ОКРЕМІ АСПЕКТИ СПРИЙНЯТТЯ ПРЕКРАСНОГО КРИЗЬ ПРИЗМУ АНТИЧНИХ КАНОНІВ

Краса і мода – поняття, що викликають у людини широкий спектр асоціацій з гармонією, чистотою та досконалістю. Саме ці дві ідеї є одним з найбільш вагомих факторів сприйняття особою світу та буття в цілому. З кожним роком ідеали краси та моди змінюються і саме тому багатьом здається, що явище розуміння прекрасного є характеристикою виключно сучасності. Однак ідеї досконалості та краси зародилися ще в добу Античності разом з первісними поняттями естетики як чуттєвого пізнання світу.

Ще в VI ст. до н. е. мистецтво стало особливим видом духовно-практичного освоєння дійсності за законами краси. В цю епоху і формується ідея естетичності, яку вперше ввів у наукову термінологію О. Баумгартен для позначення споглядального або творчого відношення людини до дійсності [2].

Антична естетика стала початком і основою створення сучасної європейської естетики та охоплює період майже у тисячу років. За такий тривалий проміжок часу античні канони окремих періодів стали поштовхом для сьгоднішніх розумінь краси як мети чуттєвого сприйняття.

Яким же чином видозмінювалося бачення прекрасного з плином часу? В докласичний період краса знайшла своє відображення у міфології, оскільки взяла свій початок з епічного мистецтва, а саме з поем Гомера «Одіссея» та «Іліада». Прекрасне за Гомером було особливим культом божества і головними творцями були боги, а саме прекрасне поставало у вигляді витонченої, прозорої, світлої матерії [1].

У період ранньої класики (V ст. до н. е) прекрасне постає чимось матеріальним, чимось зовнішнім. Згідно з поглядами Піфагора все у світі встановлюється відносинами чисел. Результатом використання піфагорівських чисел на шляху до творіння буття виходив так званий музично-числовий космос «гармонії сфер». [3].

Період середньої класики є часом становлення антропологічної естетики. Це той час, коли на зміну чуттєво-наочному баченню про космічний прості настає інтерес до пізнання космосу особою. Сократ вважав, що прекрасним є те, що є свідомим, що має буття. Але той факт, що прекрасне може бути дійсністю свідомості, він анітрохи не заперечує, оскільки вона тоді була і чинником матеріального світу. Ідеалом Сократа є мудрець, який силою власного розуму переборює всі страждання і навіть страх перед смертю [1].

Виходячи з опрацьованих даних, можемо сформулювати наступний висновок: явище краси сягає своїм корінням в далеку Античність, чії канони послугували сучасному розумінню краси як естетичного явища, що викликає сплеск емоційних переживань у індивіда. У різні періоди розуміння людиною прекрасного змінювалося, але все ж звелось до єдиного висновку: краса і сьогодні є завершеним образом, естетичною чеснотою, а прекрасне граничною формою цієї чесноти – досконалістю.

Список використаних джерел:

1. Антична естетична думка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://estetica.etica.in.ua/antichna-estetichna-dumka/>.
2. Загорівська Г.М. та ін. Естетика: підручник для Вузів. – К., 2000.
3. Плотин. Эннеада 1, кн. 6, гл. IX.-Античные мыслители об искусстве. Под ред. В. Ф. Асмуса. М., 1938

Карпець В. І.

2 курс, ФЛ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Науковий Керівник:

Покулита І. К., к. філос. н., доц., ФСП «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

«ГРА В БІСЕР»: ВІЧНІСТЬ КАСТАЛІЙСЬКОГО БУТТЯ

У 1943 році перед світом постав перший постмодерністський роман Германа Гессе «Гра в бісер», і вже у 1946 письменник отримав Нобелівську премію. [1, с. 25] Що ж це? Утопія чи антиутопія? Попередження? Сюрреалістичний роман з бездоганно продуманим світом чи замасковане філософське есе, чия актуальність лише набирає оберту з кожним роком існування людства?

Роман складається з трьох частин: у першій надається загальний опис епохи, історії Касталії та гри в бісер, друга є життєписом Магістра Гри Йозефа Кнехта, а в останній приводяться власні твори Йозефа Кнехта.

Так як дія роману відбувається у майбутньому, автор починає описувати історичний період, який дістав назву «фейлетонна доба», наскрізь буржуазну епоху, що проголошувала звільнення думки й віри від впливу будь-яких авторитетів. Людська культура постійно зазнає злетів та падінь, це природний процес, який, на жаль, неможливо зупинити. Фейлетонна доба зображується останньою фазою людської культури: «Духовне життя доби фейлетону можна порівняти з виродженою рослиною, що змарнувала всі свої соки на гіпертрофований ріст, а

наступні спроби виправити становище – зі спробою зрізати ту рослину при самому корені». [2, с.17] Люди науки, мистецтва, інтелігенція – усі зраджують справжньому поклику і бажанню творити, натомість створюються лише продукти задля грошей і розваг... Не важко впізнати у цій епосі критику суспільства ХХ століття та її глибоку кризу духовності. Достатньо увімкнути телевізор або взяти до рук газети, щоб переконатися – ці сторінки Гессе актуальні і зараз, критика фельетонізму є критикою «масовою культури» буржуазного світу. [1, с. 26]

Автора хвилює питання: чи можливо зберегти особистість та духовне начало під час виродження культури? У відповідь він створює провінцію Касталію, притулок духовної еліти, світ чистого мистецтва, що самоізолювалась від світу, не складно побачити у Касталії реалізацію «республіки вчених» чи соціального ідеалізму Платона. Роман створювався у роки німецького фашизму, Гессе хотів дати відсіч спотвореному, хворому періоду і піднести духовність, хоча б у такій формі. В той же час, автор показав необхідність інтелігенції відмовитися від цієї ізоляції, задля служіння «реальному світові», інакше духовній еліті не уникнути знищенню.

Головним і самим улюбленим заняттям касталійців є таємнича «Гра в бісер». Гра в бісер – один з самих багатозначних символів, синтез філософії, мистецтва і наук. Трактувати її можна як втілення наукових теорій в сферах етики та естетики, чистого мистецтва. Так, касталійці прагнуть зберегти культурну спадщину, але при цьому не створюють нічого нового. Тут і постає питання, на якому тримається увесь сюжет роману: чи не оманом є цей стерильний світ духовної еліти поза часом та світовою історією? Це питання і залишається відкритим, адже ані ідея споглядального життя, ані творчої активності не є абсолютною істиною.

Гра в бісер нагадує лілу – індійську гру богів, правила якої не були підвладні розумінню мирян. [3] Тому тут можливе онтологічне прочитання гри в бісер, де ця гра, незрозумілим для смертних чином, встановлює каузальні зв'язки між атомарними фактами і творить реальність. Таким чином, реальність - це продукт гри і випадковості, а не строго детермінована система.

Список використаних джерел:

1. Бабенко К. П. Технологии интегрированного анализа романа Г. Гессе «Игра в бисер» // Зарубежная литература. - 2003. - № 8
2. Гессе Г. Гра в бісер: роман / Герман Гессе;– Харків: Фоліо, 2014. – 543 с. – (Б-ка нобелівських лауреатів)
3. Хариш Джохари. Лила. Игра самопознания. — Киев: София, 1999. — Р. 136. ЛФ-5, ФЛ

Кравченко М.

«КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Науковий Керівник:

Покулита І. К., к. філос. н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОД ІМЕНІ – ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ОНОМАСТИКИ

Власні імена давно привертали увагу вчених. Їх виникненню, історії, різним перетворенням, поширенню та призначенням присвячено багато наукових праць істориків, літературознавців, психологів, етнографів, мовознавців та філософів (М.Х. Атаманов, О. Бушс, В.М. Воробйов, О.М. Складенко, В. Личковах та інші). Таке спрямування сучасних вчень обумовлює актуальність нашого дослідження.

Метою нашої розвідки є визначення впливу інформаційного коду імені на соціально-сформований контекст сприйняття особистості.

Власні імена – це одиниці мови і мовлення, службовці для підкреслено конкретного називання окремих предметів дійсності і внаслідок такої спеціалізації ці одиниці виробили деякі особливості у значенні, граматичному оформленні і функціонуванні. Призначення власного імені – назвати певний предмет, співвідносячи його з класом однотипних або споріднених предметів. За словником літературознавчих термінів [3], онім визначається як індивідуальне найменування окремих одиничних об'єктів, основною семантичною функцією якого є ідентифікація та індивідуалізація. За цим самим словником [3] до власних імен відносять імена особисті, по батькові, прізвища, прізвиська людей, клички тварин, назви міст, річок, морів, небесних тіл тощо. У мовознавстві виділяється особливий розділ - ономастика (грец. *onomastike* – "мистецтво давати імена"), що займається вивченням власних імен, їх функціональною специфікою, виникненням, розвитком. В нашій роботі ми приділяємо увагу лише особистим іменам, а саме жіночому імені Марія та чоловічому – Іван.

Ім'я протягом усього життя залишається з нами. І здавалося б, що це просто приємне нам поєднання звуків, але насправді в ньому закладена глибинна інформація. Колись предки стали помічати деякі закономірності в характері або долі людей з однаковими іменами. Вони задумалися про значення різних імен. Жіноче ім'я Марія давньоєврейського походження. Походить від імені Міріам. Його сенс доволі неоднозначний. Згідно з однією з версій, Марія походить від давньоєврейського слова *מרים* *mar, mar*[2], що означає «гірка». За іншою версією походження імені Марія пов'язане зі словом, яке перекладається як «відкинута». Православна традиція перекладає це ім'я як «пані». Марією звали Богородицю, матір Ісуса Христа. Також у Святому письмі згадуються інші Марії, зокрема Марія Магдалина та Марія Клеопова. Це визначило популярність імені серед християн. В слов'янські мови єврейське ім'я Міріам перейшло від грецького *Μαρια*. Що стосується видатних особистостей на ім'я Марія, то їх було багато (Марія Стюарт — шотландська королева, Марія I Тюдор — англійська королева, Марія Медічі — королева Франції, Марія Терезія — ерцгерцогиня Австрії, Марія Складовська-Кюрі — фізик і хімік, яка вперше застосувала радіоактивне випромінювання у медичних цілях). Такі відомі жінки доводять той факт, який нам надає Б.Ю. Хігір [1] у своїй енциклопедії імен, що інформаційний код імені Марія супроводжує життєві історії цих відомих жінок і формує у соціумі певне смислове поле: вони можуть за себе постояти, адже мають твердий характер, вони володіють такими якостями як дбайливість, готовність допомогти, працьовитість, педантичність і в чомусь сором'язливість. Такі люди завжди прагнуть до самостійності. Цікавим є той факт, що ім'я Марія звучить майже однаково у всіх мовах.

Чоловіче ім'я Іван також давньоєврейського походження. Ім'я *יְהוָה* у буквальному перекладі означає «Ягве (Боже) милостивий», «Ягве (Бог) помилував» [2]. Іоаном звали Хрестителя, попередника Ісуса. Відомими постатями з цим ім'ям є Іван Підкова, Іван Мазепа, Іван Сірко, Іван Котляревський, Іван Франко та інші. Проаналізувавши життя і діяльність цих видатних особистостей, можна зробити висновок, що зазначена характеристика імені Іван Б. Ю. Хігіром [1] також корелює із їхніми якостями. Хлопці на ім'я Іван серйозні та відповідальні, мають розвинене почуття справедливості та ніколи не залишають в біді. Володарі цього імені розважливі та ніколи не діють навмання, а навпаки прораховують кожний свій крок. Іван було найпоширенішим іменем на Русі, адже за повір'ям це ім'я приносило казкове багатство та надлишок життєвих сил. З іншого боку, у казках діє ще і Іван - дурник, над яким зазвичай потішаються старші брати. Звідси випливає, що сучасний Іван зростає, постійно порівнюючи себе з казковими тезками і у них, як у казкових героїв, зазвичай перемагає світлий початок. Англійською мовою Івана називають Джон, французькою – Жан, західнослов'янськими – Ян.

Що стосується обох імен, існує навіть рослина з назвою Іван – да – Марія. Символіка цієї двокольорової квітки полягає в тому, що в ній нібито поєднуються дві стихії – вогонь та вода, тобто земне та небесне. Люди вірили, що ця рослина може поєднати їх з богами. До того, вважається, що ця трава дозволяє організму досягти гармонії. Дозволяючи компаративістське порівняння: Іван – це ніби Інь, а Марія – Янь. Саме тому ця квітка допомагає людині досягти щастя у житті і притягає до неї те, що їй необхідно і дає людині сил протистояти злу. Існує навіть легенда, що в сонячний день пішли в ліс Іван та Марія. Але раптом почалася гроза і засяяли блискавки. Іван злякався за життя красуні Марії і захистив її від блискавок. Все обійшлося і молоді повернулися додому цілими й неушкодженими. А на тому місці, де хоробрий хлопець врятував дівчину, виросла трава з чудовим фіолетовим листям, яке, як і хоробрий хлопчина, захищає від лихого години жовті квіточки. С тих пір ця рослина отримала назву Іван – да – Марія. Тому у слов'янських родинах часто називають так дітей, аби вони трималися все життя разом, а брат став надійною опорою для сестри.

Наші предки часто вибирали для своїх дітей імена, що мали служити людині своєрідним оберегом чи талісманом на все життя. Ім'я несе в собі інформацію про людину. Знаючи лише власне ім'я, можна було уявити собі походження людини, її національність і навіть риси характеру. Марія звучить досить м'яко і ласкаво, викликає приємні почуття у оточуючих і асоціацію не лише казкову, але й сакральну. Тому часто люди можуть довіритися Марії та попросити у неї допомоги, знаючи, що вона ніколи не відмовить. Що стосується імені Іван, то люди найчастіше асоціюють це ім'я з чарівним перевтіленням. Отже, дивлячись на це, його казковий тезка завжди приречений на щастя й багатство. Кажуть, що від імені залежить доля людини. Це переконання, на нашу думку є правомірним, оскільки соціальна історія – інформаційний код імені є набагато більшими, сформувався неспівмірно раніше, ніж складається життя конкретної людини. Таким чином нас супроводжує смисловий шлейф того, як назвали нас батьки, це додає і сил, і відповідальності перед суспільством.

Список використаних джерел:

1. Хігір Б.Ю. Енциклопедія шимени. – М.: Яуза, Экспо, 2004.
2. Іван [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/>.
3. Шевченко І. Особливості перекладу українською мовою власних назв американської аудіовізуальної продукції (на прикладі серіалу «елементарно») [Електронний ресурс] / Ірина Шевченко – Режим доступу до ресурсу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1656>

Куровська Г.В.

4 курс ФСП КПІ ім. І.І.Сікорського

Науковий керівник:

Балакірова С.Ю. кфн. доц. ФСП КПІ ім. І.І.Сікорського

ФОТОГРАФІЯ – МИСТЕЦТВО ЧИ «РЕПРОДУКЦІЯ» РЕАЛЬНОСТІ?

Процеси трансформації сучасної художньої культури, пов'язані із взаємодією різних напрямів, видів, стилів і жанрів сучасного мистецтва. У цьому контексті фотографія як особлива візуальна стратегія корелює з видами пластичного мистецтва. Зазначимо, що фотографія як спосіб фіксації зображення виникла у першій половині 19 ст. через технічні винаходи фотографічного зображення, що пов'язано з іменами П.Ньєпса та Л. Дагера. Можливість фіксувати реалістичне зображення викликала значний інтерес у спільноти митців і, зокрема, у живописців, графіків, скульпторів [2]. Представниками живопису нова

технологія була сприйнята вороже, як спроба замінити індивідуальну майстерність художника «масовим виробництвом дешевих картинок» [1]. Розглядаючи естетичні можливості цієї нової технології, французький художник П. Деларош констатував, що виникнення фотографії – це виклик реалістичному напрямку живопису. Місце фотографії як самостійного виду мистецтва, стало дискусійним питанням для провідних митців: так, О. Роден, А. Васнецов, ставились до художньої цінності нового напрямку критично, тоді як, Е. Дега, навпаки, ставився до фотографії прихильно і, навіть, сам займався фотозйомкою. Проте, більшість живописців відносилися до фотографії як до допоміжного технічного засобу для митця, розглядаючи її як своєрідну «записну книжку».

Досліджуючи фотографію і розвиток живопису, Р. Арнхейм визначає, що в останній третині 19 ст. фотографія знаходилася під певним впливом естетичних стратегій авангардного живопису. Прикладами слугують створення ефекту фотогравюри, прийоми пом'якшення оптичного зображення в імпресіоністичній манері. Крім того, дослідник стверджує, що під впливом імпресіонізму, абстрактного мистецтва фотографія еволюціонує, проходячи шлях від зображень статичних сюжетів до намагання втілити процеси руху. Саме спроби втілити рух, «момент» є близькими до стилістичних особливостей імпресіоністського живопису. Можна стверджувати, що розвиток фотографії як виду художньої творчості є не лише результатом технічного удосконалення фотоінструментів та процесу отримання фотографічного зображення, але і розвитком візуального мистецтва, що пов'язаний з художньо-естетичними стратегіями модернізму і постмодернізму. Так, у фотографії з'являються представники абстракціонізму (Е. Л. Коберн, Л. Мохой-Надь, О. Родченко), сюрреалізму (Ф. Халсман, Й. Судек, Б. Брандт) та інших напрямів авангардного мистецтва. О. Г. Рейландер у 19 ст. став піонером фотоколажу та художньої фотографії як напрямку, що не лише «організує» реальність в кадрі, а й маніпулює нею, повністю «підкорює» цілком «реальні» об'єкти волі митця. Сюрреалістична фотографія створює сюрреальність завдяки ілюзії сну, у якому персонажі, предмети, пейзажі цілком справжні, «знайомі», проте поєднані у нереальні комбінації прекрасного і потворного. Так, Арнхейм звертається для ілюстрації цього до робіт американської авторки середини 20ст. Д. Арбус, роботи якої зображують незвичне у звичному. Вони цілком реальні й нереальні, несподівані, комічні й моторошні водночас, оскільки намагаються втілити реальні сни.

Якою ж є реальність на фотографії? Ким є фотограф: митцем чи тиражером зображень? І у чому «художність» зображення, отриманого фотографічним способом? Шукаючи відповіді на ці запитання, Арнхейм зазначає, що фотографічне зображення сприймається, як «природний» об'єкт, що виключає для реципієнта митця як автора цього зображення. Із цією позицією корелює позиція А. Базена, який стверджує, що для сприйняття фотографії більш важливими є фізичні параметри об'єкта, аніж художній задум самого фотографа як автора. Чи тотожний характер роботи фотографа – роботі художника? Арнхейм визначає, що художник відсторонений від об'єкта або від ситуації, яку він зображає. Проте, фотограф у процесі своєї діяльності вторгається у свій об'єкт, він присутній у тому, що він знімає і там, де він знімає. Специфіка роботи фотографа у створенні візуального образу «неслухняної» реальності, яку потрібно звести до цілісної, логічно завершеної форми. У цьому контексті З. Кракауер зауважує, що оптичний образ створюється завдяки явищам, що діють проти волі фотографа і, водночас, організуються ним у кадрі. [1]. Арнхейм виявляє специфіку роботи фотографа як митця, який створює відчуття присутності реальності через візуальні фотообрази.

Таким чином, фотографія є складним техніко-мистецьким явищем і, незважаючи, на те, що її поява і претензія на художність, були розкритиковані представниками пластичних мистецтв, вона здійснила значний вплив на розвиток візуального мистецтва. У цьому

контексті перспективним є дослідження взаємодії і взаємовпливів стратегій живопису і фотографії у динаміці розвитку культури 20-21ст.

Список використаних джерел:

1. Арнхейм Р. Новые очерки по психологии искусства / Р. Арнхейм – М.: Прометей, 1994.— 352 с.
2. Вартанов А., Луговьер Д. Учись фотографировать/ А. Вартанов, Д. Луговьер. — Москва: Искусство, 1988. – 224 с.

Маруня А. В.

3 курс, ТЕФ, НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»

Науковий керівник:

Шаповалова О.А., кандидат філософських наук, ФСП,
НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»

АКТУАЛЬНІСТЬ НАЇВНОГО МИСТЕЦТВА В КУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ СЬОГОДЕННЯ

З кожним роком тенденції мистецтва змінюються та набувають нових рис, виникають нові стилі та напрямки. Однією з цікавих рис сучасного мистецтва є спрощення художніх форм, уникнення правил. Саме завдяки змінам канонів наївне мистецтво набуло популярності та отримало своє відображення в сучасності.

Наївне мистецтво є одним з напрямів примітивізму, що в розумінні означає створене без правил, рамок чи загальноприйнятих меж мистецтва. Наївне мистецтво включає в себе не лише живопис, а й графіку, декоративне мистецтво, скульптуру, архітектуру. Зазвичай представниками наївного мистецтва є художники-самоучки, в їх роботах відображене не лише навколишнє життя, а й фантастичне, вигадане самими митцями.

Яскравим представником наївного мистецтва в Україні є Марія Приймаченко(Примаченко) – одна з найвідоміших українських художниць, лауреат Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка. Картини Приймаченко стали відомими не лише в Україні, її твори запрошували на виставки в Париж, Варшаву, Монреаль, Прагу. Картинами художниці захоплювалися чимало відомих художників. Наприклад, «Марк Шагал так надихнувся картинами української майстрині, що і сам почав використовувати в своїх картинах техніку наївного мистецтва, а Пабло Пікассо не лише захоплювався картинами, а й визнав їх геніальними»[1].

Також яскравими представниками наївного мистецтва живопису на склі є хорватський художник Іван Генераліч. В своїх творах Іван відображав селянське життя ніби зсередини, відображаючи побут природньо та безпосередньо. Використання жорстокого гумору («Похорон СтефаХалачека», 1934) чи реалій повсякденності («Жнива», 1938) відображалися через винесення основного плану на головних героїв та створенням глибини картин за рахунок другого плану.

Наївне мистецтво не зникло в сьогоденні та має відомих послідовників, таких як Райко Пелагея та Куделін Олексій (Вася Ложкін). Райко Пелагея, українська художниця з Цюрупинська (Херсонська область), малярка-самоучка почала малювати в 69 років. Перші її картини були відображені на стінах власного будинку. Картини включали в себе поєднання християнську, язичницьку та радянську символіки. Куделін Олексій, російський художник під псевдонімом Вася Ложкін в своїх картинах зображує соціальні та політичні реалії, побут та ніби насміхається над ідеєю примітивного щастя.

Отже наївне мистецтво – це відображення фантастичного в звичайному, реалії життя, що написані без певних художніх канонів, ніби дитячою рукою. Схоже на дитячу вигадку, відтворює не лише фантазії художників, а й спогади, власне бачення навколишнього перетворюючись в незвичайне. Дуже важливим є саме те, що наївне мистецтво передає самотність та унікальність напряму примітивізму входячи в буденне життя творців та відкриваючи незвичайність звичайного.

Список використаних джерел:

1 Український живопис [Електронний ресурс]: http://ukrmystetstvo.blogspot.com/2012/07/blog-post_9.html

2 Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ —ХХІ століть / Ін - т проблем сучасн. мист -ва Акад. мист -в України. — К.: ВХ [студіо], 2008. с.: іл . [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mari.kiev.Sydorenko.pdf>

3 Науменко Наталія, д.філол.н. Образність «Наївного» мистецтва у сучасному макрокосмосі. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://philology.knu.ua/files/library/folklore/35/52.pdf>

Матвійчук А. В.

2 курс, ФЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І. К., к. філос. н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

КОМІЧНЕ У ЖИТТІ - ВИМІР ФІЛОСОФІЇ ТА КУЛЬТУРИ

Люди звикли стверджувати, що філософські тексти характеризуються надзвичайною серйозністю та є досить важкими для розуміння. Хіба Б. Спіноза не запевняв, що філософ повинен не плакати, не сміятися, а лише розуміти? Але як би це дивно не звучало, така серйозна наука як філософія тісно переплітається із засобами комічного, що можна прослідкувати у діяльності багатьох філософів.

Комічне – це одна з форм перебування людини у свободі. Це спосіб позбутися серйозності, що властива буденній свідомості, схильній зводити дріб'язкові цінності у ранг вищих, надавати їм глобального значення. Ф. Ніцше також дуже чітко визначив суть комічного як «художнє звільнення від огиди, що спричинена безглуздом». [1, с.3]

Існує декілька основних видів комічного, які сформувалися на основі реакції людини на свій негативний досвід, а саме: гумор, іронія, сатира, сарказм. Вони є так званою градацією того, як людина сприймає негативні явища, звільняючись від прикрого осадку та формуючи життєвий досвід.

Гумор у філософії проявляється як дотепність. Перш за все, вона виражається за допомогою афоризмів, метафор, алегорій тощо. Арістотель вважав недотепних людей «солоними і нудними», стверджував, що вони, не маючи таланту сказати щось влучне, відштовхують тих, хто має до цього хист. [2, с.3] Кант у своїх працях звертав увагу на те, що «дотепне – це, швидше за все, соус, здатність судження – сама їжа» [2, с.3]. Можна сказати, що гумор – це особлива риса людини, здатність або ж навіть соціально-набута характеристика, як наприклад, вміння говорити і мислити.

Іронія – це вид комічного та один із способів вираження двоїстого сенсу думок: видимого і прихованого. [1, с.4] Цікаво, що за жартівливим висловлюванням може критися серйозний і знущальний зміст. Філософи ще за часів античності досліджували природу іронії, але найбільш значні висновки були зроблені представниками ірраціоналізму,

естетичних концепцій романтизму та постмодернізму. С. К'єркегор вважав іронію абсолютно «законним» методом міркування і навіть припускав існування періодів її історичного розвитку. Філософ висловлює нову ідею, що іронія є рушійною силою прогресу. [2, с.11] Для Шлегеля, відомого усім своєю романтичною концепцією іронії, цей вид комічного був філософією життя, він використовував іронію, аби змусити людей замислитися над жахливістю ситуації, яка постала на той час. У постмодерністів іронія стає фундаментальною універсалією і має величезний вплив на всі форми культури. Г. Гегель, К. Маркс, Дж. Віко вважали, що іронія зробила величезний внесок у формування філософії історії. [2, с.12]

Сатиру і сарказм не так часто можна зустріти у роботах філософів, адже ці види комічного уособлюють у собі занадто жорсткий та різкий зміст. Сатира представляє собою гостру і знущальну форму вираження своїх думок, яка заперечує саму сутність предмета висміювання. Сарказм – це їдка і дошкульна іронія, що має на меті викриття явища через знущання над ним. Найяскравішим сатириком і досі залишається Еразм Роттердамський. Сатира стала його чудовою зброєю у боротьбі проти пережитків, відсталості та проблем того часу.

Немає сумніву, що філософія є надзвичайно серйозною наукою, і, здавалося б, жартам тут не місце. Але кожний жарт містить у собі філософський сенс та має на меті вирішити складну соціальну проблему. «Сміятися над смішним – значить ставитися до нього абсолютно серйозно» [1, с.4], і саме це так тісно поєднує дві настільки різні речі: філософію і елементи комічного.

Список використаних джерел:

1. Налісніковська Т. П. Філософсько-психологічні фактори впливу на формування природи гумору [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://eprints.oa.edu.ua/1359/1/Nalisnikovska_210512.pdf
2. Гейко С. М. Іронія як культурна універсалія: філософський аналіз [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/793/3/Geiko.pdf>

Меньша О. С.

4 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю. доц., к.ф.н., ФСП, КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЖИВОПИС А. БЛУДОВА У КОНТЕКСТІ ЕСТЕТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Динаміка розвитку сучасного українського живопису характеризується співіснуванням різноманітних художніх напрямів, течій, стилів, що корелює зі специфікою культури постмодерну. У цьому контексті творчість українського живописця та графіка Андрія Блудова є однією з яскравих художніх втілень постмодерного мислення. Естетичні стратегії цього митця репрезентують постмодерне відношення до культури як особливого простору, де співіснують, взаємодіють різні традиції, напрями, художні форми.

Важливим формоутворюючим принципом образної структури творів Блудова виступає колаж як прояв інтертектуальності, що притаманне постмодерністській естетиці. Ця колажність проявляється на різних рівнях художньої форми, а саме, як взаємодія раціонального й інтуїтивного, як взаємодія різних стилів, як взаємодія реалістичного і

абстрактного, фігуративного і нефігуративного зображення, а також як синтез засобів виразності різних жанрів візуального мистецтва. Адже мистецтво за Блудовим – це «міст між свідомим та позасвідомим». Інформаційна насиченість живописних образів Блудова дозволяють розглядати їх як особливу форму художнього повідомлення, що потребують певного декодування, інтерпретації. Визначальну роль для українського митця відіграють містичні сюжети давнього часу, архаїчні мотиви, які він поєднує з сучасністю. Сюжет самих картин часто оснований на авторській міфології (використання архетипів) та на переплетінні різних культурно-історичних епох. Сам художник пояснює, що в своїх творах намагається не дотримуватись однозначності, тому намагається надавати багатомірності простору живопису, використовуючи якомога більше стилістичних прийомів, як емоційних, так і формальних.

Зазначимо, що Блудов представляє київську школу живопису, яку називають «київським археологізмом». Поняття арх-живопис, арх-графіка, арх-арт можна розглядати як прояв інтенції щодо включення традицій історії мистецтва у простір сучасної художньої творчості. У цьому контексті К. Рильов зазначає, що «У київських художників є спільна риса: археологічна, безкровна картинка. Кров – як енергія життя, навіть в картинах Босха та Брейгеля пульсує кров і до сьогодні. Київські художники мають інтерес до фантомів минулого. Фрагменти будівель, ландшафтів, портретів» [1]. Коли Блудову під час інтерв'ю задали питання, чи його археологічний живопис – психологічна реакція на величезну кількість образної інформації в сучасному світі, він відповів наступне: «Живопис – не реакція. Це окремий простір, який складається з кольорів. І цінність живопису збільшується, коли проходить час» [1].

Таким чином, розгляд естетичних стратегій Андрія Блудова у контексті культури постмодерну дозволяє виявити специфіку художнього стилю цього українського митця.

Список використаних джерел:

1. К. Рильов Живопис – це окремий простір, який складається з кольорів [Електронний ресурс] // ДЕНЬ.kyiv.ua, 2005. URL: <https://day.kyiv.ua/ru/article/obshchestvo/andrey-bludov-zhivopis-eto-otdelnoe-prostranstvo-sostoyashchee-iz-krasok>

Мірошниченко О. І.

2 курс, ФЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І. К., к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

Український народ у всі часи відрізнявся самобутнім світоглядом та багатими душевними цінностями. Актуальність даної теми полягає у тому, що саме останні роки, які стали такими непростими для нашої нації, змусили усвідомити свою національну ідентичність, замислитися над помилками історії, щоб не повторювати їх у майбутньому, зосередити всі зусилля на подальшому розвитку світу національного буття.

Дуже важко дати точне визначення терміну «ментальність». В сутність цього феномену входить образ мислення окремої особистості чи національної спільноти, особливості світосприйняття, стереотипи поведінки. Завдяки поняттю ментальності можна відтворити образ «людини культури».

Характерною ознакою української ментальності є акцент на власному «Я», тобто однією із головних рис постає індивідуалізація життя. Достатньо лише згадати народний вислів: «Моя хата скраю, нічого не знаю».

Домінуючою в національній моралі є традиційне прагнення до необмеженої свободи. Така ментальна спрямованість обумовлена особливостями історичного розвитку, оскільки український народ століттями зазнавав приниження і перебував під ярмом інших народів. Тому українець був змушений постійно працювати, виживати і зберігати життя своєї родини, але користі зі своєї тяжкої праці не мав, оскільки всі доробки привласнювалися кимось іншим. Також саме через неволю в українській нації спостерігається комплекс меншовартості.

Яскраво вираженою є запасливість. Варто лише згадати відому народну казку «Солом'яний бичок» або ж головного героя п'єси І. Карпенко-Карого «Сто тисяч» Калитку. Тим не менш в українській культурній традиції прослідковується неприйняття надмірної зажерливості, а ведеться боротьба за справедливе облаштування господарсько-грошових відносин. Недаремно на сторінках «Книги приказок Соломонових» знаходимо: «...ненависник зажерливості буде мати дні довгі». [1]

Людина праці – головна постать, яка варта поваги. В українській ментальності відчувається сильний зв'язок з природою, а особливо – землею, яка має сакральне значення. Така якість відома як антеїзм, тобто спорідненість з рідною землею. Відданість Батьківщині та родині, готовність покласти за її честь, захист власне життя та особлива увага, повага до предків – ось прояви справжньої української ментальності.

Особистість, якій притаманна українська ментальність, більше вірить своїм почуттям, ніж розуму. Тобто для неї характерний кордоцентризм – думка про те, що справжнє ество людини зосереджене у серці. У всьому світі українці відомі завдяки своєму гуманізму, шанобливому ставленні та терпимості до інших народностей. Варто згадати і про українську набожність. Релігія, переважно християнство, посідає одне з основних місць у житті. Багатотисячолітні українські релігійні традиції все ще дотримуються у суспільстві. Наприклад, не можливо уявити Великдень без обрядових страв, таких як пасок і крашанок, а Різдво – без куті.

Цікавість до ментальності цілком зрозуміла, оскільки розуміння особливостей національного характеру дозволяє вислідити тенденції розвитку суспільства, а що ще більш важливо – зрозуміти це суспільство.

Список використаних джерел:

1. Біблія в перекладі Івана Огієнка, 1962. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lifeline.victorychurch.org.ua/bible/4/PRO/28>

Міщенко Л. Д.

3 курс, ФІОТ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І.К., к.ф.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ – СУЧАСНИЙ СПОСІБ САМОРОЗВИТКУ

Простір «віртуальної реальності» в сучасному світі торкається майже всіх сфер людської життєдіяльності. Вона, на відміну від усіх інших психічних похідних, типу уяви, характеризується тим, що людина сприймає і переживає її не як породження свого власного розуму, а як об'єктивну реальність [1].

З точки зору філософії, віртуальність – це не просто штучно створений простір, а специфічний спосіб буття, характеристика квазіреальності деяких об'єктів [4]. Набуття поняттям «віртуальна реальність» філософського статусу було обумовлено осмисленням співвідношення трьох очевидних просторів буття людини: мислимого, видимого і об'єктивного (зовнішнього) світів.

З виникненням комп'ютерної віртуальної реальності поняття «віртуальне» розширюється і набирає певної ілюзорності, n-мірності і нові просторово-часові характеристики, так як віртуальне отримує визначення межі існування, і може бути перерване за певних умов, контрольованих програмістом [4].

В кінці 20 століття, віртуальна реальність розглядається: а) як концептуалізація революційного рівня розвитку техніки і технологій, що дозволяють відкривати і створювати нові виміри культури і суспільства; б) як розвиток ідеї початкової невизначеності і відносності "реального" світу.

Після істотної зміни змісту поняття віртуальної реальності, що була здійснена Ж.Ланье - творцем і власником фірми, яка освоїла випуск персональних комп'ютерів, що володіли можливістю створення інтерактивного стереоскопічного зображення. Термін "віртуальний" використовують як у комп'ютерних технологіях (віртуальна пам'ять), так і в інших сферах: квантовій фізиці (віртуальні частинки), в теорії управління (віртуальний офіс, віртуальний менеджмент), в психології (віртуальні здібності, віртуальні стани) і т.д.

У позитивному ключі оцінював появу віртуальної реальності в формі інтернету Ланіер Джерон: «Виникнення Всесвітньої павутини було рідкісним прикладом того, як ми отримали нову, позитивну інформацію про людський потенціал. Хто міг припустити (принаймні спочатку), що мільйони людей вкладуть так багато в проект без реклами, ... класичних для людства мотиваторів? Величезна кількість людей.»[5]. Дійсно, віртуальний простір для людини сучасної є в певній мірі «схованкою» від життєвих реалій, особливо в часи крайньої економічної та соціальної нестабільності суспільства.

Зовсім не обов'язково у своєму поданні ідентифікуватися з кимось іншим або якоюсь роллю, головне - реально розуміти обсяг свого людського буття. «Реальність тілесності, просторово-тілесні відносини - це не тільки реальність фізичного простору, тобто має не тільки фізичний вимір. Психічна тілесність може «поширюватися» і на самі вищі рівні буття, на трансцендентні реальності»[3]. Розвиток телефонії, радіо, телебачення та електронної пошти призвело до того, що поняття простору (відстані) стало відносним. Цей феномен у науці отримав назву стиснення простору (time-space compression).

Незважаючи на те, що власне фізичне відстань не змінилося, його сприйняття у свідомості окремої людини і всього суспільства стало дещо іншим. Американець Дж. Коткін, наприклад, у зв'язку з цим говорить про формуванні абсолютно нової географії світу, про те, що з появою Інтернету географія не просто не кінчається, але чи не тільки-тільки починається [2].

Людина, шляхом розширення своїх соціальних і духовних горизонтів, штучно ставить себе в ситуацію «володіння світом». Віртуальна реальність є сучасним способом сублимації, саме через уявні контакти з усім світом.

Отже, в позитивному ключі віртуальна реальність є надсучасним способом саморозвитку людини, що впливає на тілесність і докорінно змінює її (людини) підходи до праці, змінює відношення до простору та часу, розширяє можливості, способи та форми участі індивіда у соціальній картині світу.

Список використаних джерел;

1. Власенко Ф.П. «Віртуальність як простір соціалізації індивіда» / Ф.П. Власенко// Гуманний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014 – 3 с.

2. Перфильев Ю. Ю. Российское Интернет-пространство: развитие и структура / Ю. Ю. Перфильев. – М. : Гардарики, 2003. – 272 с.
3. Виртуальная реальность телесности - Психология телесности: теоретические и практические исследования [Электронный ресурс: Портал психологических изданий PsyJournals.ru] — режим доступа: http://psyjournals.ru/psytelesnost/issue/40292_full.shtml
4. Філософський енциклопедичний словник : енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голов. ред. В. І. Шинкарук. - Київ : Абрис, 2002. – С. 92-93.
5. Ланир Джарон «Вы не гаджет» /Ланир Джарон// АСТ, Corpus – 2011 – 9 с.

Нурієва О.С.

2 курс, ФЛ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І.К., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЛЮДИ ТА ЛЮДИ-МАНЕКЕНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

Людина чи манекен, хто йде попереду? Здавалось би, що образ манекена, це тільки зовнішній контур людини, а все людське криється в середині – душі. Люди не машини, вони – це політ думок та вир емоцій, котрі складаються в єдине ціле та створюють сутність, з якою ми звикли себе асоціювати. Сьогодні диктує нові, вдосконалені, правила поведінки в соціумі, де не завжди емоції виступають дзеркалом душі людини, де їх підміна вже давно стала нормальною.

Емоції – (від лат. Emovere - вражаю, хвилюю) - клас психічних станів і процесів, що виражають у формі безпосереднього упередженого переживання значення розкритих предметів і ситуацій для задоволення потреб живої істоти.

Людина під час певної ситуації зазвичай переймає спосіб реагування на події, що вже прийнятий в даному оточенні. Наприклад, за агресивністю може ховатися страх, сором, вина, та на практиці проявляється злість, адже людина звикла до такого вияву емоцій[1].

Можна починати розмову про двоякість людини, що живе в ХХ-ХХІ століттях. Відсутність емоцій або ж їх удаване вираження вже нікого не дивує, такі явища почали сприйматися як норма. Початок слід шукати у часах науково-технічної революції, коли на перший план вийшла гонитва за «залізом» та світом, у якому людина могла б віддати все своє навантаження машинам. Основною ідеєю сучасних розробок та досліджень є наближення машин до людей, створення вищого штучного інтелекту та відтворення емоційності на рівні людського сприйняття. Можливо наука стала жертвою самої себе? Замість радості від бажаного результату, люди самі перетворились на подобу машини.

Умовно можна виокремити два стани людини: це сама людина та можливо інша сторона «людина-манекен». За справжньою людиною бачимо її внутрішній світ та чисті переживання, а її інша безлика сторона – це емоційна запрограмованість, що постійно диктується суспільством, ЗМІ, державою. Образ манекена – щось схоже на захист себе справжнього, на підлаштування під всіх і все, заради зменшення проблем, адже все у природі тяжіє до меншого використання енергії, тобто в нашому випадку, нервів та стресів від того, що людину не сприймають та не вважають за рівну собі.

Вже за часів СРСР питання двоякості людини обговорювалось у мистецтві. Для радянських людей свобода слова й думки було явищем з певними обмеженнями. У 60-80 роках, під час розквіту кінематографу, виникає художній фільм під назвою «Люди і манекени», одним з режисерів якого був радянський сатирик та актор Аркадій Райкін, що

також здійснив постановку фільму. «Люди і манекени» - це фільм, що висміює вади людей того часу, проте є настільки актуальним на сьогодні, що його сміливо можна передивлятися й робити висновки щодо нашого часу[2].

Наші дні диктують моду абсолютно на все, починаючи від ранкової каші до того, якою мовою людина користується та що одягає на себе кожного дня. Через впевнено й навмисно надиктовану нам моду, відбувається постійна трансформація культури, що виявила тенденцію на популярність саме тієї сторони людини, що отримала художній контекст «людини-манекену». Ця сторона відображає абсолютно все, окрім справжнього, непідробного! Це особистість продумана й прописана до дрібниць (від парфуму до гудзиків на піджаку), тут не існує «зайвого», недоречної емоції або ж відвертої посмішки, бо все направлене на прикриття людини справжньої. Чому? Відповідь, на нашу думку в тому, що так простіше.

В ситуації, у котрій справжні емоції не мають змоги вийти назовні, де в першу чергу від людини чекають загальноприйнятого, на основний план висувається сторона «людина-манекен», що буде вміло та відпрацьовано грати свою роль у суспільстві, применшуючи вартість справжньої сторони, котра буде покійно чекати на можливість побути з справжніми друзями, у відкритій та щирій атмосфері, в кінці-кінців на самоті з душею людини, що на той момент буде вільна від вказівок мас-медіа та «манекенного» суспільства.

Список використаних джерел;

1. Выготский Л.С. Учение об эмоциях. – Собр. соч., т. 6. М., 1984;
2. «Люди и манекены» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://megogo.net/ru/view/5490-lyudi-i-manekeny.html>

Палажченко К. С.

4 курс, факультет соціології і права КПІ ім. Ігоря Сікорського

Научний керівник:

Балакірова С. Ю. доц., к.ф.н. КПІ ім. Ігоря Сікорського

БАЛЕТ І БАЛЕТМЕЙСТЕР У КУЛЬТУРІ 20-21 СТ.

15 жовтня 1581 року при французькому дворі відбувся спектакль, що прийнято вважати першим балетом. З тих пір балет як один з напрямів театрального мистецтва трансформувалася та зазнавав величезних змін. Не могли залишитись непоміченими зміни, котрі належать видатному російському балетмейстеру Касьяну Голейзовському .

Свою діяльність починає одразу після закінчення Петербурзького балетного училища. Проте він-людина мистецтва, швидко втомлюється від своєї роботи. Як зазначає сам артист балету: «Моя кар'єра класического танцовщика тянулась долго и нудно». Роки його молодості ознаменувались створенням експериментальних театрів та шкіл, що породжували різні течії, напрями, тенденції та стилі. Звичайно, це не могло не вплинути на молодого митця. Саме тому, виснажений одноманітною роботою соліста та натхнений новими віяннями і тенденціями в мистецтві Голейзовський починає не лише нову сторінку свого життя, але й нову сторінку балету. «Любя больше всего наше балетное искусство, я перенёс главную деятельность на созидательную – балетмейстерскую» - так трактував своє звільнення молодий експериментатор. [1]

Класичний танець в межах його академічної іпостасі був занадто обмежений для балетмейстера. Його мета- пошук нестандартних прийомів в танці, відповідності балетного

руху емоційної виразності музики, а також звернення до конструктивізму в хореографії, що одразу ж привернуло увагу публіки. Вже на початку 20х років Касьяна Голейзовського іменують як «генія авангарду». [2]

Тематика до якої звернувся митець була нав'язана Горським і Фокіним, яких новатор до кінця життя вважав своїми першими вчителями. Поєднавши їх вчення воєдино головною ідеєю робіт стало втілення глибини розкриття образу через нові форми руху. Працювати композиторам разом з ним було важко, бо Голейзовський вважав, що музика має створюватись під танець, а не навпаки. Центральна постать майже всіх його подальших спектаклів-людина. Яскравим прикладом може слугувати одна з перших самостійних постановок «Белая месса» на музику Скрябіна(репертуар котрого Голейзовський не одноразово буде використовувати), в якому показано тлінність тілесного за допомогою хорового супроводу та використаний ефект зникнення тіла в кінці для більшої драматичності, таким чином натякаючи, що прагнення до прекрасного завжди через помилки та падіння.

Його роботи дивують своєю екстраординарністю і сучасного глядача, а жага до улюбленої справи полоняє. Навіть в революційні роки, коли роботи автора в Москві, були заборонені, продовжив працювати відкриваючи нову мову рухів для нащадків. Післяреволюційні роки не стали більш легкими для новаторської діяльності, але все ж, митець йшов до своєї мети- розвитку та переосмисленню класичної спадщини та збагачення танцю новими формами сучасної хореографії. Тож, недаремно Касьян Голейзовський є заслуженим артистом багатьох пострадянських країн і взірцем для професійного наслідування.

Список використаних джерел;

1. М. Н. Юсим. глава «Двадцатые годы в творчестве Голейзовского» в книге «Жизнь и творчество». — ВТО, 1984.
2. Н. Шереметьевская. глава «Балетмейстеры-новаторы 20-х». — "Искусство", 1985. — Вып. Минкульт

Петрук Є. Б.

2 курс, ФЛ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І. К., доцент, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВІРТУАЛЬНИЙ СВІТ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ВТЕЧІ ВІД РЕАЛЬНОСТІ. НЕБЕЗПЕКА ОЛЮДНЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО СВІТУ

XXI ст. є часом невпинного розвитку та модернізацій, які відбуваються в усіх сферах нашого життя. Реалії сьогодення зазнають постійних інноваційних перетворень, відбувається всебічна комп'ютеризація суспільства і більшості процесів, які в ньому протікають. Таким чином, в умовах інтенсивної технізації та інформатизації соціуму наразі постала нагальна проблема щодо розробки особливого підходу для розв'язання тих проблем, які постають у системі «Людина – Техносфера». Вивчення віртуальної реальності органічно пов'язано з традицією осмислення і дослідження у філософії ролі та впливу науки і техніки на розвиток особистості, а також усіх негативних проявів залежності людини від тих гаджетів, які не просто полегшують їй життя, дають певні можливості для пізнання, роботи, розваг, а й чинять інколи непоправний вплив на психіку людини, її світогляд та можливості, спосіб контакту з реальністю.

Віртуальна реальність (ВР) – це створений за допомогою різних технічних засобів світ, який передається у свідомість людини через вплив на усі її органи чуття (і що є найважливішим – на мозок), одночасно імітує і вплив на особистість, і реакцію на цей вплив таким чином, щоб запевнити людину в тому, що усе це відбувається в реальному часі і (набито) реальному просторі. В основі філософської концепції ВР лежить поліонтична парадигма.

Властивості ВР: здатність породжувати інші ВР і бути породженою; актуальність (ВР завжди має бути актуальною, існувати тільки «тут і тепер»); автономність (кожна ВР має свій час, простір, закони буття); інтерактивність (ВР можуть взаємодіяти між собою, впливати одна на одну і взаємопроникати).

Під дію комп'ютерного світу зазвичай підпадають: з психологічної точки зору, люди зі слабкою психікою, вродженою схильністю до адиктивності, які спочатку просто не можуть провести грань між реальністю і віртуальним світом, а потім у їх свідомості відбувається майже повна заміна справжньої реальності на нову, «кращу»; з іншого боку, постають соціальні фактори – несприйняття потенціального адикта соціумом, відсутність громадського схвалення, нездатність адаптуватися до життя в реальному світі, самотність у натовпі. Усі ці фактори інколи навіть несвідомо спонукають особу шукати такий світ, у якому вона відчувала б себе «своєю і рівною серед своїх».

Що приваблює людей у віртуальній реальності? По-перше, існування ряду досить заманливих, але неіснуючих у реальному житті можливостей (наприклад, володіння магією, надзвичайною фізичною силою, можливість «зберегтися» перед небезпекою кілька життів та й взагалі шанс стати, ким тільки душа забажає). По-друге, можливість відволіктися, втекти від проблем реального життя, буденності, обов'язків. По-третє, ВР дає можливість «довести» свою особливість і вищість над іншими, адже з кожним роком субкультура комп'ютерних користувачів зі своєю незрозумілою для непосвячених мовою, ритуалами, символами, гумором тощо міцніє.

Яким є світосприйняття адикта? Користувач сприймає комп'ютер як живу істоту (явище гілозоїзму), а самого себе ототожнює з комп'ютером; емоційні стосунки між людиною і технікою створюють ілюзію стабільності й комфорту. Поступово розвивається дисоціація – звужується коло інтересів, падає навчальна і виробнича працездатність, постають складнощі у комунікації. У крайніх випадках потреба в комп'ютері становиться такою сильною, що вступає в конкуренцію з фізичними та соціальними потребами людини.

Отже, віртуальна реальність тісно пов'язана з основами людського існування і має місце в усіх сферах нашого життя, що може мати вкрай небезпечні наслідки. Тож, щоб ситуація не погіршувалась, слід вчасно вживати дієвих заходів для того, щоб уберегти людей від нездорової залежності від світу вигадки.

Поташова А.В.

3 курс, ФІОТ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І.К., доц., к. ф.н., ФСП, КПІ ім. Ігоря Сікорського

ТАНЕЦЬ В КОДІ

Цифри... Вони пронизують кожен аспект сучасного життя. Їхня краса і грація діже рідко змушують замислюватись над тим, як саме працює їх послідовність, що складає алгоритми коду різноманітних програм. Але безліч можливих результатів, які можна отримати в ході виконання змушують розмірковувати, які саме властивості має та чи інша послідовність рядків коду. А ось танець – це саме те дійство, де цифра повністю відсутня, але

сам принцип побудови танцю та коду дає привід проаналізувати можливий взаємозв'язок між ними. Насправді, підстав для розглядання спільного між цими двома зовсім різними речами існує немало, тому треба детально розібратися в них.

Що ж таке цифра? Цифра – це знак для запису чисел. Існують різні системи для їх представлення: шістнадцяткова, вісімнадцяткова, двійкова. Те ж саме можна сказати і про кодування цифр в програмуванні завдяки таблицям ASCII, Unicode та іншим. Все це допомагає спростити написання коду програм, дотриматися чіткої послідовності алгоритму та забезпечити стовідсоткову правильність результату, щоб донести головну ідею. Таким чином, код можна назвати послідовністю цифр, що завдяки алгоритму набуває певних властивостей. А саме, точності та жорсткої методичності (алгоритмізації). Не можна оминати також емоційні аспекти створеного коду, що можуть виражати собою як витонченість дій, так і їх жорсткість. Крім того, треба звернути увагу на професіоналізм митця, що буде здійснювати написання програми, так як це є найголовнішим аспектом для отримання ідеального результату.

Тепер необхідно розібратися в тому, що ж собою представляє танець, адже він є певним видом мистецтва, що також має своєрідні властивості, без дотримання яких він не може існувати. Так як у танці художні образи та їх відображення створюються завдяки пластичним діям та виразній безперервній зміні положень людського тіла, все це можна назвати своєрідним алгоритмом, що має чітко та правильно донести ідею. Інакше, це все не можна назвати професійним танцем, так як в процесі його відтворення було втрачено ту найважливішу суть, яку потрібно було відобразити і результат буде хибним. Саме тому так важливо дотримуватися чіткої послідовності дій, бо це є своєрідним алгоритмом, що складається з рухів.

Сама по собі ідея танцю зародилася завдяки трудовим процесам та емоційним враженням людини, які виникали в процесі пізнання навколишнього світу, тому не можна забувати про відчуття, які виникають під час того, як людина має змогу спостерігати за відтворенням танцю. Те ж саме відбуваються під час розгляду роботи комп'ютерної програми. Все це безперечно викликає бурхливі емоції.

Також не можна забувати про те, що танець історично формується як наслідування природи, тобто звуків та рухів тварин, навіть рослин. То ж можна дійти висновку, що цим людина намагається прокласти собі шлях у новий вимір, нову реальність – соціум. Таким чином, має свій початок суспільство, так як танець запускає комунікацію і в той же час створює інший порядок життя – сакральний, космогонічний, миротворчий. Якщо розглянути танець в розрізі еволюції, то його можна назвати кодом семіотичної системи, що достовірно описує світовий порядок. Отже, треба зазначити, що сучасний танець і комп'ютерні технології також об'єднують світи-реальності – дійсний і віртуальний.

Так що ж спільного має цифра і танець? По-перше, це правильне донесення ідеї шляхом відображення кінцевого результату, що повинен у будь-якому разі мати логічне завершення. По-друге, це чітке дотримання послідовності дій, що представлено алгоритмом. По-третє, це емоційні властивості цих абсолютно різних між собою дійств, що випромінюють витонченість, грацію, ритмічність та багато іншого, адже як у кодї може бути велика кількість різноманітних алгоритмів, так і в танці існує безліч всіляких напрямлень. Але всі вони можуть бути пов'язані між собою певними особливостями. Отже, можна зробити висновок, що танок існує в кодї.

ХУДОЖНИКИ ИЛИ ФОКУСНИКИ? ОПТИЧЕСКИЕ ИЛЛЮЗИИ КАК ВОЗМОЖНОСТИ ИСКУССТВА

Современное искусство должно быть увлекательным и приковывающим взгляд. Ведь в век неограниченного доступа к информации зрителей сложно удивить чем-то новым. Одним из решений стало как раз «искусство» иллюзий. Каждая работа – отдельный пазл, головоломка, над которой зрителю предложено поразмыслить.

Иллюзию как визуальный прием в живописи начали использовать достаточно давно, примерно в 16 веке. Джузеппе Арчимбольдо - итальянский эксцентричный художник, был известен портретами, созданными из изображений овощей, фруктов и цветов. Вблизи его картины кажутся натюрмортом из трав и плодов, деталей быта, животных и птиц. Однако стоит взглянуть на них под другим углом, как пред глазами появляются образы реальных исторических личностей.

Однако в те времена его талант не был оценен обществом по достоинству. Настоящую популярность иллюзии получили уже к середине 20 века. Сегодня современные художники постарались расширить применение этой техники, а также увеличить количество приёмов сокрытия изображений. В современной живописи встречаются три основных вида иллюзии:

1. Двойственные картины. Это изображения, в которых присутствуют незаметные, невидимые при беглом просмотре элементы. Секрет создания оптических картин с двойным изображением заключается в использовании привычных глазу очертаний предметов.

2. Анаморфозы. Изображение на таких картинах рекомендуют смотреть с определенного ракурса и расстояния. В зависимости от положения зрителя их смысл будет меняться.

3. Обманки. Так называют картины, включающие в себя самую хитрую, захватывающую, завораживающую своей реалистичностью разновидность иллюзий. Изображённые на них предметы очень правдоподобны, реальны, но на самом деле не являются таковыми.

Ниже представлены несколько авторов этого жанра. Каждый из них обладает уникальным неповторимым стилем, пытается донести до зрителя своими иллюзиями какую-то информацию.

Дональд Раст это популярный американский художник, пишущий в жанре камуфляжа. Этот стиль заключается в сокрытии одного изображения под другим. Основные сюжеты картин: дикая природа, городские пейзажи, сказочные мотивы. Он использует разные приемы, позаимствованные у более ранних художников: от портретов Джузеппе Арчимбольдо до сюрреалистической двойственности Сальвадора Дали. Всё это оставляет впечатление хаотичности, но вызывает восторг, когда находишь целостную картину, задуманную автором.

Олег Шупляк современный украинский художник, работающий в данной стилистике, опираясь на традиции сюрреализма и абстракционизма. Подобно Арчимбольдо, он создает иллюзии портретов людей. Однако О. Шупляк привнес в свои картины больше символизма. Его полотна состоят из отдельных мелких деталей, которые дополняют портрет личности. Все элементы должны быть логически совместимы друг с другом, дополнять и раскрывать

общий образ. Например, портрет писателя, собранный из героев его произведений. Получаются своеобразные головоломки, таящие в себе нечто таинственное и символичное.

Роб Гонсалвес. Его стиль некоторые называют сюрреализмом, что неудивительно, ведь художник с детства увлекался творчеством Сальвадора Дали. Роб Гонсалвес смог привнести в искусство что-то свое, уникальное, выделяющее его из числа других художников этого направления. Он использует двойственность значения объектов, их перетекание от одного состояния в другое, создает иллюзию параллельных вселенных. Кажется, будто мы смотрим на результат работы сильного мага, который смог нам продемонстрировать, что в этом мире нет ничего невозможного.

Список использованных источников:

1. Знайомтесь: український Сальвадор Далі (2014) [онлайн] Доступно с: <http://www.uamodna.com/articles/znayomtesj-ukrayinsjkyu-saljvador-dali/>
2. Самые известные картины-иллюзии, на которых хочется остановить взгляд (2017) [онлайн] Доступно с: <http://www.uznayvse.ru/interesting-facts/samye-izvestnye-kartiny-illuzii-na-kotoryh-hochetsia-ostanovit-vzgliad.html>
3. Зрительные иллюзии в живописи [онлайн] Доступно с: http://www.molomo.ru/inquiry/visual_illusion.html
4. 15 малоизвестных фактов об удивительных портретах Джузеппе Арчимбольдо [онлайн] Доступно с: <http://www.kulturologia.ru/blogs/291215/27798/>

Руцька О.В.

3 курс, ПБФ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Франко Н.О., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПОСТАТЬ ПОЕТА В ТРАНСФОРМАЦІЯХ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

Людина! Як гордо звучить дане слово. Це кожний з нас не залежно від статі, віку, кольору шкіри, релігії, нації. Не залежно від освіти, думок, матеріального становища тощо. Ми соціальні істоти і не можемо жити без собі подібних. Нам потрібні інші люди, щоб з ними спілкуватися, ділитись своїми думками, переживаннями, емоціями, ідеями, пізнавати щось нове, невідоме.

Людина, відрізняється від інших істот нашої планети, лише тим що може думати і втілювати свої ідеї в життя. Жаль, що інколи забуваємо про це. Ми живемо за правилами у своїй зоні комфорту. ЗМІ тримають нас в певних рамках, які вигідні для «сильних світу цього». Вони створили цей світ, але в одну хвилину маска з їхнього обличчя може впасти і відкриється вся правда.

В нашій історії є люди, які намагалися і намагаються зірвати дану маску або, хоча б, зробити її прозорою. Вони одним словом можуть запалити серця вогнем, що спалював брехню і страх. Сила їхніх думок не дає повністю духовно занепасти світу. Такими людьми є поети. Вони намагаються нам донести, що головне це унікальність і відчуття власного «Я».

Поети наділені неймовірним талантом передати свої емоції та ті, які хочуть відчутти інші. Коли людина розкриває оголює своє справжнє життя, свою душу, то це можна порівняти лише з першим коханням. Адже в ту хвилину, на мою думку, коли строки лягали на папір, ця людина була найбільш уразливішою, бо не помічала того зла, яке було навколо. Вона живе лише тією хвилиною, тією красою миті, яка принесла їй ці відчуття. Коли читаєш такі рядки, то відчуваєш, як з них б'є ключ життя. Він наповнює тебе і допомагає зрозуміти, як не стати одним з пішаків на шахматній дошці під назвою Життя .

У словниках термін «поет» визначається, як письменник, який створює свої твори у віршованій формі, художник-літератор, який творить в поетичних жанрах. Так, наприклад, Даль пояснює значення цього слова: людина, здатна відчувати, усвідомлювати поезію, а також що може передати її в словесній формі, художник слова, здатний творити витончене.

Про те, хто такий поет, і про те, що це поняття вміщує в себе набагато більше, ніж людина, що пише вірші, говорили багато. Наприклад, Євтушенківське - знамените «більше, ніж поет». Або Ісаєв, який стверджував, що поет не той, хто складає вірші, а хто пише і навіть думає віршами. А в ряді європейських країн (особливо в старовину) така людина наділявся надприродними рисами, Божим даром, що, безумовно, виділяла його з загальної сірої маси. До речі, про ці взаємини генія і натовпу писали багато поетів.

В сучасному світі з'являються люди, які маючи такий прекрасний талант гублять себе та інших. Вони намагаються просто заробити гроші, кажучи що їхнє мистецтво унікальне. Багато людей вірить в ту унікальність тільки, щоб якимось себе виділити з натовпу і привернути увагу й до своєї особи. Це й призводить до того, що люди починають жити по певних стандартах, не завжди прийнятних, хоч можливо трішки і прогресивніших.

Ми маємо почати помічати і прислухатись саме до тих людей, які допоможуть нам створити і удосконалити унікальне «Я». Вони наддадуть можливість нам себе розкрити, адже в сучасному житті інколи важко вирішити в якому напрямі розвиватись. Інколи пару рядків можуть змінити все і створити самотню особистість, яка не боїтиметься і буде йти до своєї мрії. Саме цього не вистачає в сучасному світі.

Кравченко А.

Старченко Анастасія

2 курс, ФІВТ КПІ ім. Ігоря Сикорського

Научний керівник

Покулита І.К., к. филос.н., доц. КПІ ім. Ігоря Сикорського

ХАОС ИЛИ АРТХАУС: ГАСПАР НОЭ

Каждый из кадров его фильмов не оставляет равнодушным зрителя цветовыми сочетаниями, атмосферой, эмоциями, своей особенной эстетикой — собственно, так и можно описать творчество резонансного французского режиссера Гаспара Ноэ («Необратимость» 2002, «Вход в пустоту» 2009, «Любовь» 2015).

Каждое новое его произведение шокирует зрителей, которые знакомы с его творчеством, по всему миру. Откровенные сцены жестокости, насилия, наркотики, смерть и эротика. С одной стороны, полный набор, чтоб впечатлить неподготовленного зрителя. А с другой, стандартный комплект для любого низкопробного боевика. Только вот получает ли каждый низкопробный боевик «Золотую пальмовую ветвь» на Каннском кинофестивале? А Ноэ получил признание и награду за каждый из этих фильмов.

Все сюжеты очень простые (сценарий «Любви» поместился на 7 страницах): любовный треугольник, переживания по поводу смерти близкого человека, девушка в темном переходе ночью. Но все же во время показов на фестивале половина зрителей падали в обморок или покидали зал. Те, кто досмотрел до конца — аплодировали стоя.

Критики разделились на два противоположных лагеря: одни называют эти работы «претензией на искусство» и «неудачной попыткой шокировать зрителя», а другие — настоящим творением, зацепившим до глубины души. Гаспар Ноэ далеко не первый, кто получает такие отзывы о своих работах. «Кино не для всех» - так можно охарактеризовать жанр «артхаус», к которому и относят провокационные картины режиссера.

Арт-хаус — кино, не нацеленное на массовую аудиторию. Он из ряда тех понятий, о которых все знают, но никто сказать не может.

Явление «арт-хаус» состоялось в полном объеме около 15 лет назад. Когда особенно популярными были фильмы с Жан Клод Ван-Даммом, а «интеллектуальное кино» появлялось только на фестивалях и к моменту широкого проката почти не доживало. Сейчас грань между арт-хаусом и массовым кино стирается. Боевики становятся все интеллектуальными, иногда даже с проявлением авторского философского видения. А «узкопрофильное кино» от Ван Сента, Фон Триера, Бернардо Бертолуччи и других мастеров собирает полные залы. Это указывает на подготовленность и ожидания современного зрителя.

Таким образом, арт-хауса в том виде, формате, каким он был изначально, почти не осталось. По словам японского режиссера Такеши Китано, в наши дни артхаусом можно считать любое кино, не похожее на фильм «Мстители».

Это не совсем так. Ровно как и неверно думать, что каждое малобюджетное кино является артхаусом. Александра Ковалева, PR директор «ДРУГОЕ КИНО», предлагает один метод. В слове артхаус есть слово «арт», то есть современное прочтение искусства. Видите перед собой малобюджетный фильм, попробуйте применить к нему слово «искусство». Получается? Значит перед вами артхаус. Не получается — значит просто B-movie. В Украине, например, все кино можно назвать малобюджетным. Артхаус ли это? Можно ответить на вопрос лишь просмотрев киноленту.

Кто-то смотрит на откровенные сцены в «Любви» и не видит ничего большего. А кто-то восхитится тому, как режиссер показал настоящие эмоции, свое понимание любви. А почему нет? Всем возможно уже приелись «сладкие» мелодрамы с глубокими диалогами. Зритель хочет новых актуальных акцентов в теме любви.

Кто-то смотрит первые 15 минут «Необратимости» и покидает зал, не в силах выдержать дальше мрачную жестокость и насилие (сюжет фильма разворачивается в обратном порядке - в начале фильма видим темные комнаты клуба, отвратительную сцену убийства, дальше — жестокое унижение главной героини в исполнении Моники Белуччи, ну а вот после — светлые отношения между двумя влюбленными от их встречи и до того самого злополучного вечера). А кто-то смотрит дальше, и видит сцены бесконечной нежности и счастья, и с каждым счастливым моментом нас все больше охватывает страх, жалость, беспомощность перед обстоятельствами, над которыми человек не властен. Финальная сцена — героиня лежит на зеленой траве, читая книгу под звуки симфонии Бетховена. И парадокс в том, что именно этот момент комфорта и удовлетворения вызывает у зрителя наибольший ужас. Мы ведь знаем, что будет дальше. «Время разрушает все» - такой смысловой подтекст фильма.

Для усиления эффекта режиссер использует низкие звуковые частоты, умело играет с цветом, а оператор настолько владеет камерой, что атмосфера картины захватывает тебя целиком, и убежать от всех эмоций, которые пронизывают сознание насквозь, просто невозможно.

Да, работы Ноэ вряд ли когда-то станут массовым кино — да и в таком случае они просто потеряют свою особую привлекательность. Но режиссер показывает нам не то, что требуют от него высокие стандарты и клише Голливуда — он показывает то, что внутренне переживает сам - хочет показать. И такое кино всегда найдет своего зрителя

Список использованных источников:

1. Кинопоиск - «Любовь» (2017) [Онлайн]. Доступно по: <https://www.kinopoisk.ru/film/842227/>

2. Кинопоиск - «Необратимость» (2017) [Онлайн].
<https://www.kinopoisk.ru/film/715/>
3. Кинопоиск - «Вход в пустоту» (2017) [Онлайн].
<https://www.kinopoisk.ru/film/406477/>
4. Бюро 24/7 - інтерв'ю с Гаспаром Ноэ (2015) [Онлайн]. Доступно по:
<http://www.buro247.ua/culture/cinema/gaspar-noe-interview.html>
5. Look at me - інтерв'ю с Гаспаром Ноэ (2010) [Онлайн]. Доступно по:
<http://www.lookatme.ru/flow/posts/film-radar/91981-gaspar-noe-o-narkotikah-smerti-i-pustote>
6. 24СМИ - біографія Гаспара Ноэ (2016) [Онлайн]. Доступно по:
<https://24smi.org/celebrity/646-gaspar-noe.html>
7. BitUa - что такое артхаус? (2015) [Онлайн]. Доступно по:
<https://bit.ua/2013/01/chto-takoe-art-haus-mnenye-ekspertov-y-lyubymye-fylmy/>
8. Lurkmore - артхаус (2016) [Онлайн]. Доступно по: <http://lurkmore.to/>Артхаус

Субота В. О.

4 курс, факультет соціології і права
НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю. к.філос.н.

ЕЛЕКТРОННА МУЗИКА ЖАНА МШЕЛЯ ЖАРА ЯК ІННОВАЦІЯ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

Розвиток інформаційно-комунікативних технологій вплинув на формування нових естетичних стратегій, репрезентованих художніми явищами сучасної культури. У цьому контексті, поява електронної музики, як в жанрах академічного мистецтва так, так і жанрах масового мистецтва, відбиває певну тенденцію пошуку нової музичної мови, яка б втілювала специфіку існування сучасної людини і соціуму. Одним із векторів розвитку, стала саме електронна музика, яка поступово завойовувала музичний простір і на рубежі ХХ-ХХІ століть розвинулась у цікавий напрям сучасної музики. Електронна музика вплинула на розвиток кінематографу, на формування нових жанрів академічного і масового мистецтва.

Необхідно зазначити, що як відносно новий феномен, електронна музика знаходиться на стадії становлення і потребує наукового осмислення и опрацювання. Зазначимо, що термін «електронна музика» вперше використав німецький фізик-акустик Вернер Майер-Ешплер в роботі «Електронне продукування звуку: електронна музика і синтетична мова» (1949 р.) В своїй праці дослідник визначає електронну музику як тип музичної композиції, що створена виключно електронними засобами. Поняття «електронна музика» тут відмежовується від значень «електромузика», «електроінструментальна музика», що означало використання електромеханічних інструментів. Електронна музика не стільки оновлює джерела звуку, замінюючи звичне звучання акустичних інструментів на штучно створені, скільки декларує новий тип музичного мислення, де музичним матеріалом виступає сам звук, з його неповторною тембровою якістю, індивідуально створеною композитором шляхом комбінування коливань різної форми, які продукуються звуковими генераторами. За допомогою комп'ютерних засобів композитор працює з акустичними параметрами звуку, створюючи особливий хронотоп, актуалізуючи нелінійні форми простору і часу.

З появою нових засобів музичної виразності та візуальних ефектів в 70-х роках ХХ століття електронна музика набула популярності у масові культури. Таким чином цей жанр

розділився на академічну електронну музику та електронну музику в сфері масовій. Пізніше особливою невід’ємною частиною прослуховування електронної музики в публічних місцях стало супроводження світловим видовищем – своєрідний перформанс (від англ. performance — вистава, спектакль). За таких умов електронна музика розглядається як повноцінне сучасне видовище зі світловим супроводом – лазерним шоу, тобто яскравими і незвичайним мультиплікаціями, що створені скануванням променя лазера на плоскій поверхні або в задимленому повітрі у вигляді рухомих об’ємних фігур, променів і площин.

Одним із піонерів електронної музики масового мистецтва вважається французький музикант Жан Мішель Жар. Він зі своєю композицією «Oxygene» в 1976 році здійснив справжній музичний прорив. Жар випустив понад десяток альбомів і концертних релізів. Жар є відомим митцем в світі культури не лише завдяки своїй музиці, а і як творець театралізованих ефектних заходів та концертів на відкритому повітрі, які відрізняються масштабним використанням найновіших інноваційних технологій - світла, лазера, феєрверків, а також 3D анімації та звуку. У цьому контексті кожна електронна композиція є певною аудіовізуальною формою, в якій взаємодіють різні засоби виразності. Протягом всієї професійної діяльності композитор знаходиться в постійному творчому пошуку - як щодо створюваної музики, так і по відношенню до своїх грандіозних шоу.

Додамо, що Жан Мішель Жар є володарем кількох світових рекордів — він чотири рази потрапляв до Книги рекордів Гіннеса, коли його концерти відмічались як найбільш масові в історії. Продаж більше 80 мільйонів копій його альбомів теж є доказом популярності цього автора.

Таким чином, можна стверджувати, що у галузі масової культури композиції Жана Мішеля Жара репрезентують естетичний потенціал електронної музики, що тяжіє до синтезу різних видів мистецтв, використовуючи технічні інновації сучасної культури.

Субцельний О. В.

2 курс, ФІОТ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І. К., к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПОСТАТЬ МИТЦЯ В ТРАНСФОРМАЦІЯХ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

Доля справжнього митця в усі часи – це подолання труднощів, адже він часто конфліктує з суспільством, пропагуючи свої цінності. Його думки та переконання заважають стереотипам, які панують в суспільстві. Життя сучасної людини визначають шаблони, нав’язані ззовні: як правильно жити, що за чим йде, чим престижно займатися, а чим ні і т.п. Виходить, життя прописане за нас, і ми лише, не замислюючись, слідуємо чийось планом. «Не замислюючись» - ось головна проблема сучасного суспільства – люди перестали думати і дивитися на своє життя якимось інакше, ніж інші. Справжній сучасний митець, на мою думку, повинен змушувати людей думати, почати міркувати і усвідомлювати, що відбувається навколо.

Сучасну культуру можна назвати інформаційною. Це, мабуть, одна з її принципових відмінностей від культури попередніх періодів. Світ інформаційних технологій занурює нас у життєвий простір цілком і відразу [1,32]. Людина постійно знаходиться в хаосі інформації, емоцій, почуттів, тому, одна з важливих місій сучасного митця – допомогти людині визначити для себе справжні життєві орієнтири.

Зараз такий час, коли цікаве змішення жанрів, стилів, напрямків. Мені здається, що в сучасному мистецтві все найцікавіше може з'явитися на грані, на межі жанрів, естетик, стилістик і навіть на стиках взаємно відштовхуючих речей, де можна поєднати дуже багато всього.

Сучасний Митець має бути неймовірно цікавий: не просто епатажний, неординарний, а глибокий, своєрідний – по-справжньому талановитий. Його характеризує поєднання емоційності, високої духовності, гумору та сучасних засобів виразності [2]. Твори митця мають нести гармонію.

Перспективу та життєздатність української літератури засвідчує поява нової генерації літераторів і один з них – це Олександр Михед. Після виходу його книг в світ у багатьох українських читачів перевернулося уявлення про українську книгу. Адже Михед не вважає себе письменником в звичайному сенсі слова, а в своїй мультивекторній роботі він поєднує літературу, кінематограф і мистецтво в єдину гримучу суміш. Молодий діяч в свої 29 вже досяг небачених успіхів: публікації в провідних українських і закордонних ЗМІ, його мультимедійний проект "АмнезіЯproject: відкрита платформа" увійшов до сімки кращих проектів світу.

«Показати, що гуманітарна наука може бути захоплива, цікава і, при тому, щоб не боялись мріяти, і не боялися брати новий інтермедіальний матеріал, який можна досліджувати, який треба досліджувати. Щоб не боялися дослідження самої реальності, а не тільки історії як такої» (О. Михед).

Олександр Михед: «Реальності зручно, щоб ти ішов за потоком. Реальність – це не те, що відбулося. Це те, що показали».

Розуміння навіженості сучасного життя, роздуми про свої успіхи та помилки дозволяють зробити несподіване відкриття – багато шаблонів правильного життя насправді не працюють! І немає універсального рецепта щасливого життя. І завдяки цьому розумінню ми нарешті таки змінюємося і розуміємо: можливо, головне - це жити в гармонії з навколишнім світом і своїм власним. Немає чорного і білого. І вирішувати: що добре, а що погано, можемо тільки ми самі. Головне, щоб це розуміння не прийшло занадто пізно ...

Список використаних джерел:

1. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти педагогіка вищої школи ХХІ століття та формування національної гуманітарно-технічної еліти // Збірник наукових праць, - Випуск 28 – С. 32

2. Рунчак В. Я маю творити, а не займатися холуйством [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.bedusenko.com/volodimir_runchak.html

Худа А. О.

2 курс, ФІОТ, НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»

Науковий керівник:

Покуліта І. К. доцент, ФСП, НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»

ПРОБЛЕМА НЕНАРОДЖЕНОГО ЖИТТЯ В КОНОТАЦІЯХ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

Мистецтво починається тоді, коли його предметом стає людина. Природне право і найвища цінність це життя. Особливому таїнству народження дитини присвячені художні твори, сюжети різних історичних епох. Проте в трансформаціях сучасної культури особливо гостро звучить інша тема – ненародженого життя. Звернення до неї має різні мотиви від особистих до соціальних, релігійних, політичних. На мою думку саме художня мова може

сколихнути суспільну думку і сформувати персональне розуміння кожного щодо цієї проблеми. В 11му класі я писала твір на тему “Життя – найбільша цінність», в якому розкривала тему, що, напевно, хвилює більшу частину суспільства – тему абортів.

«Моих детей не будет никогда.
Ни выросших, ни умерших не будет.
Ни в вещих снах, ни в праздниках, ни в буднях —
моих детей не будет никогда.

Устав от волхований, от стыда
перед собой, судьбой и медициной,
я поняла: ни дочери, ни сына —
моих детей не будет никогда.

С тех пор прошло довольно много лет.
Чужих собак я, припадая, глажу.
Но это не чужих собак я глажу:
ласкаю я детей, которых нет.

Когда вы мне бросаете упрёк,
что я молчу, то это я, в молчанье
неведомых имен ловлю звучанье:
мне почему-то кажется, что трёх...

Когда же прохожу я стороной
по улице и выгляжу престранно,
три маленьких разреженных пространства —
три пустоты бегут передо мной.

Мне говорят: не велика беда...
— Не велика! — я отвечаю людям.
Но на земле детей моих не будет.
Нигде. И никаких. И никогда... » (Майя
Борисова)

Ці зворушливі рядки написала поетеса Борисова Майя Іванівна, одна з найулюбленіших учениць Анни Ахматової. Вона присвятила свою творчість дітям, бо сама не могла мати дітей. Її примовками користуються багато батьків сучасності. Ось наприклад одна із них

«Как разговаривать с лебедем»

Чтобы утки прибежали,
Надо крикнуть: ути-ути!
Чтобы гуси прибежали,
Надо крикнуть: тега-тега!
Чтобы куры прибежали,
Надо крикнуть: цыпы-цыпы!

Но не знает никто из людей,
Как подзывать лебедей.

Уж очень он гордый!
Уж очень нарядный!
Наверное, с ним
Поздороваться надо...

Потом предложит ему
Хлеба кусочек.
Он сам подплывёт,
Если только захочет.»

По всьому світу встановлено скульптури, присвячені ненародженим дітям. В Ризі, Єва Ріекстіня – 27 скульптур ненароджених дітей, поруч з якими таблички з причинами, по яким їх матері зробили аборти. В Білорусі, Олексій Дранець - фігура ембріона, що знаходиться в утробі, над яким нависає ніж у вигляді гільйотини. В Хорватії – пам’ятник у вигляді милосердного Ісуса, який в руках тримає маленьку дитину. В Словачії, Мартін Худачек – скульптура зображує жінку, яка гірко жалкує про своє рішення зробити аборт. Друга напівпрозора фігурка – дитина, яка с простодушною любов’ю і ніжністю утішає свою матір.

І це лише деякі із них. Отже, складна, особиста проблема, яка не має однозначного соціального вирішення, силою мистецтва формує або краще сказати – пробуджує небайдужість людини до сприйняття цінності життя і переоцінки наслідків вибору кожного.

Черкас О. І.

IV курс, ФСП, НТУУ «КПІ» ім. І. Сікорського

Науковий керівник:

Балакірева С. Ю. к.філос.н., доц.к.філос. ФСП КПІ ім. І. Сікорського

КЛАСИКА І АВАНГАРД У ТВОРЧОСТІ ВАЛЕНТИНА СИЛЬВЕСТРОВА

Справжній митець – це хранитель ключа від дверей, що розмежовують–реальний світ від духовного. Справжній митець намагається відкривати ці двері якомога частіше, впускаючи через себе у наш світ те яскраве, до чого не можна доторкнутися, але без чого людина не може обійтися. І це стосується представників будь-якого виду мистецтва. Мова йдеться про всесвітньовідомого українського композитора Валентина Сильвестрова, твори якого вже увійшли у світову музичну культуру, тобто вважаються музичною «класикою» сучасності. Сильвестров є людиною, яка ніколи не намагалася відповідати моді чи слідувати за якимись течіями, завжди була вірна музиці як унікальній формі буття культури. Саме за небажання підкорюватися установкам офіційного радянського мистецтва, твори автора були заборонені для виконання та прослуховування під час панування радянської ідеології.

Згадуючи біографію митця, зазначимо, що у дитинстві В. Сильвестров отримав різносторонню освіту, не акцентуючи увагу саме на музиці. Однак після трьох років навчання в інституті він залишив його і в 1958 році вступив до Київської консерваторії до класу видатного українського композитора Бориса Лятошинського. В 1961 році Валентин Сильвестров написав свій перший авангардний твір, а саме серіальний твір «П'ять п'єс для фортепіано».

У книзі бесід з композитором «Дочекайся музики» на питання «Так що ж для Вас все-таки авангард?» Сильвестров відповів, що на той час авангардом був просто вихід за межі певного типу музики. Це не означало, що авангардист був кращим, ніж людина, яка залишилася в рамках традиції. Він просто ризикнув вийти. На думку Сильвестрова, авангард взагалі займає своє місце в розвитку музичного мислення, у становленні нових стратегій музичної естетики, але не може претендувати на універсальність. Коли авангардні пошуки нових засобів музичної виразності виконали свою функцію, творча потенція авангарду розчинилася інших системах музичного мислення.

Сильвестров говорить, що в авангардному мистецтві кожен митець має шукати і сформувані власні канони. У цьому контексті Сильвестров визначає, що «Авангард – це, по суті, новий романтизм. Зараз в мене таке відчуття, що задача, можливо, полягає у тому, щоб бути вільним і від авангарду, і від неавангарду»[1.44с]. За словами композитора, можливо, в тому і є заслуга авангарду, що він вивільнив музикантів від «музикальності». Композитор пояснює, що «Коли я почав вивчати авангард, в мене з'явилася можливість вивчати музику так, ніби ти починаєш вчити її з самого початку. Є звук, є час, є сильна, слабка доля, і ти починаєш діяти»[1.54с]

В 1970-х український автор відмовився від традиційних технік авангарду та почав орієнтуватися на створення «метамузики», яка розглядається в онтологічному вимірі — як голос самого буття. Характерною рисою творів цього періоду є створення медитативної

музичної образності. Початком нового стилю стала «Медитація» для віолончелі та камерного оркестру 1972 року. Крім того, композитору належать сім симфоній, три струнних квартета, вокальні та хорові твори, цикли романсів « Тихі пісні» на вірші Пушкіна, Лермонтова, Кітса, Єсеніна, Шевченка та ін. для баритону та фортепіано (1974-1975) та ін. Він також працював у кіно: ним написана музика до фільмів Кіри Муратової «Чеховські мотиви» (2002) та «Налаштувальник» (2004).

Таким чином, інноваційна стратегія В. Сильвестрова здійснюється через взаємодію класики та авангарду у контексті трансформацій сучасної музичної культури.

Список використаних джерел:

1. Валентин Сильвестров. Дождаться музыки. Лекции – беседы. По материалам встреч, организованных Сергеем Пилутиковым. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА. 2010 – 368 с.

Шевчук Ю. А.

аспірантка, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Балакірова С. Ю., к. ф. н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

МЕРЕЖЕВА ІНТЕРНЕТ-ЛІТЕРАТУРА ЯК КУЛЬТУРНА ПРАКТИКА

Специфіка сучасних культуротворчих процесів, розвиток нової інформаційно-комунікативної парадигми, поява віртуального простору та всеосяжне застосування інноваційних засобів комунікації сутнісним чином впливає на формування нового комунікативного простору – медіареальності. Ця нова реальність сприяє формуванню інноваційних технологій міжособистісної та культурної комунікації, інтерактивність якої пропонує сучасному реципієнту нову форму взаємодії із репрезентованими віртуально артефактами та культурно-мистецькими практиками. За таких умов особливий інтерес становить висвітлення впливу інформаційно-комунікаційних технологій на процес становлення нових форм культурно-мистецьких практик, зокрема мережевої літератури як нового виду творчості.

Зазначимо, що застосування сучасних Інтернет-технологій у сфері літературного мистецтва зумовило виникнення нової арт-практики – мережевої літератури або віртуальної літератури. За визначенням сучасної дослідниці О.І. Бичкової, мережева література – це «...сукупність літературних творів, основним середовищем існування яких є Інтернет» [0, 55]. Іншими словами, дана арт-практика характеризується залежністю тексту від цифрових носіїв, що надає можливість створення нелінійних та розгалужених структур в середині літературного тексту. Аналізуючи специфіку мережевої літератури, сучасні науковці наголошують, що існування літературних творів в Інтернет-просторі певним чином впливає на форму їх репрезентації, адже взаємодія з мережевим літературним твором здійснюється в цифровому форматі. У зв'язку з цим завдяки новій формі представлення твори мережевого мистецтва, на думку Бичкової, характеризуються високою динамічністю і пластичністю форми та змісту, можливістю обробки значних обсягів концептів, ідей тощо [1, с. 56]. Такий підхід до дослідження мережевої літератури корелює з ідеєю інтерактивності як способу впливу реципієнта на означування мережевого літературного твору. Іншими словами, інтерактивна специфіка мережевої літератури, яка актуалізується через гіпертекст, передбачає множинність маршрутів читання, розмивання меж тексту, поліавторство та вимагає активної участі реципієнта у створенні літературного твору. У цьому контексті сучасний науковець у сфері інтерактивної літератури Р. Лейбов констатує, що «Мережа вносить суттєві корекції в прагматику літератури, спосіб її взаємодії з аудиторією, змінює самі поняття авторства і

аудиторії...» [2]. Інтернет-мережа, на думку Лейбова, надає сучасній літературі нові можливості для динамізації включених в неї процесів, нове середовище проживання, технології для появи нових типів творчих актів, а відтак формування художньої свідомості нового типу. Отже, зміна ролі реципієнта зумовлює зміну характеру художньої комунікації, позаяк інтерпретація твору замінюється взаємодією реципієнта із художнім об'єктом, а процес пасивного спостереження твору вимагає заміни на процес активного спілкування.

Таким чином, застосування інноваційних Інтернет-технологій у сфері літературного мистецтва зумовлює виникнення нової арт-практики – мережевої літератури, інноваційна специфіка якої полягає у її інтерактивності та пов'язана зі зміною ролей автора мережевого літературного твору та його реципієнтів. За таких умов репрезентована проблематика є перспективною та вимагає подальшого наукового розгляду.

Список використаних джерел:

1. Бычкова О.И. Сетевая литература: вопросы формы и стиля [Электронный ресурс] / О. И. Бычкова // Наследие веков. – 2015. – № 2. – С. 55-59. – Режим доступа к ресурсу: http://heritage-magazine.com/wp-content/uploads/2015/10/2015_2_Bychkova.pdf
2. Дискуссия о сетературе 1997-1998 годов в кратком изложении [Электронный ресурс] – Режим доступа к ресурсу: <http://www.netslova.ru/teoriya/discus.htm>.

Ясенова А.

2 курс, ФІОТ, КПШ» ім. І. Сікорського

Науковий керівник:

Покулита І.К., к.ф.н. КПШ ім. Ігоря Сікорського

РОЛЬ МІФУ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ С. ЖАДАНА

Багато дослідників стверджують, що розвиток людства відбувається за “правилом спіралі”: всі події відбувалися, володарі правила - все повторюється на наступному витку “спіралі”. Література розвивається аналогічно.

Визначальною рисою творчості багатьох українських письменників є тісний зв'язок їхньої творчості з міфологією, античною культурою. Це властиво і літературі 19-20 ст., і сучасній творчості.

Найбільш яскравими прикладами “міфологізованих” творів кількох минулих століть є “Енеїда” І. Котляревський, “Кавказ” Т. Шевченко, “Тіні забутих предків” М. Коцюбинський, “Мойсей” І. Франко.

Є образи, до яких неодноразово зверталися митці різних епох. Наприклад, Прометей, - захисник і борець за свободу. В українській літературі до цього образу звертаються І. Котляревський (“Енеїда”) і Л. Українка (драматична поема “В катакомбах”). Проте, найбільш яскравим прикладом є поема Т. Г. Шевченка “Кавказ”. Тут Прометей постає в ролі прикутого титана і є символом могутності та непокірності народу. Саме через цей образ автор передає увесь гнів, який відчуває через організацію війни (приєднання Кавказу до російської імперії).

Яскравою постаттю в сучасній українській літературі є С. Жадан. Його творчість є дуже модерною, але і він часто звертається до міфологічних образів.

В новій книзі автора “Життя Марії” вже ім'я Марія наштовхує на думки про релігійні мотиви. У творі вони стоять на ряду з описом сучасності: «Прифронтове місто перед

Різдом. Всі йдуть до церкви, ніхто не знає слова. (...) Сніг чорніє, ніби відрубана голова. Марія співає з сиротами та вдівцями».

Перша прочитана мною книга Жадана, - "Anarchy in the UKr". У творі автор звертається до спадщини харківської української літератури - прози М. Хвильового, переймає його основні образи-архетипи (дорога) та ідеї (анархія).

Ще одним творінням Жадана є книга "Месопотамія" (з гр. - "земля між ріками"). Харків лежить між двома ріками - Лопань і Харків, як Месопотамія між Тигром і Єфратом. Населення Месопотамії змінювалося, на місце однієї цивілізації приходила інша. Всі вони заклали фундамент нашої культури. І саме Харків, своє рідне місто, автор називає "простором початку часів": «Все знаходиться поміж рік і все звідси починається – і всі історії, і вся любов». У його творчості є традиційними образи заводів, описи трас, загалом - міський топос. В "Месопотамії" цей простір особливий: з одного боку він містичний, з іншого - реалістичний: «За ними тяглися корпуси тракторного і танкового заводів, неканонічні церкви, котрі заборонялося будувати у горішньому місті чорні площини злітних смуг аеродрому (...). далі стояли шибениці, на яких вішали відьом, за ними видно було будівельний гіпермаркет...». [4, 225-226]

Одна з провідних тем твору - перетворення сучасності в "лихі" 90-ті (правило спіралі). У книзі абсолютно по-новому описане життя сучасного Харкова. Зі слів автора: "Шумерська міфологія закладена щонайменше в назві. ... Марат – це такий собі Ісус нашого часу, він збирає на власні поминки своїх апостолів, які переповідають свої "євангелія", різні концепції його життя.". [1] У творі часто зустрічається числова символіка: один з героїв, Юра, перебував в тубдиспансері саме ТРИ дні; у Марата було ТРИ сусідки і т.д. Також у творі широко розкритий образ ріки: тут це і життєдайне місце, і межа світів, і Стікс (ріка, через яку переправлялися душі мертвих). [4, 227]

Повернемося до "правила спіралі". Твори С. Жадана, написані багато років тому, дуже реалістично описують сучасність. Це саме можна сказати про творчість І. Франка. Його філософська поема "Мойсей" повністю може бути перенесена й інтерпретована в контексті сьогодення.

Українські письменники писали про сучасний для них світ звертаючись до міфічних образів, і, самі того не знаючи, передрікали долю свого народу. Отже, міфологія - невід'ємна складова української літератури. Це доводить С. Жадан. Він творить сучасну літературу, нову форму міського епосу, звертаючись і до літератури 20 ст., і до коріння культури (шумерська міфологія).

Список використаних джерел:

1. Сергій Жадан: наш ворог - влада (2014) [Онлайн] Доступно з: <http://life.pravda.com.ua/society/2014/02/26/154213/>
2. Про війну і майдан... (2015) [Онлайн] http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/61319/Pro_Vijnu_i_Majdan_Vyjshly_chotyry_zbirky
3. "Месопотамія": 9 прозових історій та 30 віршів-уточнень (2014) [Онлайн] Доступно з: <http://varta.kharkov.ua/news/art/1096223>
4. Міфологізація часопростору у збірці С. Жадана "Месопотамія" Лавринович Л.Б. «Молодий вчений» № 12 (15) грудень, 2014 р.

Алушкин С.В.

аспирант, ФСП КПИ им. Игоря Сикорского

Научный руководитель:

Коваль Е.А., к.ф.н., доц., ФСП КПИ им. Игоря Сикорского

ПРЕОДОЛЕНИЕ СТРАХА СМЕРТИ КАК ОСНОВАНИЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ В ФИЛОСОФИИ ГЕГЕЛЯ

Становление человеческого мышления невозможно без момента самосознания, условие существования которого Гегель определяет так: «Самосознание есть в себе и для себя потому и благодаря тому, что оно есть в себе и для себя для некоторого другого (самосознания), т. е. оно есть только как нечто признанное» [1, с. 97]. В желании быть признанным человек отрицает свою животную природу тем, что готов рискнуть жизнью ради того, чтобы стать объектом желания Другого. Получается, что признание от Другого возможно получить лишь в борьбе с ним не на жизнь, а на смерть, которая уже является социальным, а не природным актом. Без осознания того, чем человек рискует в случае проигрыша, он не может быть подлинным человеком. С другой стороны, признание можно получить только от живого человека, а потому в схватке оба должны остаться живыми. Отсюда следует, что победитель сохраняет жизнь побеждённому, превращая его в Раба и становясь Господином. Признавая господство над собой, Раб тем самым в страхе отвергает прежде им осознанную смерть.

Раб, трудясь на своего Господина, начинает своими действиями преобразовывать природу, при этом самостоятельно образовываясь. Господин же оказывается в тупике, будучи не способным к развитию, ведь его признал не человек, а всего лишь одно из его орудий. Потому Гегель приходит к выводу, что история человечества – это история труда Раба, цель которого состоит в преобразовании природы и общества таким образом, чтобы рабство оказалось преодоленным, а вместе с ним и страх смерти, однажды поработивший его. Сначала Раб пытается оправдать своё рабское положение в философии стоицизма и скептицизма, затем пытается избавиться от страха смерти иллюзиями о загробной жизни в религиозном сознании, в итоге приходя к философии Просвещения, которая, сама того не ведая, готовила Великую французскую революцию.

В момент падения монархии, человеческий дух развился до понятия абсолютной свободы, действительностью которой оказался революционный террор. Но в этом царстве ужаса Гегель увидел необходимый момент становления гражданского общества. Александр Кожев объясняет это следующим образом: «Благодаря Террору Человек догадывается о том, что он такое на самом деле, на самом деле он – ничто. [...] Ужас перед лицом смерти есть созерцание этой её [свободы] негативной сущности. Именно Ужас-Террор кладёт конец Рабству, упраздняет сами отношения Господства и Рабства, а значит и Христианство... Только пройдя через этот опыт, Человек становится действительно «разумным», и у него рождается желание построить такое Общество (Государство), в котором Свобода воистину была бы возможна [2, с. 183-184]. Страх смерти сделал Человека Рабом, желающим свободы. А в ужасе абсолютной свободы Раб осознал необходимость конца истории господства и рабства.

За категориями Раба и Господина скрываются не отдельные индивиды или логические категории, а история классовой борьбы во Франции XVIII века, которую Гегель мог непосредственно наблюдать и понимать. И хотя ни Франция, ни Пруссия не стали государствами с подлинной свободой, пока общество распадается на антагонистические

классы, логика общественных трансформаций в своём основании продолжает быть диалектикой Раба и Господина.

Список використаних джерел:

- 1 – Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. – М.: Книга по Требованию, 2016. – 493 с.
- 2 – Кожев А. Введение в чтение Гегеля. – Спб: Наука, 2003. – 792 с.

Бадада О.Г.

2 курс ЮФ, НУБіП України

Науковий керівник:

Самарський А. Ю., к. філос. н, доц. НУБіП України

ФЕНОМЕН «ЮВЕНОЇ» В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ

Ви ніколи не помічали як батьки, друзі батьків та просто старші люди докоряли вам та вашим друзям що в їхні часи було краще, люди були добріші, трава зеленіша а небо блакитнішим. Або навпаки Вам за 35 і ви не розумієте сучасну молодь, вони ведуть себе неправильно, егоїстично і по злому, слухають неправильну музику, одягаються вульгарно і без смаку. Що ж це явище називається новим словом яке було запропоноване в 2010 році соціологом Девідом Фінкелхором «ювенойя» яке прямо означає «страх молодості».

Не багато хто знає слово «ювенойя» але точно всім знайоме це відчуття. І чому так відбувається, в чому причина ювеної і коли це все почалось ? Явище ювеної на початку людської цивілізації не було таким помітним як зараз а то і взагалі цього явища не було, по тій причині що розвиток суспільної думки і технологій разом з трендами був надзвичайно повільний. Так наприклад в середні віки між поколіннями майже не було різниці в суспільних поглядах, розумових здібностях та інших якостей особистості. Перші великі прояви ювеної почалися наприкінці ХІХ та на початку ХХ століть, коли в деяких розвинутих країнах поступово почали впроваджувати обов'язкову шкільну освіту. Цей крок був надзвичайно важливим в розвитку суспільства адже нації почали розумнішати що спричинило сильне зростання в технологічному і культурному плані, і цей самий розвиток збільшував ментальну відстань між поколіннями. Діти почали бути грамотними і потребували більше духовної їжі, почалась будова нової молодіжної культури, відтепер підлітки вже були не просто маленькими людьми а певним культурним прошарком суспільства, у якого були свої правила, свої тренди та погляди. Відтоді кожне нове покоління вважало себе розумнішим ніж попереднє та мудрішим ніж наступне.

Так чому відмінності між поколіннями спричиняють цей «страх молодості»? Скоріше за все проблема полягає в тому що дорослі люди вже пережили свої юні роки коли вони були захоплені певними речами та ідеями які були поширені на той час (приблизно від 10 до 30 років життя людини) і про ці речі вона буде згадувати з ніжністю, адже саме ці речі та ідеї сформували її як самодостатню особистість, тому старші люди просто не розуміють молодь адже у них були зовсім інші умови, інші думки та тенденції. Також велику роль в процесі формування ювеної людина зобов'язана підсвідомому страхі того що наступне покоління краще ніж попереднє і виникає підсвідома потреба виправдати себе і своє покоління. На даний момент молодь характеризується тим що вона занадто зациклена на смартфонах, інтернеті, молодь занадто політкоректна занадто терпима та толерантна у порівнянні з попередніми поколіннями, та і що тут приховувати розумніша і менш агресивніша. У порівнянні з 90-ми роками рівень злочинності серед дітей зменшав, зменшав також рівень бійок в школах, наркоманії серед дітей і т.д. Загалом ми бачимо позитивні тенденції еволюції

суспільства майже з усіх боків. Але ці культурні відмінності не дають старшому поколінню тверезим оком подивитися на ситуацію, як і не будуть давати наступним.

Білик І.О.

2 курс ЮФ, НУБіП України

Науковий керівник:

Самарський А. Ю., к. філос. н, доц. НУБіП України

СУСПІЛЬНІ ЧИННИКИ ЗМІНИ ІДЕАЛУ ЖІНОЧОЇ КРАСИ

Кожна епоха людства відрізнялась власними критеріями краси жінки. Представницям прекрасної статі доводилось іти на великі жертви, досягнути ідеалу жіночої краси. У Стародавньому Єгипті красивими параметрами жінки вважались – стрункість, вузькі плечі, висока талія, симетричне обличчя. Еталоном давньоєгипетської краси – царицею Нефертіті. Її риси і сьогодні вражають своєю витонченістю. Жінка займала в суспільстві гідне місце і виступала богинею в суспільстві - ще не перетворилась на рабиню, як це стало у епоху патріархату. У Стародавній Греції ідеал жінки базувався не тільки на красі, але й на чистій гармонії та фізичній силі. Фізична досконалість по-грецьки - це Олімпійські ігри, спартанське виховання. У міфах вказано, що Геракл неодноразово прикидався жінкою, це було не важко, адже у нього потужні, м'язисті, широкі плечі, міцні руки. Ідеал краси жінки був виражений в скульптурі Афродіти (Венери). Цей образ був втілений в багатьох художніх творах того часу. Лінії тіла відрізняються плавністю і округлістю. Таким чином, краса жінки в той час виражалася в красі тіла. Не потрібно забувати, що греки тоді зображали не саму жінку, а богиню. Тому можна сказати, що жінка займала не найкраще місце у суспільстві, вона була засобом дітонародження та підтримування порядку в домі.

Середні віки створили свій неповторний жіночий типаж. Він характеризувався мертвяцькою блідістю і курячою худобиною, викликаною багатогодинними стояннями на молитві, пішими паломництвами, постами та іншими умертвіннями плоті. Ознакою краси вважався виступаючий живіт як символ вагітності. Усе тілесне проголошувалося гріховним. Жіночим ідеалом час став образ Богоматері. Її зображали в закритому одязі, образ-скорботи. Плоть стала гріховної, статеві відносини були нормальними тільки для продовження роду, тому в той час ідеалом краси стали ангели, істоти, які взагалі не мають статі. Наприкінці XVI ст. ідеал краси дещо змінюється: зачіска стає збільшеної форми, волосся для цієї мети збивалося, а при необхідності доповнювалося фальшивим. У моду входять перуки, причому не тільки для жінок, вони стають обов'язковими й для чоловіків. У країнах Європи правила аристократія, тому ідеал краси тут втілюється в аристократичному ідеалі. У той період жінка була засобом задоволення примх чоловіків. Це - головні принципи зображення жінки в епоху абсолютизму. Ідеали краси дворян і простих людей значно розходилися.

Наприкінці XVIII сторіччя складається новий стиль, естетичні ідеали якого запозичені з античного світу. У цей період жінку починають зображати як людину. Художники, які дотримувалися демократичних поглядів, шукають в жінці не просто тілесну красу, а й душу, розум, скромність. На обличчі, крім витончених рис, вперше з'являється думка. Тепер на картинах жінка з джерела задоволення певний потреб стає суб'єктом суспільних відносин. Як приклад можна розглянути картину російського художника Ярошенко «Курсистка». Головний «персонаж» цієї картини - згорток з книгами і конспектами. Він свідчить про духовну красу дівчини, яка йде на навчання. Лише одна ця обставина додає красу зовнішнього вигляду дівчини.

У 20 столітті в моду прийшла велика штучність – аристократичність, витонченість, блідість шкіри. Жінка порівнювалася з породистим конем. Натуральність і природність свідчили про низьке походження жінки. Зараз вся індустрія жіночої краси прагне до продовження юності. У моді юні стрункі красиві дівчата, чії параметри наближені до 90-60-90. Велика увага приділяється особистості – талантам, комунікативним навичкам, почуттю стилю. Стиль змінюється і враховувати його обов'язково.

Проте краса - справа смаку. Час іде - ідеал жіночої краси змінюється. Неможливо знайти еталон, який би однаково домінував у різний період. Але, нажаль, жіноча краса у наш час стала “торговою маркою”, яку можна придбати у будь-якому віці. Під впливом зовнішніх факторів, формує свій ідеал краси.

Демарьов О. Г.

аспірант кафедри філософії КПІ ім. Ігоря Сікорського

КІЛЬКА СЛІВ ПРО СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Як категорія гуманітарної сфери наукового знання поняття «суспільні трансформації» відрізняється від понять реформи, еволюції і революції; це поняття залишається слабковизначеним, є доволі абстрактним, а буквально означає, що щось в суспільстві і зі суспільством відбувається. В Україні, де немає суттєвих реформ і революційних змін, це поняття користується особливою пошаною серед суспільствознавців.

В 21 столітті, зі стрімким розвитком технологій і негайним їх впровадженням в людське життя на різних рівнях, так само впевнено зростає увага науковців до технологізації. Роль останньої в якісному перетворенні світу сьогодні й завтра вважається однією із провідних, якщо не найголовнішою, - і є переоціненою. Не будемо заперечувати важливість технологій, а вкажемо на кілька принципових моментів у розумінні суспільних трансформацій і рушійної їх сили.

Науково-технічний прогрес і нескінченні іновачії у всіх сферах людської діяльності, в тому числі віртуальній, можна пояснювати по-різному. Та беззаперечним залишається той факт, що в споживацькому суспільстві будь-які досягнення і відкриття використовуються в ролі продукту на масовому ринку. З огляду на це, сутність людини не особливо змінюється в позитивну сторону. Так само не зазнає якісних змін і суспільство, тобто говорити можна не про розвиток, а хіба що про «трансформацію» у найвужчому розумінні.

Перед сучасними науковцями, які не ставлять технології на перший план, постає в такому разі питання: а що ж тоді є віссю суспільних трансформацій?

Сучасне суспільство мало чим відрізняється від суспільства трьохсотрічної і навіть тисячолітньої давнини. Як і тоді, суспільство поділене на класи. І тепер людина - свідомо чи несвідомо - своєю життєдіяльністю підсилює один з них. І всі трансформації, які тільки можуть бути, стають можливими тільки внаслідок боротьби цих класів. Якщо раніше «трансформуватись» могли окремі суспільства, то в наш час прогресивні чи регресивні зміни одного регіону, одного суспільства негайно відображаються на всьому людстві, на всій системі загальнолюдської культури. Але чи є це відображення не відбиттям, а етапом перетворення?

З огляду на вищесказане, знову постає питання про пошук дієвих рушійних сил суспільних перетворень. Такою силою, і правда, може стати будь-яка сфера людської діяльності. В Російській імперії 19 століття, наприклад, нею була художня література. Так чи інакше, щось повинне «перевернути» існуючий стан речей. Трансформація чого-небудь

передбачає відмову від якоїсь вже існуючої частини цілого, або від усього цілого. Саме тому технології, які сьогодні виконують, з одного боку, розважальну функцію, а з іншого – створюються для отримання прибутку, не тільки не заперечують ціле – суспільство споживацтва, а тільки стверджують його.

Регрес, в тому сенсі, в якому розумів його В.О. Босенко, - є необхідним моментом становлення. В суспільстві, розбитому на безліч фрагментів, жоден із яких не розуміє себе як частину цілого, цей самий регресивний момент залишається нездійсненим. Для справжніх трансформацій потрібно вміти вбачати в одному - все, в окремому – ціле. Відмова від розуміння індивідуального як такого – і є регресивно-прогресивним моментом у становленні цілого.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови: в 11 томах. — Том 10, 1979. — С. 233.
2. Босенко В.О. Всеобщая теория развития. – Киев, 2001. – 470 с.

Мальчик О.М.

2 курс ЮФ, НУБіП України

Науковий керівник:

Самарський А. Ю., к. філос. н, доц. НУБіП України

ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА І МОРАЛІ

Стабільність моральних норм, моральна «переконаність» суспільства, повага до усталених загальнолюдських канонів поведінки призводять до сприйняття настанов права, а, отже, до ефективної дії інститутів громадянського суспільства. Співвідношення моралі та норм права є предметом дискусій довгий час. Не можна відкинути дану категорію, що має глибоко ненормативний зміст, оскільки мораль, крім права, також є засобом упорядкування людського співжиття. Питання про взаємодію права і моральності (моралі) є актуальним протягом тривалого періоду часу. Залишається вона такою і в сучасному суспільстві.

М. І. Байтін абсолютно справедливо вважає, що для сучасної юридичної науки «характерний процес поглиблення моральних начал, зближення права і моралі демократичного суспільства». Слід визнати глибоке взаємопроникнення таких категорій, як право і моральність, і їх взаємозумовленість і прийняти дане твердження як ще одне апіорі. Необхідно в черговий раз визнати неможливість досягнення того стану соціуму, коли право в повній мірі ввібрало б у своє утримання моральні підвалини конкретного суспільства.

Мораль і право виконують одну і ту ж соціальну функцію: регулюють людські взаємовідносини. Однак способи моральної і правової регуляції різні. Право регулює поведінку людей за допомогою державно-управлінського примусу, мораль же спирається не на силу держави, а на силу громадської думки. Як право, так і мораль є сукупністю норм.

Кант у своїх працях неодноразово досліджував це спірне питання. На його думку право – це сукупність умов, за яких свавілля однієї особи сумісне зі свавіллям іншої з точки зору умови свободи. Для усунення невизначеності в розумінні термінів «етика», «мораль», «моральність», а також характеру їх взаємозв'язку, слід звернутися до пояснень самого німецького автора. У передмові до «Метафізика нравов» Кант пише, що наука про закони свободи носить назву етика. Етика також називається вченням про моральність. Далі, Кант говорить про те, що етика точно так же, як і фізика, має свою емпіричну і раціональну частину. При цьому «емпірична частина окремо могла б називатися практичної антропологією, а раціональна - власне мораллю» .

На мою думку, не дуже просто вписати норми моралі у право, слід віддати гідне законодавчій владі. Норми моралі, які отримали законодавчий вираз, також гарантовані державою, проте їх коріння лежить найглибше - в самій свідомості особистості, відповідно, підтримуються внутрішньою силою суспільної свідомості. Для того, щоб такі норми дотримувались необхідно не правовий механізм, а індивідуальне сприйняття необхідності таких норм, потреба прийняття їх, як еталону, зразка. Цей процес законодавець не в змозі проконтролювати.

Право і мораль - різні, але не діаметрально протилежні явища. Перебільшення особливостей права і моралі може привести до правового нігілізму, з одного боку, а з іншого - до звільнення від моральних принципів. Так само взаємозв'язок моралі і права не означає їх злиття. При всій смисловій завантаженості правовідносин навряд чи правильно перетворювати мораль в компонент права, як і право - в категорію етики.

Рашко В.А.

2 курс ЮФ, НУБіП України

Науковий керівник:

Самарський А. Ю., к. філос. н, доц. НУБіП України

ЯКА БУВАЄ КРАСА ЛЮДИНИ? ЩО ТАКЕ СПРАВЖНЯ КРАСА?

Поняття краси у різні часи існування суспільства викликало цікавість і водночас захоплення у людей. Та, на жаль, більшість вкладають у це поняття своє розуміння, що найчастіше збігається лише із зовнішнім виглядом, тобто з тим, що вражає зір правильністю обрисів, поєднанням тонів, гарних форм, красивими і правильними рисами обличчя. Люди не задумуються над тим, що краса – це не завжди лише те, що споглядає суб'єкт своїм зором, оскільки те, що ми бачимо, не завжди відповідає дійсності. Насправді краса може бути захована значно глибше, і відшукати її зможуть лише обрані: як правило, це люди, які дивляться на речі не поверхово, а шукають глибину, справжню суть, філософськи осмислюють її зміст. Таких людей важко обманути примарними ілюзіями, адже вони цікавляться тим, що наповнює річ, тим, яка її справжня цінність. Так в чому ж тоді полягає краса людини? І яка краса є справжньою?

Краса – це естетичне явище, яке сприймається різними органами чуття людини, що викликає емоційне задоволення, насолоду. Вона може бути різною, адже кожен її бачить згідно своїх критеріїв і понять. Розуміння краси в кожній людині своє. Здатність побачити красу стає мірою в оцінці естетичної розвиненості людини. Чим вищою є ця здатність, тим ближче свідомість людини до своєї естетичної досконалості, до ідеалу. Межею естетичної розвиненості стає здатність особи насолоджуватися красою душі, адже вона є справжньою в будь-якому випадку, на відміну від зовнішньої яскравої оболонки, під якою може ховатися черства, прогнила і чорна душа.

Внутрішня краса полягає у всебічному розвитку людини, в її душевності, щирості, чуйності та доброті. Якщо вона переживає, коли бачить бездомних тварин, дітей, які виростили без батьків, співчуває людям з інвалідністю, може щиро за когось радіти, дружити і любити, можна сміливо сказати, що ця людина володіє внутрішньою красою. Приємно спілкуватися з тим, хто вміє підтримати розмову, виховано веде себе в колективі, поважає інших, може дати корисну пораду, підтримати в тяжку хвилину, а у ситуації, коли потрібно обирати, не вчинить, як егоїст і лицемір. Це і є духовна, тобто внутрішня краса, яку не відразу можна споглядати, дивлячись на людину.

В той же час слід сказати, якщо людина вестиметься лише на миле личко, ямочки на щічках, білосніжну посмішку, довге красиве волосся і не помічатиме зверхності, нещирості, пустоти в душі, то вона ризикує бути обманутою і залишитися з розбитим серцем. Людину, яка зла на всіх, жорстока, жадібна і лицемірна, не можна назвати гарною. Навіть якщо при цьому вона є дуже красивою зовні, всередині вона не така. Ніколи не можна судити людину за зовнішньою оболонкою, яка часто буває оманливою, оскільки навіть негарна може мати багатий внутрішній світ, чуйну душу і добре серце.

Але водночас слід погодитися з тією думкою, що людину зустрічають "за одягом", що зовнішність займає вагоме місце у житті людей, адже кому принесе задоволення спілкування з людиною неохайною, брудною? Зовнішня краса – як козирна карта, яка дає великі можливості у досягненні мети. Як би це не сумно звучало, та навряд чи до тебе виявлятимуть знаки уваги, зацікавляться тобою особи протилежної статі, доки ти не будеш доглянутою і доки не матимеш привабливий зовнішній вигляд. Ніхто не зверне увагу на твій внутрішній світ (навіть якщо він буде дуже багатий, і ти будеш цікавим співрозмовником, який може підтримати будь-яку тему), доки зовнішність не буде прийнятною для суспільства. Така істина. Спочатку не сприймуть її очі, а потім, у більшості випадків, - і душа. Бо зовнішній вигляд є відбитком нашого внутрішнього стану, та про це, на жаль, пам'ятають не всі і не завжди.

Можна зробити висновок, що справжньою красою людини все ж вважається гармонія внутрішнього світу та її зовнішнього вигляду, бо її зовнішність не зможе перекрити всю порожнечу душі і черствість серця, однак й заглянути до вашого внутрішнього світу ніхто не матиме навіть бажання, якщо зовнішність не спонукатиме, а відштовхуватиме від себе. Напевно, краса обов'язково врятує світ, якщо вона не вбиватиме, не руйнуватиме, а творитиме, окрилятиме, буде приносити радість, натхнення, бажання жити.

Шума В.И.

2 курс, ФТИ КПИ ім. Ігоря Сикорського

Научний керівитель:

Алушкин С.В., аспірант, ФСП КПИ ім. Ігоря Сикорського

ПРИНЦИП РАДИКАЛЬНОГО СОМНЕНИЯ КАК МЕТОДОЛОГИЯ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

Поскольку научное мировоззрение строится на доказательном и аргументированном знании, в его основании лежит принцип сомнения в любых суждениях, претендующих на научность. Однако история философии от Декарта до Канта показала развитие логики скептицизма, приведшего к агностицизму.

Впервые принципом сомнения воспользовался Рене Декарт в своей работе «Размышления о первой философии». Пытаясь исследовать физические тела, Декарт замечает, что нельзя полностью их определить, полагаясь лишь на органы чувств, не привлекая разум. Подвергнув сомнению разум, Декарт удостоверился в том, что он существует, ведь само сомнение является актом мышления. Убедившись в истинности выводов разума и приняв на веру соответствие физических вещей их образам в мышлении, Декарт стал первым философом-рационалистом. Методом познания в рационалистической дедукции, таким образом, была дедукция из целого, которая по законам формальной логики всегда даёт истинные выводы. Лейбниц и Спиноза, продолжая линию Декарта, подвергали критике его понимание этого целого, но сохраняли эту методологическую установку, которая уже не нуждалась в подвергании сомнению каждого положения.

В противоположность рационализму, в основании философии эмпиризма лежит логическая индукция, т.е. попытка обобщений чувственного опыта до уровня общих

теоретических положений. Джордж Беркли в работе «Три разговора между Гиласом и Филонусом», последовательно проводя логику эмпиризма, довёл её до субъективного идеализма, отрицающего существования материальной субстанции. Поскольку, по версии Беркли, все, что мы наблюдаем, существует лишь в опыте, понимаемом как восприятие мира субъектом, то категория материальной субстанции оказывается просто лишней и усложняющей научные теории.

Дэвид Юм продолжил размышления Беркли, задавшись вопросом, не следует ли сомневаться в познании «чистым разумом»? Ведь если внешний мир существует независимо, то человеческий разум не может связать один факт с другим причинно-следственной связью. Отсюда Юм приходит к выводу, что «нам остается только выбор между ложным разумом и отсутствием разума вообще» [1, с. 312]

Иммануил Кант в серии своих критических работ, в частности в трактате «Пролегомены ко всякой будущей метафизике, могущей возникнуть в смысле науки», ставит под сомнение всю предшествующую метафизику. Продолжая философию Юма, Кант сомневается в возможности ума строить метафизические теории, показывая, что можно доказать и опровергнуть любые их положения. Следуя кантовскому критическому идеализму, философия приходит к выводу, что познание не может выйти за пределы чувственного опыта, что приводит к агностицизму. Таким образом, последовательно используя принцип сомнения, философия эмпиризма пришла к выводу, что познание сущности объективно существующего мира невозможно.

Разумеется, любая наука теряет смысл, если полностью, безоговорочно, основывается на такой философии. Потому учёным следует обратить внимание на достижения линии рационалистической философии, которая довела принцип сомнения Декарта до открытия диалектического метода Георгом Гегелем. Используя диалектическую логику, оказывается возможным понять односторонность как эмпиризма, так и рационализма, и, таким образом, преодолеть агностицизм Канта и вернуть науке её предмет – объективный мир, доступный познанию.

Список использованных источников:

1 – Юм Д. Сочинения в 2 тт. Т.1. – М.: Мысль, 1965. – 678 с.

Йович А.Э.

2 курс, ФТИ НГУУ «КПИ» им.И.Сикорского

Научный руководитель:

Алушкин С.В., аспирант, ФСП НГУУ «КПИ» им.И.Сикорского

ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВАНИЯ КВАНТОВОЙ МЕХАНИКИ И ТЕОРИИ ОТНОСИТЕЛЬНОСТИ

Исследуя природу, физики не могут обойтись без понимания мира в целом, и поэтому каждая физическая теория в своём основании содержит ту или иную философскую концепцию. С этой точки зрения любопытна квантовая механика, считающаяся до сих пор вершиной современной физики. В рамках этой физической теории обосновываются идеи о невозможности познания объективного мира и сомнения в его существовании.

В начале XX века, в период зарождения квантовой механики, эта теория вызвала резонанс среди ученых. Н. Бор и В. Гейзенберг поддерживали идеи, о том, что объективное описание реальности невозможно, потому что сам факт наблюдения преобразует мир, а потому, точно исследовать мир и его законы невозможно, и, взамен научного детерминизма приходит вероятностный подход в описании физических явлений. Им оппонировали А.

Эйнштейн и Э. Шредингер, считающие, что законы природы не зависят от нашего восприятия, а наука не должна отказываться от принципа детерминизма.

Какие же философские концепции стоят за спором этих учёных? А.Эйнштейн не скрывал своих симпатий к материализму Спинозы, чьи идеи легли в основу теории относительности. Согласно Спинозе, существует единственная субстанция, вечная, бесконечная, которая является причиной самой себя и существует сама в себе. Если считать Вселенную в целом – субстанцией, протяженность – её атрибутом, а пространство и время – модусами протяженности, то мы получим логически доказанное утверждение о единстве пространства и времени, чем и воспользовался Эйнштейн. Кроме того, разум является таким же атрибутом субстанции, как и протяжённость [1, часть первая].

Н.Бор и В.Гейзенберг считали разум и материю двумя разными субстанциями, продолжая философскую линию Беркли, Юма и Канта. Доводя логику эмпиризма до конца, эта философия пришла к выводу, что разум не может познавать окружающий мир, ведь ему даны лишь ощущения. Отсюда и возникла идея о том, что никакой материи, как первоосновы физических процессов и явлений, нет. Гейзенберг пишет: «Только эксперименты наблюдателя вынуждают атом принимать известное положение, цвет и определенное количество теплоты. В современной физике для атома все качества являются производными; непосредственно он не обладает никакими материальными свойствами.»[2, с.32]

Таким образом, физика, какой ее видели Бор и Гейзенберг, несет в себе отказ от поиска знаний и подталкивает к остановке развития научной мысли, заменяя его верой в Бога или позицией солипсизма. Эрвин Шредингер понимал важность именно философского преодоления такой позиции: «Широко распространено учёное мнение, что объективную картину мира, как её понимали прежде, вообще получить невозможно. Только оптимисты среди нас (к которым я причисляю и себя) считают, что это — философская экзальтация, признак малодушия перед лицом кризиса.» [3, с.82].

Этот кризис актуален и поныне. Для его преодоления необходимо продолжение философской тенденции, определенной идеями Б. Спинозы, которая в XIX веке привела к открытию диалектического метода Г. Гегелем. Именно в категориях диалектической логики, примененных к материалистическому объяснению мира, оказывается возможным решение многих актуальных вопросов современной физики.

Список использованных источников:

- 1.Б.Спиноза. Этика. – М.: Академический проект, 2008.
- 2.В. Гейзенберг. Философские проблемы атомной физики. – М.: 2008.
3. Эрвин Шредингер: Пер. с нем. — М.: Мир, 1987.

Зозуля В.О.

2 курс ЮФ, НУБіП України

Науковий керівник:

Самарський А. Ю., к. філос. н, доц. НУБіП України

СУСПІЛЬНІ-ІСТОРИЧНІ МЕЖІ РОЗУМУ

Прийнято вважати, що людина є унікальною істотою, але чи так це? Розум яким наділений кожний homo sapiens — це унікальний інструмент, який забезпечує виживання. Теорій його походження безліч, але чи здатний цей інструмент удосконалюватись, чи він вже є ідеальним механізмом для пізнання світу, якому потрібно лише правильно ставити питання?

З історичної точки зору, людство зробило величезний крок за останні дві тисячі років. У давнину для людей більшість сучасних та звичних для нас речей, матеріалів здалися б

якоюсь позаземною або божественною технологією. Проте, як вдалося досягти такого розвитку без зміни інструменту пізнання? По-перше, речі, якими користувалися в давнину постійно удосконалювались і в цьому полягає суть тієї еволюції розумових здібностей. Навколишній світ, а точніше його перетворення, відіграє ключову роль у розумовому розвитку, оскільки, речі для їх використання потребують певних розумових зусиль.

Тому можна зробити висновок що сучасна середньостатистична людина розумніше середньовічної, лише тому що вона живе в складнішому світі. Більше того, цей світ створений завдяки попередніми епохами, які поглинала один одну залишаючи здобутки попередньої (хоча були випадки коли ці досягнення втрачалися) та акумулювали знання й досвід предків.

Але яким розумними ми зараз не здавалися б наш мозок за своєю структурою та властивостями ніяк не відрізняється від мозку античного грека.

Наш розум зародився як інструмент для виживання в матеріальному світі. І перші поняття сформовані людиною означали якісь природні процеси (зміна положення сонця, пір року — поняття часу). Але існують питання, які часто-густо перебувають в площині нематеріального світу (математика, філософія) і нашому розуму важко їх зрозуміти. Мабуть тому діти так не люблять математику, бо це абсолютно абстрактно наука.

Багато хто до вищесказаного готовий протипоставити комп'ютер, якому судилося стати удосконаленим варіантом людського розуму, який міг би розв'язати будь-які проблеми. І дійсно сучасні ЕОМ вражають і якщо уявити, що вони зможуть розвинути до рівня людського інтелекту то це насправді буде небувала ера для людства. Але навіть найпрогресивніший штучний інтелект приречений завжди перебувати в конкретних рамках, які він не здатний змінити. Проте, людина не діє в рамках природи бо наш розуму не обмежений і йому властиві спонтанні, не обґрунтовані витівки. Ця перевага дає людині можливість створювати щось геть нове, небувале те що знаходиться поза реаліями сьогодення (гарний приклад романи Жуля Верна).

Ніщо, ні штучний інтелект, ні людський розум не здатні розв'язати всі проблеми, бо як тільки буде розв'язана одна проблема, то утвориться інша проблема або площина зі своїми проблемами. І тут виникають питання чи є розвиток безкінечним, чи можна досягнути абсолютно все? Все ця безвихідь пояснюється природою та сприйняттям світу. Якщо сонях, здатний сприйняти сонце, вологу, мінерали, в той час, як тварина може вловити запах, побачити та відчути навколишній світ, то людина може сприйняти час, своє "я" і суть майже всього, що її оточує. Сприйняття, створене природою, будує уявлення про все навколо виходячи з базових завдань розуму і, тим самим, обмежує пізнання.

Але існують речі або поняття, які абсолютно не прив'язані до того, що нас оточує. Ці поняття не можуть бути досягнуті людським розумом, бо він обмежений самим собою та стадією розвитку суспільства. Наприклад, людина ніколи не зможе досягнути якусь безкінечну кількість матеріальних речей. Людина здатна ототожнити безкінечність, наприклад, з якоюсь умовністю (математичний знак) але навіть ця умовність не дасть розуміння безкінечності.

Проте, розум обмежений лише розвитком суспільства, а тому виникає питання чи є межа розвитку суспільства? Але історія показує, що коли суспільний розвиток переходить на вищу ланку, то з'являються нові проблеми, які теж здаються неосяжними. Тому жодний розум не здатний досягнути понять, що знаходяться за межами його досвіду.

Довбенко А.Я.

3 курс, ФСП, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Препотенська М.П. д.філос.н., проф. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУПЕРЕЧЛИВИ АСПЕКТИ ПРИСУТНОСТІ МУРАЛІВ І ГРАФІТІ У МЕГАПОЛІСІ

Прогулюючись Києвом, з великою ймовірністю можна побачити красивий малюнок на стіні будинку або ж справжній твір образотворчого мистецтва, проте зображений не на полотні, а на дорогах чи парканах. В наш час досить популярною є присутність у великих містах муралів та графіті. Деякі люди ставляться до цих видів сучасного мистецтва, як до вандалізму, проте більшість все таки вважають їх прикрасою міста. На початку – це дійсно було проявом вандалізму, проте тепер мурали та графіті стали невід’ємною частиною сучасного мегаполісу.

Графіті – явище надзвичайно давнє. З італійської це слово перекладається, як «надряпаний». Наскельні малюнки первісних людей археологи називають графіті і деякою мірою їх можна вважати предтечею сучасних настінних малюнків. Важливим елементом графіті є наявність тексту. Розповсюдженню графіті сприяли поява аерозольної фарби та молодіжні субкультури, які виникли у 1960-х в США та Західній Європі. На початку графіті вважалося частиною хіп-хоп культури. В Україні даний вид мистецтва на професійному рівні існує уже близько 10 років. У Тернополі та Львові навіть є школи графіті.

Мурал – художній розпис зовнішніх стін будинку. Дослівно дане слово перекладається на українську, як «стінопис». Мурали відрізняються від графіті своєю яскравістю та масштабністю. Відмінною рисою муралів також можна вважати обмеженість матеріалу для творчості, адже графіті можна малювати і на невеликих стінах, і на парканах, і в під’їздах, і на дорогах, мурали ж створюються тільки на стінах будинків. У США існують окремі квартали, які повністю прикрашені муралами та графіті. Раз на рік там проходять різні молодіжні фестивалі.

За останні два роки в Україні набули популярності патріотичні мурали. У Києві над їх створенням працювали майстри «стріт-арту» з Іспанії, Британії, Португалії, а також вітчизняні художники.

В Україні вуличне мистецтво не є легалізованим, на відмінну від США, де влада залучає художників для благоустрою неблагополучних районів. Існують навіть спеціальні міські ради, які займаються даними питаннями та фінансують створення нових творів мистецтва. У Києві, щоб створити масштабний малюнок необхідно отримати дозвіл від міської ради та знайти спонсорів, адже така акція вимагає чималих витрат. Створення муралу – це клопітка та часозатратна справа, яка залежить від погодних умов.

Багато людей сперечаються, щодо доречності муралів та графіті. Я вважаю, що їх потрібно створювати та популяризувати, адже вони стають складовою образу міста. Проте існують певні обмеження: по-перше, мурали не можна створювати на історичних будівлях, вони доречні на старих радянських будинках, які не мають історичної цінності; по-друге, малюнок повинен нести певний сенс, якусь приховану ідею. Не можна малювати те, що тобі захочеться на 5- ти метрових стінах будинку в центрі Києва. Малюнок повинен змушувати глядача над чимось задуматись, щоб це дійсно був твір мистецтва, а не просто «розвага» художника. У Києві дійсно дуже багато муралів та графіті, проте деякі з них, не прикрашають столицю, а навпаки показують погану сторону українців.

Отже, вуличне мистецтво дійсно є складовою образу сучасного мегаполісу, та прикрашає сірі вулиці «кам'яних джунглів». Мурали, які несуть смислове навантаження можуть вважатись справжніми творами мистецтва.

Думанецька В.А.

6 курс, ВПІ НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Л. М. Гриднева, к. філол. н, доцент кафедри ВСтАР ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

РОЛЬ РЕДАКТОРА У ПОБУДОВІ ІМІДЖУ МІСТА ЧЕРЕЗ ВИСВІТЛЕННЯ ВЕЛОСИПЕДНОЇ ТЕМИ

Місто – це живий організм, який функціонує злагоджено за умови усвідомлення містянами особистої відповідальності та меж власної свободи. Відповідальність полягає у збереженні історії міста водночас з рухом вперед для поліпшення умов власного життя кожного жителя. Заради власного добробуту людина повинна прораховувати перспективи кожної дії та рішення (практика sustainable development) та бути готовою нести відповідальність.

Поєднання відповідальності та волі з урахуванням свобод інших людей (згідно з практичною філософією Імануїла Канта) називається самоповагою, з якою не народжуються, а яку потрібно виховувати та прагнути на всіх рівнях соціуму. Адже місто, де більшість людей поважає себе не може мати поганий імідж, бо є розуміння, що кожен несе відповідальність за свій простір.

Місто – це також комунікації та інфраструктура, тобто правила, закони, традиції та історія, які прямо пропорційно визначають рівень та умови життя містян. Вони і створюють образ, а згодом і імідж міста.

Розкриваючи обрану тему, увага акцентується на впливі редактора на виховання самоповаги через популяризацію велосипедної інфраструктури (далі велоінфраструктура) як показнику іміджа міста. Адже наявність та якість велоінфраструктури в місті є показником рівня самоповаги людей, де враховані транспортні інтереси всіх прошарків суспільства: пішоходів, людей з обмеженими можливостями, велосипедистів та водіїв автомобілів. Тільки наявні практичні результати виховання визначаються високим рівнем взаємоповаги та важливим показником для іміджу міста.

Тому актуальним завданням на сьогоднішні є формулювання рекомендацій редактору сайту, присвяченого місту як культурно-туристичному об'єкту.

Велоінфраструктура – це комплекс зручностей для використання велосипеда як транспорту в місті, де велосипед – це екологічний транспорт та один з основних елементів стійкого розвитку міста.

Сайт міста/країни – переважно це перше знайомство зацікавленого з місцевістю, візитна картка, яка формує враження про об'єкт. На нашу думку, якщо спиратися на велосипедну тему, то місто не залишиться в програті

Для перевірки цього твердження ми переглянули сайти міст Європи і вже на перших запропонованих сторінках пошуковика знайшли надання переваги велосипеду. Зокрема на сайті Берліну зазначається, що найкращий транспорт для екскурсії по місту – велосипед. Сайт столиці Польщі також пропонує пересуватися на велосипеді. Щодо Бельгії та Нідерландів, то вони взагалі вважаються найбільш велосипедними країнами на Землі, і так до списку можна додати більшість країн Європи і головне, що вони про це пишуть на своїх сайтах. Тому ми вважаємо, що редактор володіє безпосередніми практичними інструментами, що допомагають орієнтувати

туриста та жителів міста обирати велосипед для щоденних поїздок та відпочинку, адже це неабияк вплине на позитивний образ міста.

На противагу зарубіжним сайтам наведено приклад з сайту новин міста Кременчук за 25 грудня 2016 року, де у стрічці новин з 8 новин тільки 2 мають позитивне забарвлення і обидві пов'язані з велосипедною темою (щодо новорічного велопробігу Дідів Морозів).

Тим часом в Україні, станом на 2017 рік, велоінфраструктури повноцінно не представлено в жодному місті. Втім у більшості міст є велопарковки і в 9 містах є приклади велосипедних доріжок сумнівної якості, це міста: Київ, Дніпро, Одеса, Львів, Маріуполь, Полтава, Івано-Франківськ, Вінниця та Ірпінь.

Тому ще однією рекомендацією редакторам сайтів міст України може бути формування добірки новин з акцентом на позитивно забарвлені аспекти життя міста, спираючись на велосипедну тему. Ця тактика має на меті побудову позитивного образу міста та водночас створює бажання пересісти на велосипед для прогулянки, мандрів або щоденних поїздок.

Керова М. С.

3 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Препотенська М. П., д.ф.н., професор ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІНСТРУМЕНТИ ТВОРЕННЯ БРЕНДУ СУЧАСНОГО МІСТА

В сучасному світі більшість людей проживає в містах. Саме міста, а особливо великі, є осередками політичного, економічного та культурного розвитку. Зі зростанням населення міст, збільшується їх територія, і звичайно ж, кількість проблем. Серед яких екологічні, соціальні, економічні, політичні та інші. Місто стало об'єктом дослідження не лише соціології міста, а й географії, антропології, архітектури, політології, економіки, історії, статистики та ще багатьох наук, та це й не дивно. Зі зростанням ролі міста в житті людини, воно вийшло на новий рівень. Це не лише територія, де проживає певна кількість людей, це окрема система, що функціонує сама в собі.

З кожним роком міста для свого розвитку вимагають все більше інвестицій і людських ресурсів. Раніше вони розвивалися за рахунок сільської місцевості, проте зараз вони в цій можливості стають все більш обмежені. Тому між великими містами розгортається справжня конкуренція за престижність.

Так що ж потрібно зробити, щоб перетворити своє місце перебування в пункт призначення? Перш за все необхідно створити комфортні умови проживання, а потім брендувати місто. Більшість великих міст мають свої бренди, що органічно розвивались разом з містами : в Парижі це романтика, в Гонконзі – торгівля, в Мілані – мода. Важливо розуміти, що бренд міста повинен базуватись на тому, що дійсно наявне, тобто, на сильних та привабливих сторонах міста. Створити штучний бренд дуже важко та ризиковано, - частіше, це закінчується невдачами. Для більшості міст неможливо визначити одну єдину характеристику та особливість, яка потенційно має силу бренду, оскільки вони багатовимірні, взаємодоповнюються та переплітаються.

Для створення, утвердження та популяризації бренду міста використовують такі інструменти як гасла, девізи, візуальні символи, та події. Гасло міста, як правило, розробляють іміджмейкери, для вираження загального зовнішнього образу міста. Наприклад, гасло Берліна - «Столиця нової Європи». Ще одним інструментом є позиціонування міста на регіональній,

національній та міжнародній аренах в якості місця для певного виду діяльності, наприклад, як шопінг у Мілані.

Без візуальних символів створити бренд міста просто неможливо. Це як Ейфелева вежа в Парижі, статуя Свободи в Нью-Йорці, Червона площа в Москві тощо. Ці візуальні символи з'являються як офіційна айдентика міста: візуальний стиль та туристичний логотип, які розташовуються на друкованій продукції, канцелярських приладдях, брошурах, рекламних щитах, одязі.

Події, що стались в місті, теж можуть стати частиною його бренду. Наприклад, розподіл на дві частини Берліну. Драматична історія стала важливою складовою іміджу цього міста.

Українська столиця сьогодні не є брендовим містом, проте має в цьому потребу. В пошуках основної стратегії розвитку та брендування міста Києва виникає проблема: основної відмінності Києва від інших великих міст майже не існує. Єдиним оптимальним рішенням для Києва залишається створити імідж використовуючи всі вищезазначені інструменти. Цікава, неоднозначна та досить багата історія може стати саме базисом бренду Києва. Її можна органічно вплести в сучасні тренди та напрями вуличної культури. Наприклад, нові київські мурали - це вже щось більше ніж звичайні малюнки на стінах, це те, що може стати візитівкою нашої столиці. Важливим є і те, що досить багато муралів є символічними, такими, що виражають саме українську культуру, а отже, можуть нести в собі певне повідомлення як частина бренду столиці.

Отже, аналізуючи всі ці фактори, стає зрозумілим: створювати бренд міста не легко, проте необхідно. Місто без бренду ніколи не стане привабливим для туристів, бізнесу та додаткових інвестицій.

Литвинець О.Л.

2 курс, РТФ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н.В., к.філос.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СПОРТ – КРИТЕРІЙ ІМІДЖЕВОГО УСПІХУ СТОЛИЦІ

У житті кожної людини спорт відіграє дуже важливу роль. Спорт покращує здоров'я, підтримує людей в хорошій фізичній формі і надає людям енергію та позитивний заряд емоцій. Спорт має дивовижні і незвичайні властивості: може знайомити і об'єднувати людей, зміцнює наше здоров'я і позитивно впливає на розумові здібності людини, розвиває такі корисні навички, як швидкість, хороша реакція, витривалість, сила і терпіння. Завдяки спорту, люди стають більш витривалими і стійкими до всіх негативних факторів зовнішнього середовища.

Спорт в Києві - один з найбільш популярних видів діяльності. Спортом займаються професійно або аматорськи. Аматорський спорт тісно пов'язаний з поняттям фізкультури. Багато київських шкіл забезпечені максимально гідними спортивними умовами, щоб діти фізично розвивалися та вели активну життєву діяльність. Як результат - високі досягнення на найпрестижніших спортивних змаганнях таких як Олімпійські ігри, чемпіонати світу та Європи з різних видів спорту. Багато українських спортсменів є світовими «зірками» спорту.

Студентство складає основну частину спортивних діячів столиці. Вищі навчальні заклади країни активно підтримують молодь, встановлюючи спеціальні спортивні стипендії та нагороди для студентів, які беруть участь в університетських змаганнях та спортивних заходах, щоб відстояти честь свого закладу.

Столиця активно підтримує спортивну діяльність жителів, організовує різні спортивні фестивалі та змагання, будує нові спортивні майданчики та стадіони.

Однією із найбільш важливих подій, що трапилася в Києві за останній час – Київський Напівмарафон 2017. Київський Напівмарафон - це найвідоміша бігова подія України, яка об'єднує людей закоханих в життя, - тих, хто вміє жити сьогодні і готовий змінюватися. В ньому взяли участь понад 9 тис. осіб. Учасниками забігу стали представники 48 країн світу. Це один із найяскравіших прикладів спортивної діяльності жителів столиці.

Місто підтримує здоровий спосіб життя, тому ведеться будівництво величезної кількості спортивних дитячих та дорослих майданчиків, відкриття стадіонів, а також масштабна реконструкція 100-річного велотреку в столиці, якого чекають усі велосипедисти столиці. Оновлений велотрек буде відкритий не лише для велосипедистів. Тут також передбачена смуга для любителів легкої атлетики, ролерів, скейтбордистів, а в центрі побудований майданчик для відпочинку і зона для проведення дитячих занять.

Загалом, з кожним роком наше місто відкриває все більше можливостей і бере участь у нових спортивних заходах. Жителі столиці гідно представляють себе на змаганнях та досягають нових висот. Для нового покоління представляються нові засоби для самореалізації та самовдосконалення.

Сьогодні спорт відіграє одну із найбільш важливих іміджевих ознак міста. Щоб гідно представити себе в одному ряду з найрозвиненішими містами світу, необхідно достатньо приділяти уваги спортивному життю та його розвитку.

Омельченко О. В.

3 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Преподенська М. П., д. філос. н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІМІДЖ МІСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

На сьогоднішній день імідж міського транспорту відіграє вагомий роль у формуванні загальної картини іміджу міста взагалі. Саме тому і не дивно, що з кожним роком, а особливо зараз в XXI столітті, система міського транспорту все більше удосконалюється. Адже, актуальним завданням для кожного міста є поліпшення доріг, прокладання нових трамвайних та тролейбусних ліній, а також відкриття нових станцій метро, та що не менш важливо, модернізування самих транспортних засобів. Тому потрібно вивчати різні аспекти, які впливають на імідж міського транспорту.

В залежності від свого призначення, сучасний міський транспорт поділяється на пасажирський, вантажний та спеціальний. І саме через таку велику кількість видів міського транспорту, організація руху у великих містах є складною задачею, яка потребує багатьох зусиль. І основна мета створення всіх видів міського транспорту одна – зробити все так, щоб людям в місті було зручно жити та швидко долати великі відстані. А це і є одним з аспектів у іміджі міського транспорту – комфортність для людей.

Київ - місто з великою розвинутою транспортною інфраструктурою, яка орієнтована на те, щоб люди у будь-яку хвилину могли добратись до потрібного їм пункту призначення. Аналізуючи систему міського транспорту міста Києва, можна відзначити, що вона включає в себе метрополітен, трамвай, тролейбус, автобус, міську електричку, маршрутне таксі, а також велосипедну інфраструктуру.

Зокрема велосипед є безпечним та надійним варіантом міського транспорту. Оскільки саме за допомогою велосипеда та впровадження вело прокату, місто значно посилює свій імідж, як екологічно безпечного та інноваційного.

Автобуси мають багато переваг у порівнянні з більш популярними видами транспорту, адже, саме вони забезпечують гнучкість планування часу. На сучасний імідж автобуса позитивно вплине майбутній перехід на електричні двигуни, що забезпечить їм екологічність. Також імідж міського транспорту можна розглянути не лише з екологічного аспекту, але і з естетичного в сенсі гармонійного поєднання його з іміджем самого міста. Тут однією з основних ролей у ідеології міського транспорту міста є колористичне рішення оформлення міського транспорту, яке відіграє не останню роль у свідомому формуванні іміджу міста. Адже саме зовнішній вигляд міського транспорту допоможе перетворити різні транспортні засоби на впізнаваний символ кожного міста.

Таким чином, кожне місто потребує централізованої транспортної політики, яка виведе місто на більш високий рівень та дозволить сформувати імідж міського транспорту. Необхідно відзначити, що це суттєво відобразиться на підвищенні прибутковості маршруту, сервісі, комфорті, а також швидкості. І якщо всі ці аспекти будуть враховуватися, тоді імідж міського транспорту значно підвищиться, що позитивно вплине на організацію діяльності та вільного часу городян.

Пантрягина А.Г.

3 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Препотенська М. П., д.ф.н., професор, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВУЛИЧНА МОДА

Київ – місто великих людей та великих можливостей, місто - у якому можна побачити абсолютно все, що завгодно. Величезна кількість людей, які всі зайняті своїми справами, які перебувають у постійному русі, здавалося б, такі для нас чужі та невідомі, але це не так. Їх зовнішній вигляд, їхня власна мода - красномовно про себе говорить.

Насправді багато кутюр'є, модельєрів, дизайнерів навіть у нашому місті, не кажучи про усі світові бренди – дають можливість людині самостійно створити свій власний, свій індивідуальний та неповторний імідж. Те, що ще вчора здавалося таким незвичним та різким, сьогодні набуло певної звичайності: поєднання непоєднаних кольорів, непоєднаних стилів, популяризація пірсингів та татувань. Цей коктейль стилів милує око, справді, здавалося б ми усі люди, усі між собою рівні, певною мірою, але всі є різними та неповторними.

Головними героями вуличної моди нашого часу є звісно молоді люди у віковій категорії від 14 до 30 років, вони не бояться експериментувати і створюють чудові образи, але є і виключення. Це припущення неоднозначне, оскільки багато людей, як чоловіків, так і жінок, які перетнули межу 30-ти років, мають чудові смаки та гарно вміють відповідати сучасності – поєднувати непоєднане та експериментувати зі стилями і головне при цьому виглядати елегантно та стримано.

Сьогодні актуальними та модними є класичні блузи тілесних відтінків у поєднанні зі шкіряними чи джинсовими брюками або спідницями, образ часто доповнюється невеличкою яскравою сумочкою. За вікном весна, тож сонцезахисні окуляри також є невід'ємним атрибутом стильного образу. Брюки широкого крою вже поступово змінює мода на вузькі брюки-дудочки. Також актуальними є довгі пальта, хоча вони завжди були у тренді та мали попит на ринку моди. Сьогодні таким універсальним модним атрибутом стали кеди - вони

вже не вважаються лише спортивним взуттям, а можуть виступати і доповненням до класичних образів: до штанів-кльош, до строгих піджаків та брюк. Популярності набули і джинси з необробленими краями. Принти також стали надзвичайно актуальними – люди частіше віддають перевагу картатості смужці, квітковим принтам, різним вишивкам, малюнкам чи абстракціям з різного роду камінчиків, паєток та стразів. Лляні шарфики – це те, що сьогодні ми носимо як аксесуар навіть влітку, хоча раніше, шарф вважався елементом одягу який носять лише взимку, аби не хворіло горло. Що стосується кольорів, я навіть затрудняюсь виокремити якісь більш чи менш популярні, сьогодні – головне вміти правильно їх поєднати, навіть так – правильно поєднати непоєднуване, яке таким здається лише на перший погляд.

Найцікавіше те, що образ людини, яку ми можемо зустріти просто прогулюючись Хрещатиком, вже може розказати нам дещо про її смак, стиль життя та іноді про характер. Так само можна зрозуміти, чи належить людина до яких-небудь субкультур, чи можливо є фанатом певних напрямків у музиці чи мистецтві.

Барви вуличної моди грають усіма кольорами веселки, взагалі – усіма існуючими в цьому світі кольорами. Той імідж, ті образи які люди самостійно обирають для себе утворюють одну велику, яскраву картину нашого міста. Час йде, мода змінюється, щось втрачається, щось з'являється нове, та не дивлячись на це, наше місто залишається яскравим та модним завдяки індивідуальності кожного з нас.

Прищепна В.А.

2 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Препотенська М. П., д.філос.н., проф., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

МЕНТАЛЬНА МАПА ЯК ВІРТУАЛЬНИЙ ОБРАЗ МІСТА

Світ початку третього тисячоліття несподівано змінив буття людини, що стосується як різних сфер діяльності, так і явищ культури. Процеси трансформації, які відображають та впроваджують насамперед сферу науково-технічних перетворень, однак позначились вони на повсякденному житті кожного з нас. Існування інформаційного суспільства продиктувало перехід до нового типу існування, що спричинило появу великої кількості питань та наукових проблем, які потребують свого вирішення.

Наприкінці XIX – початку XX століття, відомим дослідником Г.Батіщевим сформульована як метафора нестерпного шуму перехрестя, де на людину обрушується злива інформації та «... разом з таким гучним потоком, <...> настільки ж різко почала знижуватися змістовно-сміслова та предметна наповненість тих знаків і образів, які здобули масову тиражованість та доступність. Отже, проблема постає не в кількісному збільшенні інформаційної взаємодії й відповідних рецепцій її наукового вивчення, а у збереженні існуючих сенсів й недопущенні їх «девальвації» через зміни – модернізацію медійного ресурсу комунікації [1, с. 4].

На сьогоднішній день, одним з способів збереження певної інформації, є створення образів, які допомагають спроектувати нашу реальність на інакшому рівні. Одним з таких джерел є ментальні мапи. Це, в свою чергу, являється технікою візуалізації мислення, спосіб репрезентації географічного об'єкта в суспільній свідомості. «Мапа – це структура знання, котра має графічне зображення у вигляді схеми, малюнка, креслення» [2, с. 163]. Їх застосовують з різних причин: для фіксування термінів, подій певного тексту, об'єднання та формулювання ідей, зображення певного асоціативного джерела та інше. В цьому аспекті потрібно звернути увагу на те, що ментальна мапа несе в собі функцію не лише наочного

представлення процесу нашого мислення, але й одночасно діагностикою того, що саме ми робимо.

На нашу думку, яскравим прикладом такого явища, є ментальна мапа міста, що одночасно є його віртуальним образом та відноситься до метагеографії. З її допомогою ми можемо зобразити певні частини міста за відповідними критеріями та наділенням особливим змістом. Це в свою чергу допомагаю нам висвітлити проблему, яку ми розглядаємо, з іншого боку та на візуально-віртуальному рівні оцінити те, яку інформацію ми вже маємо. «Мапа не є територією» – теза А.Коржибські (1931) означає, що опис реальності не є самою реальністю» [2, с. 163]. Тобто, такий тип мапи – це не територія, а лише репрезентація території. Ми маємо на увазі, що людина сприймає не саме явище, як географічна територія, а лише поєднання уявлень про територію, та що є в реальності.

Для нашої наукової роботи була створена ментальна мапа міста, де різні райони відображають окремі асоціативні образи – типи танців. Відповідно на основі попереднього досвіду, певних подій, емоційного переживання, що пов'язані саме з конкретною частиною міста, були встановлені відповідні стилі танцю. В свою чергу, вони, за власним характером, динамічністю та структурою, можуть вказати, не уточнюючи подій, на те, яка емоційна забарвленість представляється в окремій частині карти.

Ментальна мапа як віртуальний образ міста дає змогу у образах відтворити та перенести людину у несправжню, сформовану реальність. Ментальна географія є важливим предметом зі сторони створення географічних та цивілізаційних образів, мислених територій мап, ментального моделювання простору. На сьогоднішній день така віртуальна образність стає все більш поширеною серед суспільства, що вказує на позитивний досвід, результати, після застосування цього виду роботи, на практиці.

Список використаних джерел:

1. Батищев Г.С. Особенности культуры глубинного общения // Диалектика общения. Гносеологические и мировоззренческие проблемы. - М.: ИФАН СССР, 1987. - С. 4.
2. Колесник І. Ментальне картографування знання, особистості, простору / Ірина Колесник. // Ейдос. – 2013. – №7. – С. 161–168.

Додатки:

ІСТОРИЧНИЙ ЦЕНТР ЯК «СЕРЦЕ» МІСТА ТА ПРОСТОРОВА СЕГРЕГАЦІЯ МІСТ

Зазвичай місто як джерело та об'єкт колективної пам'яті розглядають через поєднання пам'яток, монументів і меморіалів — відібраних крапок у просторі міста, які відображають конструювання його ідентичності залежно від референційних рамок теперішнього [5]. Місто, а особливо його центр, досліджують як проекцію суспільного уявного, що утворює смисловий зв'язок між місцями пам'яті. Старий Київ є історичним ядром Києва його серцем та душею. На території Старого міста збереглися унікальні пам'ятки, що є перлинами культурної та духовної спадщини України: Софійський собор та споруди колишнього Софійського монастиря, руїни Золотих воріт, Михайлівський Золотоверхий собор, Андріївська церква. Збереглися численні житлові та громадські споруди середини ХІХ — першої половини ХХ століття [2]. У наш час цей район — діловий центр міста, туристичний центр Києва. Коли говорять про сегрегацію, на згадку насамперед приходять історії про Сполучені Штати Америки 50-х років, коли, використовуючи нетолерантну, проте тодішню термінологію темношкірі не могли сісти в автобуси поряд з білими пасажирами, а заклади часто прикрашали таблички про те, що тваринам і темношкірим вхід заборонено [6]. Сегрегація — це різновид дискримінації, який полягає у фактичному чи юридичному відокремленні в межах одного суспільства тих суспільних груп, які вирізняються за расовими, гендерними, соціальними, релігійними чи іншими ознаками, та в подальшому законодавчому обмеженні їхніх прав [3]. Нині узаконена сегрегація здається чимось далеким і варварським. В цивілізованому світі законодавство, яке б визнавало і передбачало сегрегацію, навряд чи можливе. Що, звісно ж, не означає, ніби випадки сегрегації не трапляються сьогодні. Навпаки, їх фіксують навіть у найбільш прогресивних в цьому плані країнах. Що вже говорити про Україну. В нашій країні випадки міжрасової та міжнаціональної ненависті фіксуються доволі регулярно, через що країна неодноразово ставала фігурантом скандалів та піддавалася критиці з боку іноземних правозахисників та міжнародних ЗМІ. Ми абсолютно поділяємо таку реакцію на неприпустиму поведінку і погоджуємося, що подібні явища — ганебні для сучасної країни. От тільки вони далеко не такі рідкісні, як може здатися по резонансних випадках. Ціла національна група громадян України — ромська меншина — піддається схожим утискам регулярно впродовж багатьох років і майже нікому це не здається чимось надзвичайним, вартим розголосу. Гірше того, знайдеться багато тих, хто підтримує й схвалює таке рішення власників закладів, пояснюючи тим, що не хоче сидіти в одному залі з ромами чи робити покупки в одному магазині з ними. «Міське гетто», «територіальний апартеїд»... [1;3]. — ці словосполучення сьогодні часто використовуються, коли йдеться про соціальний поділ міських просторів, а тим більше про конкретні території, де живуть городяни з низьким рівнем доходів, до яких належать також і ті, хто є «вихідцями з імміграції» (може просто «до яких належать також іммігранти»?). Дискусії навколо цієї теми мають реальне підґрунтя та набувають різних форм. Досліджуючи дану тему, ми можемо визначити сегрегаційні процеси та проаналізувати вплив сегрегації на жителів різних районів міста. В нашому місті вона найчастіше трактується таким чином, як своєрідне переміщення соціальної нерівності в просторовий вимір [4]. Один з яскравих

проявів просторової сегрегації пов'язаний з регульованим розселенням по різних районах міста, наприклад, витесненням малозабезпечених чи соціально неблагополучних жителів на околиці, в неprestижні місця. Ще один прояв просторової міської сегрегації полягає в соціальному оцінюванні потенційних сусідів. Результати ряду досліджень (*тут треба посилання на джерело з дослідженнями*) показали, що існують стійкі групи людей, сусідство з якими сприймається як небажане, причому це говорить про прояв сукупності дискримінуючих правил і практик по відношенню до даних груп.

Список використаних джерел:

1. Верлен Б. Общество, действие и пространство. Альтернативная социальная география / Бенно Верлен // Социологическое обозрение. — 2001. — Т. 1. — № 2. — С. 26—47.
2. Рибаків М. О. «Невідомі та маловідомі сторінки історії Києва», Київ: Кий, 1997. - 374 с. «Кий», 1997 (укр.)
3. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І.О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. – Х. :Право, 2015
4. Рішко А. Соціум сучасного міста: спільноти та тенденції їх розвитку / Рішко А. М. // Вісник НТУУ „КПІ”. Політологія. Соціологія. Право. — 2012. —№ 3 (15). — С. 51-55
5. Рубл Б. Прагматизм і плюралізм як рушії розвитку великого міста. / Блер Рубл. — Київ : Стилос, 2010. — 404 с.
6. Sassen S. The global city: New York, London, Tokyo / Saskia Sassen. —Princeton : Princeton University Press, 2001. — 480 p.

Рабодзей М.В.

2 курс, РТФ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Ніколаєнко Н.В., к.філос.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

МІСЬКА СУБКУЛЬТУРА: ІМІТАЦІЯ ГЛАМУРУ

Міська субкультура віддзеркалює систему цінностей певної спільноти, соціальні норм і символічні форми, які домінують в певному суспільстві. Саме поняття «субкультура» сформувалося в результаті усвідомлення неоднорідності культурного простору, що стало особливо очевидним в урбанізованому суспільстві.

На сьогоднішній день існує декілька типологізацій субкультур. Сучасний соціолог А. Шилова виокремлює 3 типи субкультур: делінквентну (злочинну), молодіжну і професійну. Як бачимо, тут не спостерігається чіткої логіки виділення критеріїв для типологізації. Це свідчить про необхідність попередньої типологізації самих соціальних груп, які можуть утворювати або не утворювати субкультуру. Кожен клас, кожна соціальна група можуть мати свою особливу субкультуру. З огляду на це, слід шукати ознаки, причини і закономірності обрання і функціонування субкультури, а вже потім звертатися до типологізації.

Разом з тим далеко не кожна соціальна група має потенціал стати субкультурою. В якості останньої може бути визнана лише така спільнота людей, яка має відмінні від більшості культурні особливості, стандарти та моделі поведінки, цінності, що виділяють її серед інших спільнот. Подібний підхід дозволяє відносити до носіїв субкультури окремі

соціальні групи і навіть цілі міста. Під міською субкультурою розуміється субкультура великих несільськогосподарських поселень, зазвичай великих індустріальних і адміністративних центрів. Залежно від типу міського поселення (мале місто – середнє місто - велике місто - мегаполіс), що варіюється за соціокультурним потенціалом, способом життя, видами професійної діяльності, моделями поведінки, інформацією та інше, визначається специфіка міської субкультури. Сучасна міська субкультура складалася протягом багатьох десятиріч під безпосереднім впливом різновеликих взаємодіючих факторів. Основною тенденцією розвитку міської культури протягом останніх 100 - 150 років є перехід від переважно традиційних (доіндустріальних) до урбаністичних (індустріальних і постіндустріальних) форм господарювання, що постає частиною процесу модернізації суспільства.

Субкультурний характер має і так звана міська «гламурна культура», яка втілює особливий стиль активного елітарного світського життя. Для неї характерні не краса, а красивість, цинізм іміджу, гордия багатства і вульгарності, ігри, розваги, симуляції, демонстративно «шикарне» життя, догляд за тілом, користування послугами пластичної хірургії, наслідування останніх модних тенденцій і «трендів», розкутість сексуальної поведінки, використання нецензурної лексики, особиста безвідповідальність, відвідування «тусовок» і місць відпочинку, витрачання грошей і часу на подорожі та шопінг. У гламурі, агресивно рекламованому в ЗМІ, зухвала розкіш стає культурою «вічної весни».

Гламур, що з'явився як міська субкультура мегаполісів, останнім часом розширює своє культурне значення, все більше проникаючи в культуру повсякденності широких мас у вигляді імітації гламуру «елітарного», стає не просто орієнтацією на наслідування журнального зразка, але й ціннісним вектором, спрямованим на задоволення, святкове і розпусне життя, яке є таким привабливим і водночас небезпечним для молоді.

Державна культурна політика повинна будуватися на тих цінностях, які забезпечують не «елітарне» гріховне споживання, а життя і розвиток народу як соціокультурної спільноти, на збереження і зміцнення культурної ідентичності, що так важливо в умовах глобалізації та світової кризи.

Слівак В. Є.

1 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського,

Науковий керівник:

Тургенева О.Ю., к.ф.н., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

DECriminalization of Call-girls Services in Ukrainian Cities

The disputable issue of legalizing prostitution has always been in a state of flux at no time more so than the present. While already eight European countries have legalized and regulated prostitution, Ukraine still seems to fall behind with this tendency. In 2006 one of the articles was removed from the Criminal Code. This was the article that included the responsibility for selling individual sexual services. There was, though, the Article 181-1 of Administrative Code of Ukraine left, which states that women who provide commercial sex service have to be fined for nearly 15 non-taxable minimum wages [1].

The term prostitution is generally understood to mean the offering of the body for indiscriminate sexual intercourse for money without hire. This comes under the umbrella term of

'sex work', however it is legally distinct from other industries, like construction, manufacturing, or healthcare.

According to the statistics led by the iVOX company in the year 2011, only 39% of Ukrainians supported legalization of prostitution [3]. The test revealed also that out of this 39% , 50% of male and only 30% of female representatives supported this idea. Another people remained indifferent.

Since there are more opposes than supporters of this initiative, the argumentation will be made by contradiction: the contra-arguments will lead into pro-arguments. First and foremost, prostitution is generally correlated with higher rates of crime and poverty, and that is one of the main reasons, many countries, including Ukraine want to get rid of the practice. However, according to the investigations made by Paul Bisschop, Stephen Kasrtoryano, Bas van der Klaauw 2015 [2], the creation of special zones on the streets for prostitution activity in Netherlands at the beginning of 1980's contributed to the reduction of crime rates in the country.

Secondly, the majority of people, especially women are inclined to believe that sex for money is not a dignified occupation for a woman. What is more, woman surveyed usually neglect the laws anchored in Ukrainian constitution, particularly articles 23 and 35, that state that everybody shall be guaranteed the right to freedom of thought and the right to free development of his personality, provided that the rights and freedoms of other persons are not thus violated. This literally means that everybody can decide which way of life to live and how to work, if it does not violate the rights of other people.

Thirdly, Ukrainians are also afraid that with the legalization of prostitution even more young women will be involved into this practice. Nevertheless, the successful experience of the countries that have already made reasonable prostitution policies indicates that there were no enormous changes in the number of sex workers. The reason for this is quite simple: the prostitution is a common practice in that places. So, by decriminalizing at least some forms of prostitution in Ukraine we will only make the industry that already exists and functions more transparent.

The prostitution reform in Ukraine would also be capable of safeguarding the rights of sex workers f.e. by giving them the opportunity to have better working conditions, promoting public health and reducing child prostitution.

So, although prostitution industries vary widely across the globe, legalization and decriminalization of prostitution in Ukraine has many benefits and should merit serious consideration by our people and our government.

References:

1. Кириченко І. Проституція: 3 тіні у світло перелітаючи.. – [Електронний документ]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/prostitutsiya_z_tini_u_svitlo_perelityayuchi.html
2. Муравйов О., Милованов Т., Талавера О. Легалізація проституції в Україні: бути чи не бути // Українська правда. – 21 жовтня 2015. - – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2015/10/21/7085619/>
3. Опрос: 39% украинцев выступают за легализацию проституции // Корреспондент. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://korrespondent.net/ukraine/1145439-opros-39-ukraincev-vystupayut-za-legalizaciyu-prostitucii>
4. Red Light District Amsterdam. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.amsterdam.info/red-light-district/>
5. Prostitution Act 1992. Republication No 25. – 9 March 2017. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.legislation.act.gov.au/a/1992-64/current/pdf/1992-64.pdf>

Совенко О.В.

2 курс, РТФ НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Николаєнко. Н.В., к.філос.н., доц., ФСП НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського

ТОЛПА В МЕГАПОЛИСЕ И ЕЕ ОСОБЕННОСТИ

Рассматривая проблему влияния мегаполиса на человека, нельзя обойти вниманием феномен городской толпы. По мнению Г.Лебона толпа представляет собой бесструктурное скопление людей, лишенных ясно осознаваемой общности целей, но являющихся единым организмом, взаимно связанных сходством эмоционального состояния и общим объектом внимания [1, с.39]. Чувства и идеи всех собравшихся принимают единую направляющую, а их сознательные личности растворяются в толпе. Это дает возможность переложить личную ответственность на другого, формируется коллективное «МЫ». Теория Дарвина свидетельствует о том, что человек эволюционировал из животного мира. Цивилизация скрывает варварскую структуру человека за сводом законов и морали. Семь смертных грехов, кажется, неотделимо въелись в человеческую суть. Толпа интеллектуально значительно ниже, чем каждый из ее составляющих. Один профессор это профессор, а толпа профессоров это толпа. Многие исследователи (например, Фрейд, Ортега, Троттер) отмечают, что толпа - это единый организм, люди в котором играют роль клеток, функционирующих так, как приказывает им их хозяин. Кто же является хозяином толпы в мегаполисе?

Мегаполис - рыночная площадь и ярмарка возможностей.

"Достижение" современного индустриального общества состоит в том, что оно пришло к существенной утрате традиционных связей, общих ценностей и целей [2, с.56]. Мегаполис - это живой организм, скорее бездушный нежели одухотворенный, пылкий и честолюбивый, потребитель, жаждущий новизны и любящий комфорт. И качество его жизни есть успех. От слова «успеть». Успеть перепробовать все варианты, заработать, иметь лучшее, отдыхать шикарно, быть уникальным. Как дать определение времени, если не брать его как физическую величину? Время - это информация, которая постоянно изменяется. Тот, кто научился расставлять приоритеты и вычлнять из потока информации необходимое, удачно вписывается своим ритмом в жизнь большого города, но зачастую человек сродни суетливому покупателю на распродаже, хочется много, а чего - не знаю. Это порождает слабость. Вот тут и приходит на помощь особенность толпы мегаполиса.

Особенности толпы мегаполиса - один среди всех и вместе с каждым. Хотелось бы остановиться на позитивной функции толпы в мегаполисе. Человеку необходим социум. В пирамиде Маслоу после потребностей физиологических и безопасности, идет потребность в принадлежности к социальной группе, причастности, поддержке. Каждый видит в толпе себе подобных и мысленно разделяет с ним свою ношу, разделяя с другими ответственность за свою жизнь. Толпа создает иллюзию поддержки, позволяет находить единомышленников и, разделяя предыдущий опыт, выживать в «каменных джунглях». Задача индивида – сохранить традиции и ценности человеческого бытия, осознать свое место и полноценно реализовать свои способности в индивидуальной деятельности

Список используемой литературы

1. Лебон Г. Психология народов и масс. — СПб., 1996.
2. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности, Киев, 1998.

МІСЬКІ ГРАФІТІ ЯК СКЛАДОВА ОБРАЗУ МІСТА

Графіті – специфічне явище сучасного міста, яке виникло через економічну нерівність, соціальні потрясіння, протестні рухи великого міста. Графіті відновили давню практику інформаційного стінопису і стало засобом тайного оповіщення в кримінальному середовищі, а пізніше і протизаконною розвагою міської молоді. Наявність якісних фарб, фломастерів, аерозолів сприяло бурхливому розвитку цього явища.

В Україні існує цілком сформований рух райтерів (граферів) стимульований подіями розпаду Радянського Союзу і подальшим перетворенням країни. Нова хвиля граферів з'явилася незадовго до Революції Гідності. Вони є своєрідним голосом, думкою народу. А події 2014 року дали не аби який поштовх до діяльності вуличних райтерів. І, звісно ж, місцем головних подій була столиця України – Київ. Саме тут беруть початок більшість рухів граферів. Тому міські графіті вже давно стали частиною образу міста-мільйонника. Хтось вважає творчість граферів варварством, а хтось підносить їх творчість. Однозначної думки з цього приводу, мабуть, ніколи не буде. Як мистецтво, графіті досягло певних естетичних висот, а як соціальне явище, свідчить про духовну та моральну деградацію міського суспільства.

Але, в більшості випадків, Київські графіті – це хуліганство не контрольованої молоді. Як зауважує М. Купер: «Це дуже персональна форма самовираження, яка практикується молодими ентузіастами – унікальна комбінація авантюризму, мистецтва, ремісничих навичок, гри» [1]. До цих пір основною силою, що керує райтерами лишається невичерпний азарт шукачів пригод, дрібних, пробних злочинів, які обумовлені майже «дитячим» рівнем свідомості, адже потенційними граферами є молодь 15-20 років.

Соціальною передумовою існування частини київської молоді у вигляді райтерів є її відстороненість від суспільного життя. Зараз в Україні існує не достатня кількість суспільних молодіжних організацій. Молодь не бачить перспектив в існуючих організаціях, адже вони потребують фінансового напруження батьків та перетворюються в інкубатори соціальної нерівності. За статистикою, зараз суспільні молодіжні організації в Україні охоплюють лише 2% молоді, в той же час в США цей показник складає 70% [2]. Наявність вільного часу, інструментів та образотворчих навичок, анархія міського середовища, молодіжний азарт не витраченої енергії провокують утворення згуртованих райтерських груп.

В Україні, на щастя, графіті не набули ознак конфліктуючих угруповань, немає живлячого середовища для етнічних протистоянь. Навіть в Києві, перехресті міграційних процесів, при явній консолідації земляцтва не сформувалося територіальне національне гетто. Київські графіті зараз репрезентують індивідуальні амбіції райтерів, одиничних осіб або угруповань.

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що для Києва графіті є лише невеличкою частиною образу міста, оскільки, в більшості випадків, це тільки молодіжні амбіції, азарт та відсутність будь-якого творчого натхнення і здорового глузду. Але є і справжні графери, які створюють на вулицях справжні шедеври – «транслятори» суспільної думки. На жаль, таких в Києві доволі небагато і їхня творчість, зазвичай, не оцінюється публікою позитивно, багато хто розцінює таке явище як вандалізм та хуліганство. Все ж, в суспільстві ще залишилися

рудименти радянського минулого, коли все що людина робить не так як всі, вважалося не правильним. А дарма, важко навіть уявити, які б твори мистецтва могли створити на вулицях міста справжні графери.

Список використаних джерел:

1. Байбакова О. Вандализм и граффити как одна из форм проявления девиации среди молодежи // Детская психология. - [Електронний документ]. – Режим доступу: [URL:http://childpsy.ru/lib/articles.php](http://childpsy.ru/lib/articles.php) URL:<http://sias.ru/publications/magazines/kultura.html>

Стефанович А. В.

1 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Василець О. І., ст. викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНИЙ МЕШКАНЕЦЬ ВЕЛИКОГО МІСТА:РИСИ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОФІЛЮ

Урбанізація як особливий феномен людського буття у історії має низку різних аспектів та вимірів свого розгортання. Найближчим способом судження про неї у свідомості суспільства буде представлення цього явища як формату особливого територіального устрою, що свідчить про розподіл праці, про різноманітність у формах споживання та управління, про принципову різницю у характері налагодження зв'язків та вирішення конфліктів. Водночас у цих тезах я маю намір звернути увагу на певні інваріанти у буттєвості людини, незалежно від того, живе вона у великому (умовно – понад мільйон жителів) місті, чи маємо справу із невеличкими містечками, селищами міського типу тощо. І хоча масове переселення в умовах модернізаційного розвитку людей до все зростаючих і зосереджених навколо промислових виробництв, навчальних закладів, управлінських осередків, чий організаційний вплив розповсюджується на значно більшу територію порівняно із конкретно виборчими осередками і місцем перебування - усі головні риси урбанізації, що притаманні цивілізаційному розвитку, мають переважно позитивні конотації, я хочу звернути увагу на травматичні аспекти життєдіяльності особи доби модерну: індустріалізації, урбанізації тощо. І йдеться не лише, і не стільки про шкоду, що її завдає доквітлю скупчення людей, машин, технологій, але і про внутрішню фрустрацію, неспокій сучасної людини, громадянина країн Центру чи напівпериферії, чие мешкання переважно у великих містах не робить більш безпечними ані їх самих, ані його перебування у них. Звичайно, багатого вартує побутовий комфорт, доступність інформаційних технологій, якісна освіта й медичне обслуговування. Але і у нашому місті – столиці європейської держави - наявні проблеми із електро- та водопостачанням, навряд чи ці складнощі оминають менші населені пункти. Щодо інформації, то ми є свідками, як інтернет стає усе більш мобільним, тому з ним, на радість користувачам, можна буде не розлучатися і у селі, причому це - перспективи недалекого майбутнього. Із цим тісно корелює і можливість отримання освітянських послуг – відповіді на виклики пізнавального пошуку людини усе більшою мірою залежать від якості контенту, що задається рівнем особистісного розвитку індивідуума, його соціальною відповідальністю, а це вже – царина попередньо набутих звичок і настанов. Причому останні визначаються найближчим оточенням, а його повноцінність у сенсі етики й моральності, універсалізму ноосферного як гуманізму гармонійного й усебічного розвитку, вкрай складно й опосередковано пов'язана із

територіально-географічною та демографічною визначеністю. За певною межею задоволення вітальних потреб навіть економічний фактор уповільнює, зменшує свою значущість чинника формування особи. І, допоки не настав час гелікоптерів як основного транспортного засобу, мабуть не варто звертатися до очевидних незручностей наземного пересування чи неприродності (фіксованого медичною спільнотою) підземного спілкування.

Акцентуючи увагу на внутрішньому світі особистості, ми невблаганно звертаємося до її потреб у інтимності та близькості, що зазнають суттєвих трансформацій в умовах мегаполісу. Не випадково, ще років десять тому у культурному просторі спочатку Японії, а потім й інших країн, стало розповсюджуватися поняття «міський ченець». Усе більше людей у містах мешкають одноосібно, практикуючі «гостьові» шлюби, громадські рухи «антисекс» і «античайлд». Водночас емоційна близькість виникає з колегами по роботі, а ще частіше – через соціальні мережі із спільнотами однодумців, членами фан-клубів тощо. Таким чином, місце природної спорідненості заступає штучна, хоча і оцінки цього явища можуть бути різними. Не випадково ми позначаємо урбанізм не тільки як особливий спосіб життя, але і як місце зіткнення соціальних, культурних смислів [1], що відкриває нам новий простір для наукових розвідок і практичних впроваджень.

Список використаних джерел:

1. Урбанізм як спосіб життя – Електронний доступ:
<http://www.studfiles.ru/preview/5857428/page:53/>

*Акімова О.А.
к. філос. н., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського*

ПРО ФОРМУВАННЯ КЛАСУ МАЙБУТНІХ ТЕХНОКРАТІВ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

На сучасному етапі модернізації управлінських процесів, який безкомпромісно супроводжується такими явищами як цифровізація, віртуалізація, технологізація управління, все більшу роль починають відігравати фахівці з технічною освітою. Теоретики та практики управління відзначають характерну тенденцію розвитку суспільних процесів, свідками втілення якої ми зможемо стати, - зародження класу сучасних технократів, які завдяки своєму науково-технічному потенціалу змогли б здійснити відчутні зміни в системі управління як на рівні підприємств, так і на рівні держави, Питання формування такого специфічного класу управлінців неодноразово досліджувалось в рамках таких понять як «еліта», «інтелігенція», «технічна інтелігенція» (О. Богданов) і, нарешті, «технократія», або навіть «елітна інженерія» (В. Мясоєдова [6]).

Разом з тим сучасні тенденції ускладнення та автоматизації виробничих процесів (наприклад такі, що описані в межах теорії так званої Industry 4.0) , а також посилення ролі «цифрових гігантів» на ринку доводить, що сучасний технократ – це не просто «майстер управління», а висококваліфікований фахівець, який володіє визначними управлінськими здібностями. Сьогодні ми є очевидцями того, як втілюється в реальність ще Сен-Сімонове трактування явища технократизму, де підкреслено важливою стає політична роль саме науково-технічної еліти.

Раціональне та ефективне використання науково-технічних знань в епоху капіталізму, заснованого на знаннях, або так званого когнітивного капіталізму потребує фахівців, які здатні не лише продукувати нові знання та втілювати їх, але й також отримувати з них прибуток, тобто їх конвертувати. Тому виправданим є трактування поняття «технократ», як представника особливого суспільного прошарку, який одночасно має ознаки науково-технічної та

економічної еліти. Класичними технократами у такому розумінні стали такі визнані світом і науковці, і управлінці, і винахідники як Генрі Форд, Біл Гейтс та Ілон Маск. Будучи керівниками потужних компаній-виробників високотехнологічної продукції, вони мають значний вплив не лише на економіку своєї країни, але й без перебільшення всього світу. Підтвердженням реальної влади таких технократів є намір Данії запровадити посаду «цифрового посла», який має вести перемовини з такими компаніями як Google, Apple чи Microsoft, які сьогодні володіють геополітичною та економічною вагою більшою, аніж деякі окремі країни. Російський дослідник В. Безрученко [4] зазначає, що такий науковець як Сергій Корольов, також з певними обмовками міг би вважатися технократом у такому розумінні, втім відсутність можливості реалізації саме управлінської складової в його діяльності з огляду на специфіку командно-адміністративної моделі управління економікою в Радянському Союзі, значно звузило можливості його реалізації.

Попри деякі розходження у трактуванні місії університету у суспільному житті, більшість наукових праць, присвячених дослідженню проблем вищої освіти, об'єднує розуміння університету як центру спільноти, рушія економічних та соціальних інновацій. Не дарма дослідник Тобі Хафф [2, с. 146] стверджує, що європейські університети були тими установами, що суттєво стимулювали технічний прогрес, а зростання їхньої ролі можна розглядати як важливий поворотний пункт в історії європейської науки.

Університети, як унікальні центри громадсько-політичного, культурно-освітнього та науково-дослідного життя держави, каталізатори свободи, творчості, наукового пошуку, завжди відігравали значну роль у формуванні управлінської еліти, адже саме тут сконцентровані здобутки та надбання інтелектуального поступу всього людства. Не дарма угорський соціолог П. Тамаш виокремив специфічну еліту знань або Knowledge Elite, що відповідає трактуванню поняття «інтелігенція» у сенсі особливого суспільного прошарку, джерелом доходу якого є не фізична праця, а вища освіта [3], - себто, освіта університетська.

З огляду на це, вищі технічні навчальні заклади могли б стати осередками формування нового класу технократів, будучи осередком накопичення, виробництва та трансляції наукового знання, а також осередком інтеграції технічної, економічної та управлінської підготовки. Сьогодні лідерами з «виробництва» керівників вищого рівня у світі варто назвати такі навчальні заклади, як Гарвардський, Стенфордський, Оксфордський університети та ряд інших європейських та американських вишів. Не дарма до перших рядків рейтингу університетів The Alma Mater Index [1] (рейтинг ВНЗ, який вимірює, які з навчальних закладів світу випускають найбільшу кількість управлінців найвищого щабля, так званих CEO) у 2017 році увійшли саме вони. Зокрема, з лав Гарвардського університету було випущено 26 топ-управлінців провідних компаній світу. Разом з тим, поставання вищої технічної освіти у ролі каталізатора суспільних перетворень через підготовку ефективних технократів вимагає вироблення актуальних форм її взаємодії з ринком праці, серед яких сьогодні найбільш ефективними вважаться такі, як наукові парки чи бізнес-інкубатори. Втім, подібні форми інтеграції наукового знання та підприємницьких здібностей можуть виправдати покладені на них сподівання лише за умови залучення потужного соціального капіталу, «виробництво» якого і є прямою відповідальністю вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Elmes J. The Alma Mater Index 2017: who educates the global business elite? [Електронний ресурс] / John Elmes // Times Higher Education. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.timeshighereducation.com/features/alma-mater-index-2017-who-educates-global-business-elite>.

2. Huff T.E. The Rise of Early Modern Science. Islam, China and the West / T.E. Huff. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – P. 448.
3. Tamas P. KNOWLEDGE PRODUCTION AND NATIONAL INNOVATION CAPACITY IN TRANSITION [Електронний ресурс] / Pal Tamas // Transformation of the Central European Research&Development systems 1989-2002 – Режим доступу до ресурсу: [https://www.hse.ru/data/639/356/1234/09-paper-Tamas_Pal_\(2\).pdf](https://www.hse.ru/data/639/356/1234/09-paper-Tamas_Pal_(2).pdf).
4. Безрученко В.А. Социально-философский анализ класса технократов как комплексной элиты будущего // Вестник ОмГУ. – 2014. – №3 (73). – URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/sotsialno-filosofskiy-analiz-klassa-tehnokratov-kak-kompleksnoy-elity-buduschego> (дата обращения: 08.05.2017).
5. Липчанская И.В. Научная элита: теоретико-методологические проблемы философского исследования // Вестник ВУиТ. – 2015. – №2 (18). – URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/nauchnaya-elita-teoretiko-metodologicheskie-problemy-filosofskogo-issledovaniya> (дата обращения: 08.05.2017).
6. Мясоедова Виктория Александровна Элитная инженерия // Теория и практика общественного развития. – 2013. – №10. – URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/elitnaya-inzheneriya> (дата обращения: 08.05.2017).

Апостол В.

студент Національного університету харчових технологій

СИСТЕМА ОСВІТИ В ІНДІЇ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Контрастність Індії має прояв і в побудові системи освіти. З одного боку – жебрацтво та каста «недоторканих», представники якої не мають право на вищу освіту. Іншою ж є картина високорозвиненої країни, з розвиненими ІТ технологіями, а також вищими навчальними закладами, які успішно конкурують зі світовими грандами освіти.

На управління організацією системи освіти впливали історичні фактори. Індія відносно недавно стала незалежною державою, позбувшись статусу британської колонії в 1947 році. Як зазначає Маргарет Тетчер, наслідком англійського панування є міцна, зріла демократія. По-перше, англійці заповідали індійцям не тільки інститути парламентського правління, а й розуміння того, які соціальні настанови змушують їх працювати. По-друге, англійці залишили після себе впорядковане законодавство. По-третє, Індія успадкувала традицію формування чесного і досить ефективного уряду. І, нарешті, англійці дали Індії загальну офіційну мову [1].

Ще в давні часи в Індії проживали мислителі, які дали початок багатьом математичним наукам. Проте основна система освіти була вже сформована після здобуття незалежності.

Характерним для Індії є те, що держава сприяє вивільненню часу батьків для продуктивної праці. Зокрема, в Індії з'явилися особливі групи "day care", де дитину можна залишити вдень. Всі вони, як правило, працюють при "pre school" ("підготовча школа"), які відвідувати перед вступом до школи потрібно обов'язково. У перші дві групи малюків приводять на 2, максимум на 3 години на день, в наступних діти вчать по 3 години [2].

Держава опікується рівнем підготовки дітей до школи. Цікавим є досвід Індії щодо оцінювання дитини, яке здійснюється за різними психологічними показниками, що описують стан розвитку дитини та її готовність отримати середню загальну освіту.

Університети в Індії засновуються центральним урядом, урядами штатів і приватними особами. Щодо державних закладів, питання їх започаткування вирішується законодавчо. Недержавні університети мають той же академічний статус і привілеї, що й державні. Коледжі створюються або урядами штатів, або приватними організаціями. Категоризація коледжів в

Індії здійснюється на підставі тих курсів, що пропонують заклади, статусу їх власності (приватний / державний) або їх зв'язку з університетом. Існують такі види коледжів: університетські, урядові, професійні, приватні [2].

Сьогодні Індія має одну з найбільших мереж вищої освіти в світі. Однак для країни характерним є тісний зв'язок між рівнями освіти. Зокрема, для вступу до вищого навчального закладу Індії не потрібно складати вступних іспитів: зарахування відбувається за результатами закінчення школи.

Система отримання вищої освіти в Індії має 3 рівня. Бакалаврат передбачає навчання від трьох років таких наукових дисципліни як торгівля і мистецтво, до 4 років – для охочих здобути освіту в галузях сільського господарства, стоматології, фармакології, ветеринарії. У журналістів, правознавців та бібліотекарів терміни бакалаврату 3-5 років. Наступний рівень здобуття вищої освіти – магістратура. Докторантура являє собою третій рівень підготовки. Після отримання ступеня магістра можна бути зарахованим на *Pre* докторський рівень для отримання ступеня *Master of Philosophy (M. Phil.)*, для чого необхідно відучитися рік. Для того, щоб отримати ступінь доктора (*Ph. D.*), необхідно протягом ще двох-трьох років відвідувати класи і написати дослідницьку роботу.

Зазначимо, що щороку в Індію приїжджають вчитися студенти з різних країн світу, оскільки здобуття освіти є не лише набагато дешевшим, ніж в європейських країнах, а й за якістю не поступається європейським вишам. Отже, сучасна система освіти Індії є унікальною, а система управління нею передбачає тісний зв'язок між різними рівнями здобуття освіти, що робить фактор наступності досить ефективним і мотивуючим для більшості учнів і студентів.

Список використаних джерел:

1. Тэтчер М. Искусство управления государством. Стратегии для меняющегося мира / Пер. с англ. / Маргарет Тэтчер. – М.: Алыгана Паблшер, 2003. – 504 с.
2. Образовательная система современной Индии. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://indonet.ru/Statya/Obrazovatel'naya-sistema-sovrem>.

Богачев Р.М.

к. філос. н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДІЙСНИЙ ГУМАНІЗМ ПРОСТОРУ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ

Людство вже пройшло шлях від “я мислю – отже я існую” (Р. Декарт) до “Я мислю – отже я відбудовую життя” (О. Толстой). Ці світоглядні виміри розділяє не тільки сотні років, їх розділяють важкі, зрошені потом та кров'ю народів та поколінь тисячі кроків сходження до вершини загальнолюдської культури, а саме: висадження паростків майбутнього людини-народу-людства, формування хронотопу загальнолюдської культури, донесення до кожного-багатьох-всіх єдиної *Великої альтернативи поставання історичної Суб'єктності* та відповідних всезагальних форматів взаємозв'язків й взаємодій для її досягнення (діяльність-самодіяльність-творчість). Чому *Велика альтернатива* є єдиною?

По-перше, тільки суспільство генерує відповідь *чому-як-навіщо* розум (сутність) має співпадати з існуванням. Тільки завдяки цілепокладанню людини-людей-людства в реальності виникають паростки майбутнього та породжується дійсність (дійсність як «отелесившийся разум» В.Г. Белінського).

По-друге, тільки розум, що існує у розумній формі генерує потенціал «інакше-можливого» (С. Панарін) та реалізує статус практичної всезагальності в загальносвітовому масштабі в цілісних, всебічних та гармонійних змісто-формах загальнолюдської культури. Тобто *образ життя-мислення-перетворення світу* стає законом для інших, закономірністю та необхідністю, детонатором дії-самодіяльності-творчої самореалізації кожного-багатьох-всіх.

Тобто, перефразовуючи Хосе Марті, мрії, думки та дії спочатку окремої когорти людей, які знають свій обов'язок перед суспільством (кожним-багатьма-всіма), стають законом для іншого-кожного-всіх, тобто стають закономірністю творчого співбуття як способу буття дійсного гуманізму на шляху поставання історичної суб'єктності.

По-третє, образом життя поступово і нестримно стає співбуття: спочатку життя в режимі *Події* (рос. СОБЫТИЯ) кожного, а потому й Спів-Буття (рос. Со-Бытийствование) всіх... Саме ПО-ДІЯ, спільна – або краще, всезагальна, – дія кожного-багатьох-всіх, людського-суспільства-людства в хронотопі загальнолюдської культури...

Саме тут потрібно зупинитися докладніше.

Саме так народжується всезагальне прагнення кожного-багатьох-всіх до Волі та Справедливості в площині Со-Вісті як духовно-вольові та практичні вектори поставання особистісної-народної-загальнолюдської ідентичності, що й формують хронотоп Свободотворчості, тобто дійсного гуманізму простору загальнолюдської культури.

Приклади? Давайте згадаємо соціальні мережі, в яких члени групи з відповідними високими «кармами» досить довільно маніпулюють суспільною свідомістю шляхом «витягування» замовних статей та авторів. А тепер екстраполюємо ці формати на сучасні міжнародні організації та військово-фінансові «карми» основних учасників G7, НАТО, ЄС в цих структурах...

Мабуть тому ми й живемо в добу «поза часом», коли всі сили витрачаються на протидію «сірості», яка огортає та поглинає все людяне. Тому, за влучним висловом О.В. Босенко, «треба заздрити тим, хто знає іншу епоху та інші часи». А яка доля приготвлена нам?

Сьогодні немає навіть фантазії, бо здатність уявлення ампутовано... Всі людяні взаємозв'язки та відношення поступово замінюються псевдо-цивілізаційними форматами, симулякрами та імітаціями, напівфабрикатами продуктів ерзац-розумової активності, квазі-людяними штампами, які розповсюджуються в якості готових та «збалансованих» – бо майже «перетравлено» все людяне, – продуктів споживання. Тому, внаслідок власної штучності, споживання спотворюється в споживацтво... навіть американський термін виник для цього.... А нам залишається лише наслідувати, вирощувати та втілювати «чужі» перетравлені ілюзії майбутнього, тобто існувати в режимі депресії, скніння, зубожіння...

Звідси й різниця категорії «раптом» античності та сучасної міфологеми «тут-зараз-одразу»: на рівні різниці класичної філософії та сучасного побутового глузду споживача загалом... На жаль, для сучасної пересічної людини «раптом» – це не «*привід сутнісного/істотного, який виникає в результаті виходу вічності за власні межі*» (О.В. Босенко), а скоріше – це випадок, приз, лотерея, шанс....

Чи здатна сучасна людина розірвати обмеженість світогляду та досягнути власну вічність: побачити-відчуту-пізнати-зрозуміти зоряне небо понад собою та цілий Всесвіт в середині себе (а не тільки моральний закон, за І. Кантом)?

Ось чому між авторитетом Г. Галелєя та Дж. Бруно, для мене особисто, сутнісно ближчим є останній. Бо пізнав небо над собою та не зрадив себе, свій внутрішній Всесвіт. Бо тільки *логіка методології* світогляду стає основою розгортання *логіки фактів* в сходженні

Досвід-Теорія-Практики або Інформування-Знання-Розуміння до логіки розуміння та відбудови життя. А інакше – логіка фактів дуже швидко спотворюється в логіку хаосу...

Ось чому тисячу разів правий Шарль де Голль: “В політиці видається зраджувати свою країну або своїх виборців. Я волю друге”. А він як думав, так і говорив, так і діяв... Тому й *Державний діяч, Історична особистість*.

Ось чому відтворення загальнолюдської культури – це очевидний показник дійсного державного діяча, продукт логіки *дійсно наукової методології*, надбання дійсної історії, а формування квазі-культурного простору, світосптворення, витворяння політиків-зрадників, спостерегачів-критиків в логіці хаосу – є ганьбою передісторії...

Важливо – що обираємо МІ. Відповідь, на жаль, не є очевидною.

В процесі історичного розвитку суспільства вимирають старі та виникають нові потреби, функції та ціннісні орієнтації, що супроводжується відповідними вимогами до людини-управлінця свого часу: проходить зміна аристократії підприємцями, господарська ініціатива яких була затребувана тогочасним суспільством; тому – підприємці змінюються менеджерами-управлінцями-науковцями, носіями та генераторами важливих знань та компетенцій доби інформаційного суспільства та економіки знань; зараз спостерігається посилення ролі громадськості та громадських діячів, значне підвищення рівня політичної участі, що безумовно, потребує відповідної рефлексії та ґрунтовного дослідження.

Це дозволить визначити та конкретизувати роль, місце та функції сучасного управлінця щодо формування *матриці суспільного відтворення* на всіх рівнях соціально-економічної системи: від формування *матриці організації діяльності* на економічному рівні окремої компанії/організації (організаційної/корпоративної культури) до *матриці світосприйняття* на соціально-економічному рівні певного прошарку суспільства (формування субкультури, в т.ч. як засобу партійного будівництва) та тому – формування *матриці світоперетворення* (суспільного відтворення) на суспільно-політичному рівні як засобу формування та підтримки державної суб’єктності на міждержавному та світовому рівнях.

Божок О.І.

викладач, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА КОМУНІКАТИВНОЇ МОДЕЛІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СУБКУЛЬТУРИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

В умовах глобальної політичної конфліктогенності та управлінської деструкції, які продукують складну і глибоку кризу національної культури управління, відтак, і багатовекторну культурну ідентичність в суспільстві, виникає суспільна потреба у «консолідованому управлінні». Консолідоване управління досліджується переважно в економіко-управлінському дискурсі, і передбачає впровадження інноваційних систем консолідованої інформації та консолідованого ризик-менеджменту в організаціях. Тоді як, культурна консолідація віддзеркалює явище соціетальності як інтегруючої компоненти соціально-управлінських практик щодо згуртування соціальних груп навколо глобальної системи духовних цінностей та аутентичної національної ідеї у їх гармонійному поєднанні, з метою соціально-економічного добробуту нації на засадах соціальної справедливості. На думку української дослідниці Колодій А.Ф., «Соціетальна культура забезпечує консолідацію громадянської (політичної) нації, створюючи простір для достатньо інтенсивного спілкування

етнокультурних груп, які можуть мати – на приватному рівні чи на рівні своєї етнічної громади – ще й інші вияви культурного життя» [1].

Ми можемо запропонувати тезу, що наявність дієвих моделей комунікативної взаємодії адміністративної еліти залежить від інноваційного потенціалу адміністративної субкультури як соціального механізму консолідації професійної спільноти. «Традиційна» комунікативна модель адміністративної субкультури розглядалась вітчизняними науковцями крізь призму налагодження діалогу «чиновник-громадянин», але у сучасному мережевому суспільстві, в системі державного управління формується специфічна багатовекторність комунікацій, і це продукує потребу у їх аналізі і систематизації. На нашу думку, в контексті нової моделі публічного управління, розпочатий процес заміщення вертикалі влади на децентралізоване управління актуалізують пошуки ефективної та якісної комунікативної моделі, пов'язаної із розвитком і значимістю похідних структур управлінської культури – горизонтальних, регіональних субкультур, які функціонують у соціокультурному просторі адміністративної субкультури, і територіальних субкультур в умовах компетентнісного реформатування інституту місцевого самоврядування. Також, слід відмітити роль і значення вертикальних професійних субкультур у розрізі становлення і розвитку громадського самоуправління.

Отже, у соціокультурному аспекті консолідоване управління передбачає цілеспрямований вплив за наступними комунікативними векторами консолідації адміністративної еліти: вертикальний (аксіосфера публічного управління), горизонтальний (регіональний та місцевий рівень управління), ситуативний (медіативні або «серединні» форми комунікації в умовах конфлікту), які формують інноваційну комунікативну модель адміністративної субкультури. Так, якщо перші два напрями комунікацій (горизонтальний і вертикальний) є більш-менш дослідженими, то медіативна складова субкультур як інноваційна практика має велику перспективу наукових досліджень.

Медіативний рівень інноваційної комунікативної моделі адміністративної субкультури є функціональною формою семантично нейтрального сполучення (перекл. сопряжения) аксіосфер культури – екславних субкультур, що існують на узбіччі багаторівневого культурного поля, і можливо, є маргінальними по відношенню до духовного і ціннісного ядра національної спільноти. Праксеологічний сенс медіативних комунікацій полягає у готовності акторів до багатовекторних, складних і конфліктних комунікацій.

Внаслідок медіативних практик формуються шляхи комунікативної взаємодії: інверсія, що продукує альтернативне управлінське рішення в інтересах носіїв домінуючої управлінської культури, де субкультури пристосовуються до ціннісного ядра культури або зникають під її тиском; культурний симбіоз – «перехідний» тип культури, де відчувається нейтральна серединність, мінімізуються принципові соціокультурні якорі (глибинні символічні зв'язки, міфотворчість, морально-етична упередженість); соціокультурна пропорційність – пошук можливостей і шляхів імпульсивного розвитку культури, динаміка якої продукує органічний синтез похідних структур субкультури, а саме унікальних ідей, цінностей і моральних норм специфічних субкультур.

Список використаних джерел:

1. Колодій А. Соціетальна культура як чинник національної консолідації // Консолідація українського народу: конституційно-правові аспекти. Збірник статей за матеріалами науково-практичної конференції 28 лютого – 1 березня 2013 р. Львів, ЛНУ ім. Івана Франка. – Львів: Вид-во Львівського університету, 2013. – С.40-54.

Бриль П.О.

аспірант, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Нерсисян Г.А., к. філос. н., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА В УДОСКОНАЛЕННІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Республіка Польща на сьогодні є передовим взірцем для України на шляху євроінтеграції та проведенні реформ галузей національної економіки, у тому числі, сфери житлово-комунального господарства (наділі – ЖКГ).

Реформа системи публічного управління сфери ЖКГ у Польщі відбувалася у три етапи. Перший етап реформи базувався на змінах адміністративно-правової моделі управління сферою ЖКГ. Були прийняті важливі нормативно-правові акти стосовно приватизації житла, набуття права власності («Закон про право власності на житло», 1994), охорони прав піднаймачів («Закон про охорону прав піднаймачів комунального житла і внесення змін до цивільного Кодексу», 1994). Протягом трьох років з моменту прийняття нормативно-правових актів, комунальні підприємства реорганізувалися в управлінські компанії різних форм власності. Перетворення комунальних підприємств призвело до зменшення управлінського навантаження на органи влади та зменшило видатки з місцевих та державних бюджетів, оскільки держава фактично 100% утримувала весь житловий фонд, а оплата покривала пару відсотків загальної вартості його утримання. За результатами проведеного першого етапу реформи, право на управління житловим фондом набули новостворені суб'єкти господарювання, як приватні, так і державні.

На другому етапі законодавчо закріплюється обов'язкове створення спільнот власників нерухомого майна у будинках, а також вимога вибору управителя нерухомістю будинку. Власники нерухомості у будинку в повній мірі набули права управляти своїм майном шляхом створення житлових товариств. При цьому, якщо житлове товариство будинку складається з семи і більше власників, то таке товариство повинно обрати орган управління будинку, який буде представляти житлове товариство у відносинах з суб'єктами господарювання та органами влади.

Третій етап ознаменувався введенням інституту сертифікованих управителів нерухомістю. Фактично, з введенням інституту сертифікованих управителів нерухомістю було впроваджено «делеговану» систему управління нерухомістю. Враховуючи, що орган управління житлового товариства будинку не завжди спроможний якісно здійснювати утримання будинку в належному стані, не піддаючи житлове товариство ризику надто високих затрат, житлові товариства делегували функції управління будинку професійним управителям. Висока довіра житлових товариств до професійних управителів нерухомістю була зумовлена законодавчо закріпленими обов'язками професійних управителів нерухомістю отримати ліцензію, дотримуватися ліцензійних умов та застрахувати свою цивільно-правову відповідальність.

На сьогодні Республіка Польща має успішну самоокупну, самофінасовану та самоорганізовану систему управління з мінімальним втручанням органів влади. Пріоритетними завданнями, що ставляться урядом Республіки Польща на новому етапі реформування системи управління сферою ЖКГ, є впровадження електронного урядування у цю сферу та інтеграцію його в єдину Електронну платформу послуг публічної адміністрації – ePUAR. На шляху впровадження електронного урядування у сферу ЖКГ урядом Польщі вже частково запроваджено в ePUAR розділ «Будівництво та житло», в якому кожна бажаюча особа може отримати адміністративні послуги та залишити звернення.

Отже, досвід Республіки Польща є передовим та інноваційним і повинен стати взірцем на шляху реформування публічного управління сферою ЖКГ в Україні.

Бриль Ю.О.

викладач, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОГРАМНИХ СИСТЕМ АВТОМАТИЗАЦІЇ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах поступової інтеграції України в структуру світової економіки перспективним є дослідження проблем впровадження в установах, організаціях та на підприємствах сучасних інформаційних технологій для документування управлінської інформації.

Досвід використання різних систем автоматизації документального забезпечення управлінської діяльності, які є невід'ємними частинами менеджменту і складовими локальних виробничих комунікацій, свідчить, що в переважній більшості використовуються дві технології роботи з документами – «західна» та «вітчизняна» [1, с. 11; 2, с. 423; 3]. Розглянемо більш детально основні особливості кожної з цих технологій.

Західна технологія роботи з документами базується на особистісній високій виконавській дисципліні кожного працівника і характеризується: по-перше, горизонтальним рухом документів, що дає можливість безпосередньому виконавцю, в межах його компетентності, одразу отримати документ і почати над ним працювати, минаючи керівництво установи, організації; по-друге, відсутністю централізованого контролю за виконанням документів (у межах усєї установи, організації); по-третє, реєстрацією документів та веденням реєстраційних форм займається безпосередньо виконавець. Дана технологія спрямована на використання програмними системами автоматизації документального забезпечення управління електронних документів і засад колегіальності роботи з документами, а відсутність перехідних зв'язків визначають, в свою чергу, зміну існуючих принципів керування документальними процесами та їх оптимізацію [2, с. 423-424; 3].

Вітчизняна технологія роботи з документами – це традиційна методика роботи з документами, яка закріплена нормативно-правовою та нормативно-методичною базою ведення діловодства, що була сформована та відпрацьована у радянський період. Дана технологія характеризується: по-перше, чіткою вертикаллю руху документів у середині установи, організації (керівник – виконавець – керівник); по-друге, контроль за всім комплексом робіт з документами у реальному просторі та часі (починаючи від надходження, реєстрації, відслідковування руху, до завершення роботи над документами та направлення їх до справи); по-четверте, наявність служб документального забезпечення управління (канцелярії, загального відділу, секретаріату, управління справами); по-п'яте, технологічні процеси діловодства зафіксовані в державних стандартах, інструкціях та інших нормативно-правових і нормативно-методичних документах з організації діловодства [2, с. 424-425; 3].

Відповідно, основна відмінність зарубіжної та вітчизняної технології роботи з документами полягає в тому, що на Заході розвиток автоматизації сприяє розвитку технологій документообігу, а у країнах пострадянського простору, за звичай, автоматизації піддають вже сформовану і функціонуючу систему документообігу.

Ринок програмних систем автоматизації документального забезпечення управлінської діяльності настільки різноманітний, що користувачам стає все важче на ньому орієнтуватися. На увагу заслуговують системи: «Docs Open», «Effect Office», «FossDoc», «iTS-Office» «Lan Docs», «Link Word», «Lotus-IBM», «Megapolis. Документообіг», «Office Media», «Optimal

Work-flow», «Staffware», «АСКОД», «Атлас ДОК», «БОСС-Референт», «ДЕЛО», «ДОК ПРОФ 2.0», «Свфрат», «Эскадо», «Крон» та ін.

Отже, сьогодні в теорії та на практиці документаційного забезпечення управління в Україні вдало використовується, як західна, так і вітчизняна технології документообігу, при цьому програмні системи автоматизації документаційного забезпечення управлінської діяльності орієнтовані на максимально повне використання електронних документів і поступову відмову від паперових носіїв інформації. Однак, розробка системи електронного документообігу першочергово вимагає ґрунтовного аналізу документообігу, сформульованих вимог до програмного забезпечення і наявності концепції її впровадження з урахуванням можливостей раціоналізації існуючої моделі управління в установі, організації та на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Кудлай В.О. Система керування документаційними процесами в контексті діяльності вітчизняних підприємств / В.О. Кудлай // Документ, мова, соціум: теорія і практика: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 11-12 квіт. 2013р. / М-во культури України, М-во освіти і науки, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв, Ін-т менеджменту, Каф. документознавства та упр. соціал. комунікаціями. – К: [НАКККіМ], 2013. – 168 с. – С. 11-13.

2. Палеха Ю.І. Загальне діловодство: теорія та практика керування документацією із загальних питань: навчальний посібник / Ю.І. Палеха. – вид. 4-те (виправлене і доповнене). – К.: Видавництво Ліра-К, 2014. – 624 с. – (Серія посібників з культури діловодства). – Рекомендовано МонУ. – ISBN 978-966-2609-56-1.

3. Тукало С.М. Особливості автоматизації електронного документообігу в наукових установах [Електронний ресурс] / С.М. Тукало // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – №2 (28). – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/index>.

Власенко Д.С.

5 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Іщенко А.М., ст. викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВИЗНАЧЕННЯ ТРЕНДІВ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРСАЙТ

Головним елементом технології Форсайту, за допомогою якого будуються прогнози майбутнього є *тренди* – те, що існує зараз або те, що буде зароджуватись та існувати у майбутньому. Трендів може бути безліч та вони можуть носити характер *сталого розвитку, невизначеної траєкторії або ж згасаючої лінії у залежності* від технологій, формату, різного роду подій, легітимізації та потенційних загроз.

Дослідження з використанням даного інструментарію відбувається за допомогою залучення кола експертів з проблематики, побудови карти майбутнього та розгляду трендів у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому горизонті. Часові рамки горизонтів визначаються самостійно, з огляду на цілі, об'єкт та предмет дослідження. Побудова трендів та прогнозів майбутнього дозволяє нам знайти рішення існуючих проблем.

Найчастіше результатом проведення форсайту є розробка можливих сценаріїв розвитку подій, але наразі, ми зупинимось тільки на визначенні основних трендів у вищій освіті, розвиток яких прогнозується в тій чи іншій мірі на всіх часових горизонтах: у коротко, середньо та довгостроковій перспективі.

До проведення сесії швидкісного Форсайту з визначенням основних трендів у освіті було залучено студентів 5-го курсу в якості експертів, оскільки вони протягом навчання виступають у ролі суб'єктів освітнього процесу та відчувають всі основні тенденції на собі.

Таким чином, групою експертів було визначено наступні тренди у освіті, які мають місце бути:

1. *Онлайнізація*: перехід до повного використання всіх можливостей Інтернету – дистанційна форма навчання, розвиток різноманітних онлайн-платформ, що дають змогу пройти курси з різних дисциплін (наприклад, ВУМ – відкритий університет майдану, Prometheus та інші) на короткостроковій перспективі та *Віртуалізація навчального процесу* на довгостроковій перспективі.

2. Lifelong learning – введення в програми університетів навчальної програми для осіб «третього віку» (пенсіонерів тощо).

3. Збільшення частки самостійної роботи студентів, відповідно до цього змінення ролі дисциплінарних заходів – тобто оцінювання носить не характер покарання, а є тільки засобом досягнення прогресу у вивченні певного кредитного модуля.

4. Залучення до викладання в університеті людей-практиків: з бізнесу, науки, різноманітних організацій.

5. Розповсюдження стажувань під час навчання в університеті на півдня/день та можливість подальшого працевлаштування у компаніях.

6. Поширення неформальних приватних курсів, шкіл, програм, які дають знання з мов, SMM, digital, маркетингу, Soft&Smart Skills (ораторські вміння, тайм-менеджмент, спілкування з людьми) та інше.

7. Збільшення мобільності та визнання дипломів – створення єдиного інформаційного освітнього простору.

8. Перехід до «вільного університету» – можливості студентом самостійно вибирати наукові дисципліни, в залежності від власних інтересів та виходячи з програм і рейтингів викладачів, що їх ведуть.

Сучасний світ швидко змінюється, знімаючи мовні бар'єри, проблеми доступності знань, відбувається зрушення у формальній та неформальній освіті, можливим стає оптимальний вибір кар'єрних стратегій (декілька професій упродовж життя, «горизонтальне» зростання, гнучкі робочі графіки і графіки навчання, «робота без місця», «робота в дорозі» та ін.). Вчасне й точне визначення тенденцій у певній сфері допомагає проводити безболісне реформування та відповідати запитам суспільства.

Воловик Я.С.

5 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Пашов Р.І., к. філос. н., ст. викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ

На даний момент в Україні можна спостерігати тенденцію до євроінтеграції політичної складової країни. Основними перевагами є можливість введення нових внутрішніх реформ за умови їх адаптації до європейських стандартів, норм і цінностей. Одним із підготовчих етапів долучення до ЄС є реформація та вдосконалення системи державної служби.

Існує сформований набір критеріїв, за якими визначені головні адміністративні умови діяльності державних службовців, яких має дотримуватися представництво органів державної

влади задля відповідності нормам європейського демократичного устрою в суспільстві. На сьогодні це дуже актуально, так як система державної служби України потребує модернізації за європейськими стандартами.

Серед основних прогалин української системи державної служби можна виділити декілька:

- політичні функції державних службовців не є чітко розмежованими;
- неналежний рівень відкритості та прозорості діяльності представників державної служби;
- недостатня дієвість контролюючих органів;
- низький рівень якості надання послуг зі сторони державних службовців;
- система відбору, просування, призначення на державній службі є недосконалою;
- наявність невирішеного питання щодо розмежування конфліктів інтересів щодо приватного та державного секторів.

Досвід країн ЄС показує, що задля вирішення подібних проблем необхідно активно шукати інструменти для вдосконалення системи. Наприклад, 27 років тому в Європі було прийняте рішення щодо впровадження основ системи управління якістю до системи державної служби. Результатом таких дій стало покращення показників ефективності державних службовців.

Окрім цього, у сфері державного управління країни Європейського Союзу постійно співпрацюють. Наприклад, представники країн обмінюються досвідом, переймають практики державних управлінських процесів в інших державах та ознайомлюються з їхніми стандартами функціонування системи державного управління.

Якщо Україна має за мету цілком інтегруватися до Європи, то державна служба має, в першу чергу, бути налаштована під європейські стандарти. Серед перших кроків до удосконалення системи державного управління, в Україні був підписаний Указ Президента України «Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу».

Для того, аби модернізувати систему державної служби в Україні, необхідно втілити декілька змін:

- повноцінно запровадити стандарти європейської системи державної служби;
- провести професіоналізацію державних службовців;
- налаштувати зв'язок між громадянськістю та представниками державної служби за прикладами країн Європи, включаючи покращення надання управлінських послуг;
- здійснити перехід до нової моделі системи державної служби, запровадивши системи управління якістю.

Говорова М.В.

2 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Василець О.І., ст. викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЛІДЕРСТВО ЯК ІСТОРИЧНИЙ ФЕНОМЕН ТА ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Проблема конструктивного керівництва, пошуки очільника, що, сформувавши гідну команду, вів би суспільство до зрозумілих та близьких громадянам цілей, є вкрай актуальною практично для всіх історичних часів та спільнот. Але в умовах трансформаційних перетворень, глобальних зв'язків, нечуваного розповсюдження постійно оновлюючихся технологій – питання управлінської компетентності, постать лідера – стають

вирішальними факторами стабільного соціального розвитку. Відповідальність і значимість авангарду, а ще конкретніше – фігури, яка іде попереду відмічалася практично усіма мислителями, що прагнули досягнути витоків і характер перебігу історії людства. Так, давньогрецькі філософи виокремлювали лідерські якості як сукупність чеснот особистості і лідерство, як затребувані процесами управління спільнотою якості характеру. Так в середньовіччя лідер залишається видатною постаттю, але дещо зазнало змін, до всіх уже відомих якостей лідера, додається ще – направлення людей до суспільного блага. Проблема лідерства дуже важлива для філософії, так як вона пов'язана з основними філософськими проблемами особистості та їх роль в суспільстві.

Від харизматичного вождівства до формування команди однодумців, їх співпраці в умовах раціоналістичного дискурсу розвитку модернізації. Лідером визначається вже не найсильніша у фізичному розумінні людина, і, навіть, не найбільш хоробрий воїн, а особистість з визначними управлінськими здібностями, відповідальний та рішучий організатор, чия сміливість полягає в умінні подолання кризових ситуацій, а сила – у здатності протистояти стресам та інтригам в функціонуючих управлінських ланках. Традиційні пошуки лідера та сама його постать, як особистості непересічної у будь-яких відношеннях, у сучасних умовах позначається специфічним, новаторським синтезом «харизматичних, традиційних і модерних елементів» [1, с. 15], оскільки формується новий тип лідерства, де вже команда відіграє роль не меншу а ніж постать героя у його класичній інтерпретації. Тепер харизма останнього багато у чому твориться осередком однодумців, що винаймають піар менеджерів, політтехнологів, стилістів, агентів медіа-ресурсів різного штибу, мережеві джерела включно. Ця харизма, як особливий вид суспільної привабливості індивідууму розповсюджується і підтримується командою менеджерів управлінців, до поки запити, що транслиуються суспільством у форматі корпорацій, громадських об'єднань, рухів тощо, не набудуть виразності викликів нового плану. Тоді, начебто нізвідки на погляд звичайної людини з'являється новий персонаж, причому з позицій популізму – це повинно бути нове «як добре забуте старе». Відповідно, у сучасних історичних умовах не окремий герой і не маси «творці історії» за класичним марксизмом, а організації та їх висуванці окупують місця лідерів. Це потребує не тільки урахування у вимірах теоретичної та практичної політології, але і подальших соціологічних розвідок.

Список використаних джерел:

1. Кутуєв П.В. Проблеми політичної соціології ленінських режимів: навч. посіб. / П.В. Кутуєв; Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.", Ф-т соц. наук і технологій, Каф. соціол. – К., 2001. – 52 с.

Гришко А.С.

5 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Іщенко А.М., ст. викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

АРХІТЕКТОНІКА МОДЕЛЕЙ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ НА ОСНОВІ ТЕОРІЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

Світові дискусії з приводу так званої нової економічної парадигми, здається, досягли консенсусу: використання інформаційно-комунікаційних технологій стане однією з причин для зростання продуктивності національних економік. Однак швидкі темпи розвитку технологій унеможливають збалансоване глобальне економічне зростання і спричиняють

збільшення цифрового бар'єру між країнами, що розвиваються і «лідерами». Для країн, що розвиваються дана тенденція призведе до того, що вони стануть «маргіналами» при новій економічній парадигмі через серйозні труднощі, з якими стикаються при доступі до ІКТ, не сформованій внутрішній телекомунікаційній інфраструктурі, диспропорції в рівні знань та відсутності значного потенціалу людських ресурсів.

Архітектура системи електронного бізнесу передбачає синтезування різних доступних ресурсів, таких як СКБД (Система Керування Базами Даних), сховище даних (Big Data), мови програмування, канали для проведення транзакцій, протоколи для полегшення інтеграції даних і програмного забезпечення для кращого застосування. Архітектоніка ж складається з шести елементів функціональності: модель електронної комерції; дані та управління транзакціями; інтерфейс і підтримка елементів; безпечний обмін повідомленнями, електронними документами; структурований документообіг; мережева інфраструктура та канали комунікації. На даний момент існує п'ять загальноприйнятих моделей електронного бізнесу: бізнес - бізнес (B2B); бізнес - споживач (B2C); споживач - бізнес (C2B); споживач - споживач (C2C); бізнес - уряд (B2G), в залежності від вибраного типу і формується архітектоніка. Наприклад, аукціони є добре налагодженим механізмом для розміщення торгових пропозицій на ринку за договірною ціною, заснованих на попиті і пропозиції. Традиційні тип мав обмежену кількість учасників, що було детерміновано місцем проведення аукціону. Сьогодні ті ж завдяки Інтернет та онлайн-механізму аукціони можуть бути реалізовані з використанням технології електронної комерції, розрахованій для потенційно більш активної участі користувачів, котрі можуть підключатися до веб-хостингу аукціону і вносити свої пропозиції у відповідному розділі каталогу.

Такий підхід змінить спосіб ведення бізнесу. Це призведе до появи нових підприємств, а також до нової ролі посередників. Дійсно, всі функціональні області бізнесу завдяки новій технології перетворюють бізнес-процеси, спосіб створення і реалізації продукції і послуг, динаміку конкуренції, організаційну структуру і характер самого підприємства, маркетинг, управління поставками, контроль рівня продажів, розробку продукту і т. д. Додатково нівелюється проблема «локальної близькості» клієнта-компанії, що більше не є суттєвим фактором – місцеві ринки замінюють глобальними (світовими). Транспарентність та відкритість стає ефективною складовою бізнес-стратегії: більшість підприємств почали визначати ключових клієнтів, співробітників і постачальників. Таким чином, секрет успіху електронного бізнесу полягає в оптимізації ключових факторів, таких як вибір і вартість, продуктивність і ефективність обслуговування, зовнішній вигляд сайту, реклама та стимулювання покупки, особистої уваги від клієнта і до нього, а також безпеку і надійність.

Як висновок, варто зазначити, що електронний бізнес дозволить підвищити якість обслуговування клієнтів, запропонувавши більш персоналізовані продукти та послуги з урахування індивідуальних побажань, скоротивши витрати, забезпечивши ефективність ланцюгів постачань і прискорення виходу на ринки. Найважливішим аспектом електронного бізнесу є розвиток ринку – інтернет (інтранет та екстранет) є новою платформою для маркетингу продуктів і послуг, які будуть заміщати і відновлювати сектори в існуючій економічній системі.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: АКТУАЛІЗАЦІЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Провідні вищі навчальні заклади повинні дбати про конкурентоспроможність своїх випускників на ринку праці ще до того моменту, коли останні безпосередньо стануть його учасниками. Саме ця функція вишів, на нашу думку, на даний момент може визначати не тільки успішність безпосереднього «продукту» – випускників, але, в умовах настання жорстокої конкуренції серед вищих навчальних закладів, успішність та затребуваність самого навчального закладу. Виконання цієї функції вимагає від адміністрацій ВНЗ впровадження системи управління конкурентоспроможністю майбутніх фахівців.

Розв'язання такого завдання актуальне і для технічних університетів. Універсальна підготовка, що закладається у закладах даного типу, має сприяти його розв'язанню, а наявний потенціал фундаментальної підготовки як з технічних, так і з гуманітарних дисциплін за умови успішного його використання, є запорукою слідування сучасним тенденціям, які свідчать про перевагу фахівців з широкою фундаментальною підготовкою та міждисциплінарними знаннями та навичками. Розглянемо це твердження на прикладі підготовки майбутніх інженерів. Система управління конкурентоспроможністю майбутніх випускників обов'язково має бути побудована на системі моніторингу компетенцій, що відповідають викликам ринку праці та виробничого процесу для відбору тих співвідношень міжгалузевих компетенцій, що у фіналі забезпечать вдалу підготовку фахівця та його високий рейтинг у роботодавців. Такий моніторинг може свідчити, що для інженера найсучасніша підготовка повинна включати елементи управлінсько-підприємницьких компетенцій, і в майбутньому (насправді, і на даний момент також) успішний інженер – це не працівник виключно з виробництва або проектного офісу, що виконує стандартизовані задачі за регламентом, близькі за змістом до праці технічного співробітника, але фахівець, що здатен працювати в умовах виконання нових типів робочих завдань, а не у формалізованих умовах попереднього технологічного укладу. Деякі прогнози свідчать про появу нових надгалузевих компетенцій інженерних фахівців, в тому числі інженерів-управлінців, інженерів-підприємців тощо. Прогнозований склад майбутніх компетенцій для двох останніх спеціальностей може стати, наприклад, таким: навички системної інженерії, управління технологіями протягом їх повного життєвого циклу (від їх розробки до виведення на ринок), знання сучасних галузевих технологій, знання двох іноземних мов (наприклад, англійська та китайська) тощо. Інженер-підприємець має додатково володіти знаннями з міжнародних стандартів, міжнародного патентування та авторського права, знаннями глобального маркетингу в своїй та суміжних професійних областях. Безперечно, що повний склад та перелік компетенцій для затребуваного на сучасному ринку праці інженера – предмет окремого детального дослідження, яке і має бути покладеним в основу процесу актуалізації потенціалу технічних університетів, що прагнуть готувати конкурентоспроможних фахівців. Наразі можна зупинитися лише на деяких загальних висновках.

В найближчій перспективі будуть спостерігатися значні зміни в характері діяльності та змісті робочих задач інженерів. Цей процес буде детерміновано впливом як глобальних економічних трендів, так і об'єктивною та швидкою зміною самих технологій виробництва, проектування та управління. Це в сумі з часом призведе до виникнення попиту на ринку

праці на гібридних працівників, в тому числі інженерів, що володіють високим рівнем системного мислення, знання технологічних процесів декількох суміжних галузей, орієнтованих на глобальний ринок. Кваліфіковані інженери майбутнього повинні бути готові приймати рішення в нестандартних ситуаціях, а отже, мати широку фундаментальну підготовку не тільки з точних, але й з гуманітарних дисциплін. Для підготовки таких фахівців вищі навчальні заклади повинні впроваджувати систему управління конкурентоспроможністю майбутніх фахівців вже сьогодні.

Кравченко О.О.

магістрант Національного університету харчових технологій

РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС ТА СНД

Регулювання зовнішньоторговельних відносин є напроцуд важливим, оскільки Україна має відкриту економіку. Про цей факт свідчать такі дані: у 2016 році експорт товарів і послуг склав 50,2% від номінального ВВП, тоді як співвідношення імпорту до ВВП сягнуло 53,0%. За останні десять років (з 1996 по 2016) обсяг товарообороту країни зріс на 240%.

Обрання певних пріоритетів зовнішньоекономічної політики держави позначається і на спрямуванні торговельних потоків: основним торговельним партнером України в 2016 році були країни ЄС. Зростання обсягів поставок українських товарів відбулось майже до всіх країн ЄС, зокрема: в Нідерланди – на 8%, Італію – на 5%, Польщу – на 4%, Німеччину – на 1%, інші європейські країни – на 2%. Зменшення українського експорту відбулось лише до Франції та Угорщини [2].

Водночас, Україна відчутно зменшила свій імпорт товарів із Росії, і, відповідно, скоротився експортний ринок в Росії для українських товарів.

Регулювання зовнішньоторговельних відносин України з рештою світу має низку вад. Зокрема, недостатньо враховані конкурентні переваги української економіки, яка базується передусім на цінових факторах та порівняльних перевагах у вартості природних ресурсів та робочої сили. Це призводить до низьких показників експорту високотехнологічних товарів та послуг. Не використовуються належним чином наявні високотехнологічні можливості окремих галузей промисловості. Отже, розвиток виробництва товарів з високою доданою вартістю має бути головним пріоритетом при нарощування обсягів та поліпшення структури українського експорту, збільшення в ньому питомої ваги високотехнологічних товарів [1].

Експортно-імпортні операції, як правило, здійснюються в комплексі заходів, що забезпечують транспортування, експедирування, зберігання, переробку товарів, їх страхування, здійснення платежів тощо. При своєму русі з країни в країну товари можуть неодноразово міняти власника, поки не дійдуть до кінцевого споживача. Покращення структури експорту в Україні ускладнюється насамперед тривалим спадом виробництва, низькою конкурентоспроможністю товарів більшості обробних галузей, втратою низки традиційних ринків збуту техніки. Також з боку західних країн зберігається політика проведення дискримінації стосовно окремих українських товарів і послуг, що володіють конкурентними перевагами. Маючи високий експортний потенціал, Україна поки що використовує його недостатньо ефективно. Порівняно з іншими країнами, за показником обсягу експорту товарів на душу населення Україна поступається не лише розвиненим країнам Західної, а й більшості країн Центральної та Східної Європи.

У I кварталі 2016 року загальна вартість експорту українських послуг склала майже 2 млрд. євро, імпорту – близько 1 млрд. євро, що на 3,2% та 10,4% відповідно менше показників I кварталу 2015 року. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами стабільно позитивне – 1 млрд. євро. Товарний експорт, порівняно з торішніми даними за I квартал, зменшився на 20% і склав майже 7 млрд. євро. Імпорт товарів в Україну також скоротився («мінус» 10,9%) та склав 7,8 млрд. євро [2].

Водночас, країни ЄС експортували за межі Євросоюзу товарів на загальну суму 409,1 млрд. євро, що на 4,2% менше аналогічних показників 2015 року. Імпорт зменшився на 4,8% та склав 409,9 млрд. євро. Сальдо зовнішньої торгівлі – негативне («мінус» 0,8 млрд. євро). Традиційно, понад 60% загального експорту товарів за межі Євросоюзу здійснювали 4 країни: Німеччина (29%), Великобританія (11,6%), Італія та Франція (у межах 10%). У структурі імпорту найбільша частка у Німеччини (19,4%), Великобританії (15,7%) та Нідерландів (13,8%) [2].

За підсумками I кварталу 2017 року, Україна повністю обрала річну квоту на безмитний експорт до ЄС за такими категоріями товарів: мед, цукор, крупи та борошно, оброблені томати, виноградний і яблучний сік та кукурудза.

Станом на початок квітня 2017 також повністю вичерпана піврічна квота на безмитний експорт масла. На 85% використана квота з експорту пшениці і 72% – на солод і пшеничну клейковину. Зауважимо, що країни Європейського Союзу повністю використали квоту на безмитний експорт до України лише по м'ясу птиці та напівфабрикатам.

Отже, регулювання зовнішньоторговельних відносин в Україні має бути спрямоване на врахування конкурентних переваг, розвиток експорту високотехнологічних галузей, сприяння позитивному сальдо торгівлі, зокрема з країнами ЄС.

Список використаних джерел:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 351-ХІV 959-ХІ (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради. – 2014. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

Статистична інформація щодо показників експорту та імпорту України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Магєррамова А.Н.

5 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Акімова О.А., к. філос. н., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ В ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постійні зміни у бізнес-середовищі вимагають від організацій оптимізації та постійного розвитку власної системи управління. З урахуванням світового досвіду можна зазначити, що одними з найбільш ефективних засобів вдосконалення системи управління організацією слід вважати саме управлінські технології. Прибуткова та ефективна діяльність підприємств на території України є, в свою чергу, запорукою сталого розвитку суспільства.

Технологізація управління пов'язана зі зростанням значущості технологій на сучасному етапі розвитку суспільства.

Зростання обсягу технологій, що використовуються, викликано зміною існуючого технологічного укладу, постійним вдосконаленням технологій, а підвищення їх

управлінської значущості ілюструє їх вагомий управлінський потенціал та регламентує роль на всіх рівнях управління [1, с. 292].

Таким чином, збільшення уваги до завдань та проблем технологізації управлінської діяльності є сучасною світовою тенденцією.

Технологізація управління являє собою зростання обсягу та посилення дієвості технологій управління при здійсненні діяльності організації, з метою досягнення поставлених цілей.

Управлінські технології можна визначити як комплекс дій щодо вибору найбільш дієвих методик, які повною мірою підходять для управління організацією у тій чи іншій ситуації. Такими прийомами управлінських технологій, котрі зазвичай використовуються представниками менеджменту організації, є: швидке та своєчасне реагування на ситуацію; дослідження стану організації або окремого її підрозділу; пошук аналогічних станів серед інших організацій або підрозділів однієї організації, з метою вивчення їх досвіду щодо подолання проблеми; огляд шляхів перетворення в даній ситуації та вибір найбільш оптимального серед них [2]. Тобто, головна функція управлінських технологій – це забезпечення функціонального та наукового зв'язку процесу управління з функціями організації, планування та контролю.

В сьогоdnішніх умовах ведення бізнесу в Україні, особливого значення набуває управління та розвиток інноваційної діяльності організації. Це вимагає від неї використання новітніх технологій управління, кількість яких з кожним роком зростає.

До найбільш популярних сьогодні технологій управління відносять засоби інноваційного менеджменту. Серед них доцільно відокремити маркетинг інновацій, який має на меті вивчення цільового ринку та розробку системи заходів з реалізації та просування інновацій; інжиніринг та реінжиніринг інновацій, котрі надають послуги з розробки заходів впровадження як звичайних інновацій, так і тих, що необхідні для досягнення кардинальних змін; бенчмаркінг інновацій, який використовується для дослідження діяльності конкурентів організації, з метою використання накопиченого ними досвіду; інноваційна бренд-стратегія, сутність якої полягає в управлінні та реалізації інновацій, їх просуванні.

Широкого розвитку набули різноманітні програмні продукти для практичної реалізації наведених технологій [6]. Їх популярність щороку зростає, як і витрати на них. Так, за даними міжнародної компанії “Делойт” [7], до кінця 2018 року загальні видатки на ІТ-сервіси – обслуговування в дата-центрах, витрати на програмне забезпечення та ІТ-підтримку – зростуть з \$361 млрд в 2016 році до майже \$550 млрд, що становить близько третини всіх ІТ-витрат (35%).

Популярність ІТ-сервісів можливо легко пояснити тим, що для підприємств вони дозволяють уникнути значних капітальних витрат і забезпечують передбачувані витрати на основі фактичного використання. Це набуває великого значення в умовах жорсткої конкуренції та зростання вартості ресурсів.

Іншим прикладом ефективного використання новітніх технологій в управлінській діяльності є новітні телекомунікації. Їх використання в аналізі, обробці, передачі інформації сприяє спрощенню, прискоренню та зменшенню вартості традиційних процесів та підвищує якість управлінської діяльності. Напрямки використання телекомунікацій досить різноманітні, так, наприклад, електронна логістика, ще майже невідома 10-15 років тому, сьогодні дозволяє ефективно управляти матеріальними, сервісними, фінансовими потоками та потоком інтелектуально-трудоxих ресурсів на всіх рівнях [8, с. 312]. Значущість електронної логістики з кожним роком тільки буде зростати через бурхливий розвиток інформаційно-телекомунікаційних засобів і технологій.

Таким чином, розвиток технологій викликає, у свою чергу, появу нових інструментів управлінської діяльності, це світова тенденція, яка не може оминати Україну.

Таким чином, своєчасність прийняття обґрунтованих рішень є необхідною умовою для сталого розвитку як окремої організації, так і суспільства в цілому. Сучасний менеджмент намагається використовувати всі засоби для цього, у тому числі технологізацію управління.

Необхідність реагувати на зміни у підходах до управління вимагає від українських підприємств звертати свою увагу на технологізацію управління, проте нестача вільних коштів та відсутність досвіду, складності адаптації систем до особливостей українського бізнес-середовища гальмують цей процес.

Список використаних джерел:

1. Синиця М.І. Концептуальні засади технологізації державного управління / М.І. Синиця // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2012. – Вип. 2. – С. 290-298.
2. Рожнова Т.Є. Управлінські технології – засіб оптимізації управління / Т.Є. Рожнова // Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/10065/1/> стаття в Болгарію.pdf.
3. Пересечанський В.І. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності керівника закладу освіти / В.І. Пересечанський // Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/2_2010/peresechans.pdf.
4. Кухарчук П.М. Науковий менеджмент у теорії управління освітою / П.М. Кухарчук // Вісник Академії митної служби України. – 2011. – № 2. – С. 21-27.
5. Мармаза О.І. Інноваційний менеджмент в освіті: сутність, функції, засоби / О.І. Мармаза // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2014. – Вип. 36. – С. 309-316.
6. Миколишин І. Інформаційні технології в менеджменті / І. Миколишин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kerivnyk.info/2012/05/mykolyshyn.html>.
7. Технології, медіа та телекомунікації у 2017 році. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/technology-media-and-telecommunications/articles/tmt-predictions.html>
8. Скіцько В.І. Електронна логістика як складова сучасного бізнесу / В.І. Скіцько // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 309-314.

Маулік С.С.

аспірант, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Мельниченко А.А., к. філос. н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ЯК УПРАВЛІНСЬКИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНСТРУЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Глобальні соціальні та економічні тенденції останніх років свідчать про те, що інновації є безальтернативним джерелом підвищенням конкурентоспроможності національної економіки та запорукою динамічного соціально-економічного розвитку, забезпечення належного рівня життя громадян і національної безпеки. А необхідність суспільних трансформацій зумовлена можливістю конструювання соціальних відносин і систем, в рамках яких відбуваються соціальні інновації; і проблемою по суті є відсутність належної уваги науковців та суб'єктів, які приймають рішення, до соціального інжинірингу загалом та соціальних інновацій як ефективного інструменту зокрема.

Ми спробуємо обґрунтувати потенціал соціальних інновацій як інструменту соціального інжинірингу, адже саме соціальні інновації дають можливість забезпечити відчутне економічне зростання та інституційну спроможність відповісти існуючим та новим викликам.

Поняття соціального інжинірингу було ґрунтовно досліджено К. Поппером, який визначав феномен соціального інжинірингу як сукупність підходів прикладної соціології, спрямованих на раціональну зміну соціальних систем на основі фундаментальних знань про суспільство і передбаченні можливих результатів перетворень. Таким чином, соціальний інжиніринг, у своєму найбільш широкому розумінні, розглядає сферу цілеспрямованого конструювання суспільних відносин на основі соціальної технологізації.

У той час, коли соціальні інновації – це нестандартне рішення соціальної проблеми, яке є більш ефективним, доцільним, життєздатним. Проте, на відміну від соціального інжинірингу тут зникає важливий елемент соціального результату соціально-інноваційного процесу, а саме формування нових структур, відносин, тощо. Проте, будь-які зміни існуючої соціальної системи викликають спротив елементів цієї системи, що призводить до конфлікту, в якому запропоновані зміни можуть бути «придушені» існуючим статусом-кво. Саме тому, соціальні інновації, які за своєю природою більш орієнтовані у напрямку «знизу до гори», можуть виступати ефективним інструментом соціального інжинірингу, адже ініціативи елементів системи викликають значно менший опір, ніж ті, що намагаються імплементувати штучно. Окрім цього, якщо інституційні зміни сприйматимуть як «несправедливі», «неправильні», «силоміць насажені згори», то вони будуть для суспільства не гармонійними, а такими, яким варто пручатися.

Історично, велика кількість найбільш важливих соціальних інновацій виникли в результаті більше випадкових процесів, ніж детального планування політиками або науковцями. Тим не менше, соціальні інновації можуть бути і організованим процесом. Різні програми та проекти можуть ініціювати соціальні інновації та принести вигоду на локальному та міжнародному рівнях та підняти рівень соціальності суспільства. Ця особливість надає урядовому сектору впливові важелі впливу для розвитку суспільства. Сьогодні, недостатньо просто бути готовим до появи соціальних інновацій, але можна і треба направляти розвиток колективу, організації, держави та і суспільства загалом в бажаному напрямку інноваційного розвитку, свідомо і зі знанням новітніх методів науки про складне конструювати бажане майбутнє.

Таким чином, ми вбачаємо головним завданням для ефективного управління – це створення таких умов, при яких у суспільстві ініціюються і реалізуються ті соціальні інновації, які потрібні для впровадження запланованих соціальних змін.

Мельник Б.Б.

соціолог НДЦ ПС «Соціоплюс», ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Мельниченко А.А., к. філос. н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЗНАЧЕННЯ ФОРСАЙТ-МЕТОДОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗРОБЛЕННЯ НАПРЯМІВ СТРАТЕГІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Важливість використання методу форсайт при розробці стратегій соціально-економічного розвитку дуже значна, оскільки стратегія визначає орієнтири майбутнього розвитку на десятиліття вперед і дуже важливо, щоб точність прогнозів була максимальною

висока. Адже форсайт-методологія при її грамотному використанні дозволяє досягнути високої ймовірності виконання пріоритетів розвитку. Саме тому в сучасних українських реаліях потреба використання форсайт-методології для прогнозування і, особливо, формування майбутнього стає дуже актуальною. Тому важливе завдання визначити потенціал та необхідність розвитку форсайт-методології в Україні.

Першою перевагою використання форсайт-методології в умовах нестабільної економіки, появи нових суспільних проблем та наявності значної кількості ризиків можна визначити його можливість формування науково-технологічних пріоритетів. Адже саме визначення пріоритетів розвитку дає змогу окреслити сукупність спільних дій зацікавлених сторін в майбутньому та ефективно розділити ресурси. Крім того, форсайт як метод наукового передбачення стимулює появу ідей про нові альтернативи і формує усвідомлення всього спектру можливих перспектив при визначенні пріоритетів, тобто при використанні цього методу можна уникнути залежності від вибраного один раз шляху розвитку через недостатню кількість альтернатив.

Україні як країні, що розвивається, потрібно взяти курс на високотехнологічний шлях розвитку, на розвиток економіки, що заснована на знаннях. Можливо це лише за участі всіх зацікавлених груп населення у формуванні сучасної та ефективної інноваційної системи, яка покликана забезпечити конкурентоздатність національної економіки на світовому ринку, підвищення рівня життя населення і збільшення людського капіталу. Тому варто звернути увагу на таку особливість форсайту як розвиток взаємозв'язків всередині інноваційної системи і підвищення її ефективності. Завдяки мережевій взаємодії учасників форсайту укріпляються зв'язки всередині самої досліджуваної системи і, таким чином, підвищується її результативність. Крім того, через діалог та взаємоузгодженість дій між органами влади, бізнесом, науковим співтовариством та громадянським суспільством завдяки форсайту постає можливість вирішити питання стратегічного управління та модернізації об'єкта форсайт-дослідження, що особливо актуально за сучасних умов розширення взаємодії серед суб'єктів господарювання [2, с. 13-14]. Окрім підвищення залученості до форсайту різних верств і груп населення, зріс також рівень інтеграції між різними областями наукового знання, і це робить використання методології форсайт в Україні не тільки можливим, але й необхідним, адже велику кількість питань і проблем наукового і соціально-економічного розвитку можливо вирішити лише за допомогою комплексного підходу і застосування переваг та знань одразу декількох наук.

Завдяки форсайту відбувається формування консенсусного бачення майбутнього і його технологій, що чинить значний вплив на зниження невизначеностей і дозволяє синхронізувати стратегії та спільні дії стейкхолдерів. Форсайт дає змогу сконструювати майбутнє на основі бажаних трендів і сценаріїв розвитку, аналізу можливостей та ризиків, яких в майбутньому ми бажаємо уникнути. Адже майбутнє рукотворне, воно підлягає конструюванню та формуванню в теперішньому часі через формування інститутів сталого розвитку.

Саме форсайт універсально інтегрує інструменти науково-технологічної та соціально-економічної політики, що дозволяє визначити проривні напрями («стріли») модернізації за видами економічної діяльності, які забезпечують зростання конкурентоспроможності економіки й досягнення максимального синергетичного ефекту від використання накопиченого потенціалу [1, с. 213].

Врахування такої особливості форсайту як процесуальність відкриває ряд перспектив та можливостей для нашої держави, адже в результаті проведення форсайту ми отримуємо не просто завершений акт (документ, який не підлягає коригуванню), ми отримуємо стратегії, сценарії, які можуть змінюватися відповідно до дій і рішень, які приймаються нами в

теперішній час. Це дає можливість розкривати додаткові переваги, знаходити інші альтернативи та шляхи вирішення проблем, які виникають.

Використання технологій форсайта може відкрити нові можливості державного управління до досягнення в українському суспільстві політичного консенсусу щодо подальших напрямків розвитку країни. Саме тому доцільність застосування форсайт-методології в Україні не викликає жодних сумнівів. Адже грамотно сформульований і організований проект, націлений на розв'язання практичних задач допоможе не тільки знайти підходи до вирішення проблем довгострокового характеру, але й створити базу для впровадження інновацій.

Список використаних джерел:

1. Климова Н.В. Интеграция технологии форсайта и цикличности развития экономики / Н.В. Климова // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – №1(5). – С. 209–214.
2. Корнилова И.Л. Особенности методологии Форсайт / И.Л. Корнилова, О.А. Дудырева // Вестник Российской академии естественных наук. – 2015. – №19. – С. 13–14.

Олійнікова А.А.

4 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Божок О.І., викл., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

КОНЦЕПЦІЯ «РАЦІОНАЛЬНОЇ БЮРОКРАТІЇ» М. ВЕБЕРА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУЧАСНІ ПРАКТИКИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Зважаючи на посилену євроінтеграцію, одним з ключових напрямків розвитку виступає вдосконалення системи державного управління і державної служби на зразок досвіду розвинених країн. Цьому підтвердженням виступають наступні тенденції: по-перше, демократизація публічного управління, де громадськість та ЗМІ намагаються все більше контролювати дії чиновників задля підтримки в них чесності та незаангажованості; по-друге, інформатизація процесів управління, що вимагають певної кваліфікації та чіткості дотримання правил і норм; по-третє, децентралізація управління, яка обґрунтовує необхідність функціонування на місцях професійного апарату службовців органів місцевого самоврядування та дотримання точної підзвітності перед громадою. В контексті сучасних соціально-управлінських трансформацій системи державного управління, «друге дихання» набуває концепція М. Вебера про ідеальний тип раціональної бюрократії.

У своїй праці «Господарство і суспільство» соціолог розглядає між іншим проблеми панування і легітимації. Під пануванням за його думкою потрібно розуміти «можливість зустрічати покору певних груп людей специфічним (або всім) наказам» [1, с. 252]. Також, автор зазначає, що кожне панування над людьми потребує наявності штабу управлінців, що будуть впроваджувати розпорядження і накази керівників. Ідеальний тип такого панування може забезпечуватися лише за умов: «безперервної роботи «управлінського штабу»; високої кваліфікації бюрократичного апарату; наявності чіткої чиновницької ієрархії; дотримання загальноприйнятих правил; необхідність письмової фіксації пропозицій та прийнятих рішень, постанов і розпоряджень» [1, с. 257] та ін.

Вебер стверджував, що бюрократичне управління наближається до найбільш досконалої моделі управління за критеріями точності, стійкості, дисципліни, інтенсивності праці, і може бути формально застосовано до майже будь-якої управлінської діяльності. Основною перевагою цієї концепції Вебер вважав панування саме на основі знань і компетенцій чиновника.

Увага саме до компетенцій державних службовців останнім часом приділяється багатьма дослідниками державного менеджменту. Професіоналізація кадрового складу державної служби є запорукою вдало впроваджених реформ і якомога ефективнішого пристосування до динаміки суспільних змін. Зокрема, американський дослідник Р. Бояцис у своїй книзі «Компетентний менеджер» одним із перших звернув увагу на компетенцію як на одну з основних умов ефективної служби чиновника. У зміст поняття «компетенції», за його думкою, входять «відмінні комунікативні навички, здатність працювати з людьми, чітка і позитивна самооцінка, високий рівень мотивації, здатність логічного мислення, а також здатність до ефективного використання ресурсів» [4, с. 139]. Саме тому, вдосконалення професійних компетенцій державних службовців повинно стати пріоритетним напрямком при реформуванні інституту державної служби в контексті євроінтеграції України.

Становлення і розвиток компетентнісного підходу в управлінні є своєрідним продовженням концептуальних ідей М. Вебера щодо професіоналізації бюрократичного апарату. Так, М. Вебер досліджує феномен бюрократії не тільки у раціонально-організаційному аспекті, а і наголошує на раціональності формування професійного, компетентного класу управлінців. Однак, такі дослідники, як Р. Мертон вказували, що бюрократія за М. Вебером була спроектована скоріше як вихід зі становища ніж відображення реальної проблеми, через що була наділена рисами досконалості [2, с. 50]. А насправді, на думку Мертона, бюрократія скоріш дисфункціональна. Вона направляє діяльність не на цілі організації, а на *спосіб* здійснення своєї діяльності, на забезпечення доступу до майнових, матеріальних і владних ресурсів. «Бюрократія починає обслуговувати сама себе і знижує ефективність управлінської діяльності» [3, с. 25]. Практики перетворення бюрократії у бюрократизовану систему, що має кастовий характер і націлена на самозбереження і самообслуговування, ми можемо спостерігати на прикладі функціонування партійної номенклатури у радянські часи.

На нашу думку, перетворені форми бюрократії є, безумовно, негативним явищем і гальмуючим чинником на шляху до системного реформування державної служби, але теорія раціональної бюрократії М. Вебера і досі не втрачає своєї актуальності попри будь-яку критику, адже вона визначає зміст діяльності державних управлінців, формування «безособового бюрократу», який буде служити не для свого добробуту, а для благоустрою держави. Усі ці фактори якомога швидше наблизять нас до європейських стандартів управління.

Список використаних джерел:

1. Вебер М. Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии: в 4 т.: [пер. с нем.] / сост., общ. ред. и предисл. Л.Г. Ионина; Нац. исслед. ун-т "Высш. шк. экономики". – М.: ИД Высш. шк. экономики, Т.1: Социология. 2016. – 445 с.
2. Кучеренко В. Пам'яті метра: ідеї Р. Мертона в соціології / В. Кучеренко, В. Танчер // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – К, 2003. – №3. – С. 46-57.
3. Радей А.С. Бюрократична система і особистість / А.С. Радей // Вісник НТУУ «КПІ»: Політологія. Соціологія. Право., №4. – К.: Політехніка, 2013. – 179 с.

Boyatzis R.E. The competent manager: A model for effective performance / R.E. Boyatzis. – New York : Wiley. – 1982. – 308 p.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ

Польща в процесі розвитку мала складні часи, оскільки країна пережила чотири поділи, які довго не дозволяли їй розвиватися як самостійній державі. І лише у 1918 після 125 років поділу країни між Пруссією, Росією і Австрією, вона почала розквітати. Це відобразилось і на управлінні вищою освітою Польщі. Спочатку було ініційовано створення монастирських, парафіяльних шкіл, шкіл при соборах, які слугували для підготовки світських професій і розвитку лише духовної освіти. У 1364 році було засновано перший університет у м. Кракові. Цей університет став осередком вищої освіти Польщі. У XVI – XVII століттях почали відкриватися університети у Вільно, Львові, які ще тоді належали до Польщі, Варшаві. Можновладці сприяли тому, що вища освіта в країні розвивалася і вдосконалювалась [1, с. 113].

На сучасному етапі розвитку Польща є однією з найчисельніших серед країн-членів Європейського союзу. Що ж стосується системи освіти, то Польща має досить гарну репутацію. Все більше і більше студентів – іноземців надають перевагу навчатися саме в Польщі. Уряд країни вдосконалює систему освіти і наразі здобула величезних успіхів.

Курс на європейську інтеграцію Польща визначила ще у 1988 році, що призвело до вступу в Європейський союз. Система вищої освіти країни безпосередньо рухається в руслі єдиної європейської системи: країна приєдналася ще в 1999 році до Болонського процесу. І реформування системи вищої освіти тісно пов'язані з останніми напрямками розвитку Болонського процесу.

Одним з них є активна участь Польщі у міжнародних проектах і обмінах студентів. Такий напрям розвитку не лише підвищує якість вищої освіти в самій країні, а й забезпечує постійний рух студентів з інших країн. Також уряд Польщі впроваджує у провідних вузах, а надалі і у всіх без винятку, програм навчання англійською мовою, що ще більше приваблює студентів-іноземців і піднімає систему вищої освіти країни на більш високий рівень [1, с. 117].

Іншим, не менш важливим напрямом розвитку освіти, є дбання Польщі про її якість. Для того, щоб бути однією з провідних країн Європи і тримати імідж країни з якісною освітою, урядом Польщі 1 січня 2002 року була створена Державна Акредитаційна комісія (Panstwowa Komisja Akredytacyjna, PKA). Вона є експертним органом, яка охоплює всю систему вищої освіти. Комісія відстежує і оцінює якість освіти не лише державних, а й приватних вузів. PKA контролює дотримання стандартів освіти в Польщі, а отримання її оцінки є обов'язковою процедурою [2, с. 116].

Наступним напрямом стимулювання розвитку вищої освіти в Польщі є стандартизація навчання за системою європейських кредитів (ECTS). Такий крок безпосередньо дозволив студентам бути мобільними і продовжувати навчання в інших країнах та бути необмеженими в часі та просторі. Польські вищі навчальні заклади видають дипломи європейського зразку, що дає змогу безпроблемного працевлаштування.

Оскільки громадяни Польщі надають перевагу отриманню вищої освіти в інших країнах Європейського Союзу, уряд Польщі зацікавлений в надходженні до неї студентів-іноземців. Зокрема, українським студентам Польща пропонує досить привабливі умови навчання. Це, насамперед, і можливість безкоштовного навчання, і не дуже важка система вступу і можливість паралельно працювати і, головне, можливість отримати якісну освіту з європейським дипломом. Також зазначимо, що масове надходження іноземних студентів

підвищує й економіку країни в цілому. Серед факторів назвемо надходження високоінтелектуальних молодих людей і ввезення капіталу в країну.

Можна зробити висновок, що управління системою освіти Польщі характеризується реалізацією стратегічного підходу, спрямованого не лише на розвиток освіти, а й створення передумов для розвитку економіки країни загалом. Зростає кількість студентів і кількість вищих навчальних закладів. Відомими містами – осередками вищої освіти в Польщі – є Варшава, Краків, Вроцлав, Познань, які мають престижні вузи, такі як: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński в Кракові, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza в Познані, Politechnika Warszawska і Politechnika Wroclawska. Це свідчить про те, уряд країни приділяє освіті значну увагу, постійно реформує вітчизняну систему освіти. Завдяки цьому вона може сміливо конкурувати з іншими країнами Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Gutkevych S. Educational systems of the world / S. Gutkevych, V. Jurėnienė, I. Onishchenko, P. Sydorenko. – Kyiv, Vilnius, Kaunas, 2015. – 262 p.
2. Іванов С.В. Міжнародні освітні системи: підручник / С.В. Іванов, С.О. Гуткевич, І.Г. Оніщенко, С.І. Дичковський; ред.: С.В. Іванов. – Одеса: Апрель, 2014. – 235 с.

Салогуб Я.В.

5 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Польська Т.Д., к. філос. н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДЕСТРУКТИВНИЙ ВПЛИВ СУЧАСНИХ ВИБОРЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС

В даній статті мова йде про те, що українське суспільство позиціонує себе як демократичне, таке, що передбачає свободу слова, існування вільних прав і свобод, а також загальне волевиявлення народу. У країнах з демократичним устроєм процедура виборів є досить усталеною. Для країн з невеликим демократичним досвідом стабільні норми й процедури виборчого процесу є проблемою.

Вибори і застосування ефективних виборчих технологій дуже важливі для підтримання демократичної традиції зміни влади, налагодження комунікації як діалогу політика з виборцями і вирішення назрілих проблем зміни політичних еліт. Проте тут важливим буде звернути увагу на те, що українське суспільство ще не достатньо обізнане в цій проблематиці, адже не є новиною те що, під час виборчих кампаній в Україні перевага надається деструктивним виборчим технологіям.

Звісно, що в будь-якій країні при проведенні виборів повинні враховуватись їх об'єктивні чинники – національний менталітет і традиції, політичний ландшафт країни, розстановка політичних сил. Це також стосується і України, але в наших умовах особливо потрібно враховувати також застосування маніпулятивних технологій у виборах.

До сучасних виборчих технологій, що приносять розлад в суспільство слід віднести: адміністративний ресурс, надмірне використання чорного PR і маніпулятивні технології. Відповідаючи на питання, чому саме ці технології відносять до найбільш деструктивних, варто розглянути їх застосування на практиці.

Застосування адмінресурсу є надзвичайно популярною технологією в українському виборчому процесі. Президентські вибори 2004 р. стали піком у застосуванні жорстких форм адміністративного ресурсу, створенні опонентам штучних перешкод у проведенні агітації, кримінального переслідування опозиції. Президентська виборча кампанія відзначилась

значними порушеннями членів виборчих територіальних комісій та перевищенням ними своїх повноважень. По суті, територіальні та дільничні виборчі комісії працювали на стороні одного кандидата [1, с. 635].

Чорний PR також дуже яскраво характеризує виборчий процес в Україні, його популярність настільки велика, що жодні вибори не змогли обійтися без використання цієї деструктивної технології. Головне завдання чорного PR – руйнування іміджу кандидата, задля цього використовуються різні технології, як правило, в їх основу покладено компрометуючий кандидата матеріал, реальний або вигаданий. Такі факти можуть не відповідати дійсності. Часто створюється ситуація, коли насправді безглуздий компромат дозволяє суб'єктам електорального процесу змінити його хід. Практичний досвід в українських реаліях показує, як можна при вдалій стратегії використання чорного PR мінімізувати шанси одного із кандидатів на перемогу.

Що стосується маніпулятивних технологій, то починаючи з 2002 року вони активно і масово використовувалися у виборчих кампаніях в Україні, здійснюючи вплив на виборців переважно за допомогою ЗМІ, доступ до яких мали лише провладні сили. У той же час, не варто перебільшувати ролі інформаційних маніпулятивних технологій, які, як показує досвід, не завжди дають змоги досягати вагомого результату, а тим більше не гарантують перемоги на виборах. До того ж, маніпулювати українськими громадянами в умовах демократичних перетворень, що в тій чи іншій мірі вплинули на їх політичну свідомість, стає дедалі важче.

Отже, на нашу думку, сучасні виборчі технології в Україні перш за все варто віднести до таких, що вносять деструкцію в суспільство, оскільки, як показує практичний досвід їх використання, український електорат в цілому ще не готовий протидіяти таким методам впливу як адміністративний ресурс, чорний PR та маніпуляція свідомістю, особливо в їхньому поєднанні.

Список використаних джерел:

1. Ніколаєнко Н.О. Проблеми періодизації застосування адміністративного ресурсу в Україні / Н.О. Ніколаєнко // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки: Наук. вісник: зб. наук. праць / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Українська АН. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. 49 (№ 7). – С. 633-638.

Абрамович І. В.

1 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Чепульченко Т. О., доц., к. ю. н., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АКТ ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВА

Протягом всього існування держави право виступає головним знаряддям щодо регулювання відносин у країні. Тому, на нашу думку, дане питання завжди було, є і буде актуальним для громадян, адже саме нормативно-правовий акт має вплив на всі сфери суспільства, регулюючи всі аспекти буття людей в найважливіших суспільних відносинах – соціально-економічних, політичних, трудових і т. д. Дослідження нормативно-правових актів є важливим для розвитку країни, адже важливою складовою нормального функціонування держави є законність, захист прав людини. Даним питанням займалися такі вчені, як Скакун О.Ф., О. Михайленко, В. Колісник.

Крім нормативно-правових актів в системі джерел права існують також такі види, як правовий звичай, міжнародні договори, правовий прецедент, нормативний договір, правова

доктрина, релігійні тексти. Та все ж в ієрархії найвище місце посідає нормативний правовий акт, маючи перевагу над раніше згаданими джерелами.

Визначення нормативно-правового акту можна тлумачити по-різному. Тому наведемо декілька прикладів.

Нормативно-правовий акт – це офіційний акт-волевиявлення (рішення) уповноважених суб'єктів права, що встановлює (змінює, скасовує) правові норми з метою регулювання суспільних відносин. Інакше – це акт правотворчості, який містить юридичні норми. [1, с. 312] Зазначимо, що термін «акт» вживається в теорії держави і права у двох значеннях: як дія і як документ (матеріальний носій інформації).

Основним нормативно-правовим актом вищої юридичної сили є Конституція, яка в свою чергу в залежності від форми вираження може бути кодифікована, або ж некодифікована. Кодифікована конституція виражена одним нормативно-правовим актом, прикладом якої може слугувати Конституція України. Некодифіковані є конституції, які існують у вигляді кількох нормативно-правових актів різних років. Такий вид конституцій притаманний Великій Британії, Австралії.

Наступними за юридичною силою в ієрархії виступають закони, прийняті законодавчим органом (мають вищу юридичну силу відносно актів, прийнятих іншими органами державного правління).

У багатьох країнах важливе місце посідає делеговане законодавство. Тобто задля регулювання певних сфер суспільного життя акти приймають центральні органи виконавчої влади. Таким чином, Рада Міністрів Франції приймає ордонанси, уряд Італії – законодавчі декрети.

Для конкретизації змісту законів існує система підзаконних актів, прийняті місцевими й центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування (накази, регламенти, інструкції). Дані нормативно-правові акти не мають суперечити законам, зміст яких вони повинні конкретизувати.

Найбільш поширеним, як джерело права, нормативно-правовий акт є в країнах романо-германської сім'ї, в країнах англо-американського права, де даний вид є стрижневим в системі права. Щодо України, то нормативно-правовий акт належить до основного, першопочаткового джерела права. [2]

Отже, можна зробити висновок, що нормативно-правовий акт є найважливішим джерелом права, адже саме його норми регулюють найважливіші суспільні відносини.

Список використаних джерел:

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник. – Харків: Консум, 2006. – 656 с.
2. Нормативно-правовий акт як джерело права/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/normativno-pravoviy_akt

Бадай Д. С.

1 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник :

Чепульченко Т. О., к.ю.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ

Розбудова ліберального суспільства в Україні змушує приділяти пильну увагу до дуже вагомого інституту – інституту місцевого самоврядування. Після проголошення незалежності України місцеве самоврядування почало своє становлення. Процес його вдосконалення триває і досі. На даний час проходить етап децентралізації публічної влади - впроваджуються нові інститути місцевого самоврядування такі, як інститут старости. Тому

ми вважаємо, що важливим завданням є дослідження можливостей вдосконалення місцевого самоврядування в Україні, зокрема його організаційно-правових форм. У 1997 році Верховна Рада України затвердила Європейську Хартію про місцеве самоврядування, у зв'язку з чим основні засади та норми цього важливого акту відповідно до ст.9 Конституції України стали частиною національного законодавства України. Ратифікація Європейської Хартії значно вплинула на зміст Закону України «Про місцеве самоврядування», зокрема на його визначення як важливого інституту. У кожного суб'єкта місцевого самоврядування є особисті, передбачені законами України, організаційно-правові форми, які формують найбільш оптимальний механізм для реалізації його функцій. Основні форми здійснення місцевого самоврядування можна розділити на форми безпосередньої демократії та форми представницької демократії. До першої групи відносяться: місцевий референдум, місцеві вибори, загальні збори громадян, місцеві ініціативи, громадські слухання. До представницьких форм демократії відносяться представницькі органи місцевого самоврядування: місцеві голови та органи самоорганізації населення. Тоді, як вищеназвані форми місцевого самоврядування відображені в Законі України «Про місцеве самоврядування» та врегульовані місцевими статутами, то законопроект «Про місцевий референдум», ухвалений ВРУ в першому читанні в квітні 2011 року на даний час перебуває на доопрацюванні. Тому розглянемо саме значення референдумів, зокрема місцевих, як інститутів прямої демократії та ефективних засобів контролю за діяльністю місцевої влади.

Хоч існує висока ймовірність ухвалення популістських рішень та перекладання відповідальності на громаду за непопулярні рішення, інститут місцевого референдуму стимулює соціальну активність громадян та залучає їх до процесу ухвалення владних рішень. Також він надає можливість всебічно проаналізувати та обговорити найбільш проблемні питання, а інколи є єдиним способом легітимного вирішення конфліктів у громаді. Значення референдумів є дуже важливим. Наслідки проведення загальнонаціонального референдуму 1991 були одним із головних чинників, що вплинули на підписання Акту проголошення незалежності України в Біловезькій Пущі, проте проведений у 2014 році «так званий» референдум в Автономній Республіці Крим також вплинув на анексію території України Російською Федерацією. Тобто ухвалення закону про місцевий референдум буде дуже корисним лише за умови, якщо на розгляд громади будуть виноситися лише питання, які відносяться до повноважень місцевих органів влади. Не може місцева влада вирішувати питання державного устрою, прапора, мови, кордону.

На даний час наша держава знаходиться в процесі реформування правоохоронних органів, судової та адміністративно-територіальної системи, освітньої галузі та медицини. З прийняттям закону про декомунізацію, деякі міста змінили свої назви, але відсутність узгодженого з місцевими жителями рішення щодо їх назв у окремих містах стала наслідком протестів. Зволікання з прийняттям Закону «Про місцевий референдум» для демократичної країни є неприпустимим, тому що громадяни на місцевому рівні в певній мірі відірвані від суспільних процесів. Вважаємо, що місцевий референдум є необхідним інструментом для розвитку місцевого самоврядування та громад у цілому.

Список використаних джерел:

1. ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170)
2. Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 26, ст.219)

ВОЗМОЖНЫ ЛИ АДМИНИСТРАТИВНЫЕ СУДЫ В БЕЛАРУСИ?

По мнению учёных-административистов (Стариллов Ю.Н., Яковлев В.) существуют четыре модели административного контроля:

1) Административная модель – вышестоящий орган администрации контролирует нижестоящий (Франция, Италия);

2) quasi-судебная – для рассмотрения административных споров в органах государственной администрации создаются специальные органы (Великобритания, США, Канада, Австралия);

3) административно-судебная - создаются специализированные административные суды (Германия, Австрия, Польша, Украина);

4) общая – административно-правовые споры рассматриваются в рамках общих судов (Россия, Беларусь) [1,с.132]. Считаю, что наиболее лучшей моделью административного контроля для Беларуси (далее-РБ) могла бы стать «административно-судебная». Данная модель позволяет создать административные суды. Это должно произойти - как эксперимент. Сначала, необходимо создать коллегии по рассмотрению административно-правовых споров в рамках деятельности общих судов, а затем, как стратегическая цель развития белорусского правосудия, - создание административных судов. В настоящее время в Беларуси уже существует правовая основа для создания административных судов. В статье 29 Закона РБ «О судостроительстве и статусе судей» [2] говорится о возможности создания специализированных судов, в том числе и для нескольких районов. Данную возможность рассматриваю как «половину шага» в сторону создания административных судов. В настоящее время в Беларуси растёт количество различных органов управления, что за собой влечёт и административные споры. Однако такие споры рассматриваются как дела, вытекающие из административно-правовых взаимоотношений, - глава 29 Гражданско-процессуального кодекса РБ (далее-ГПК РБ) [3]. Согласно статье 335 ГПК к данной категории дел относятся: жалобы на действия Центральной Избирательной Комиссии по выборам и проведению республиканских референдумов, комиссии по проведению голосования об отзыве депутата, отзыве депутата и члена Совета Республики Национального Собрания РБ; по жалобам на отказ органов, регистрирующих акты гражданского состояния, внесении исправлений или изменений; по жалобам на нотариальные действия или их отказ; по жалобам на действия (бездействие) государственных органов и юридических лиц, а также организаций; по жалобам на решения Апелляционного совета при патентном органе. Между тем, во всех вышеперечисленных делах условием направления жалобы в суд является предварительное обжалование решений (действий, бездействия) органа государственной администрации в вышестоящий по подчинённости орган. Считаю, что граждане вправе самостоятельно выбирать возможность направления жалобы: либо в вышестоящий орган по подчинённости, либо, - непосредственно в суд: каких-либо ограничений в подаче жалобы в суд - Конституция РБ не предусматривает! [4]. Всё это свидетельствует о слабовыраженной правовой процедуре проверки актов органов государственной администрации, об ограниченной возможности граждан, индивидуальных предпринимателей, юридических лиц, общественных объединений реализовать своё право в административно-правовых взаимоотношениях с органом государственной администрации, реализовать напрямую своё право на судебную защиту проверки актов администрации. Создание же административных

судов позволило бы усилить гарантии прав и законных интересов граждан при принятии решений органами государственной администрации. Для создания специализированных административных судов в Республике Беларусь необходима правовая основа, а именно:

1. Разработка и утверждение Парламентом Закона РБ «Об административных судах в РБ»;

2. Разработка и утверждение Парламентом Кодекса РБ «Об административном судопроизводстве».

3. Исключения из ГПК РБ дел, вытекающих из административно-правовых взаимоотношений (глава 29, ст.335 ГПК РБ) и включение данной категории дел в Кодекс об административном судопроизводстве РБ.

С учётом европейского опыта в компетенцию административных судов я бы отнёс и следующие категории дел:

1. об отмене ненормативных актов Президента и Правительства РБ, если не возникнет вопроса о признании их неконституционными;

2. об отмене решений избирательных комиссий;

3. о приостановлении (прекращении) деятельности республиканских и местных общественных объединений, а также международных организаций, которые действуют на территории РБ;

4. об отмене решений органов государственной администрации;

5. прочие публично-правовые споры, вытекающие из административно-правовых взаимоотношений. Считаю, прежде всего, в работах над законодательством о создании административных судов и кодекса РБ об административном судопроизводстве необходимо учитывать опыт таких стран как Германия, Франция, Польша, Украина.

Список использованных источников:

1. Старилов Ю.Н. Административная юстиция: проблемы теории. Воронеж: Издательство Государственного университета в Воронеже, 1998. – 132с.

2. Кодекс РБ О Судеустройстве и Статусе Судей №139-З от 29.06.2006г.

3. Гражданский процессуальный кодекс РБ №238-З от 11.01.1999г.

4. Конституция Республики Беларусь 1994г. (с изм.и доп.1996г.) Author–Magister Roman Burenko | University of Warsaw | Faculty of Law Supervisor-Profesor Jacek Jagielski | University of Warsaw | Faculty of Law 4

Гайдаєнко. Ю. М.

1 курс, група СП – 64, ФСП, КПІ імені Сікорського

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ЛОБІЮВАННЯ У ЗАКОНОДАВЧІЙ ГІЛЦІ ВЛАДИ

У сучасному суспільстві існує багато добровільних людей, які хочуть донести свої вимоги до влади. Лобіювання є найбільш поширеною формою впливу на державні органи. «Лобіювання – це процес впливу груп, які сформовано навколо спільних інтересів, на владу (уряд, парламент) для ухвалення певного нормативного правового акта або рішення.» [1]. "Лобізм" – термін, який означає розгалужену систему підприємств, організованих при законодавчих органах, які тиснуть на чиновників і законодавців заради прийняття рішень (законопроектів, тендерів, субсидій) у інтересах організацій, які ці групи представляють.

У розвинених країнах лобісти – це висококваліфіковані професіонали, які збирають певну інформацію і схиляють державні органи до винесення рішення на користь тієї групи, інтереси якої вони представляють. Часто лобісти є посередниками між групами інтересів і політичними діячами, в тому числі законодавцями та членами уряду, тим самим роблячи істотний вплив на формування політичного курсу країни. Лобізм є престижним видом діяльності і вважається п'ятою гілкою влади.

В Україні немає офіційного інституту лобізму. Починаючи з 1999 року до Верховної Ради України приймали законопроекти, спрямованні на узаконення лобістської діяльності. Порушення цього питання відбулось нещодавно, коли Кабінетом Міністрів України було прийнято Розпорядження Про схвалення Концепції проекту закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів (Про лобіювання)» № 448-р від 22 квітня у 2009 р.

На нашу думку, прийняття Закону «Про лобіювання» або Закону України «Про регулювання лобістської діяльності в Україні» стане ефективним механізмом регулювання взаємовідносин представницьких груп з публічною владою, а саме:

- на законодавчому рівні закріпить правові засади, структуру, засоби та інструменти лобістської діяльності в Україні;
- визначить права, обов'язки, відповідальність та гарантії діяльності лобістів;
- знизить рівень корупції та тіньового лобізму впливових людей на діяльність влади.

Сполучені Штати Америки, Франція, Польща, Великобританія надали законодавчого закріплення діяльності лобіювання. Досвід цих країн є прикладом для забезпечення на законодавчому рівні діяльності лобістів та лобістських організацій в Україні. «В Україні ставлення до лобізму завжди було спірно. З одного боку, це корупція посадовців, з іншого боку – інститут лобіювання є сполучним компонентом між громадянином та державою, тобто – це посередники, а в деяких випадках навіть певні компоненти компромісу та примирення.» [2].

На сьогоднішній день розвиток нашої країни в системі демократичних країн світу, веде за собою багато питань, які потрібно вирішувати саме зараз.

На наш погляд, легітимізувати лобізм – це є вирішенням досить актуального питання на шляху побудови та розвитку країни, адже це є складовою суспільних відносин та є необхідним чинником демократії.

Список використаних джерел:

1. Інформаційний центр Міжнародного центру перспективних досліджень. Лобіювання – легітимний інструмент впливу на політику.
2. В. О. Ріяка, В. С. Семенов, М. В. Цвік - Конституційне право зарубіжних країн. - "Юринком Інтер" - Київ, 2002 р.

Гвасалія А.В.

Студентка ФСП КПІ ім. І.Сікорського

Науковий керівник

Тараненко М.Г. к.і.н., доцент ФСП КПІ ім. І.Сікорського

ПРАВА ЖІНОК В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

З давніх часів Україна демонструвала світові приклад належного шанування жінки та її прав. У Київській Русі статус жінки був досить високим. Якщо у Стародавньому Римі або Античній Греції жінки були майже не дієздатними і над ними встановлювалася опіка, то у

Київські Русі жінку подекуди ставили вище, ніж чоловіка. Ще на початку існування нашої держави жінки вважались повноправними членами у суспільному житті: вони могли займати державні посади і володіти нерухомістю. Деякі з них успадковували трон, щоправда, здебільшого після смерті чоловіка. Яскравим прикладом цьому слугує історична постать княгині Ольги, яка успішно правила Руссю 15 років. Вже пізніше «Руська правда» визначила правовий статус жінки, котра є матір'ю або дружиною, рівним статусу чоловіка. Наприклад, дружина зберігала своє окреме майно, а після смерті чоловіка одержувала певну частину спадщини і ставала главою родини. Боярин міг розподіляти своє майно не тільки між синами, а й між дочками. А от майно матері-вдови не передавалося в спадок, вона мала право вільно розпоряджатися ним. За «Руською правдою» встановлювалися високі штрафи за образу жінки «сороміцькими виразами». Наложниці або рабині після смерті господаря ставали вільними.

Високою була соціальна та внутрішньо сімейна значимість українських жінок за часів Гетьманщини. Жінки могли виконувати високі владні повноваження. Дружина перебувала на одному рівні зі своїм чоловіком, могла втручатися в його справи та впливати на їх вирішення [3]. У статтях Литовського статуту вперше було інкорпоровано принцип статевої рівності у кримінальному та цивільному законодавстві. Жінки не обмежувалися у правах щодо статі. За деяких обставин, наприклад вагітності, у кримінальному законодавстві жінці передбачався особливий захист. А майнові законні інтереси визначалися тим, що чоловік зобов'язаний був передати дружині третину реальної власності.

Конституція Української Народної Республіки проголосила принцип рівності чоловіків та жінок та встановила дійові юридичні гарантії захисту прав жінок на рівній основі з чоловіками. Відбулося фактично утвердження так званого «природного демократизму» співіснування статей.

З утворенням статус жінки почав ґрунтуватися на постулатах радянської ідеології. Українське радянське законодавство щодо прав жінок, захисту материнства і дитинства, соціальних гарантій містило багато нормативних актів, оскільки ідея рівності статей була вагомим частиним соціалістичної доктрини. Рівноправність між статями стала для правлячої комуністичної партії важелем використання жінки, яка мала в інтересах нового суспільства поєднувати материнство та виробничу працю на рівні з чоловіками. Більшовицька політика вивільняла жінок від обмежень минулого, оскільки вважала жіночий фактор найважливішим для здійснення суспільних перетворень [4, ст. 118-122]. Обов'язковим визначалася участь жінок з точно встановленим відсотком у державному управлінні, на керівних посадах в державних установах, керівних органах КПУ, профспілках, комсомолі. Проте, цими жінками були переважно прості робітниця, які мало що розуміли в управлінні державою і вирішенні її питань, тому їх присутність у цих керівних установах було суто номінальною.

Зі здобуттям Україною незалежності та початком демократизації суспільного життя відбулося вироблення нових підходів для гармонізації прав та обов'язків жінки і чоловіка на основі гендерної ідеології. За Конституцією України, прийнятою 1996 року, закладено новий підхід до визначення правового статусу жінки, спрямованого на покращення її правового становища. Частина 3 статті 24 Конституції встановлює, що чоловікам і жінкам надаються рівні можливості у громадсько-політичній та культурній діяльності, у здобутті освіти, у праці та винагороді за неї. У цьому контексті варто звернути увагу на можливість участі жінок у політичному житті держави. Жінка почала приймати більш активну участь у політичних процесах. Яскравим прикладом слугує той факт, що за всю історію українського парламентаризму у складі Верховної Ради України завжди була присутня жінка [2, ст. 11].

У сучасних умовах активною стала є участь жінок у громадських об'єднаннях. Зокрема, діяльність жіночих організацій має вагоме значення для розвитку жіночих прав та подолання численних соціальних проблем у відношенні жінки.

Як висновок, можна зазначити, що сучасне українське право надає жінці широкий спектр прав та можливостей для самореалізації в усіх сферах суспільного життя держави. Проте, в Україні все ще існує низка проблем щодо рівності статей, які потребують вирішення і вдосконалення на практиці. Одним із найважливіших питань сьогодення є створення умов для регулювання відносин не лише нормами об'єктивного права, а й нормами суб'єктивного права у сфері законодавства про права жінок.

Список використаних джерел

1. Конституція України
2. Бінецька О. Суспільно політичне становище жінок на теренах України наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. : автореферат. ... к. істор. Наук. – Історія України / О.Бінецька – Переяслав-Хмельницький, 2013.
3. Ісаєвич Я. Історія української культури. [Електронний ресурс] / Я. Ісаєвич.
4. Петреченко С. Права жінок у ХХІ столітті: історико-правовий аспект / С. Петреченко // Вісник Львівського університету. – 2014.

Діденко Ю.П.

2 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Бежевець А.М., старший викладач ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Впровадження різних видів інформаційних технологій впливає на суспільний лад, трансформуючи його. На цьому фоні особливо виділяється мережа «всесвітньої павутини» - Інтернет. У зв'язку з її розповсюдженням з'являються нові форми людських взаємовідносин та послуг: віртуальне спілкування, електронні петиції, онлайн-оплата комунальних платежів та інше.

Звичайно, такі позитивні, з одного боку, аспекти користування Інтернетом, як доступність, оперативність, часто навіть анонімність, свобода слова, з іншого – здатні руйнівно, деморалізуючи впливати на особу. Часто в просторі Інтернет, де частина контенту знаходиться у соціальних мережах, можна зіштовхнутись із розміщенням компрометуючого, принижуючого честь та гідність матеріалу, плагіату, недостовірної інформації. Такі дії є порушенням особистих немайнових прав особи: права на недоторканність ділової репутації, особисте життя та його таємницю; окрім цього – права на захист персональних даних, на повагу до честі та гідності. Але на даний момент інформація, яка розміщена в мережі, не є доказами в процесуальному значенні. У зв'язку з цим виникає питання про правове регулювання відносин у віртуальній мережі.

Згідно зі ст. 57 ЦПК України доказами у справі є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи [1], а відповідно до ст. 70 КАС України докази мають бути належними (містити інформацію щодо предмета доказування) та допустимими (одержаними в законному порядку)[2]. Але проблемою є те, що законодавство наразі не регулює питання використання саме електронних доказів в судовій практиці – в Цивільно-процесуальному кодексі містяться положення лише про письмові та речові докази. Суди беруть до уваги дані з мережі Інтернет, якщо вони залучаються до матеріалів справи на паперовому носії у вигляді скріншоту – зображенні точної копії екрану, переданої будь-якій програмі по запиту користувача. Але оскільки інститут відповідальності не може існувати без

наявності повного складу правопорушення, то залишається відкритим питання ідентифікації особи, якою міг бути створений і розповсюджений у соціальній мережі певний матеріал, що пропонується як доказ (сторінку у соцмережі може зареєструвати та підтримувати будь-яка особа та під будь-яким іменем, у тому числі шляхом розміщення тексту та зображень). Окрім цього – важливість збереження цього доказу, адже будь-яку інформацію можна легко видалити із інтернет-простору.

Ще однією проблемою розвитку ІТ-сфери в Україні є небезпека зазіхання на особисте життя та його таємницю та приватну власність, адже зараз для фахівця не є складністю створити невеликого розміру мультикоптери – безпілотні літальні апарати (які моделюються також студентами КПП ім.Ігоря Сікорського) – та здійснювати фото-/відеофіксацію у будь-якому місці будь-якого об'єкта. У чинному законодавстві немає інформації про правові наслідки фотографування на території приватної власності проти волі господаря. Теоретично власник майна може подати в суд за втручання в приватне життя, але, на жаль, можливості вилучити зроблені знімки або вимагати їх видалення у нього немає.

Отже, підсумовуючи зазначене, варто додати, що у ХХІ сторіччі, коли відбувається стрімкий розвиток сфери інформації та інформаційних технологій, законодавству нашої країни не завжди вдається врегулювати нові питання, які з великою швидкістю виникають у сфері інформаційного права та права інтелектуальної власності. Але через неврегульованість цього кола питань залишаються незахищеними окремі нові види суспільних відносин.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 18.03.2004 № 1618-IV (Редакція станом на 11.03.2017)
2. Кодекс адміністративного судочинства України. Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 06.07.2005 № 2747-IV (Редакція станом на 05.01.2017)

Іванів І. Р.

1 курс, група СП – 61, ФСП, КПП ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н., доц., ФСП КПП ім. Ігоря Сікорського

СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ В ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ СВІТУ

Не викликає сумніву те, що правові системи світу впливають одна на одну, відбувається запозичення певних ознак. Тому, через запровадження прецедентного права у країнах романо-германського типу правової системи в колі науковців-юристів все частіше ведуться дискусії про необхідність законодавчого закріплення судового прецеденту в Україні. Проте, перш за все, варто проаналізувати всі аспекти явища судового прецеденту, його особливості. Дане питання досліджували вчені: Анакіна Тетяна Миколаївна, Малишев Борис

Володимирович, Луць Людмила Андріївна, Пархоменко Наталія Миколаївна, Попов Юрій Юрійович, Скакун Ольга Федорівна, Шевчук Станіслав Володимирович.

Судовий прецедент – це рішення суду в конкретній справі, що є обов'язковим для суду тієї самої або нижчої інстанції при вирішенні в майбутньому всіх аналогічних справ. В основі обов'язковості прецеденту лежить принцип, згідно з яким аналогічні справи повинні вирішуватися аналогічно. У кожній системі прецедентного права судові прецеденти характеризуються своїми особливостями, проте можна виділити такі їх основні ознаки:

- 1) є результатом судової нормотворчості та має нормативний характер;
- 2) здебільшого формується вищими судовими інстанціями;
- 3) має обов'язковий характер для судів нижчої юрисдикції;

- 4) підлягає оприлюдненню в офіційних джерелах;
- 5) створюється внаслідок вирішення конкретних випадків, що є причиною їхньої неузгодженості. [1]

У країнах романо-германської правової системи судова практика, як правило, є допоміжним джерелом права, основною функцією якого є тлумачення законів. Тут мають значення не власне судові рішення з окремих справ, а узагальнення судової практики з певних категорій справ.

Правовий прецедент вважається провідним джерелом англо-американського типу. Цей тип складають групи англійського права (Англія, Північна Ірландія,

Канада, Австралія, Нова Зеландія, члени Британської співдружності націй) і право США. [2, 216]

Прецедентне право в Англії формується завдяки:

1. рішенням Палати лордів, які є обов'язковими прецедентами для усіх судів;
2. рішенням, які приймаються Апеляційним судом, що впливають на рішення нижчих судів і цього суду за виключенням кримінальних справ;
3. рішенням, що приймаються Високим судом, які є обов'язковими для судів нижчої юрисдикції і використовуються відділеннями Високого суду, а також Судом Корони, створеного для розгляду особливо тяжких злочинів. [3, с. 550]

Джерелом права США також є судова практика. Проте Верховний суд США і верховні суди окремих штатів за потреби можуть змінювати свою практику.[4, с. 275]

Щодо інших країн англо-американського типу правової системи можна виділити такі особливості:

1. В Австралії силу прецедента мають лише рішення Верховного Суду і верховних судів штатів та територій. Їх зобов'язані наслідувати всі нижчі суди, а верховні суди не пов'язані зі своїми раніше прийнятими рішеннями;
2. У Новій Зеландії рішення вищих судів є обов'язковими як для цих же судів, так і для судів нижчої юрисдикції;
3. У Канаді рішення судів вищої юрисдикції стають судовими прецедентами, проте закон залишається основним джерелом права.[1]

Отже, аналізуючи викладену інформацію, можна зазначити, що правовий прецедент є повноцінним джерелом права, бо виражається у письмовому вигляді в офіційних документах, формується завдяки діяльності уповноваженого суб'єкта. В той же час, велика кількість вчених критикують застосування прецедентної практики, вважаючи, що воно протидіє розвитку англійського права. Вони зазначають, що сенс права і його первинний зміст буде забутий, якщо існуватиме маса прецедентів, що регулюватимуть великий спектр приватних справ.

Список використаних джерел

1. Становлення та розвиток судового прецеденту як джерела права/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1154080458073/pravo/sudoviy_pretsedent
2. Загальна теорія держави і права//За ред. М.В. Цвіка, доц. В.Д. Ткаченка, проф. О.В. Петришина//Харків: «Право», 2002. - 545с.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. - Харків: Консум 2001. - 656 с.
4. Загальна теорія держави і права//За ред. В.В. Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 1998. - 320 с.

ДО ПРОБЛЕМИ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ. ВІЙНА ІСТОРІЙ

За словами відомого давньоримського філософа Цицерона: «Історія – свідок минулого, світло істини, жива пам'ять». Наразі досить важко погодитися з істинністю історії, зважаючи на неправдиве тлумачення історичних подій, яке вводить в оману мільйони громадян як України, так і Росії. На жаль, сьогодні історія є потужною ідеологічною зброєю, яку використовує Російська Федерація для створення внутрішньодержавних протиріч та конфліктів задля досягнення власних політичних цілей у ході гібридної війни проти України. Вважаючи розпад СРСР «найбільшою геополітичною катастрофою ХХ століття», Володимир Путін продовжує поширювати ідею «спільної історії», говорячи про «загальну безперервну долю» східнослов'янських народів протягом багатьох століть, а будь-які негативи радянського періоду, визнаючи абсолютно неважливими у порівнянні із загальною Великою Перемогою над нацизмом у 1945 році [1;2].

Як приклад сучасної гібридної війни, варто навести зміст російських шкільних підручників історії:

1) Трипільська культура (5-3 тисячоліття до н.е.) розвивалася у південних районах Євразії, тому належить до російської євразійської культури; 2) Скіфська культура (VII-III ст. до н.е.) на території Південно-Східної Європи була складовою західної частиною скіфо-сибірської культури, а тому входить до російської культури; 3) продовженням Київської Русі стало Володимиро-Суздальське князівство, а потім – його спадкоємець Московське князівство (XIV-сер.XVI ст.). З Києва до Москви було перенесено державний центр російського народу; 4) на Раді в Переяславі в січні 1654 року Богдан Хмельницький прийняв рішення про «возз'єднання» України з Московською державою; 5) діяльність Петра I та Катерини II мала позитивне значення для українського народу, оскільки надавали йому захист від економічного гноблення козацької старшини; 6) Голодомор 1932-1933 років не був геноцидом українського народу, а став Божою карою для українців за участь в атеїстичних кампаніях влади. Історики стверджують, що голод виник внаслідок поширення неврожаю, проте не враховують зв'язок «хлібозаготівель» і «згортання українізації»; 7) Українські націоналісти перебували на службі німецької влади та брали участь у геноциді євреїв у Бабиному Яру; 8) незалежна Україна – це неприродне державне утворення, приречене на швидку загибель [4, ст.171-176].

Отже, ми можемо зробити висновок, що наразі дійсно триває війна історій і головним залишається питання – як нам вийти з цього протистояння? В першу чергу, Інституту національної пам'яті та Інституту стратегічних досліджень необхідно формувати у свідомих українців створення української національної ідеї та нової історичної пам'яті: відкривати меморіали, перейменовувати вулиці на честь наших національних героїв, організовувати постійні музеї, виставки та підтримку фундаментальних історичних досліджень, проводити цікаві пізнавальні лекції та створювати короткі ролики або відео, що будуть доносити історичну правду про реальні події минулого і теперішнього в Україні. Влада повинна сприяти розвитку історичної науки. Але незважаючи на це, ми мусимо бути достатньо свідомими, щоб оберігати нашу справжню історію і підтримувати інтерес українців до національних історичних подій самостійно.

Список використаних джерел:

1. Имперский плач Путина по утраченному Союзу. "Скорость и условия" движения к демократии - дело России [Электронный ресурс] // Украинская правда. – 2005. – Режим доступа до ресурсу: http://censor.net.ua/news/48590/imperskiyi_plach_putina.
2. Распад СССР - крупнейшая геополитическая катастрофа века [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=d4Xlwd91IIY>.
3. Рудюк С. Підручники історії Росії формують україноненависництво в свідомості учнівської та студентської молоді Російської Федерації [Електронний ресурс] / Сергій Рудюк. – 2009. – Режим доступа до ресурсу: <http://politiko.ua/blogpost68382>.
4. Євген Магда «Гібридна війна. Вжити і перемогти» – :Віват, 2015. – 304 с.

Касимова А.

Докторант кафедри ЮНЕСКО по правам человека и
информационного права Бакинского государственного университета

ОБЩАЯ ЗАЩИТА ДЕТЕЙ КАК ЧАСТИ ГРАЖДАНСКОГО НАСЕЛЕНИЯ ВО ВРЕМЯ ВООРУЖЕННЫХ КОНФЛИКТОВ

Международно-правовая защита распространяется как на все гражданское население, так и на каждого в отдельности. Статья 51 Протокола I к Женевской конвенции о защите гражданского населения во время войны 1949 гласит: Гражданское население и отдельные гражданские лица пользуются общей защитой от опасностей, возникающих в связи с военными операциями. Дети во время международного вооруженного конфликта входят в категорию лиц, которые находятся под защитой Женевской конвенции о защите гражданского населения во время войны 1949 г.

В соответствии с нормами этой конвенции «маленькие граждане» подпадают под действие всех положений, закрепляющих обращение с покровительствуемыми лицами [3, р. 141]. Более того, дети подпадают под действие норм международного гуманитарного права, относящихся к ведению войны. Эти положения, предусматривающие необходимость проведения различия между гражданскими лицами и комбатантами и запрещающие нападение на гражданское население, закреплены в Дополнительном протоколе I, касающемся защиты жертв вооруженных конфликтов международного характера 1977 года, к Женевским конвенциям 1949 года..

В вооруженных конфликтах немеждународного характера дети находятся под защитой основных гарантий, касающихся обращения с лицами, не принимающими участия в военных действиях, и закрепленных в статье 3, общей для всех четырех Женевских конвенций. Кроме того. Дополнительный протокол II 1977 года к Женевским конвенциям 1949 года, касающийся защиты жертв вооруженных конфликтов не международного характера, кодифицирует принципы, в соответствии с которыми население и отдельные гражданские лица не должны рассматриваться в качестве объекта военного нападения. Запрещаются акты насилия или угрозы насилием, имеющие основной целью терроризировать гражданское население [1, с. 95].

На всех граждан распространяется правило об их защите от опасности военных операций. Военные нападения представляют собой акты насилия в отношении противника, независимо от того, совершаются ли они при наступлении или обороне, обороняющимися или атакующими сторонами (ст. 49 Дополнительного протокола I) [2, р. 327]. Положения Протокола, касающиеся нападений, применяются ко всем нападениям, независимо от того, на какой территории они

совершаются. Недопустимы какие-либо атакующие маневры, направленные против населения: насильственные действия с целью запугать людей, неожиданные атаки с целью поразить военные точки, мирное население или занять города. Каждая из воюющих сторон обязана предпринять все необходимые меры во время атаки, чтобы предотвратить случайные жертвы среди гражданского населения, ранения, ущерб гражданским объектам (ст. 57 Протокола I) [4, р. 457].

Нормы международного гуманитарного права защищают граждан, арестованных одной из воюющих сторон. Их необходимо уважать и относиться к ним по-человечески при любых условиях, не взирая на пол, расу, цвет кожи, веру, политические или иные взгляды, национальную или общественную принадлежность (согласно ст. 3 III Женевской конвенции, ст. 27 IV Женевской конвенции, ст. 9,75 Протокола I, ст.2 Протокола II).

Все лица, не принимающие непосредственного участия в военных действиях, имеют право уважения своей личности и чести, своих убеждений, пользоваться семейными и религиозными правами, а также вправе требовать к себе человеческого отношения в различных обстоятельствах. В соответствии с общим обязательством гуманно обращаться с лицами, прямо не участвующими в конфликте и учитывая выше перечисленные права человека, статья 3, общая для всех Женевских конвенций, запрещает: посягательство на жизнь и физическую неприкосновенность, в частности, всякие виды убийств, увечья, жестокого обращения, пыток, истязаний; взятие заложников; посягательство на человеческое достоинство, в частности, оскорбительное и унижающее обращение; осуждение и применение наказания без предварительного судебного решения, вынесенного надлежащим образом учрежденным судом, при наличии судебных гарантий, признанных необходимыми цивилизованными нациями.

Перечисленные права являются основными, неотъемлемыми присущими всем людям, в том числе детям. Поэтому во вновь создаваемом документе о защите прав детей - жертв вооруженных конфликтов должно быть предусмотрено безусловное соблюдение всех неотъемлемых прав даже в условиях вооруженного конфликта.

Список использованных источников:

1. Хлестов О. Вклад в прогрессивное развитие международного гуманитарного права.// Советское государство и право. 1978, № 5. с. 95.
2. Michael Bothe, K.J. Partsch, W.A. Solf. New Rules for Victims of Armed Conflicts: Commentary on the Two 1977 Protocols Additional to the Geneva Conventions of 1949. Second Edition. Martinus Nijhoff Publishers, 2013, 876 p.
3. Plattner D. Protection of Children in International Humanitarian Law.// International Review of Red Cross. № 240. 1 May 1984. P. 141.
4. Stuart Casey-Maslen. The War Report: Armed Conflict in 2013. Oxford University Press, 2014, 644 p.

Лунін В. Г.

1 курс, група СП – 61, ФСП, КПІ імені Сікорського

Науковий керівник:

Чепульченко Т. О., доцент, к.ю.н.

ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ. ТЕОРЕТИЧНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.

Ми обрали темою свого дослідження саме правовий нігілізм, адже вона, а правильніше її зміст та детальне розкриття останнього, може ефективно розкрити причини, що підбурюють суб'єктів правовідносин на вчинення протиправної поведінки.

На думку М. Матузова, «правовий нігілізм є невизнанням права в якості соціальної цінності, що виявляється в негативному ставленні до права, законності, правопорядку, невірі

в те, що право є необхідним елементом суспільства, його можливості, суспільну корисність»[1]. В. Туманов, в свою чергу, зазначає, що «правовий нігілізм є патологією свідомості, що з'являється через певний стан суспільства»[2]. А Гуляхін В.М., на напрацювання якого ми опиратимось, стверджує, що «правовий нігілізм, за своєю суттю - це психосоціальний і культурний феномен, структуроутворюючих компонентом якого є ідеї, які заперечують легітимні соціальні установки і несучі певне духовне навантаження, обумовлене не тільки тенденціями розвитку суспільства і відповідними цінностями, а й рядом психогенних факторів»[3].

Ми визначили 6 форм правового нігілізму:

Інфантильний правовий нігілізм – ця форма характеризується запереченням права через незрілість суб'єкта або незнання постулатів права через попередній пункт. Може бути як мінімально деструктивним, коли, наприклад, дитина розбиває скляний стакан від зацікавленість, так і має жахливі наслідки, коли підлітки збираються у групи, в яких аморальність – не така вже й рідкість.

Фрустраційний правовий нігілізм – це така форма правового нігілізму, коли людина, не зумівши реалізувати свої законні права законним шляхом, переходить до незаконних.

Мстивий правовий нігілізм – має два прояви: раціональний, коли людина мстить іншій/им за певні їх вчинки у свій бік, та ірраціональний, в тому випадку, коли суб'єкт вчиняє помсту без об'єктивної причини.

Відшкодувальний правовий нігілізм характеризується використанням протиправної поведінки в цілях компенсувати соціальну дезадаптованість суб'єкта, часто це знаходить прояви в культурі ув'язнених.

Регресивний правовий нігілізм характерний тим, що людина втрачає свою людяність, а разом із нею розум і правосвідомість, в результаті сильного психічного потрясіння, що змушує суб'єкт регресувати майже до тваринного рівня.

Класичний правовий нігілізм, як ми його визначили – форма правового нігілізму, яка, на відміну від вищезазначених форм, характеризується зверхнім ставленням до права вже не внаслідок розладів особистості чи фрустрації, а внаслідок того, що людина ставить свою волю, свою ідеологію та переконання вище за закон та суспільні правила.

Чи можливо подолати це явище? Ні, адже правовий нігілізм завжди був і буде частиною людської свідомості. Але можна мінімізувати кількість його проявів шляхом виховання високих критеріїв правової культури ще з дитинства, а також слідкувати, щоб уповноважені органи захищали як закон, так і повагу до нього. Також варто стежити, щоб право було діючим регулятором суспільних відносин, а не зброєю в руках можновладців. Конкретно ці заходи і можуть допомогти Україні на її шляху до становлення повноцінною правовою державою.

Список використаних джерел:

1. Матузов Н. И. Правовой нигилизм и правовой идеализм. Курс лекций/Н. И. Матузов. - Наука 1994. с.137.
2. Туманов В. А. Правовой нигилизм в историко-идеологическом ракурсе/Государство и право. 1993. №8. , с. 15-24
3. . Гуляхин В. Н. Психосоциальные формы правового нигилизма человека.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Кожен громадянин має знати наскільки його свобода обмежується в суспільстві у якому він живе, а особливо державі. Адже у цивілізованій правовій державі суспільні відносини регулює право, що саме несе в собі відповідальність за негативні проступки, якими порушуються встановлені норми у системі права держави в якій проживає суб'єкт, який вчинив протиправні дії, порушив права інших суб'єктів і так далі.

Правова відповідальність має два аспекти і виражається не тільки в негативному характері, як деякі вважають. Позитивний аспект передбачає заохочення виконання для суспільства і держави типів поведінки. Можна привести приклад державних нагород, різноманітні премії тощо. Також існує негативний аспект юридичної відповідальності, що встановлює обмеження та покарання за правопорушення. Цей аспект, як правило, частіше використовується та має особливе місце в державі та праві, ширше розкритий. Прикладів тут багато, але я наведу такі як позбавлення волі, обмеження свободи, виправні роботи, штрафи тощо.

Правова відповідальність виконує певну низку функцій: охоронну, компенсаційну, профілактичну та виховну.

-Охоронна функція забезпечує захист особи, суспільства та держави від неправомірних дій. Порушник же повинен зазнати кари, покарання, звідси і виходить принцип справедливості про який йтиметься пізніше. Тобто, просто кажучи, понести відповідальність за вчинок.

- Компенсаційна – відновлює порушене право, тобто компенсує його. Полягає у тому, що змушує відшкодувати завдану моральну та матеріальну шкоду.

-Профілактична – створена для того, щоб запобігати новим правопорушенням та рецидивам. Взагалі ж то, юридична відповідальність покликана щоб обмежити можливості правопорушника вчинити нові злочини та утримувати від цього інших осіб. Люди мають можливість бачити, вивчати та ознайомлюватися з законами, у них є певні права та обов'язки, які в принципі забезпечують їм нормальну життєдіяльність. *Стаття 68 Конституції України «Кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності.»* [1, розділ II, стаття 68]

-Виховна – правова відповідальність виховує у суспільстві повагу до права. Її заходи повинні сприяти на перевиховання злочинця, в його свідомості повинне сформуватися поважне ставлення до права та законних інтересів, прав і свобод інших осіб.

Юридична відповідальність ґрунтується не тільки на праві, а й на стержні усіх соціальних норм – моралі. Звідси виходить один із основних принципів правової відповідальності – принцип справедливості. Але також дуже важливими і основними є принцип законності, доцільності, обґрунтованості, невідворотності і своєчасності.

Принцип справедливості – полягає у тому, що злочинець несе відповідальність відповідну до здійсненого злочину, а також, що за одне і теж саме правопорушення суб'єкт не може притягуватись двічі до відповідальності. У процесі реалізації правової відповідальності

не має принижуватись людська гідність – це як маленький вихідний принцип гуманності, який можна було б виокремити.

Отже, можна зробити висновок, що актуальність проблеми юридичної відповідальності була і буде завжди, тому що, завжди будуть особи, які будуть вести протиправну поведінку. Конфлікт – це неминуче, так як і психіка та принципи і світогляд людей, і як основні чинники це все спровокує і далі суб'єктів до вчинення злочинів, проступків і так далі. Для України також ця проблема дуже важлива, адже вона посідає не останнє місце в міжнародних статистиках по рівню злочинності. І дуже сумно те, що, дійсно, держава не може проводити ефективну профілактику не вчиненню протиправних дій особами, бо все залежить від світогляду і психіки кожної людини, яку в більшості випадків передбачити неможливо.

Список використаних джерел:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст.141.

Мізунова Н.Д

Студентка ФСП КПІ ім. І.Сікорського

Науковий керівник

Тараненко М.Г. к.і.н., доцент ФСП КПІ ім. І.Сікорського

ДО ПИТАНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Права людини виникали протягом усього розвитку людського суспільства. Сьогодні існує багато визначень і тлумачень цього терміна. Хтось розуміє під правами людини можливості розвитку, що впливають з соціальних умов природи особистості і визначають міру свободи людини, інші ж вважають, що це гарантовані можливості користуватися будь яким благом. Кожна держава, в тому числі й Україна, пройшла через довгий та тернистий шлях встановлення та закріплення основних прав і свобод людини.

Київська Русь була певним зразком середньовічної демократії, адже вона подарувала унікальні історико-філософські та історико-юридичні праці такі як Повість временних літ, Руська правда, Слово про закон і благодать митрополита Іларіона, Повчання дітям Володимира Мономаха. Руська правда - це уніфікований збірник законів який по праву можна назвати Конституцією давньої Русі. Він демонстрував повагу до людини, особи захищав її честь і гідність. Зокрема, в Руській правді широко врегульовувалися відносини власності і спадкові відносини. Низка правових норм закріплювала відсутність смертної кари, мученицьких покарань або катування під час допиту, обмеження, а згодом і заборону кривавої помсти, різноманітні правові механізми захисту життя, честі і гідності особи.

Ці основні положення про права людини були підтвержені і доповнені Литовськими статутами.

Козацька доба була унікальним часом, коли козаки на практиці продемонстрували всьому світу як треба захищати свою свободу, права, вольності, відстоювати національні, релігійні та культурні інтереси. Для всього світу залишається прикладом і унікальною історичною та юридичною пам'яткою Конституція Пилипа Орлика 1710р.. Цей документ, як відомо, має різні назви - Бендерська конституція, «Конституція прав і свобод Війська Запорозького», договір між запорожцями та гетьманом Малоросії та ін. Конституція проголошувала вимоги, які козаки вимагали від усіх гетьманів починаючи з І.Виговського і всіх московських царів з часів Олексія Михайловича. Особливої гостроти ці вимоги досягли за часів гетьманства І.Мазепи, який значно

обмежив права козацької старшини, ЗС та рядового козацтва. Вони були направлені на обмеження компетенції гетьмана, утвердження прав і свобод козацтва, організації влади за принципом її поділу на законодавчу, виконавчу і судову, виборності козацької старшини. Цей акт включав статті про обмеження податкових стягнень, недоторканість законів і вольностей, встановлював непорушне правило захисту жінок - удів козаків, їхніх дружин, дітей-сиріт; на гетьмана покладався обов'язок - забезпечувати дотримання непорушних громадянських свобод, вольностей.

Початок ХХ століття мав особливе значення для українців. Це час великої української революції, коли світ вперше почув українські універсали. В них декларувалися права та свободи не тільки українського народу, а й інших народів, які проживали на території України. III Універсал Української Центральної Ради скасовує на теренах Української Народної Республіки смертну кару і наголошує, що суд повинен бути справедливий і відповідальний духові народу. Також в Українській Народній Республіці було проголошено свободу слова, друку, віри, зібрань, союзів, страйків, недоторканості особи і мешкання, право і можливість уживання місцевих мов у зносинах з усіма установами, право національних меншин на утворення Національних Союзів.

Більш розширений перелік прав та свобод людини закріплено у «Конституції Української Народної Республіки (Статуті про державний устрій, права і вільності УНР)» від 29 квітня 1918 р. у ній, зокрема, проголошувалося, що ніякої різниці в правах і обов'язках між чоловіком і жінкою право УНР не знає; громадяни УНР рівні в своїх громадянських і політичних правах; уроджена віра, національність, освіта, майно, оподаткування не дають ніяких привілеїв в них; ніякі титули в актах і діловодстві УНР вживатися не можуть; громадянин УНР і ніхто інший не може бути затриманий на території її без судового наказу інакше, як на гарячій вчинку; громадянин УНР і ніхто інший на території її не може бути покараний смертю, ані відданий яким-небудь карам по тілу, або іншим актам, які понижують людську гідність, ані підпасти конфіскації майна, як карі; кожний громадянин УНР і всі інші на її території мають повну свободу перемін місця перебування, а також право на повагу до приватного та сімейного життя, свобода думки, совісті та релігії, свобода вираження поглядів, свобода зібрань та об'єднань, заборона дискримінації.

Українська Радянська Соціалістична Республіка, незважаючи на утиск з боку радянської влади спілкуватися рідною мовою, намагання замінити її російською, обмеження свободи слова та віросповідання, завжди брала активну участь у міжнародному співробітництві з питань захисту прав людини. Внесок представників нашої держави завжди отримував визнання та високу оцінку з боку міжнародної спільноти. Так, у 1968 р. лауреатом премії ООН «За видатні досягнення в галузі прав людини», поруч із Е. Рузвельт, став П.О. Недбайло – багаторічний представник УРСР в Комісії ООН із прав людини та колишній її голова.

Конституції СРСР, обумовлювали економічне і політичне становище в країні. Конституція УРСР 1937 року містила багато нових статей, положень, розділів і була демократичною за змістом. По-суті, даний документ був чудовим варіантом для побудови рівноправного, незалежного суспільства, але на практиці основні його положення не підтверджувалися реальним життям. У Конституції УРСР йшлося про те, що всі громадяни республіки, незалежно від національної приналежності, мають рівні права в усіх галузях господарського, державного, культурного і громадсько-політичного життя. Радянські Конституції хоча й декларували свободу слова, мітингів, друку, совісті, але реально вони залишалися лише декларативними, адже в суспільстві панував тотальний контроль, спостереження за всім і всіма, збиранню відомостей про настрої та навіть думки громадян, залякування суспільства репресіями.

Вирішальним етапом для утвердження прав людини стала Конституція незалежної України 1996 року, яка містить спеціальний розділ, присвячений правам, свободам та обов'язкам

людини і громадянина. Законодавство України постійно приводиться у відповідність до міжнародних документів з прав людини. В Україні працює постійна Комісія з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Незважаючи на тяжке становище українського суспільства протягом усієї історії, гніт з боку правлячої верхівки український народ зміг вибороти свою незалежність та гарантування демократичних прав.

Список використаних джерел

1. Грушевський М. Історія України-Руси : В 11 т., 12 кн. - К., 1991. - Т. 1. До початку XI віка. - Т. 2. XI-XIII вік
2. Колодій А.М. Права людини і громадянина в Україні : навч. посіб. / Колодій А.М., Олійник А.Ю. - К. : Юрінком Інтер, 2003.
3. Юрій М. Історія України : навч. посіб. для студентів неісторичних факультетів всіх рівнів освіти / Михайло Юрій. - К. : Кондор, 2007.

Пантюхіна С. О.

курс, ФСП, група СП – 32, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Гожій І. О., ст. викл. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ОРЕНДИ ЖИТЛА З ВИКУПОМ В УКРАЇНІ

Договір оренди житла з викупом є відносно новим у законодавстві України, тому питання його реалізації набуває актуальності сьогодні. Його поява обумовлена необхідністю подолання кризових явищ у сфері житлового права, тому, що будівельна галузь є однією із найуразливіших галузей промисловості. Такий договір стає ефективним правовим засобом, який забезпечує підвищення платоспроможності населення [3].

Одним з найбільш дієвих способів відновлення ринку нерухомості стала оренда житла з правом викупу, що закріплюється Законом України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» від 25.12.2008р. і конкретизується Постановою Кабінету Міністрів України № 274 від 25.03.2009р.. Тобто зараз ми маємо законодавчу базу, яка регулює це питання, але вона потребує вдосконалення, тому що має прогалини. Саме тому оренда житла з викупом у юридичній практиці застосовується досить рідко [1].

Договір оренди житла з викупом є документом, що свідчить про перехід права власності на нерухоме майно від підприємства-орендодавця до особи орендаря з відкладальними обставинами. Такими обставинами є сплата орендних платежів в повному розмірі. Орендні платежі складаються з платежів на викуп житла та доходу орендодавця. Розмір орендних платежів включає суму платежів на викуп житла, поділену на кількість виплат та збільшену на суму винагороди орендодавця. Винагорода орендодавця визначається як процентна ставка від платежів на викуп житла і встановлюється сторонами самостійно.

Договір оренди житла з викупом може укладатись на строк до 30 років, після чого, за умови повної оплати орендних платежів, об'єкт оренди переходить у власність орендаря. Також є можливість і достроково погасити орендні платежі, зі сплатою яких орендар автоматично стає власником орендованого житла [2].

Перевага довгострокової оренди - очевидна. Чим більший строк оренди, тим менші

платежі. Спадкоємці після смерті орендаря, лише за умови повної сплати орендних платежів, можуть отримати це житло, але можуть й відмовитись. В такому випадку договір оренди припиняється, а орендні платежі не повертаються [4].

А чи можна реалізувати квартири, які знаходяться на стадії незавершеного будівництва та не введені в експлуатацію? Закон України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва», п.3 ст. 3 суб'єктам господарської діяльності, що здійснюють будівництво (забудовникам), дозволено проводити державну реєстрацію права власності в бюро технічної інвентаризації на об'єкти незавершеного будівництва та їх частини з метою подальшого продажу чи передачі в іпотеку. На етапі будівництва забудовник просто укладає попередній договір оренди житла з викупом, відповідно до якого фізична особа і робить перший внесок [3].

Для забудовників ця схема може стати основним способом повернути засоби для завершення будівництва об'єкту. При цьому, враховуючи, що право власності на квартиру до орендаря перейде тільки після припинення відносин оренди, власник може цим майном безперешкодно розпоряджатись, тобто передати в іпотеку, або взагалі відчужити. Саме питання відчуження я вважаю одним із найбільш недосліджених у цій темі. Ми вважаємо за необхідне це питання врегулювати на державному рівні [4].

Отже, оренда житла з правом викупу є позитивним законодавчим вектором для вирішення критичної кризової ситуації на ринку нерухомості і реальною можливістю реалізації житлових прав громадян. Для будівельних компаній, які мають реалізувати новозбудоване або недобудоване житло - оренда житла з правом викупу стане альтернативою іпотечного кредитування та хорошим антикризовим заходом.

Список використаних джерел

1. Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва : Закон України від 25.12.2008 р № 800 -VI // Урядовий кур'єр.-2009.-№4.
2. Про затвердження Порядку оренди житла з викупом: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 р. №274 // Офіційний вісник України. - 2009. -№23.
3. Зарубіна В. Що вигідніше: іпотека або оренда нерухомості / В. Зарубіна. – Режим доступу : <http://www.zemelne.com/index.php?iblock=17&element>
4. Оренда або іпотека – ось в чому питання! / Сайт «Нерухомість у всіх аспектах» – Режим доступу : <http://etallon.com.ua/analtichnij-oglyad/51-orenda- abo-poteka-os-v-chomu-pitannya.html>.

Ревера Ю.С.

1 курс, ФСП КПІ імені Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Пряміцин В.Ю. к. ю. н., викладач ФСП КПІ імені Ігоря Сікорського

СУДОВИЙ ВИД ЗАХИСТУ ЯК ОДИН ІЗ НАЙВИЩИХ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Юридичні гарантії прав і свобод людини закріплені як у Конституції України, так і на законодавчому рівні. Так, основними конституційними гарантіями вважають:

- оскарження у суді рішень органів держави та посадових осіб;
- право на відшкодування збитків, які були завдані незаконними рішеннями осіб або органів, що діють від імені держави;

- право кожної людини на індивідуальну правову допомогу;
- можливість отримувати будь-яку інформацію про зміст прав, обов'язків;
- принцип презумпції невинуватості людини.

Статтею 55 Конституції України проголошено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом [1]. Кожному громадянину нашої держави гарантується право на оскарження судових рішень, а також дій або бездіяльності органів державної влади. Будь-якій особі гарантується судовий захист, та усі її права і свободи захищатимуться в судовому порядку.

Гарантом законності у суверенній та незалежній державі Україна - є неупереджений суд. Судовий захист - це найвища форма гарантії прав людини. Він виступає основною юридичною гарантією прав і свобод людини. Головна цінність судового захисту полягає в тому, що на відміну від інших прав воно є гарантією інших прав і свобод людини.

На сьогоднішній день проблема судового захисту прав і свобод людини і громадянина є однією з найактуальніших у правовій науці й практиці.

Стаття 8 Закону України "Про судоустрій і статус судів" гарантує кожному право на повноважний суд. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до юрисдикції якого вона віднесена процесуальним законом[2].

Конституція України є джерелом права на судовий захист, яке не може підлягати жодним обмеженням, крім випадків, що передбачені Конституцією України.

Нагальна необхідність судового захисту, як гарантії прав і свобод людини впливає з постійного ускладнення характеру економічних та суспільних відносин, наявності конфліктності у суспільному житті, соціальній нерівності.

На мою думку, в Україні механізм судового захисту працює не так, як повинен і потребує термінової модернізації. Це підтверджується тим, що Україна займає одне з перших місць за кількістю звернень до Європейського суду з позовом про захист порушених прав людини.

Також зараз триває процес конституційної реформи. Новостворений орган Конституційна комісія розробляє законопроект "Про внесення змін до Конституції України (щодо прав і свобод людини і громадянина)". Для удосконалення судового захисту при проведенні конституційної реформи необхідно забезпечити доступність судових органів для усіх верств населення, оперативний, неупереджений та всебічний розгляд справ, судовий захист безпідставно обвинувачених, а також осіб, які постраждали від злочинів і посадових зловживань.

Вважаю також, що необхідно зауважити на досить низький авторитет судової влади в Україні. Це можна пояснити в першу чергу великою перевантаженістю судів, вартістю судових витрат, що не усім по карману, а також малоефективністю судових рішень.

Закон не містить прямої норми, яка передбачає захист прав людини Конституційним Судом. Але згідно із ст. 2 Закону України «Про Конституційний Суд України», завданням Конституційного Суду України є гарантування верховенства Конституції України на всій території України [3].

При здійсненні контролю за відповідністю Конституції, як Основному Закону законів та інших правових актів, Конституційний Суд має можливість визнати їх чи окремі їхні положення неконституційними. Такі акти зазвичай втрачають чинність, а якщо вони своєю дією порушили їх конституційні права та свободи громадян, вони підлягають фактичному поновленню.

Список використаних джерел:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
2. Закон України «Про судоустрій і статус судів» – ст.8
3. Закон України «Про Конституційний суд України»

4. Менджел М. В. Судовий захист прав та законних інтересів громадян / М. В. Менджел. – Ужгород: Олександр Гаркуші, 2013. – 212 с.

5. Судовий захист прав людини в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=13304&chapter=1>.

Савенко В.І.

1 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник: Чепульченко Т.О.,
к.ю.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ РЕФЕРЕНДУМ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Конституція України 1996р. проголосила Україну демократичною державою, в якій народ визнається єдиним джерелом влади та може здійснювати її безпосередньо, або через обраних представників. [1]. Референдум, що функціонує з моменту створення держави, визнається однією з найважливіших форм здійснення народного суверенітету та закріплюється у низці законодавчих актів. Тривалий час питання референдуму регулювались Законом України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 р та Конституцією України, що встановлювала лише загальні принципи проведення референдумів. Від 6 листопада 2012 р. функціонує новий Закон «Про всеукраїнський референдум». [2].

І хоча референдум розглядається як волевиявлення народу, у незалежній Україні домінувала ініціатива скликання всеукраїнського референдуму владою, яка маскувалася під народну ініціативу. Протягом новітньої історії України, відбулось лише 2 референдуми. Перший всеукраїнський референдум, який було проведено 1 грудня 1991 р., засвідчив прагнення громадян до власної державності та національного суверенітету, варто зазначити, що він відбувся без значних порушень, а його результати були втілені у життя. Другий же референдум, що відбувся 16 квітня 2000 р. розглядав питання стосовно реформації системи державного управління. Попри те, що усі питання референдуму отримали підтримку виборців, імплементацію отримало лише одне з чотирьох положень. Це зокрема викликано тим, що питання, винесені на референдум, потребували конкретизації та відповідного юридичного оформлення. Тому воля народу не була законодавчо закріплена, при цьому Верховна Рада формально не порушила законодавства. З цього випливає, що законодавство у сфері прямого волевиявлення народу є недосконалим.

Зокрема серйозні дискусії викликають перелік питання, які можуть бути винесені на всеукраїнський референдум. Так, за народною ініціативою, можна не тільки внести зміни до Конституції чи законів України, а й ухвалити повністю нову редакцію Основного Закону [2]. На думку експертів, такий дозвіл суперечить положенням Розділу XIII Конституції України та може призвести до узурпації [4]. Оскільки рішення всеукраїнського референдуму щодо прийняття законів є остаточним і не потребує будь-якого затвердження, в тому числі Верховною Радою України [3], питання, яке не отримало належного розгляду потенційно може бути винесено на референдум, що, звичайно, створює ризики для стабільного функціонування держави. Адже поруч з такими позитивними сторонами референдуму як вияв народного суверенітету, протидія державній владі та реалізація демократичних засад суспільства, існує і негативна сторона референдуму, зумовлена здебільшого низьким рівнем правової культури населення. Адже необізнаність громадян дає змогу організаторам референдуму маніпулювати громадською думкою. У цьому аспекті слід

відмітити, що формування питання референдуму є важливим елементом організації народного голосування. Оскільки словесні фрази можуть мати значний вплив на остаточну позицію громадян і, відповідно, на результати голосування.

Референдум є досить ефективним інструментом зміни державного ладу, тому варто ставитись до нього більш обережно. Вияв народного ініціативи буде ефективним лише у випадку політичної та економічної стабільності у державі, достатньої обізнаності в питаннях, що виносяться на обговорення, чітко встановленого статусу, процедури проведення та реалізації рішень .

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Закон України «Про всеукраїнський референдум» від 6.10.2012р.//електр <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5475-17>
3. Рішення Конституційного Суду № 3-рп (від 27 березня 2000 р.)//електр. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-08>
4. Звернення громадськості щодо неконституційності Закону України «Про всеукраїнський референдум» <http://pravo.org.ua/ua/news/4657->

Устименко Я.Д.

1 курс, СП-64, ФСП НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к.ю.н, доцент, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ФОРМИ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ: ЮРИДИЧНИЙ АСПЕКТ

Дослідження інституту глави держави в сучасних умовах є надзвичайно актуальним, оскільки від даного суб'єкта в значній мірі залежить розвиток будь-якої держави в майбутньому. В зв'язку з цим, необхідно проаналізувати особливості форм глави держави.

Проблемні питання форм глави держави досліджувала низка науковців, серед яких необхідно виокремити М. Кармазіну, Ю. Мельвіля, В. Ріяку.

Слід вказати, що наявна в світі доктрина та практика підтверджує, що можна виділити 6 моделей реалізації посади або функції глави держави, серед них слід звернути увагу на такі:

1. Глава держави в особі монарха, що має довгу традицію та є одним з найдавніших варіантів глави держави. Є три варіанти, за допомогою яких така особа може зайняти престол [1, с.98-99]:

а) монарх, що успадковує свою посаду (абсолютна більшість сучасних монархій - Великобританія, Нідерланди, Бельгія, Японія та ін.);

б) монарх, чи призначений, чи обраний представниками своєї сім'ї (найстаршими, зазвичай), зокрема, в Саудівській Аравії, королівстві Свазіленд, Катарі та інших близькосхідних монархіях;

в) монарх, що обирається іншими монархами, своїми колегами, які очолюють суб'єкти федерацій. Це глава монархічної федерації, зокрема, в Малайзії, де глави султанатів обирають верховного правителя терміном на 5 років;

2. Глава держави – президент, котрий може бути обраний народом (громадянами країни, зокрема) або ж парламентом тощо.

3. Глава держави у формі колегіального органу, котрий обирається парламентом на певний строк. Зокрема, мова може йти про СРСР, Кубу тощо. Зважаючи на те, що такий колегіальний орган не в змозі виконувати низку завдань, що властиві для глави держави, тому що вони повинні виконуватися індивідуально, то які повноваження передаються від нього з представників цього органу. Наприклад, однією людиною - членом (чи главою) колегіального органу підписуються документи, приймаються вірчі грамоти від іноземних послів тощо;

4. Глава держави за сумісництвом (глава уряду - прем'єр-міністр в землях ФРН, де кожен суб'єкт федерації, тобто, земля, має власний парламент та уряд, хоча глави земельних урядів здійснюють одночасно функції глав всіх німецьких земель);

5. Главою держави фактично є генерал-губернатор (представник британського монарха в державах-колишніх домініонах, що на даний час називаються членами Британської Співдружності). Загальновідомо, що Великобританія як й більшість її колишніх колоній складають Співдружність, що раніше мала назву Британська співдружність націй. З початку існування даного утворення всі держави-члени визнавали британську королеву своїм главою держави, а з часом, коли 1950 р. Індія здобула статус республіки, а її приклад взяли й інші члени Співдружності, вони стали визнавати британську королеву тільки главою Співдружності. Зараз беруть участь близько 50 держав Співдружності вона є главою держави в близько 20 країнах, до яких належать Канада, Австралія, Нова Зеландія, Барбадос, Ямайка тощо. В їх межах британська королева володіє правом призначати за рекомендацією уряду відповідної держави свого представника - генерал-губернатора, котрий й здійснює повноваження глави держави генерал-губернатор - не глава держави в «чистому» вигляді, це фактично представник глави держави. Але з певними застереженнями, оскільки верховенство британської монархії взагалі умовне, генерал-губернатор, будучи формальним представником британської корони, є досить серйозною в державному плані особою;

6. Глава держави, котрий отримав свою владу незаконним шляхом – через узурпацію влади. Як правило, це військові особи, які очолили військовий переворот, глави військових хунт тощо. Т.зв. «хунти» мали місце в XIX-XX ст. в країнах Латинської Америки та країнах Африки. З часом в її складі визначався «лідер», котрий проголошував себе президентом, верховним командувачем тощо[2, с.233-235].

Загалом, важливо зазначити, що більшість сучасних країн характеризуються тим, що в них глава держави є одноособовим, тобто, в монархіях ним виступає монарх, в республіках, зазвичай, президент. Глава держави в зарубіжних країнах може бути колегіальним. На поєднанні колегіальних і частково одноосібних елементів побудований інститут глави держави в КНР. Глава держави може належати до певної гілки державної влади або зовсім не належати до жодної. Наприклад, в США президент є главою держави, а також главою виконавчої влади одночасно. Президент Індії - глава держави, а також входить до складу парламенту [3, с.110-115].

Отже, охарактеризувавши юридичні аспекти форм глави держави можна дійти висновку, що глава держави відіграє важливе значення в житті держави. Стосовно нашої держави, то можемо зробити висновок, що глава держави – Президент обирається народом і є гарантом Конституції і найвищою посадовою особою в державі.

Список використаних джерел:

1. Кармазіна М. Президентство: український варіант. – К. : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, 2007. – 365 с.

2. Политология: учеб. / А. Ю. Мельвиль [и др.] – М.: Московский государственный институт международных отношений (Университет) МИД России, Проспект, 2010. – 624 с.

3. Конституційне право зарубіжних країн : хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. В. О. Ріака. - К. : Юрінком Інтер, 2007. - 384 с.

Харкевич К.В.

1 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Тараненко М.Г., к.і.н., доц. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ ЯК ОРГАН КОНТРОЛЬНОЇ ГІЛКИ ВЛАДИ

З метою реалізації курсу України по приєднанню до лав розвинених держав, який насамперед стосується реформування національного законодавства – був прийнятий Закон України «Про Вищу раду правосуддя», яка буде створена шляхом реорганізації Вищої ради юстиції. Здійснений аналіз закордонного законодавства і практики діяльності подібних органів інших держав дозволяє зробити висновок, що статус зазначених органів не є тотожним, не завжди достатньо врегульований в чинних нормативно-правових актах.

Враховуючи актуальність вказаної теми, свої дослідження їй присвятили такі вчені як В.Б. Авер'янов, С.С. Алексєєв, Л.Є. Виноградова, М.І. Хавронюка, В.Є. Чиркіна, В.І. Шишкіна. Система органів влади виходить за межі судової, виконавчої, законодавчої гілок. Правова доктрина принципу поділу влади зумовлює існування системи стримувань і противаг, які виступають гарантіями неможливості монополізації влади будь-якого державного органу. Враховуючи це, законодавство України регулює існування конституційно-визначених контрольно-наглядних органів, які знаходять своє логічне відображення у системі національного права, зокрема Вищої ради правосуддя.

Відзначимо, Вища рада правосуддя є колегіальним, незалежним конституційним органом державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції[1] і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів[2]. На відміну від Вищої ради юстиції(до якої входили 20 членів-Генеральний прокурор, Міністр юстиції, Голова Верховного Суду України), сьогодні Вища рада правосуддя складається з двадцяти одного члена, з яких десятьох - обирає з'їзд суддів України з числа суддів чи суддів у відставці, двох - призначає Президент України, двох - обирає Верховна Рада України, двох - обирає з'їзд адвокатів України, двох - обирає всеукраїнська конференція прокурорів, двох - обирає з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, і тільки Голова Верховного Суду входить за посадою. До основних повноважень ВРП належить: внесення подання про призначення судді на посаду, розглядає скарги на рішення відповідних органів про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді чи прокурора, надання згоди на затримання судді чи утримання його під вартою чи арештом, ухвалює рішення про припинення відставки судді тощо. Серед якісних характеристик Вищої ради правосуддя, необхідно відзначити те, що вона є юридичною особою, фінансується за кошти державного бюджету, створено необхідну матеріально-технічну базу необхідна для виконання покладених на неї обов'язків, встановлено зв'язки і налагоджено активну співпрацю з відповідними державними органами – таким чином гарантована функціональна й організаційна

незалежність. У значній кількості випадків органи, що є тотожними Вищій раді правосуддя, в європейських державах мають неоднакову сферу об'єктів їхнього реагування: юрисдикція розповсюджуються у Польщі Молдові, Словенії - виключно на суди, в Італії, Іспанії, Румунії – на суди та прокуратуру, а в Болгарії - на суди, прокуратуру та слідство. В Україні Вища рада правосуддя за компетенцією та структурою є досить оригінальною, на неї покладено вирішення цілого ряду питань, які безпосередньо стосуються функціонування не тільки судової, а й віднедавна прокурорської системи. Вища рада правосуддя є важливим засобом забезпечення ефективної діяльності органів судової влади. Одним із вірогідних варіантів вирішення проблеми забезпечення стабільної та якісної діяльності судової системи, на нашу думку, має бути організаційна можливість утворення виконавчих підрозділів при Вищій раді правосуддя, які мали відповідне функціональне навантаження - своєчасно оперативно реагувати на випадки порушення суддею чинного законодавства України щодо протидії корупції. Також сприятливою умовою буде залучення авторитетних громадських організацій, які діють саме в сфері правосуддя.

На основі аналізу законодавчих актів можна стверджувати про доцільність існування в Україні системи органів, (очолювати яку має ВРП) - діяльність котрих зосереджувались би в сфері формування в Україні висококваліфікованого суддівського корпусу. Забезпечення дійсної незалежності, якості, професійності судової системи України – є напрямком діяльності Вищої ради правосуддя. Водночас, реальна, тобто на практиці забезпечена, незалежність Вищої ради правосуддя потребує постійної уваги з боку вітчизняних науковців та законодавців й своєчасного реагування на стрімкі глибокі зміни в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. – Х.:ФО-П Стеценко І. І., 2016. – 48 с.
2. Закон України « Про вищу раду правосуддя»: [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.

Чернієнко А.А.

1 курс, група СП-64, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Чепульченко Т.О., к. ю. н. , доц. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

РЕФЕРЕНДУМ ЯК ФОРМА БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Сьогодні сучасне українське суспільство є свідком радикальних змін в державі. В Україні відбувається розбудова правової держави та перетворення народу з об'єкта державного управління на суб'єкта влади. На стадії розвитку та вдосконалення перебувають інститути демократії, які надають можливість українському народу самостійно вирішувати найголовніші проблеми суспільного та державного життя. До однієї з форм безпосередньої демократії українського народу належить референдум.

Термін «референдум» (з лат. referendum – те, що має бути повідомлене) у науковій літературі розглядається як спосіб прийняття законів, ухвалення рішень з найважливіших питань суспільного життя шляхом прямого волевиявлення громадян під час всенародного голосування [3, с. 210].

В порівнянні із зарубіжними країнами, такими як Данія, Італія, Іспанія, Швейцарія, Франція, Швеція, Норвегія, де історія референдуму нараховує вже століття, референдум в Україні є новим інститутом безпосереднього народовладдя.

Інститут референдуму посідає чільне місце у процесі державотворення. Референдум є загально визнаною формою безпосередньої демократії, а право громадян на участь у референдумі – визнаною цінністю демократії, а тому проблема його втілення у праві та суспільній практиці не одне століття привертає увагу дослідників та законотворців [1].

Історики зазначають, що формування умов, які призвели до розвитку і поширення референдумів та інших форм народного волевиявлення відбувалося ще в Середньовіччі.

Щодо сучасного розуміння референдуму, то його часто пов'язують з ідеєю народного суверенітету, розвинутою в працях Томаса Гоббса та Жан-Жака Руссо. Ж.-Ж. Руссо писав: «Народ, котрий підкоряється законам, повинен бути їх творцем. Якщо ж закон не затверджений безпосередньо народом, це взагалі не закон» [2, с.545].

Референдум відіграє одну з провідних ролей у процесі безпосереднього народовладдя. Завдяки референдуму реалізується право національного суверенітету, відбувається формування та вираження громадської думки. Дуже важливо, щоб референдум дійсно відображав справжню волю народу, а не кулуарні домовленості окремих представників політичних сил. За допомогою референдуму громадяни мають можливість ефективного впливу на формування політики державних та інших органів влади.

Отже, слід зазначити, що референдум в сучасному світі є невід'ємним інститутом демократичного суспільства. Проведення референдумів сприяє розвитку громадян і є запорукою розвитку громадянського суспільства.

Список використаної літератури:

1. Калакура О. Я. Референдум в Україні як політико-правовий інститут [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_gum/Gileya/2012_59/Gileya59/SL3_doc.pdf
2. Руссо Ж.-Ж. Трактати / Ж.-Ж. Руссо. – М. : Наука, 1969. – 703 с.
3. Рябов С. Політологія : словник понять і термінів / С. Г. Рябов. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2001. – 256 с.

Чижов В.В

1 курс, група СП – 61, ФСП КПІ імені Сікорського

Науковий керівник:

Пряміцин В.Ю., викладач ФСП КПІ імені Сікорського

НЕОБХІДНІСТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЛЕГКИХ НАРКОТИКІВ. ТЕОРЕТИЧНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.

Наркотические вещества или вещества изменяющие сознание, являются частью истории существования человечества. Не существовало ни одной культуры, ни одной цивилизации, в которой не было бы места наркотическим веществам. Но каждая культура и каждая цивилизация, которая разрешала членам своего социума употреблять одни вещества, в то же время запрещала употреблять другие. Современное общество, в данном вопросе, ничем принципиально не отличается. В одних странах запрещен алкоголь, но разрешены производные конопли, в других разрешен алкоголь, но запрещены вещества стоящие на порядок ниже по своему вредному воздействию. Хранение, употребление или торговля наркотическими веществами преследуется законном. Главной причиной для запрета наркотических веществ на государственном уровне является вред этих веществ для употребляющего, и в последствии для всего общества.

Любой запрет, а тем более тот запрет, который влечет за собой криминальное преследование, порождает больше проблем, чем толерантное отношение к вопросу. Рынок,

при существующем спросе, не терпит отсутствия предложения. Если существует спрос на запрещенный законом товар, то на рынке появляются те, кто могут его предоставить, в частности криминалитет. Уходя из правового поля, данный рынок задействует часть граждан, готовых пренебречь законом. Примером может служить Сухой закон в США с 1920 по 1933 года. Эффективное соблюдение запрета оказалось затруднительным, что привело к регулярным нарушениям закона. Отсутствие алкоголя на свободном рынке привело к критике власти со стороны населения, а в дальнейшем образования преступных организаций, которые контролировали нелегальное производство и распространение легких наркотиков. Не соблюдение закона, спровоцировало коррупцию среди полиции и правоохранительных органов. Данный пример показывает готовность граждан пренебрегать законом. Нарушив закон в малом и не получив за это наказания, человек с большей вероятностью совершит новое преступление. В результате такой политики государства, формируется прослойка активной части населения, способной и готовой нарушить закон. Легализация легких наркотиков, в первую очередь, не дает возможности сформировать прослойку не законопослушных граждан. Ни для кого не секрет, что на сегодняшний день украинские силовые органы, призванные бороться с преступностью, злоупотребляют своими должностными полномочиями, и используют служебное положение для решения личных финансовых проблем. Любой запрет, нарушение которого влечет за собой преследование законном, дает дополнительные возможности для злоупотребления. В первую очередь приоритет ставится на защиту свобод каждого гражданина Украины. Там, где свобода отдельного гражданина, не создает проблем обществу и его единицам, не должен существовать запрет. Запрет, касаемый легких наркотиков, относится к той категории запретов, которые создают больше проблем, чем их решают.

Вопрос не стоит в популяризации легких наркотиков или оправдании в культурно-моральном плане людей употребляющих легкие наркотики. Вопрос в том, чтобы создать условия, при которых легкие наркотики не будут находиться в области криминалитета, а будут под контролем государства, в доступной для граждан форме. Запрет, в той форме, которая есть сейчас, длится уже 9 лет. Ситуация же только ухудшается. Закон становится, как уже упоминалось ранее, частью нелегального заработка правоохранительных органов, которые прикрывают производство и сбыт веществ.

Необходимо создать аппарат, который будет контролировать производство и сбыт наркотиков. Так же создать государственный реестр, который будет регистрировать организации вырабатывающие наркотики и организации продающие сами наркотики. Внести изменения в административный и криминальный кодекс.

Гальчевська О. В.

5 курс, ФСП КПІ ім Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Мисливий В. А., д.ю.н., проф. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Право кожної особи на результат своєї творчої, інтелектуальної діяльності закріплено та гарантовано Конституцією України (ст. 54). Але наразі існує проблема недосконалого кримінально-правового регулювання авторського права. У свою чергу, відсутність дієвих правових механізмів впливу на правопорушників та як наслідок неможливість розробки ефективної моделі запобігання та протидії злочинності у цій сфері наносить шкоду

інтелектуальному капіталу держави та уповільнює процес утвердження її на міжнародній арені.

Питання розробки дієвих правових гарантій захисту майнових та немайнових прав авторів на власний твір було досліджено такими науковцями, як Андрушко П.П., Харченко Б.В., Гулкевич В.Д., Нерсесян А.С. [1; 2] та інші.

Слід зазначити, що сьогодні ситуація склалася так, що основні положення щодо охорони майнових і немайнових авторських прав містяться у Цивільному кодексі України і Законі України «Про авторське право та суміжні права» та, як показує судова практика, врегулювання спорів у сфері авторського права здебільшого здійснюється в порядку цивільного або господарського судочинства, де практика вирішення спорів щодо відновлення порушеного авторського права є, на наш погляд, більш напрацьованою. Можливість захисту порушеного авторського права в порядку кримінального судочинства передбачена ст. 51 Закону «Про авторське право та суміжні права».

Кримінальний кодекс України в ст. 176 «Порушення авторського права і суміжних прав» хоча й визначає порушення виключного права автора на використання та надання дозволу чи заборони на таке використання твору, як злочин, тобто визнає суспільну небезпечність такого діяння, однак основною підставою криміналізації такого діяння виступає саме заподіяння значної шкоди, яка перевищує 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Поряд з цим, проблемою є те, що кримінальний закон не виділяє право інтелектуальної власності (у тому числі й авторське право) безпосереднім об'єктом посягання, а включає таке право до так званих інших особистих прав і свобод людини, хоча конституційне право особи на результат своєї творчої чи інтелектуальної діяльності скоріше за все потребує окремої кримінально-правової охорони. Також зазначимо, що кримінальній охороні підлягають лише майнові права автора (виключне право на використання, відтворення, відчуження тощо), а захист немайнових прав (право авторства, недоторканість твору) відбувається лише в порядку цивільного судочинства, що вказує на невизнання кримінальним законом суспільної небезпечності порушення цих прав.

Ще однією проблемою є нечітка визначеність об'єктивної сторони злочину – «незаконне відтворення, розповсюдження творів», тобто на практиці при кваліфікації такого злочину можуть виникнути труднощі щодо того, чи можна вбачати в умисних діях обходу технологічних засобів захисту авторських прав наявність складу злочину.

Таким чином, вважаємо необхідним удосконалення кримінально-правової охорони права кожної особи на результат своєї творчої, інтелектуальної діяльності. З огляду на особливість сфери правового регулювання слід виділити окремий розділ за об'єктом посягання, передбачити максимально повно в самому формулюванні норми можливі форми порушення прав, а також узагальнити судову практику щодо вироблення правил кваліфікації цих злочинів.

Список використаних джерел:

1. Гулкевич В. Д. Кримінально-правова охорона авторського права і суміжних прав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. - Львів, 2008. - 20 с.
2. Нерсесян А. С. Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. – К., 2008. – 22 с.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ІНФОРМАЦІЇ ЯК ВЕКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Конституція України у статті 17 передбачає, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. З огляду на задеклароване положення можна стверджувати, що інформаційна безпека України є складовою національної безпеки країни.

Всесвітня історія, враховуючи досвід багатьох поколінь, свідчить про те, що інформація є могутнім джерелом. Якщо проаналізувати глобальні збройні конфлікти та війни, можна побачити яку величезну роль відігравала інформація для вирішення долі окремих людей, соціальних груп та навіть цілих держав. В умовах ведення військових дій, з давніх часів, держави приділяли особливу увагу та докладали значних зусиль щодо збору інформації стосовно свого супротивника та забезпечення власної інформаційної безпеки. Зокрема, створювали спеціальні підрозділи розвідки, контррозвідки, які, у свою чергу, зважувались на великі жертви для того, щоб здобути інформацію, яка кардинально могла змінити хід військових подій.

Сьогодні інформація є дуже могутнім регулятором впливу на суспільну свідомість людей, який значною мірою реалізується через засоби масової інформації та всесвітню мережу Інтернет. Сучасні інформаційні технології дають змогу державам реалізувати власні інтереси без застосування воєнної сили, послабити або завдати значної шкоди безпеці конкурентної держави, яка не має дієвої системи захисту від негативних інформаційних впливів.

З огляду на викладене можна зробити висновок, що на теперішній час, враховуючи умови стрімкого розвитку інформаційних технологій та їх використання в усіх сферах життєдіяльності держави, захист інформації як складова частини інформаційної безпеки набуває особливого значення.

Політика інформаційної безпеки є багатовекторною, що обумовлюється неоднорідністю суспільних відносин в цій сфері та визначає потребу вдосконалення правового механізму її регулювання. На мою думку, правова охорона інформаційної безпеки має бути передбачена в окремому розділі Кримінального кодексу України «Злочини проти інформаційної безпеки та інформаційних технологій», який повинен забезпечити реалізацію конституційних гарантій інформаційної безпеки держави.

Щоб краще усвідомити важливість забезпечення кримінально-правового захисту інформації, слід звернути увагу на певні суспільно небезпечні інформаційні явища, які існують в інформаційному просторі України та світу й можуть бути піддані криміналізації. Серед них можна виділити: негативний інформаційний вплив на суспільну свідомість через мережу Інтернет, засоби масової інформації; прояви комп'ютерної злочинності та тероризму, що загрожують безпечному функціонуванню національних інформаційно-телекомунікаційних систем; негативні інформаційні впливи, спрямовані на підрив конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності кордонів України; використання засобів масової інформації, а також мережі Інтернет для пропаганди сепаратизму за релігійною, мовною, етнічною та іншими ознаками; несанкціонований доступ до інформаційних ресурсів органів державної влади; поширення недостовірної інформації у світовому кіберпросторі, що завдає шкоди інтересам України тощо.

Враховуючи викладене, слід зробити висновок, що розвиток України як демократичної, правової, суверенної держави можливий лише за умови забезпечення кримінально-правового захисту інформації як складової інформаційної безпеки.

Медведєва А. О.

студентка II курсу ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Павленко І. В., к.ю.н., доц, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Важливою складовою складу злочину є суб'єкт злочину. Суб'єкт – це особа, яка вчиняє злочин через дії або бездіяльність та відповідає ознакам, визначеним законодавцем у Кримінальному кодексі (далі – КК).

КК України визначає: суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка досягла віку кримінальної відповідальності. Отже, з цих ознак суб'єкта злочину можемо зробити висновок, що нині юридична особа не визнається суб'єктом злочину. [1]

зарубіжних країнах варто виділити 3 підходи до визначення статусу юридичної особи у кримінальному праві:

1. Визнання юридичної особи в якості повноцінного суб'єкта злочину – в такому випадку юридична особа визнається суб'єктом злочину й несе відповідальність самостійно;

2. Відповідальність в разі вчинення кримінальних правопорушень несе керівник або уповноважена особа підприємства, установи чи організації, однак заходи кримінально-правового характеру застосовуються й до юридичної особи. Іншими словами, виникає дуальна відповідальність: фізичної та юридичної особи;

3. Юридична особа не є суб'єктом злочину, відповідальність несе виключно фізична особа. [2,3]

Як бачимо, існують різні позиції щодо кримінально-правового статусу юридичної особи. В Україні юридична особа не є суб'єктом злочину, однак до неї можуть бути застосовані заходи кримінально-правового характеру, зокрема: штраф; конфіскація майна; ліквідація. [1]

Фактично сьогодні в Україні встановлено дуальну відповідальність, яка виражається у негативних наслідках кримінально-правового характеру по відношенню до керівника чи уповноваженої особи підприємства, організації чи установи, та у заходах кримінально-правового характеру до юридичної особи. [3]

На нашу думку, такий підхід є вірним, однак потреба у визначенні юридичної особи суб'єктом злочину все ж таки є.

Ми вважаємо, що необхідно визнати юридичну особу в якості суб'єкта злочину у деяких складах злочину.

По-перше, це дозволить чітко встановити винного у разі порушення бригадою певного підприємства, організації чи установи правил безпеки, якщо це призвело до негативних або тяжких наслідків. Ми вважаємо, що в разі порушення правил безпеки, особливо якщо це мало колективну ознаку діяльності, недоцільно притягувати до відповідальності фізичних осіб. Відповідальність має нести колектив, який має правову форму юридичної особи.

По-друге, це стимулюватиме керівників та уповноважених представників юридичних осіб діяти відповідно до приписів закону. Це ж стосується й сплати податків, й питань дотримання норм екологічного законодавства.

По-третє, це наблизить законодавство України до кримінально-правового законодавства розвинених країн світу й відповідатиме сучасним умовам розвитку суспільних відносин.

Ми вважаємо за необхідне доповнити ст. 18 КК України частиною 5, виклавши її в наступному вигляді:

«5. В окремих випадках, визначених цим Кодексом, суб'єктом злочину є юридична особа, посадові або уповноважені особи якої вчинили злочин, передбачений Особливою частиною».

Юридична особа має визнаватись суб'єктом злочину у таких категоріях злочинів як податкові (у сфері господарської діяльності), екологічні (проти довкілля), у сфері порушення чи недотримання правил безпеки (проти безпеки виробництва). При цьому в разі вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину до керівника або уповноваженої особи підприємства, установи, організації також варто застосовувати заходи кримінально-правового впливу. Такий підхід, на нашу думку, стимулюватиме керівників та уповноважених осіб підприємств, установ та організацій дотримуватись норм права.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний Кодекс України
2. Ландіна А.В. Нормативне визначення суб'єкта злочину у зарубіжному кримінальному законодавстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/4_6.pdf
3. Цимбалюк В. Зарубіжний досвід кримінальної відповідальності юридичних осіб та перспективи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://historylaw.eenu.edu.ua/publ/2014/rozdil_4_kriminalne_ta_kriminalno_vikonache_pravo_kriminologija_kriminalnij_proces/v_cimbaljuk_zarubizhnij_dosvid_kriminalnoji_vidpovidalnosti_juri_dichnikh_osib_ta_perspektivi_ukrajini/12-1-0-112

Стоколос В. В.

2 курс, ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Мисливий В. А., д.ю.н., проф. ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ТА КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ВИМІРИ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сьогодні, коли наша країна стоїть за межею бідності, на грані війни та поза допустимого рівня корупції, питання безпеки виходить на перший план. В Україні, так як і в інших цивілізованих країнах світу, гарантом безпеки громадян є безпосередньо держава. Під цим терміном криється досить великий сенс, бо він в себе включає всі регуляторні органи з питань безпеки громадян, які створила сама держава (РНБО, СБУ, Національна поліція та її підрозділи, судова система тощо).

Проте ми дійшли того моменту, коли нас оточує багато загроз та перешкод щодо нашої безпеки. Це постійні загрози терористичних актів, масові безлади, бійки тощо. Прикро подумати, що ніколи не зможеш бути повністю захищеним від цього, тим більше після подій останніх трьох років. Якщо пригадати лютий події 2014 року, травневі того ж самого року, то можна відверто вбачати неспроможність органів влади щодо забезпечення національної безпеки. Це призводить до страхів, що є у кожного з нас, страхів за своє життя, життя рідних і близьких, які нас оточують.

На мій погляд, основна загроза нашій безпеці – це суспільні, протиправні діяння, або юридичною мовою – злочини. Проблема злочинності дуже тісно пов'язана з однією глобальною, яка лежить на поверхні – це низький рівень соціальної сфери суспільства. Що я маю на увазі? Давайте розберемося що саме підштовхує злочинця до вчинення протиправного діяння? Зазвичай мотив один й той самий – певна потреба в чомусь і неспроможність заробити на цю послугу чи товар законним шляхом. Отже саме низьке матеріальне становище людей

підштовхує до вчинення злочину. Тому що кожна людина потребує гідного життя собі і своїм близьким і майже для всіх шляхи досягнення результату є нічим іншим, як формальністю.

Нещодавні дослідження ООН показали, що 60 % українців знаходяться поза межею бідності. Ця статистика не може не братися до уваги, бо саме бідність є поштовхом до злочину, а отже й для безпеки оточуючих.

Слід зазначити про низький рівень заробітної плати поліцейських, військових та інших осіб, які забезпечують безпеку держави. Майже відсутній інститут стимулювання робітників до виконання роботи бездоганно. Поліцейські та військові не хочуть працювати більше і надійніше із-за відсутності мотивації у будь-якому із її контекстів, чи то підвищення в посаді, чи то в певному майновому сенсі. Тут знову постає питання незахищеності населення. Хоча дивно казати про захищеність громадян, коли на території нашої країни розгорнута гібридна війна. Диверсії та теракти можуть відбуватися будь-якої хвилини, але все може бути, навпаки, у стані спокою в разі ідеальної діяльності правоохоронних органів. Цей вузол, який зав'язаний, як би там здавалось, у багатьох місцях, можна легко розпутати, потягнувши за один кінець мотузки. Я не згоден з тим, що науковці-криміналісти пропонують долати злочинність шляхом посилення санкцій в кримінальному законі. Тобто, наприклад, щоб особа за тяжкі злочини отримувала довічне ув'язнення. Я проти цього, і моя думка є незмінною, проблему безпеки можна вирішити лише сильною економікою і високим рівнем ВВП на душу населення. Як приклад можна навести країну Зімбабве і її диктатора Роберта Мугабе. До його приходу до влади країна, як би дисонансно не звучало, процвітала і рівень злочинності тримався на досить стандартній позначці. В усіх соціологічних дослідженнях громадяни показували, що вони досить захищені та впевнено себе почувають. Однак після того, як Мугабе скотив країну до однієї із найбідніших у світі (рівень інфляції сягнув 321 млн %), то рівень злочинності виріс в рази і не допомогла реформа правоохоронної системи. Тобто є невелика аналогія з сьогоденною Україною. Хотілось би навести слова колишньої глави національної поліції Х. Деканоїдзе, яка під час засідання комітету Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності 21 вересня 2016 року зауважила: «Кількість злочинів зросла на 23 %». За її даними 60 % злочинів пов'язані з крадіжками, що власне підтверджує мій висновок.

Шляхи подолання цієї проблеми є досить простими, однак потребують багато часу та ряду реформ. Як я вже зазначав, високий рівень соціальної сфери та покращення життя призвели би до поліпшення ситуації в сфері безпеки людини та громадянина на території нашої держави. Чому я вважаю, що проблема лежить у соціальній сфері? Тому що можна привести багато прикладів країн, таких як Швейцарія або Ісландія, в останній з яких взагалі зброя перебуває у вільному обігу, але рівень насилля тут досить низький. Все це обумовлено некорумпованістю влади, досить високим рівнем життя та якісним законодавством. Отже, як висновок: безпека в Україні повністю залежить від економічної та політичної ситуації, і якщо в країні колапс або криза, то треба ліквідувати ці глобальні проблеми, щоб ліквідувати підрядні цій.

Лось А., Коваль К.

4 курс, АМ-32 ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Федорова І.І проф., к.філос.н. КПІ ім. Ігоря Сікорського

«DIGITAL ART – МИСТЕЦТВО ЧИ ТЕХНОЛОГІЯ ТИРАЖУВАННЯ?»

Сучасне мистецтво формує нові види і жанри в добу карколомних соціальних змін та стрімкого потужного розвитку інноваційних технологій. Інформаційне суспільство засобами мистецтва продукує новий соціально-художній простір, де мистецькі артефакти творяться на основі новітніх комунікаційних (аудіо-, відео-) технологій.

На порубіжжі XIX і XX століть засоби технічної репродукції досягли рівня, який дозволяє залучати усю сукупність наявних творчих практик, що мають значний вплив на аудиторію, особливо молодіжну. Так сьогодні претендує на самостійний вид мистецтва digital art, яке також називають комп'ютерне мистецтво або цифрове мистецтво. Digital art – це креативна лабораторія, що формує новий тип творчості, яка заснована на використанні інформаційних технологій. До нього відноситься: цифровий живопис, цифрова фотографія, гіпертекстова література, мережеве мистецтво (нет-арт), інтерактивні інсталяції, гейм-арт, хактивізм, піксель-арт, чіптюн, демосцена, демо, цифрова поезія, environment digital art. Зародження digital art відбулося приблизно в 1950-х роках у Великобританії.

Сьогодні поняття digital art включає різні новотвори. Це реанімація старих творів мистецтва (кіно-,аудіо-,фото-), які переводяться в цифровий контент. Також з'являються і принципово нові художні практики. Сучасні культурологія, естетика, мистецтвознавство ведуть дискусії щодо визначення digital art. Існують різновекторні теорії експлікації даного поняття, але загалом всі вони обстоюють дві полярні позиції.

З одного боку це стосується креативності цифрового мистецтва. Воно характеризується тим, що митець бере на себе всю творчу роботу, використовуючи комп'ютерні технології як інструмент, отримуючи нову модифікацію ідеї, готової до реалізації традиційним методом. В цьому випадку комп'ютер бере на себе технологічні функції конструктора із більшим спектром можливостей, в той час як функція творця залишається за митцем. З іншого боку, штучна, віртуальна реальність розглядається у ролі творця, виробляючи багатоманіття креативних функцій, що сьогодні супроводжують творчі практики. Ідея творчої сили штучного світу знаходить відображення в прагненні покласти на пристрої, зокрема, на комп'ютери, функцію художника як творця естетичних практик. Комп'ютерне мистецтво в цих теоріях визначають генераторами художніх творів, що є дуже дискусійним питанням сьогодні.

Комп'ютерні технології та вік інтернету дали поштовх для виникнення багатьох нових професій і можливостей для розкриття потенціалу людини. Вони також стали потужним інструментом митців, який можна використовувати, щоб продемонструвати свої творчі здібності. Це своєрідний «чистий аркуш», на якому митці вільні творити власні нові форми мистецтва.

Досить поширеною сьогодні є думка, що для створення артефактів цифрового мистецтва достатньо лише наявність спеціальних девайсів, і тільки їх відсутність обмежує людину. Але чи дійсно це так? Класичне мистецтво вимагає цілого цеху з усіма необхідними інструментами, в той час як у цифровому мистецтві вам потрібно тільки мати доступ до комп'ютерних технологій і програмного забезпечення. Але чи зможе будь-який представник традиційного мистецтва, маючи в арсеналі всі потрібні гаджети та цифрові пристрої, створити щось дійсно варте художнього твору?

Не тільки інструментарій визначає digital art. Воно так само потребує специфічних вмінь та навичок, фантазії і таланту. Представників цифрового мистецтва часто звинувачують в тиражуванні та комерціалізації процесу творчості. Але, дане твердження справедливо можна віднести і до класичного мистецтва. В обох випадках слід вміти відрізнити справжнє мистецтво від фейкових підробок та тиражованих копій.

Саме від особистості митця, буде залежати що саме він вкладає у свою працю, щоб зробити її справжнім витвором мистецтва. Чому ж особливості комп'ютерних методів роботи повинні зробити артефакт мистецтва менш естетичним або надихаючим? Нам здається, що це новий етап розвитку творчості, який незабаром займе провідне місце у розвитку культурно-естетичного процесу.

Матеріали XX Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів «Дні Науки» (20-21 квітня 2017 р. м. Київ) / Укладачі: А.А. Мельниченко, В.А. Прищепа, Є.А. Клейно. - Київ; Одеса: Типографія «Айс Принт», – 212 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ